

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Ruda Śląska

2015 - 2030

Wersja robocza

04.11.2014

Ruda Śląska 2014

Prawną podstawą opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Ruda Śląska na lata 2015 – 2030, jest Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej wraz z ustawą z dnia 22 lutego 2013 roku o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw. Ustawa nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia, zgodnie z wymaganiami zapisanymi w Ustawie powinna zawierać zarówno diagnozę sytuacji społecznej, jak i prognozę zmian w zakresie objętym strategią, w tym określenie celów strategicznych, kierunków działań, sposobu ich realizacji i wskaźników oraz ram finansowych. Konstrukcja strategii oraz jej treść nawiązują także do innych dokumentów strategicznych w obszarze polityki społecznej. Ważnym dokumentem jest „Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020”, określająca cele wojewódzkiej polityki społecznej we wszystkich istotnych jej obszarach: sytuacji demograficznej, funkcjonowania rodziny, warunków mieszkaniowych, edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, problemów społecznych i pomocy społecznej oraz obszaru działania organizacji pozarządowych. Punktem odniesienia jest nowoczesne rozumienie modelu polityki społecznej, łączącej zapobieganie ryzyku wykluczenia ze wsparciem i pomocą dla grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne. Celem jest osiągnięcie spójności społecznej. Polityka społeczna ma tutaj całościowy charakter, obejmuje wszystkie swoje obszary i angażuje różnych aktorów społecznych – władze samorządowe, instytucje sektora publicznego oraz organizacje pozarządowe. Jest także aktywną polityką społeczną, koncentrującą się na aktywizacji społecznej, a nie tylko na redystrybucji.

Miejska strategia rozwiązywania problemów społecznych w Rudzie Śląskiej opracowana jest zgodnie z metodą planowania społecznego opartego na diagnozie kwestii i problemów społecznych oraz na całościowej analizie i próbie budowy zintegrowanego modelu ich profilaktyki i rozwiązywania. Uwzględnione zostały działania w obrębie wszystkich obszarów polityki społecznej w zakresie w jakim dotyczą one profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych w mieście. W diagnozie uwzględniono zatem analizę dokumentów instytucji społecznych, działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania istotnych problemów społecznych w obszarach szeroko definiowanej polityki społecznej w mieście. Diagnoza jest

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

punktem odniesienia dla konstrukcji celu generalnego, celów strategicznych oraz kierunków działań w poszczególnych obszarach polityki społecznej. Strategia jest tak konstruowana, by być dokumentem otwartym dla dalszych uzupełnień. Dla realizacji przyjętych w strategii kierunków działań, w zależności od potrzeb, można będzie w trakcie realizacji strategii, opracowywać konkretne projekty działania społecznego, lub projekty socjalne. Strategia będzie mogła więc być na bieżąco uzupełniana o takie propozycje działań, które mieszcząc się w obszarze przyjętych celów strategicznych i kierunków działań, jednocześnie będą odpowiadały na zmieniające się potrzeby polityki społecznej miasta. Budowana strategia nawiązuje także do innych strategicznych dokumentów miasta, w tym przede wszystkim *Strategii Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014 – 2030*, uwzględnia także już istniejące programy i projekty działań realizowane w mieście w obszarze polityki społecznej. Podstawową ideą jest taka konstrukcja strategii by z jednej strony w maksymalnym zakresie nawiązać do doświadczeń i wyników realizacji Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Rudzie Śląskiej na lata 2003 – 2015 oraz sposobu jest wdrażania i monitoringu, z drugiej uwzględnić wszystkie znaczące i realizowane aktualnie działania w obszarze polityki społecznej w mieście.

DIAGNOZA

Podstawą formowania profesjonalnej polityki społecznej jest diagnoza społeczna tj. faktyczne poznanie problemów i kwestii społecznych miasta. Diagnoza jest integralnym elementem metodyki działania społecznego. Jest także istotnym elementem działań planistycznych. Nie można konstruować strategii rozwiązywania problemów społecznych bez rzetelnej diagnozy i analizy realnie istniejących problemów.

Życie zbiorowości mieszkańców miasta, w tym dotyczące ich problemy społeczne, można badać w co najmniej kilku płaszczyznach. Na potrzeby diagnozy wykorzystana została zarówno analiza dokumentów instytucji oraz organizacji działających w mieście i zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów społecznych, jak i wyniki prowadzonych badań oraz dostępnych innych, zewnętrznych danych statystycznych. Punktem wyjścia jest analiza zasobów instytucjonalnych w obszarze polityki społecznej miasta. Uwzględnione zostały działania w obrębie wszystkich obszarów polityki społecznej w zakresie w jakim dotyczą one profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych w mieście. W diagnozie uwzględniono zatem analizę dokumentów instytucji społecznych, działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania istotnych problemów społecznych w obszarach szeroko definiowanej polityki społecznej w mieście. Za okres bazowy analizy przyjęto sprawozdawczość za rok 2013. Zasadniczą ideą jest możliwość uzyskania pełnych i porównywalnych danych za okres jednego roku. Postępowanie takie nawiązuje do metodologii diagnozy społecznej przyjętej w Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Rudzie Śląskiej na lata 2003 – 2015.

Dane za rok 2013 są tutaj punktem odniesienia dla analizy procesów zmian uwzględniających czasokres kilku ostatnich lat. Uzyskane wyniki – tam gdzie jest to możliwe – porównywane są z danymi ogólnokrajowymi, sytuacją w województwie śląskim oraz w podregionie katowickim. Zasadniczym problemem jest porównywalność danych. Zdarza się bowiem, że w odniesieniu do tych samych zjawisk i problemów społecznych w mieście dane lokalne i zewnętrzne informacje statystyczne się różnią. Opisując wewnętrzną sytuację w Rudzie Śląskiej w roku 2013 i w latach poprzednich, korzystano przede wszystkim z danych lokalnych. W analizach porównawczych natomiast wykorzystano informacje i dane statystyczne instytucji zewnętrznych. W diagnozie wykorzystano także wyniki badań realizowanych w Rudzie Śląskiej przez zewnętrzne instytucje badawcze.

Ruda Śląska, to jedna ze starszych osad, obecnie miast, województwa śląskiego. Początki osady sięgają roku 1243, a o jej lokalizacji wspomina tzw. rejestr Ujazdu, sporządzony w latach 1295-1305. W XIV wieku eksploatowano na jej obszarze złoża kruszców oraz działały kuźnice wytapiające ołów. Od niemal samych początków rozwoju miasta, związane było ono z wydobyciem rud metali, a następnie węgla, którego pokłady odkryto na tym terenie w drugiej połowie XVII wieku. W XVIII i XIX wieku następował intensywny rozwój przemysłu wydobywczego węgla kamiennego oraz przemysłu hutniczego. Zmieniała się struktura przestrzenno-urbanistyczna oraz społeczno-zawodowa na obszarach dzisiejszego miasta. Powstawały kopalnie, huty, koksownie oraz cegielnie. Na obrzeżach kopalni i hut zaczęły pojawiać się osiedla robotnicze. Zmieniało się – dominujące przed rozwojem przemysłu – lokalne rolnictwo. Następował szybki wzrost liczby mieszkańców, a w jej strukturze szczególną ekonomiczną i kulturową rolę zaczęli odgrywać robotnicy, w tym górnicy. Rozwijała się lokalna robotnicza kultura. Po plebiscycie 1922 roku obszar miasta wszedł w skład państwa polskiego. Składał się z dwóch głównych miejscowości Rudy i Nowego Bytomia oraz szeregu sąsiadujących gmin. W roku 1939 uzyskały one prawa miejskie, które faktycznie weszły w życie dopiero po zakończeniu II Wojny Światowej. Do 1950 roku istniało więc na terenie dzisiejszej Rudy Śląskiej wiele miejscowości, każda z własną wielowiekową przeszłością. W 1951 roku w wyniku zlikwidowania powiatu katowickiego stworzono z nich dwa miasta wydzielone: Nowy Bytom i Rudę. W roku 1959 oba miasta połączono tworząc dzisiejszą Rudę Śląską. Do roku 1975 Ruda Śląska była siedzibą powiatu miejskiego, po reformie administracyjnej stała się miastem wydzielonym w ramach województwa katowickiego. Wraz z kolejną reformą administracyjną z dniem 1 stycznia 1999 roku miasto ponownie staje się siedzibą powiatu w ramach województwa śląskiego. Ruda Śląska jest jednym z dziewiętnastu powiatów grodzkich, i jednym spośród wszystkich 36 powiatów, które tworzą strukturę tego województwa. Miasto posiada jedenaście dzielnic: Ruda, Godula, Orzegów, Bykowina, Halemba, Kochłowice, Chebzie, Nowy Bytom, Wirek. Bielszowice oraz Czarny Las.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF THE ŚLĄSKIE THE VOIVODSHIP IN 2012

As of 31 XII

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Śląskiego, Urząd Statystyczny w Katowicach 2013

Obecnie Ruda Śląska jest miastem na prawach powiatu i wraz z takimi miastami województwa jak: Katowice, Chorzów, Mysłowice, Siemianowice Śląskie oraz Świętochłowice wchodzi w skład podregionu katowickiego.

Źródło: http://old.stat.gov.pl/gus/5840_6085_PLK_HTML.htm

Wraz z Katowicami, Gliwicami, Zabrzem, Bytomiem, Świętochłowicami, Sosnowcem, Siemianowicami Śląskimi, Dąbrową Górniczą, Czeladzią, Jaworzniem, Mysłowicami, Będzinem, Tychami, Piekarami Śląskimi, Chorzowem, Mikołowem, Tarnowskimi Górami i Knurówem tworzy organizm miejski zwany Aglomeracją/Konurbacją Górnośląską.

Historycznie **Ruda Śląska** jest miastem rozwijającym się na bazie przemysłu, głównie górnictwa węgla kamiennego i hutnictwa. Miało to istotne historyczne znaczenie dla tworzenia się lokalnych struktur społecznych i lokalnej, przede wszystkim robotniczej kultury. Między innymi dla tworzenia lokalnych wspólnot familokowych, czy rodziny spełniającej różnorodne funkcje i będącej oparciem dla jej członków. Rozwój Rudy Śląskiej jako miasta starego przemysłu miał także istotne konsekwencje w okresie transformacji początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Wpłynęło to na charakter i zakres ekonomicznych i społecznych skutków transformacji, a co za tym na skalę problemów społecznych miasta. Stwarzało wyzwania dla lokalnej, miejskiej polityki społecznej.

Dzisiaj Ruda Śląska jest miastem o powierzchni 77,73 km. kw. (7773 hektarów), zamieszkanym przez 137187 mieszkańców. Nadal pozostaje miastem przemysłowym. W przemyśle i budownictwie w mieście jest zatrudnionych 53% ogółu pracujących. Wskaźnik ten dla województwa śląskiego wynosi 40,2%, a dla podregionu katowickiego 32,5%. Produkcja sprzedana przemysłu na jednego mieszkańca w cenach bieżących wynosiła w roku 2012 14053 zł i w stosunku do roku 2005 wzrosła o ponad 5800 zł. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w roku 2012 wynosiło w Rudzie Śląskiej 3309,17 zł. Stanowi to 88,4% przeciętnego wynagrodzenia w kraju oraz 85,8% w województwie śląskim. Dochody budżetu miasta na jednego mieszkańca wyniosły w roku 2012 3816 zł (wobec 4056 zł w województwie śląskim i 4000 zł w podregionie katowickim), a wydatki 3628 zł na mieszkańca (wobec 4116 zł w województwie śląskim i 4193 zł w podregionie katowickim).

Warunki do zamieszkiwania Rudy Śląskiej są zbliżone do innych miast podregionu katowickiego. Zasoby mieszkaniowe Rudy Śląskiej w roku 2012 wynosiły 404,9 mieszkania na 1000 ludności. W województwie śląskim było to 371,1 a w podregionie katowickim 434,3. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła w Rudzie Śląskiej 54,3 m. kw., w województwie 69,6 m. kw. a w podregionie katowickim 56,9 m. kw.

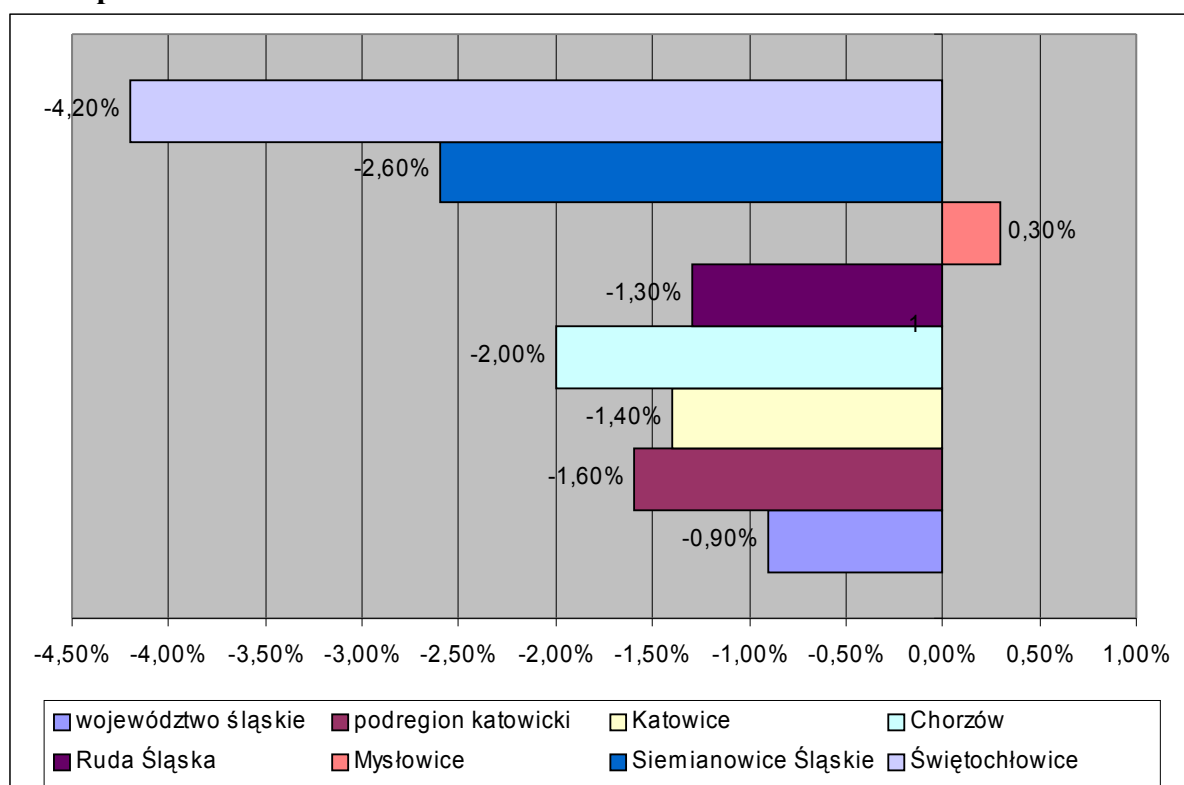

Polityka ludnościowa i rodzinna

Analiza sytuacji demograficznej Rudy Śląskiej może być prowadzona w oparciu o dwojaki rodzaj dane: informacje lokalne Urzędu Miasta oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Katowicach. Ponieważ informacje z tych instytucji są rozbieżne, na potrzeby diagnozy w szczegółowym opisie sytuacji demograficznej miasta wykorzystano informacje lokalne, w analizach porównawczych natomiast odwołano się do statystyki GUS-u i WUS-u.

W latach 2009 do 2013 następował systematyczny spadek liczby mieszkańców Rudy Śląskiej. W omawianym okresie ubyło ponad 4 tysiące mieszkańców. W tym okresie ubyło ponad 2300 mężczyzn oraz 1633 kobiety. Spadkowa tendencja liczby mieszkańców charakteryzuje całe województwo śląskie oraz niemal wszystkie powiaty podregionu katowickiego. Procentowy spadek liczby mieszkańców w latach 2009-2013 w Rudzie Śląskiej jest niższy niż w województwie śląskim i ogółem w podregionie katowickim. Sytuacja jest lepsza jedynie w Mysłowicach i Świętochłowicach.

Wykres nr 1. Procentowy spadek liczby mieszkańców w latach 2009-2013. Analiza porównawcza.

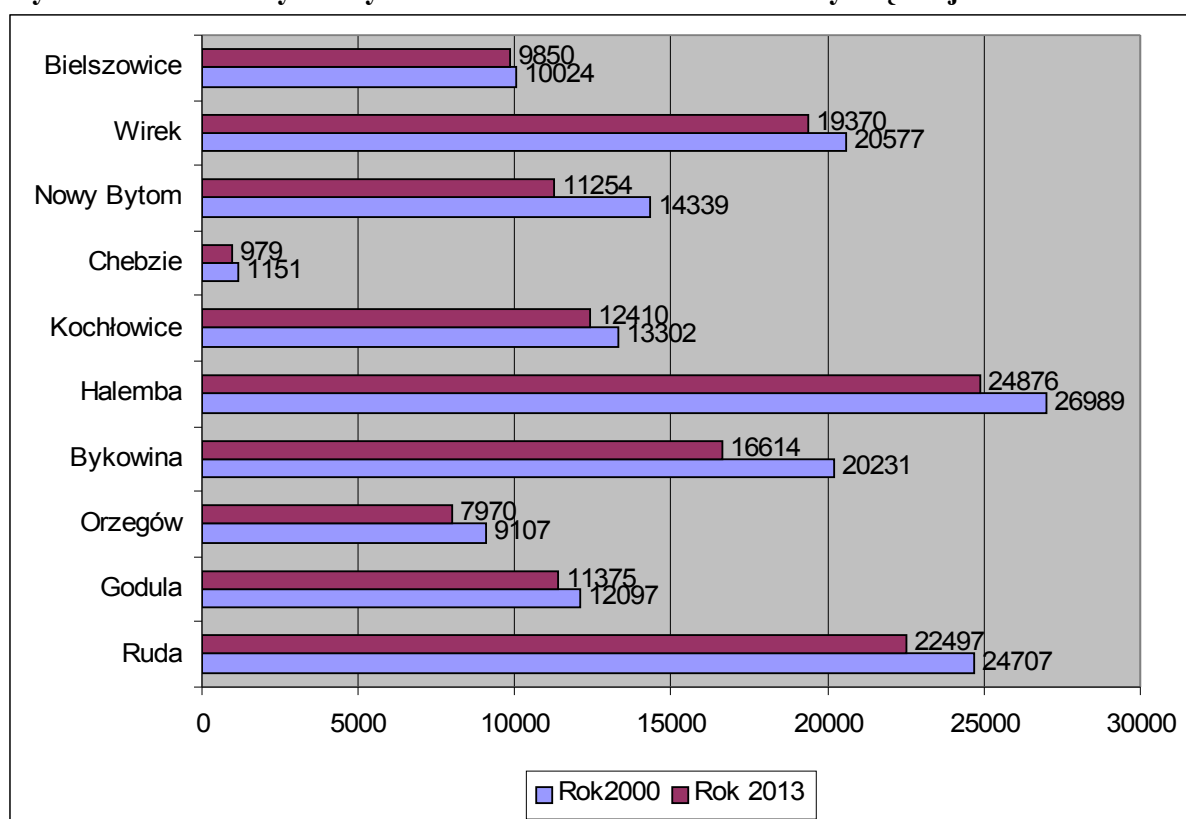

Źródło: obliczenia własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zmniejszanie się liczby ludności w różnym stopniu dotyka poszczególne dzielnice miasta. W latach 2000 – 2013 największy ubytek ludności miał miejsce w dzielnicach: Bykowina, Halemba oraz Ruda.

Wykres nr 2. Zmiany liczby mieszkańców w dzielnicach Rudy Śląskiej w latach 2000-2013

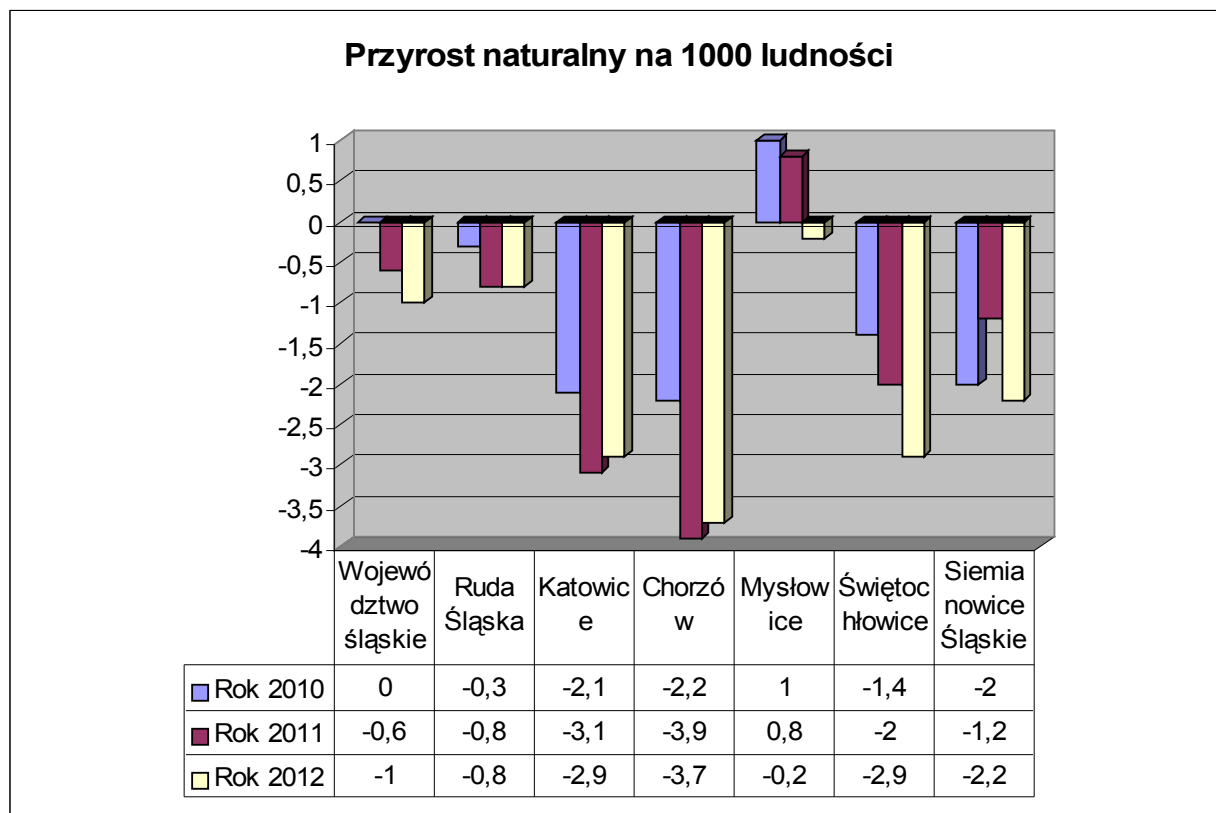
Źródło: Urząd Miasta Ruda Śląska

W okresie między rokiem 2009 i 2013 Rudę Śląską charakteryzowało ujemne saldo przyrostu naturalnego. W roku 2009 w liczbach bezwzględnych wynosiło –87, w roku 2010 – 138, w roku 2011 –171 , w roku 2012 –153 oraz w roku 2013 –233.

Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności wynosi w mieście –0,8 i w roku 2012 był korzystniejszy zarówno od średniej dla województwa śląskiego jak i w porównaniu z większością powiatów grodzkich wchodzących w skład podregionu katowickiego (z wyjątkiem Mysłowic).

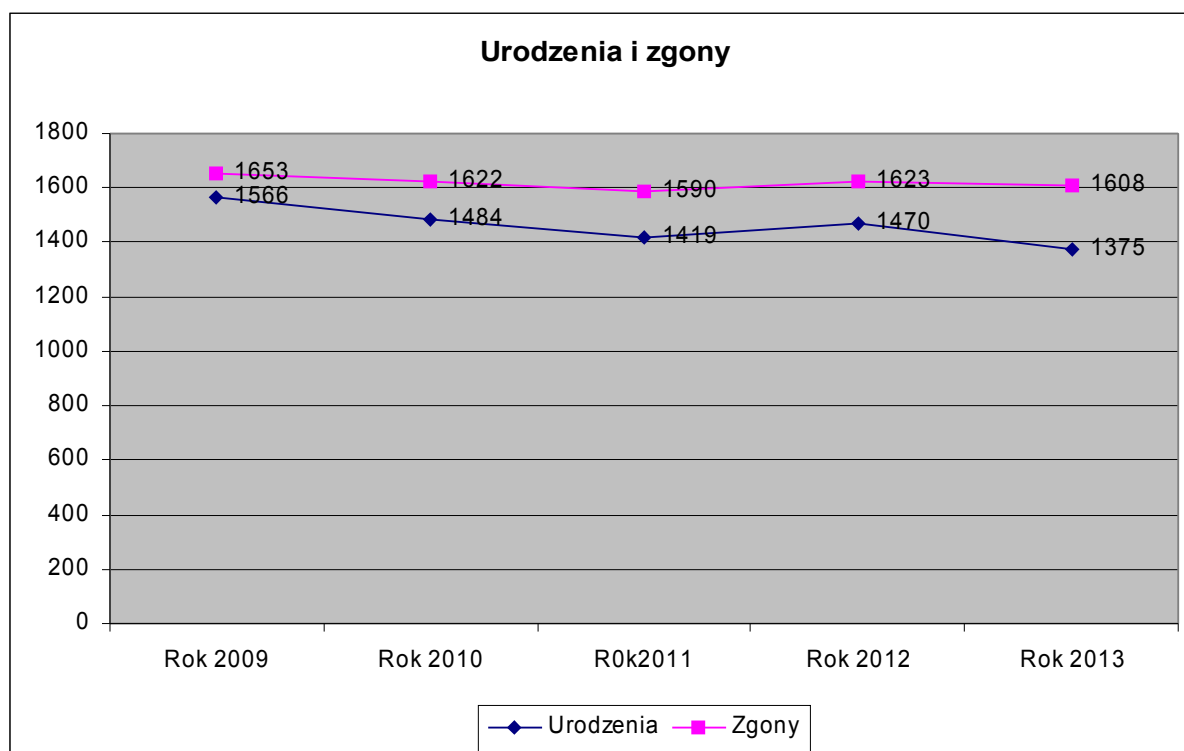

Wykres nr 3. Przyrost naturalny 2010-2012. Analiza porównawcza.

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

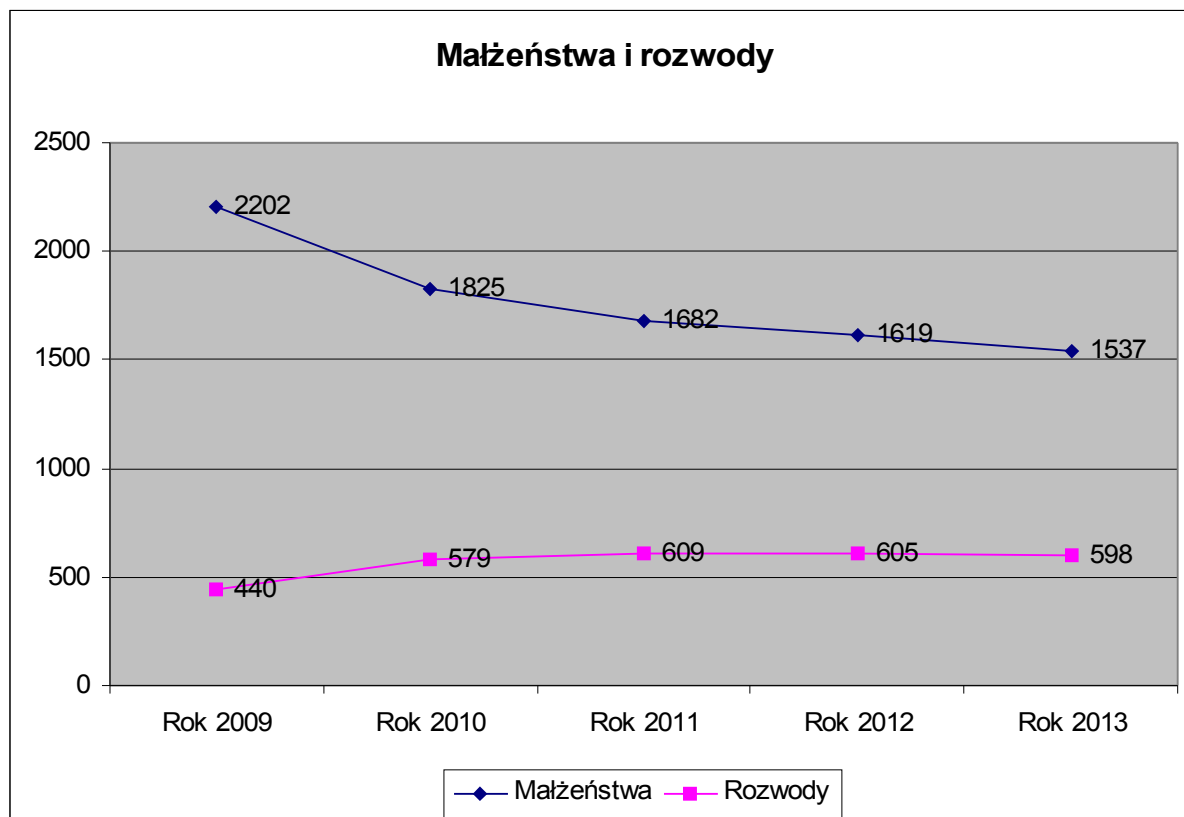
Wykres nr 4. Urodzenia i zgony w Rudzie Śląskiej 2009-2013

Źródło: Urząd Miasta Ruda Śląska

Wykres nr 5. Małżeństwa i rozwody w Rudzie Śląskiej 2009-2013

Źródło: Urząd Miasta Ruda Śląska

Między rokiem 2009 i 2013 nastąpił spadek zawieranych małżeństw o 30%. Jednocześnie rosła liczba orzekanych rozwodów.

Tabela nr 1. Małżeństwa i rozwody na 1000 mieszkańców

	Małżeństwa na 1000 mieszkańców	Rozwody na 1000 mieszkańców
Polska	4,7	1,7
Województwo śląskie	4,8	1,9
Podregion katowicki	4,7	1,9
Ruda Śląska	5,1	1,8
Katowice	4,6	2,1
Chorzów	4,7	1,9
Mysłowice	4,9	1,6
Siemianowice Śląskie	4,7	2,1
Świętochłowice	3,7	1,9

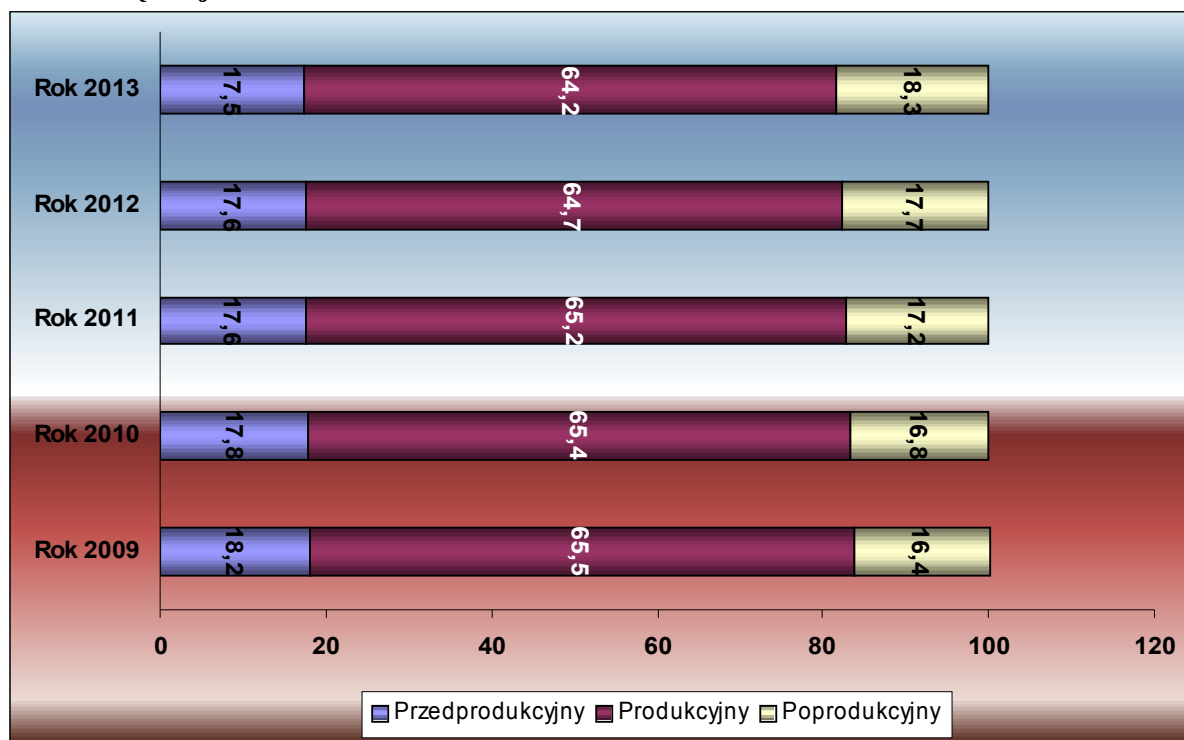
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik zawarcia małżeństw na 1000 ludności jest w Rudzie Śląskiej relatywnie wysoki. Jest wyższy od średniej krajowej, średniej dla województwa śląskiego i podregionu katowickiego. Jest także najwyższy spośród wszystkich powiatów grodzkich wchodzących

w skład tego podregionu. Wskaźnik rozwodów na 1000 ludności jest minimalnie wyższy od średniej krajowej i nieco niższy od wskaźnika w województwie śląskim i podregionie katowickim.

Wykres nr 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Rudzie Śląskiej w latach 2009-2013

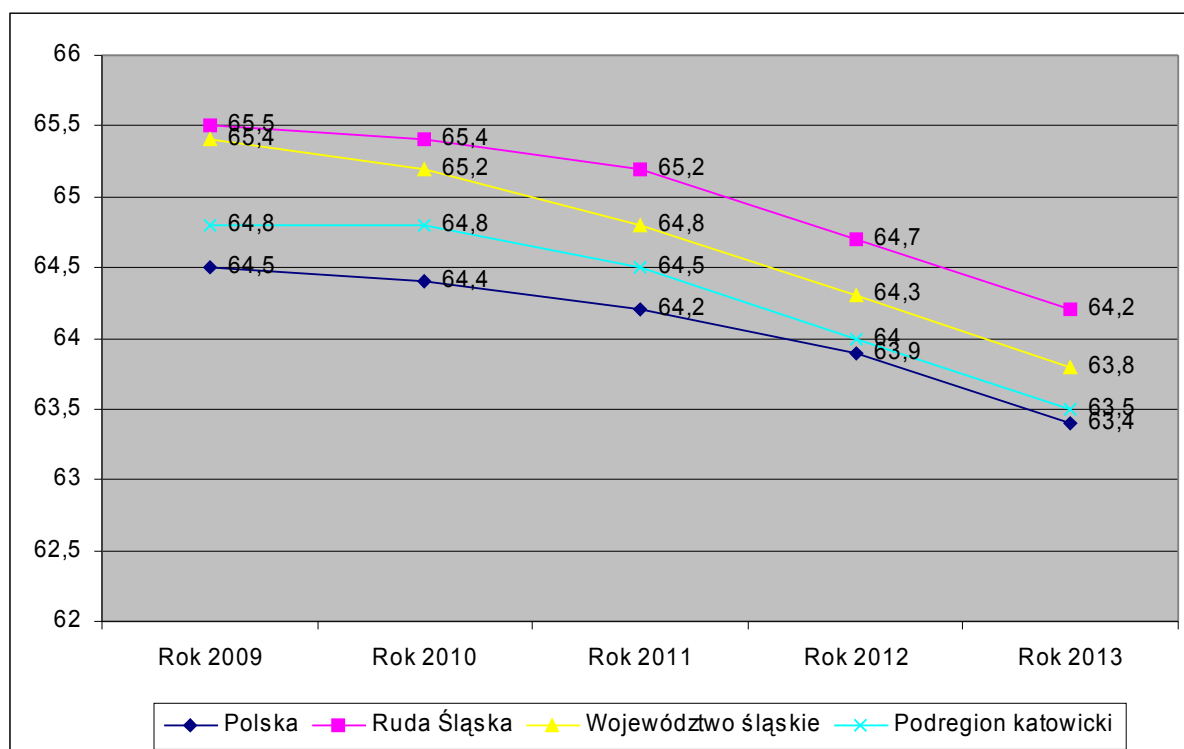

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku od roku 2009 w Rudzie Śląskiej uległa zmianie. Stopniowo zmniejsza się grupa osób w wieku produkcyjnym z 65,5% do 64,2% w roku 2013. Jednocześnie powiększa się grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym z 16,4% w roku 2009 do 18,3% w roku 2013. W niewielkim stopniu zmniejsza odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym odpowiednio z 18,2% do 17,5%.

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w roku 2013 jest w Rudzie Śląskiej wyższy niż średnio w kraju (63,4%), województwie katowickim (63,8%) i podregionie katowickim (63,5%). Wśród powiatów grodzkich podregionu katowickiego lepszy wskaźnik od Rudy Śląskiej mają tylko Mysłowice (65,4%).

Wykres nr 7. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem w latach 2009-2013. Analiza porównawcza.

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Od roku 2009 zmniejsza się w Rudzie Śląskiej grupa osób w wieku produkcyjnym z 65,5% do 64,2% w roku 2013. Jednocześnie powiększa się grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym z 16,4% w roku 2009 do 18,3% w roku 2013. W niewielkim stopniu zmniejsza odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym odpowiednio z 18,2% do 17,5%.

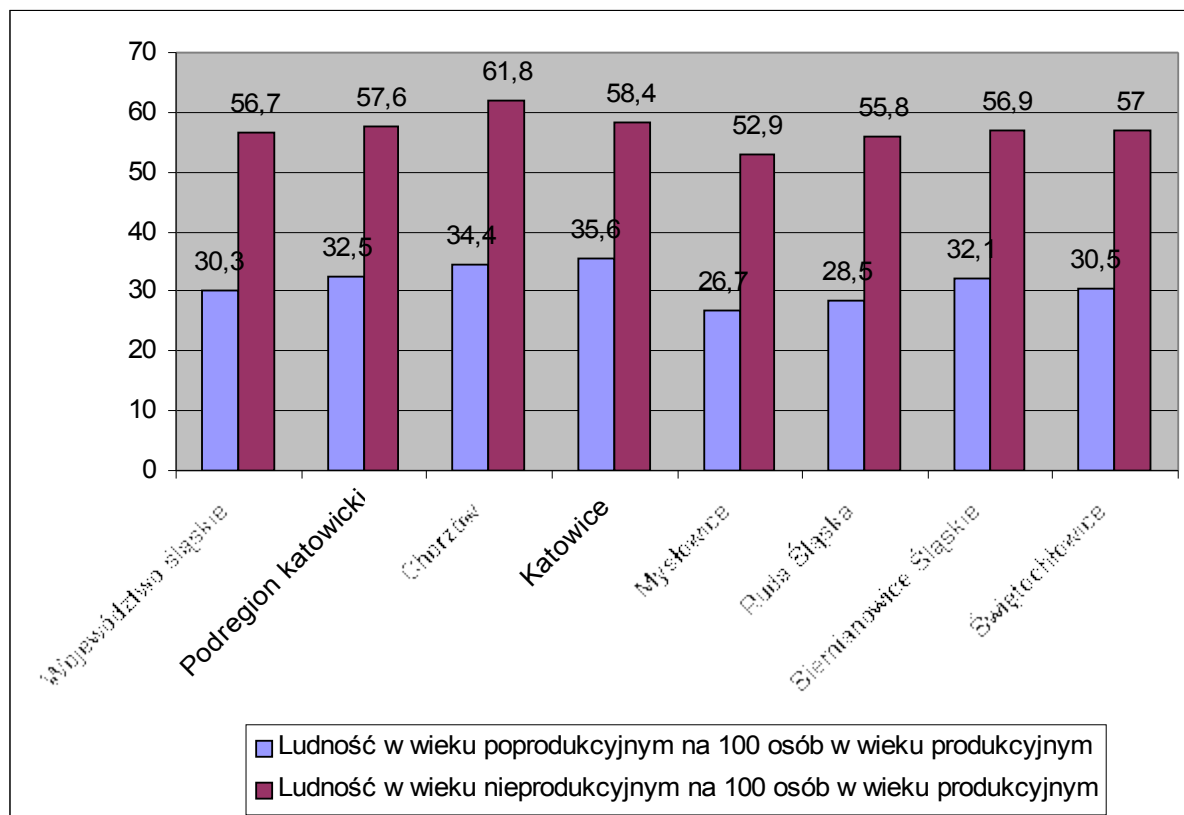
Odsetek osób w wieku produkcyjnym w roku 2013 jest w Rudzie Śląskiej wyższy niż średnio w kraju (63,4%), województwie katowickim (63,8%) i podregionie katowickim (63,5%). Wśród powiatów grodzkich podregionu katowickiego lepszy wskaźnik od Rudy Śląskiej mają tylko Mysłowice (65,4%).

Należy podkreślić, iż w Rudzie Śląskiej zameldowanych jest 2708 rodzin wielodzietnych. W skład tych rodzin wchodzi ok. 14851 osób (w tym 9435 stanowią dzieci).

Dla porównania sytuacji demograficznej Rudy Śląskiej z innymi powiatami podregionu katowickiego należy zwrócić uwagę na wskaźniki obciążenia demograficznego. Zarówno na liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym, przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, jak i liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźniki te są w Rudzie Śląskiej korzystniejsze od średniej wojewódzkiej, oraz niemal wszystkich powiatów podregionu katowickiego.

Wykres nr 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego w roku 2013.

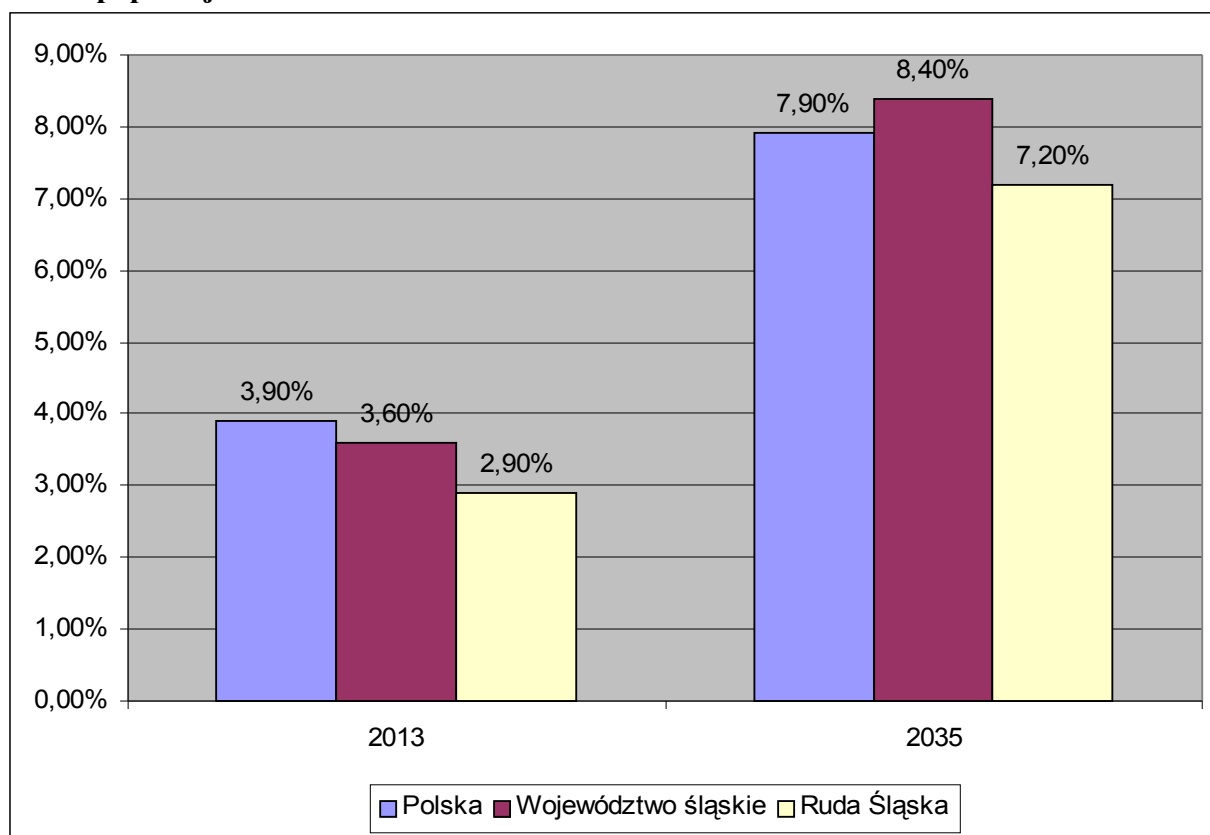
Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Prognoza demograficzna Głównego Urzędu Statystycznego dla Polski w okresie do 2035 pokazuje systematyczny spadek ludności oraz istotne zmiany w jej strukturze. Dotyczy to przede wszystkim struktury wieku. Do roku 2035 zmniejszy się procentowy udział mieszkańców Polski w wieku do 65 lat, zaś zwiększy się w grupie powyżej 65 roku życia. Szczególnie duży wzrost nastąpi w grupie powyżej 80 roku życia. Sytuacja będzie podobnie wyglądała w województwie śląskim. Między rokiem 2013 a 2035 prognozowana liczba ludności w województwie zmniejszy się o ponad 10%.

W prognozie ludności dla Rudy Śląskiej również przyjmuje się spadek ludności o niemal 20 tysięcy osób. W tym o ponad 9 tysięcy kobiet i niemal 10 tysięcy mężczyzn. Najbardziej dynamiczny spadek ludności przewiduje się w grupie wiekowej 20-39 lat. (o 38%). Najbardziej gwałtowny przyrost natomiast wśród osób powyżej 80 roku życia. (o ponad 100%)

Wykres nr 9. Zmiany procentowego udziału osób powyżej 80 roku życia w całości populacji.

Źródło: obliczenia własne w oparciu o prognozy demograficzne GUS

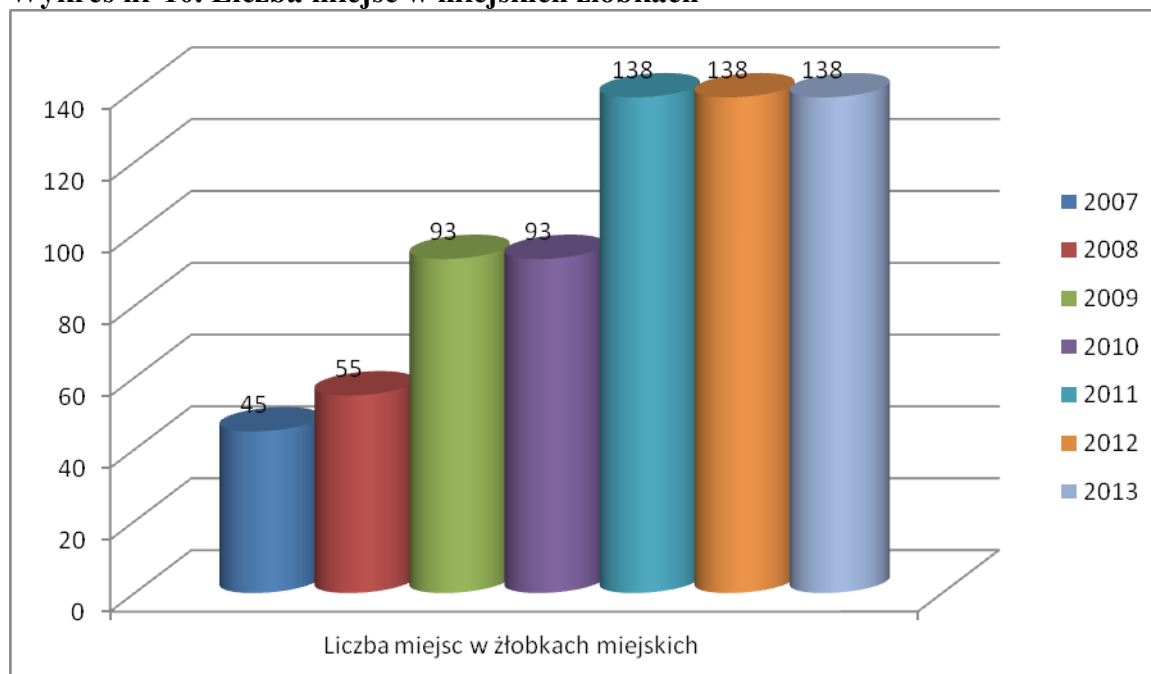
Dla polityki społecznej jedną z najbardziej znaczących zmian jest wzrost bezwzględnej liczby oraz procentowego udziału osób powyżej 80 roku życia w badanych populacjach. W prognozie na 2035 rok w Rudzie Śląskiej, grupa osób powyżej 80 roku życia, będzie stanowiła powyżej 7% wszystkich mieszkańców. Będzie to nieco mniej niż w prognozie dla kraju i województwa śląskiego.

Istotnym elementem prorodzinnej polityki realizowanej w Rudzie Śląskiej są działania na rzecz poszerzenia dostępności do żłobków. W Rudzie Śląskiej funkcjonują dwa żłobki: Żłobek Miejski w Rudzie Śląskiej (od roku 2007) i Żłobek Miejski „Misiakowo” (od roku 2011). Żłobki te zlokalizowane są w trzech dzielnicach: Ruda – 45 miejsc, Orzegów – 48 miejsc i Wirek – 45 miejsc. Daje to liczbę 138 miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech. Budynki są wyremontowane, dostosowane do przepisów, w pełni wyposażone. Opiekę sprawuje wykwalifikowany personel – opiekunki i pielęgniarki. Dzieci uczestniczą w urozmaiconych zajęciach ruchowych, profilaktycznych, zabawach konstrukcyjnych i tematycznych. Żłobki są czynne od 5.00 do 17.00 co spełnia oczekiwania rodziców. W Rudzie Śląskiej w ostatnich

latach systematycznie zwiększała się ilość miejsc żłobkowych. Obecnie największe zapotrzebowanie jest na miejsca dla dzieci od 1 do 2 roku życia.

Wykres nr 10. Liczba miejsc w miejskich żłobkach

Źródło: Urząd Miasta Ruda Śląska

Tabela nr 2. Wydatki na miejskie żłobki

WYDATKI NA ŻŁOBKI MIEJSKIE	PONIESIONE PRZEZ MIASTO	Z DOTACJI RZĄDOWYCH
2007	263 228,48 zł	
2008	879 534,95 zł	
2009	1 293 570,81 zł	
2010	1 277 395,64 zł	
2011	1 352 195,70 zł	32 908,00 zł
2012	1 640 240,92 zł	428 810,00 zł
2013	1 732 000,55 zł	498 721,00 zł

Źródło: Urząd Miasta Ruda Śląska

Od roku 2011 rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji mogą (po okazaniu zaświadczeń z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej) uzyskać zwolnienie z opłat za pobyt dziecka w żłobku. Dotyczy to rodzin, które uzyskują dochód:

1)poniżej kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późniejszymi zmianami),

2) na osobę w rodzinie poniżej kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 z późniejszymi zmianami).

Rodziny te ponoszą tylko opłaty za żywienie dzieci w żłobku. Wynosi to około 100 zł miesięcznie.

W celu wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przydziela rodzinom dysfunkcyjnym asystenta rodziny. Asystent wspiera rodzinę, podejmując szereg działań mających na celu przywrócenie jej zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Analiza SWOT w obszarze polityki ludnościowej i rodzinnej

MOCNE STRONY

1. Słabsze nasilenie niż w miastach ościennych negatywnych tendencji demograficznych
2. Wzrost liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach,
2. Dobra baza rekreacyjno- sportowa
3. Wspieranie rodzin wielodzietnych (karta 3+)
4. Ulgi w opłatach za żłobki i przedszkola
5. Dobra lokalizacja przedszkoli i szkół
6. System wsparcia dla rodzin z problemami
7. Rozwój miejsc rekreacyjno- wypoczynkowych dla całych rodzin
8. Dobry system ekonomicznego wsparcia rodziny
9. Rozwój szkółek sportowych

SŁABE STRONY

1. Niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach
2. Brak równomiernej lokalizacji żłobków w dzielnicach
3. Brak dopłat do opłat do miejsc w żłobkach niepublicznych
4. Starzejące się społeczeństwo miasta
5. Emigracja osób po uzyskaniu świadczeń emerytalnych
6. Brak placówki oferującej wszechstronne wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, mediacyjne rodzin
7. Spadek liczby urodzeń

SZANSE

1. Lokalizacja miasta
2. Dobry system komunikacyjny
3. Dotacje rządowe dla tworzenia i funkcjonowania żłobków

ZAGROŻENIA

1. Plany restrukturyzacji kopalń
2. Częste zmiany przepisów
3. Obciążanie samorządu dodatkowymi zadaniami bez zabezpieczeń finansowych

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Wnioski

Sytuacja demograficzna Rudy Śląskiej ulega zmianie. Zmniejsza się liczba ludności, a społeczeństwo miasta się starzeje. Rosną także wskaźniki obciążenia demograficznego. Analizy porównawcze wskazują jednak, iż sytuacja demograficzna miasta jest lepsza niż w większości powiatów podregionu katowickiego. Podobnie jak w wypadku, uwzględnionych w diagnozie, wskaźników zawierania małżeństw oraz rozwodów. Prognoza demograficzna do roku 2035 wskazuje jednak na dalsze pogłębianie się spadku liczby mieszkańców miasta oraz dalszy proces jego starzenia.

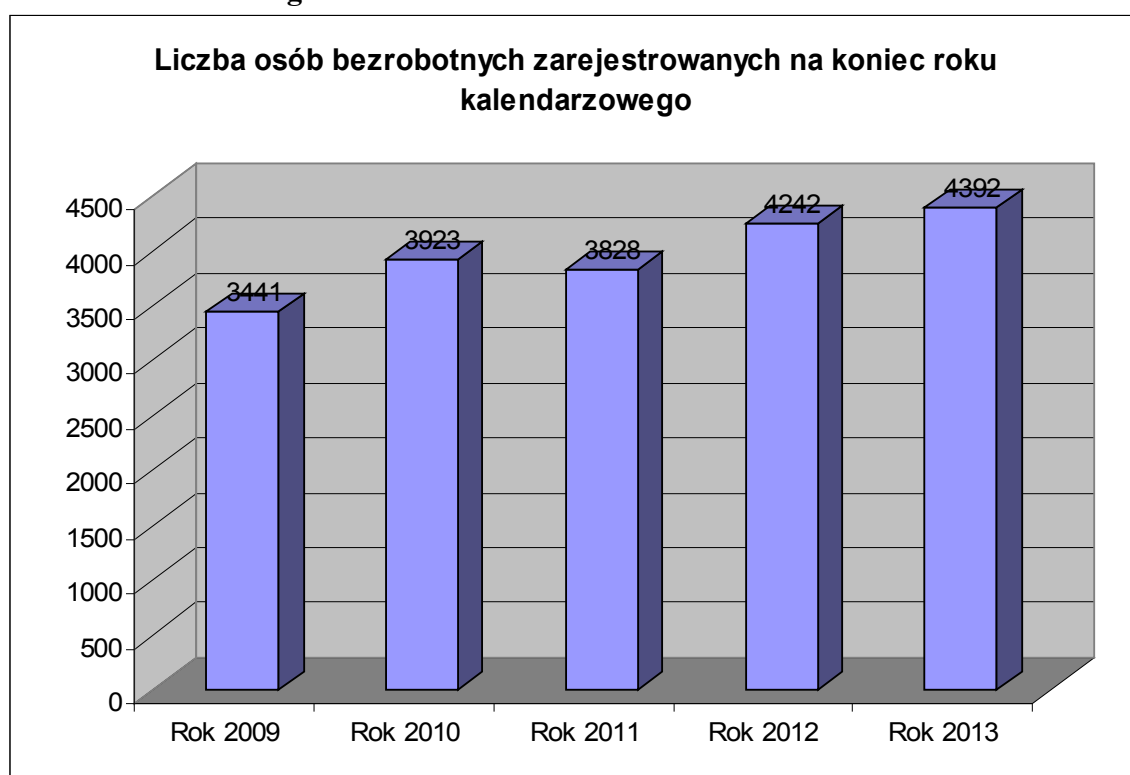
Silną stroną miasta są różnorodne działania podejmowane na rzecz rodziny. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, konieczne są dalsze działania sprzyjające pozostawaniu młodych ludzi w mieście oraz zawieraniu małżeństw i posiadaniu dzieci.

Polityka w dziedzinie zatrudnienia

Na koniec 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej zarejestrowane były 4392 osoby bezrobotne, w tym 2546 kobiet. Odpowiadało to stopie bezrobocia w wysokości 9,2%, a więc o 2% niższej niż w analogicznym czasie w województwie śląskim.

Wykres nr 11. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec roku kalendarzowego – lata 2009-2013

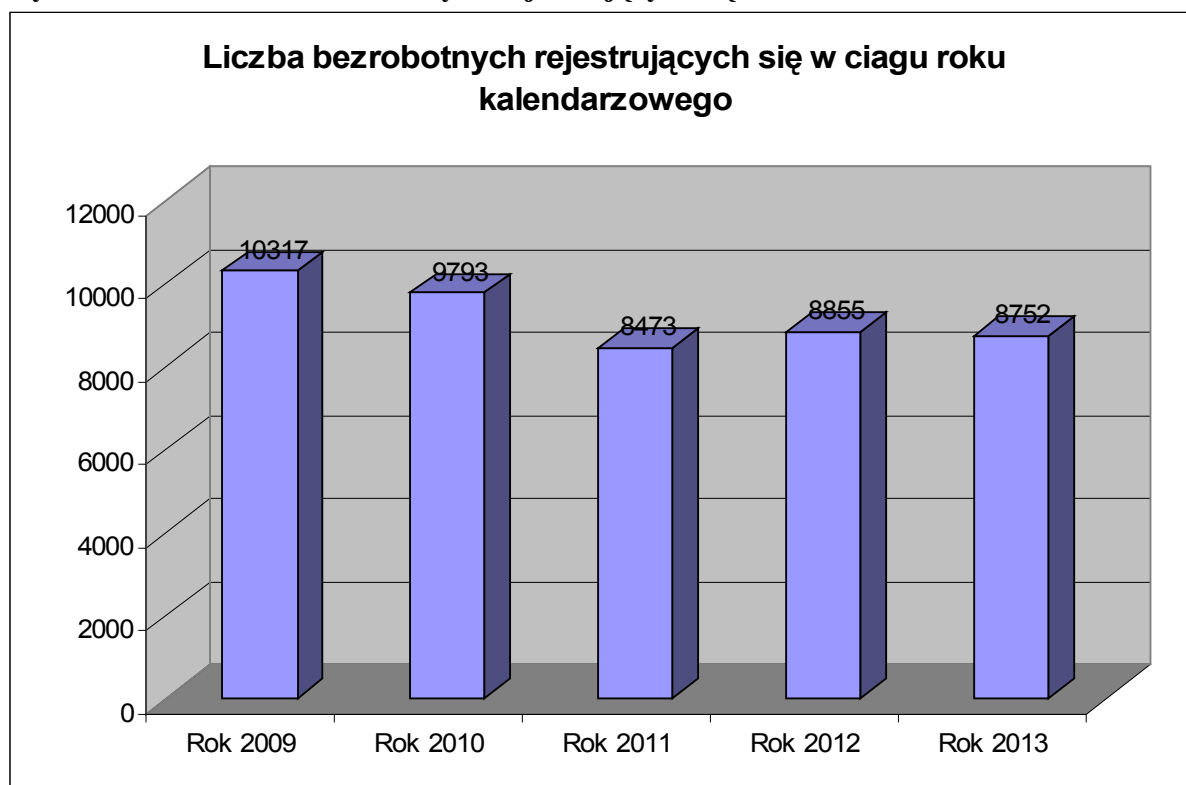
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec roku kalendarzowego w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej na przestrzeni ostatnich lat: 2009- 2013 wzrosła o 951 osób. Analogiczna sytuacja miała miejsce zarówno w województwie śląskim jak i w całym kraju. W grupie osób bezrobotnych pod względem płci nieprzerwanie dominują kobiety. We wskazanych latach ich procent w całej grupie kształtował się na poziomie od 57,57 do 62,46.%

W ciągu 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej zarejestrowano 8.752 osoby bezrobotne. W większości wypadków były to kolejne rejestracje (6868). Z ogólnej liczby zarejestrowanych w roku 2013 – 4348 to kobiety. Osoby rejestrujące się po raz pierwszy to grupa 1884 osób, w tym 914 kobiet. Z ogólnej liczby osób zarejestrowanych 1407 osób to bezrobotni z prawem do zasiłku. Warto zaznaczyć, że w 2013 roku 8602 osoby zostały wyrejestrowane z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. Dwoma najczęstszymi powodami były: podjęcie pracy przez osoby bezrobotne (3219) oraz ich brak gotowości do podjęcia pracy (3544). Wśród pozostałych przyczyn wyrejestrowania pojawiają się między innymi: odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy, dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego czy rozpoczęcie prac społecznie użytecznych.

Wykres nr 12. Liczba bezrobotnych rejestrujących się w latach 2009-2013

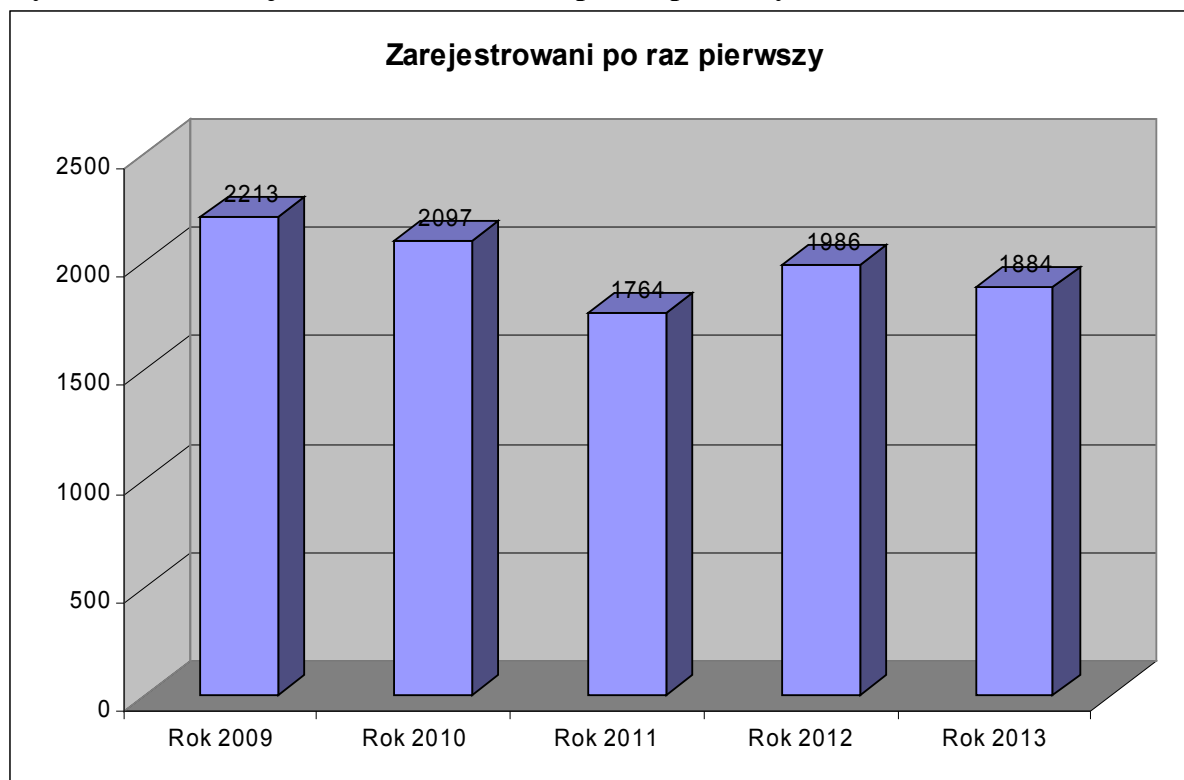

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Między rokiem 2009 a 2013 liczba rejestrujących się bezrobotnych (rocznie) zmniejszyła się o 1565 osób. Jeśli pod uwagę bierze się osoby zarejestrowane po raz pierwszy, to w latach 2009 – 2013 – mimo okresowych wahań – widoczna jest tendencja spadkowa. W roku 2009 pierwszy raz zarejestrowało się 2213 bezrobotnych a w roku 2013 tylko 1884 bezrobotnych.

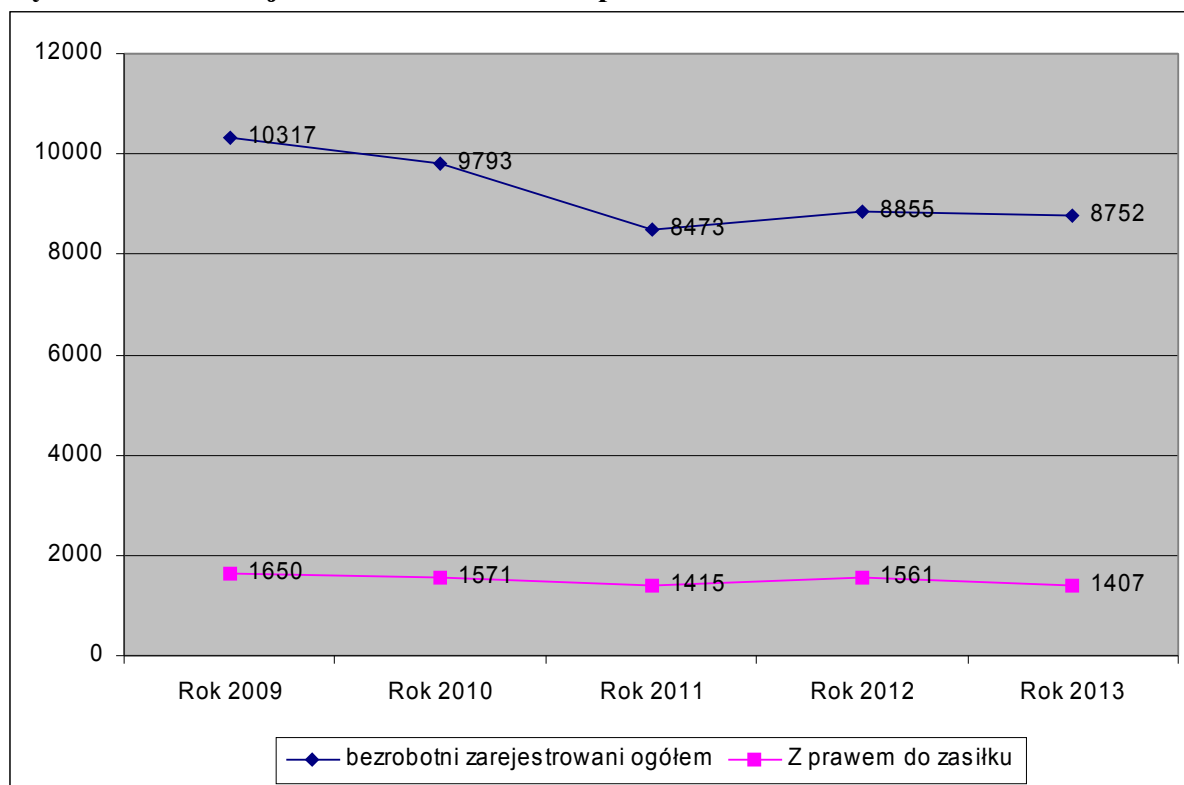

Wykres nr 13. Zarejestrowani bezrobotni po raz pierwszy. 2009 - 2013

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Wykres nr 14. Zarejestrowani bezrobotni z prawem do zasiłku. 2009 - 2013

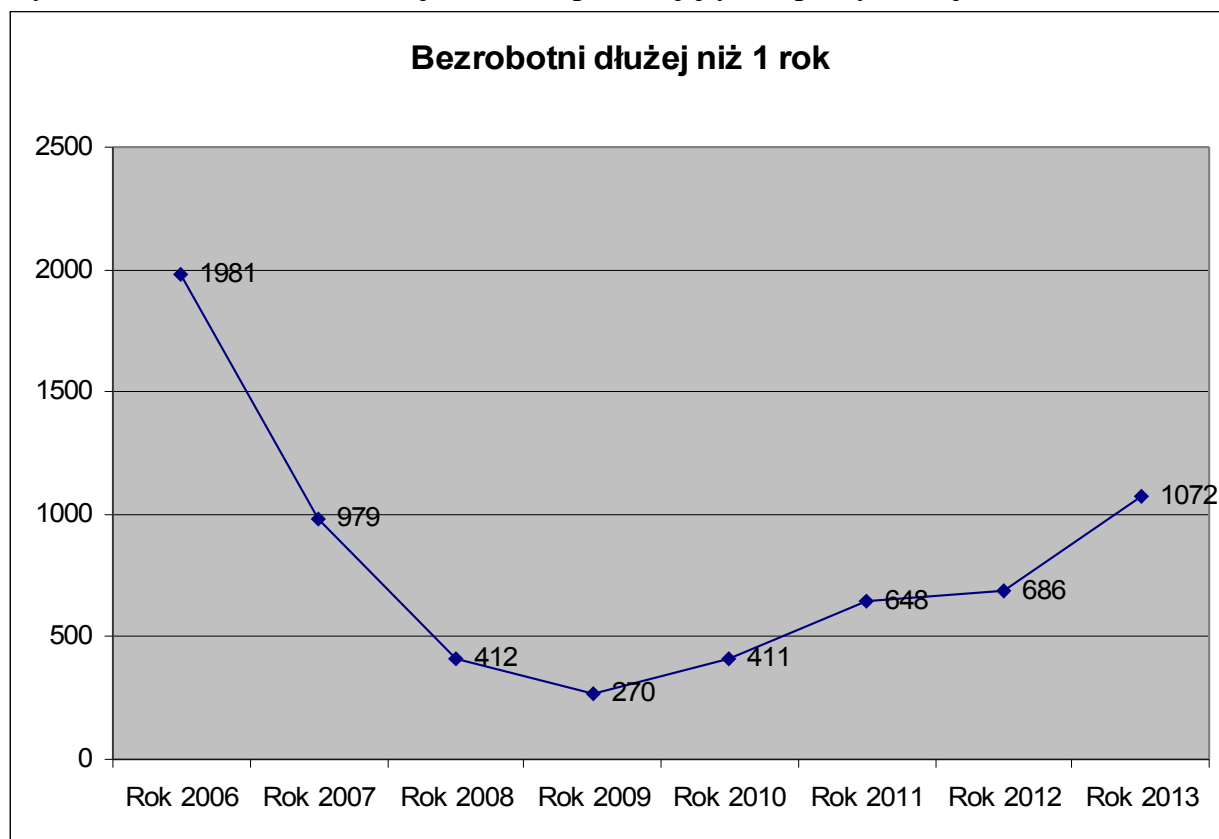
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

W okresie od roku 2009 do roku 2013 odsetek zarejestrowanych bezrobotnych z prawem do zasiłku oscylował wokół 16%. Jest to nieco wyższy wskaźnik niż w kraju i województwie śląskim. (na koniec grudnia 2013 odpowiednio 13,79% i 13,53%).

W okresie od roku 2006 do roku 2009 malała w Rudzie Śląskiej liczba bezrobotnych pozostająca bez pracy dłużej niż jeden rok. Od roku 2009 ta grupa bezrobotnych stale rośnie. Od roku 2009 rośnie także liczba rejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

Wykres nr 15. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok

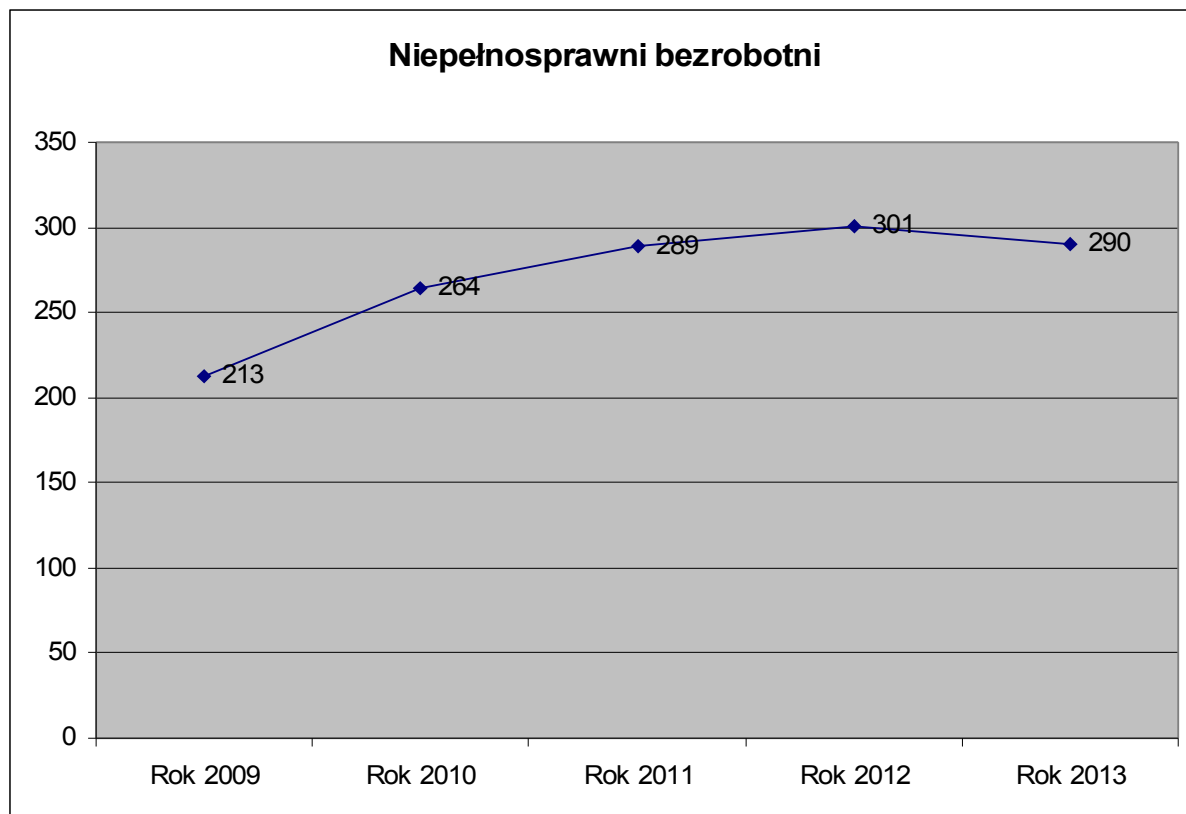

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jeśli porównamy różne aspekty rejestrowanego bezrobocia w Rudzie Śląskiej oraz w kraju i województwie śląskim to widzimy, iż stopa bezrobocia w Rudzie Śląskiej była przez cały analizowany okres znacząco mniejsza od ogólnokrajowej i wojewódzkiej. Podobnie jeśli chodzi o odsetek bezrobotnych pozostających bez pracy ponad jeden rok. W latach 2003 – 2013 był on zawsze mniejszy niż w kraju, województwie śląskim i podregionie katowickim. Przy czym różnice ulegają pogłębieniu. W 2003 roku różnica na korzyść Rudy Śląskiej wynosiła 6,7% w odniesieniu do danych ogólnokrajowych, 5% wojewódzkich i 2,2% do podregionu katowickiego. W roku 2013 odpowiednio 23,8%, 10,8% i 7,7%.

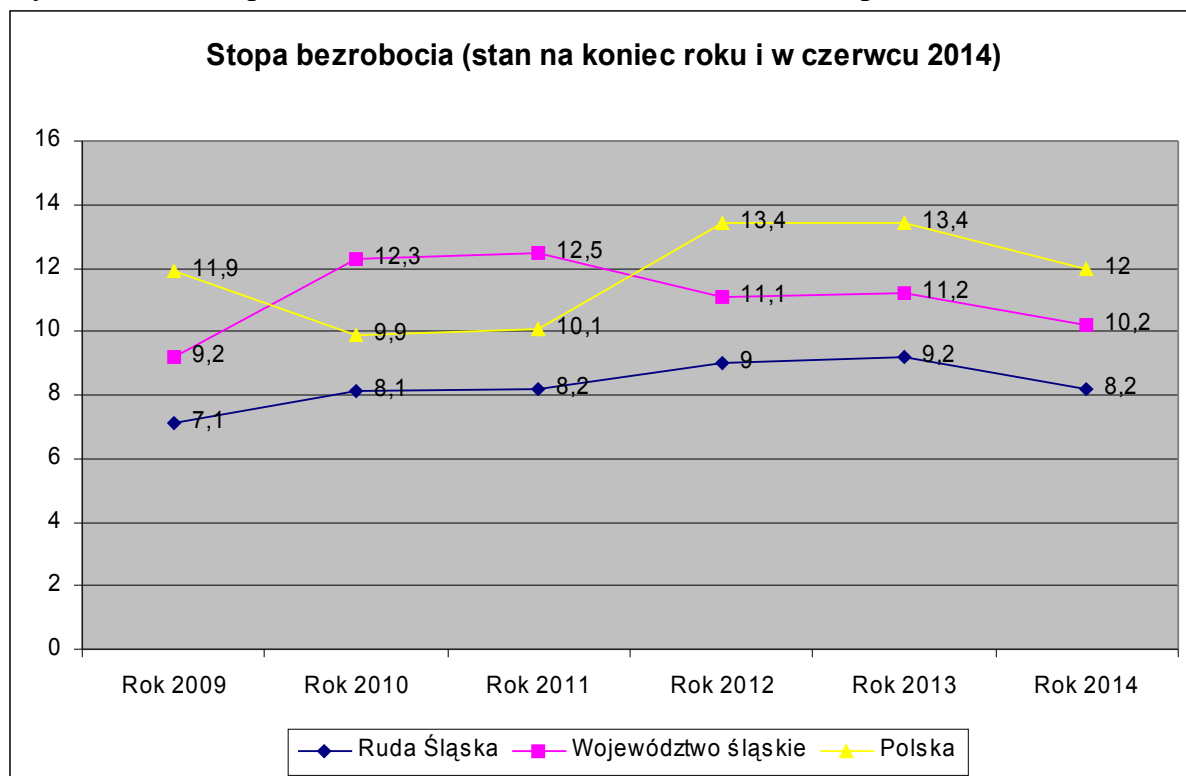

Wykres nr 16. Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w Rudzie Śląskiej

Źródło: Bank Danych Lokalnych

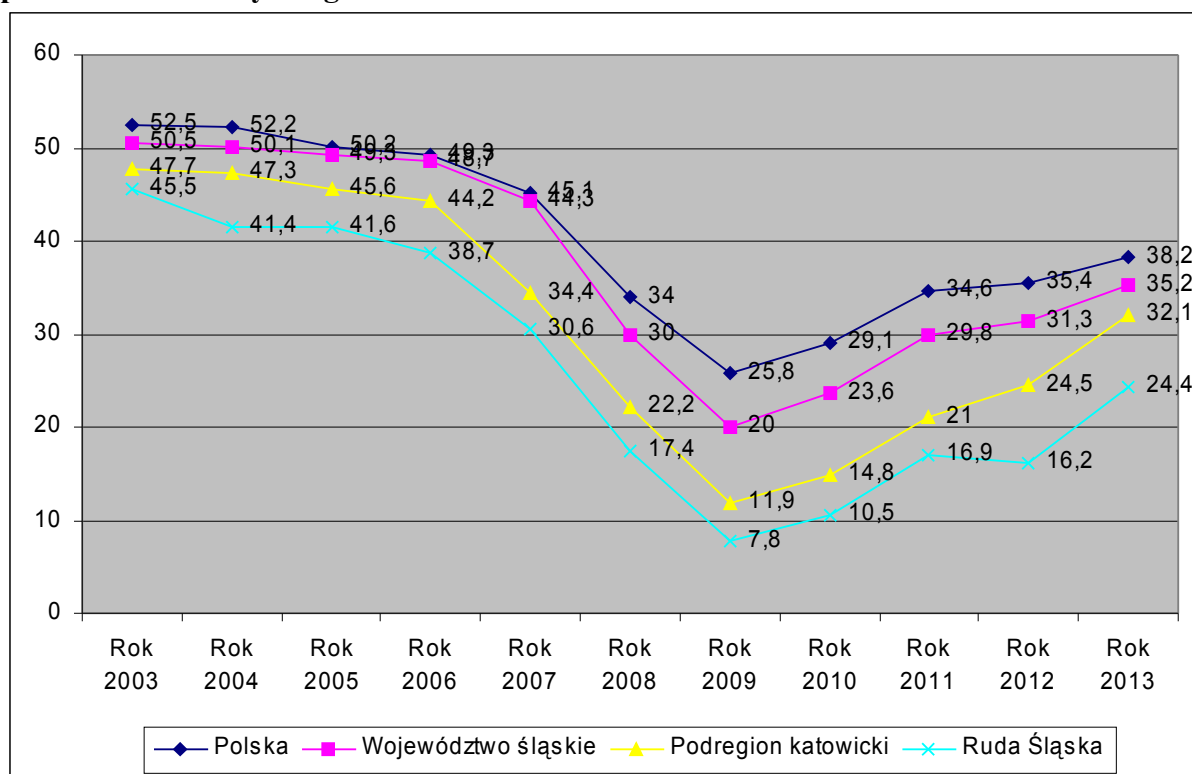
Wykres nr 17. Stopa bezrobocia 2009 – czerwiec 2014. Analiza porównawcza

Źródło: Bank Danych Lokalnych

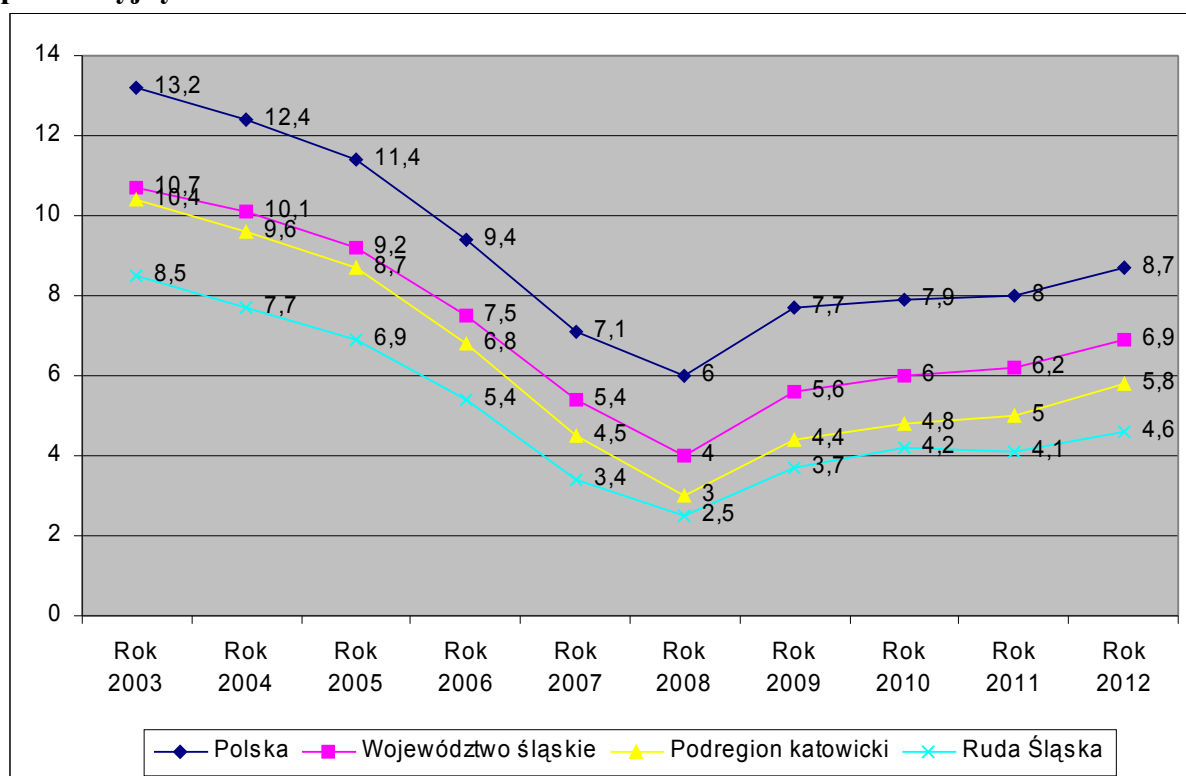

Wykres nr 18. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok jako procent bezrobotnych ogółem

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Korzystny jest także w Rudzie Śląskiej wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jest on niemal o 5% niższy niż w kraju, o ponad 2% niższy niż w województwie śląskim i o ponad 1% niż w podregionie katowickim.

Analiza SWOT w obszarze polityki w dziedzinie zatrudnienia

MOCNE STRONY

1. Infrastruktura instytucjonalna
2. Dobrze wykwalifikowana kadra
3. Ilość i jakość projektów finansowanych zewnętrznie
4. Działania organizacji pozarządowych
5. Efektywna współpraca PUP i MOPS
6. Tworzenie przestrzeni dla działalności gospodarczej
7. Wsparcie dla tworzenia nowych miejsc pracy
8. Preferencyjne warunki dla rozpoczynania i rozwoju działalności gospodarczej
9. Brak zwolnień grupowych
10. Stabilna sytuacja ekonomiczna
11. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości
12. Przychylna polityka dla biznesu
13. Dobre położenie miasta

SŁABE STRONY

1. Ograniczenia zatrudnienia niektórych grup (50+, niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni)
2. Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych
3. Niska świadomość profilaktyki zdrowotnej, sprzyjającej długotrwałej aktywności zawodowej

SZANSE

1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej działalności gospodarczej
2. Rozwój systemu komunikacyjnego umożliwiającego poszukiwania pracy poza miastem
3. Występowanie terenów inwestycyjnych wokół miasta
4. Dostępność środków unijnych
5. Pozytywne zmiany na rynku węgla

ZAGROŻENIA

1. Istnienie szarej strefy
2. Dziedziczone bezrobocie
3. Ograniczenia aktywizacji zawodowej klientów PUP wynikające ze zmiany przepisów prawa
4. Ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania aktywności zawodowej
5. Brak możliwości przewidywania zmian na rynku pracy
6. Małe zróżnicowanie rynku pracy
7. Zagrożenie likwidacją kopalń i firm kooperujących
8. Przedłużenie wieku emerytalnego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Wnioski

Sytuacja na rynku pracy w Rudzie Śląskiej jest determinowana zarówno przez zewnętrzne uwarunkowania ekonomiczne, jak i sytuację ekonomiczną i położenie miasta oraz funkcjonowanie instytucji rynku pracy. Od roku 2009 mamy do czynienia ze spadkiem liczby rocznie rejestrowanych osób bezrobotnych. Zmniejszyła się także w tym okresie liczba bezrobotnych rejestrujących się po raz pierwszy. Niestety wzrasta liczba zarejestrowanych bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż jeden rok. Sytuacja w Rudzie Śląskiej jest w tym względzie lepsza niż średnio w kraju, województwie śląskim i podregionie katowickim.

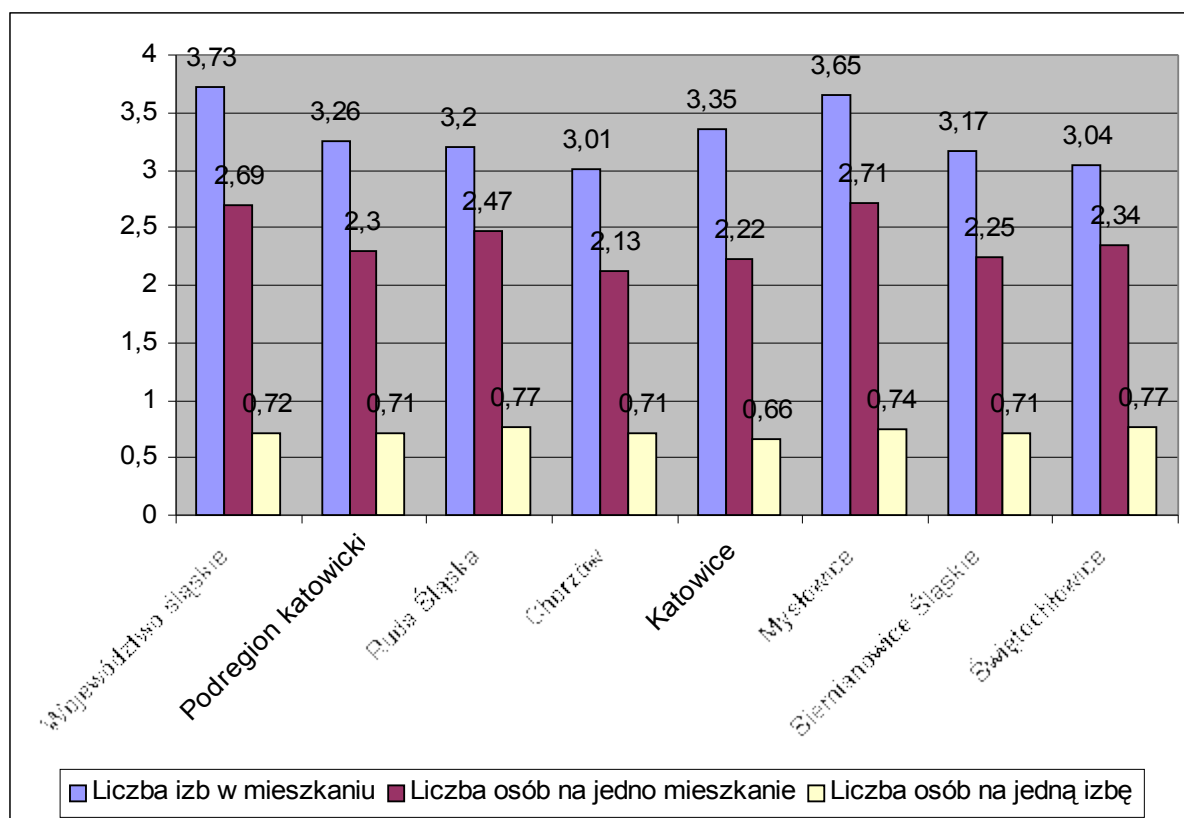
Dzięki swojemu położeniu oraz infrastrukturze komunikacyjnej Ruda Śląska jest dobrym miejscem dla rozwoju działalności ekonomicznej. Podstawowym zagrożeniem dla lokalnego rynku pracy jest dominujące na tym rynku zatrudnienie w kopalniach węgla kamiennego, które mogą podlegać procesowi likwidacji i restrukturyzacji.

Polityka mieszkaniowa

Według danych Rocznika Województwa Śląskiego, Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach 2013, w roku 2012 w Rudzie Śląskiej były 57632 mieszkania z łączną liczbą 184155 izb oraz łączną powierzchnią użytkową mieszkań 3131204 m kw.. (57300 mieszkań w roku 2011 według Narodowego Spisu Powszechnego).

Wykres nr 20. Sytuacja mieszkaniowa w roku 2012. Analiza porównawcza.

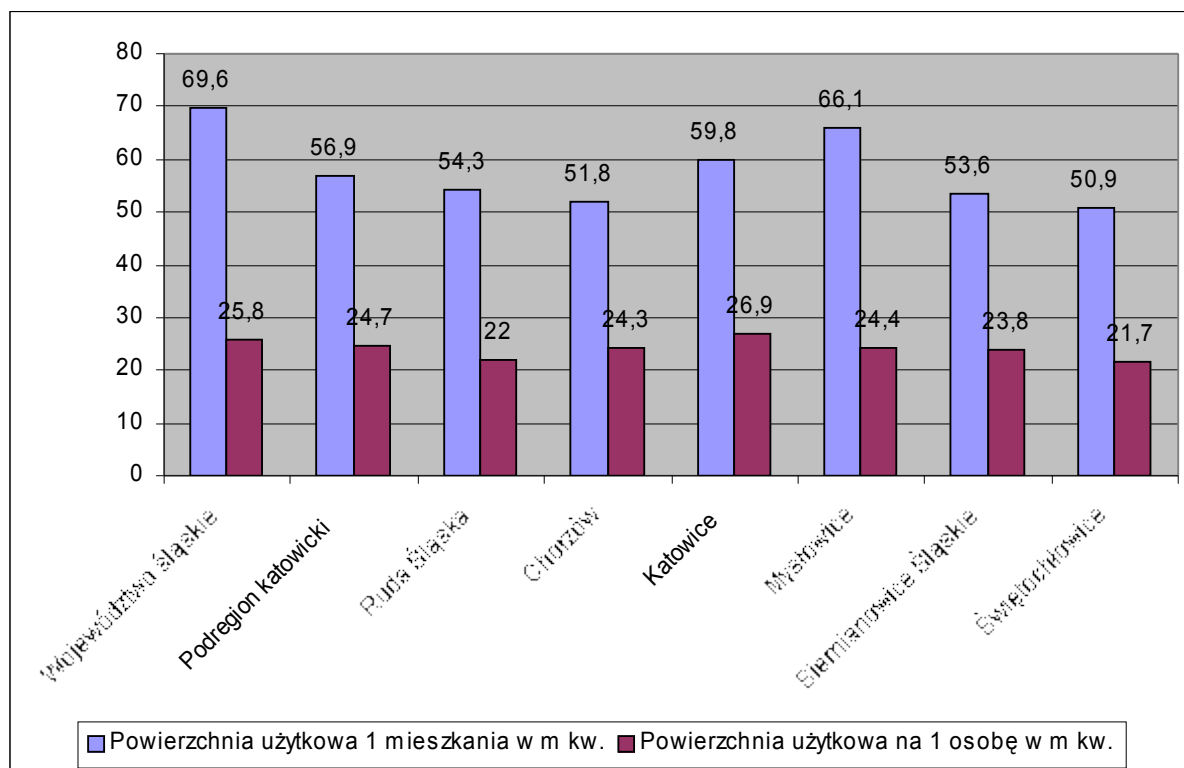

Źródło: Rocznik Województwa Śląskiego, Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach 2013

Średnio na jedno mieszkanie przypadają w Rudzie Śląskiej 3,2 izby, niemal podobnie jak w podregionie katowickim. Wśród powiatów stanowiących ten podregion niższe niż w Rudzie Śląskiej wskaźniki osiąga Chorzów (3,01 izby), Świętochłowice (3,04 izby) oraz Siemianowice Śląskie (3,17 izby). Mniejsza niż w województwie śląskim, ale większa niż w podregionie katowickim jest w Rudzie Śląskiej liczba osób przypadających na jedno mieszkanie. (2,47 osoby). Powyższe dane wynikają z rozwoju budownictwa w latach pięćdziesiątych, sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ubiegłego wieku, kiedy priorytetem było budowanie większej liczby mieszkań, kosztem mniejszej powierzchni użytkowej mieszkania.

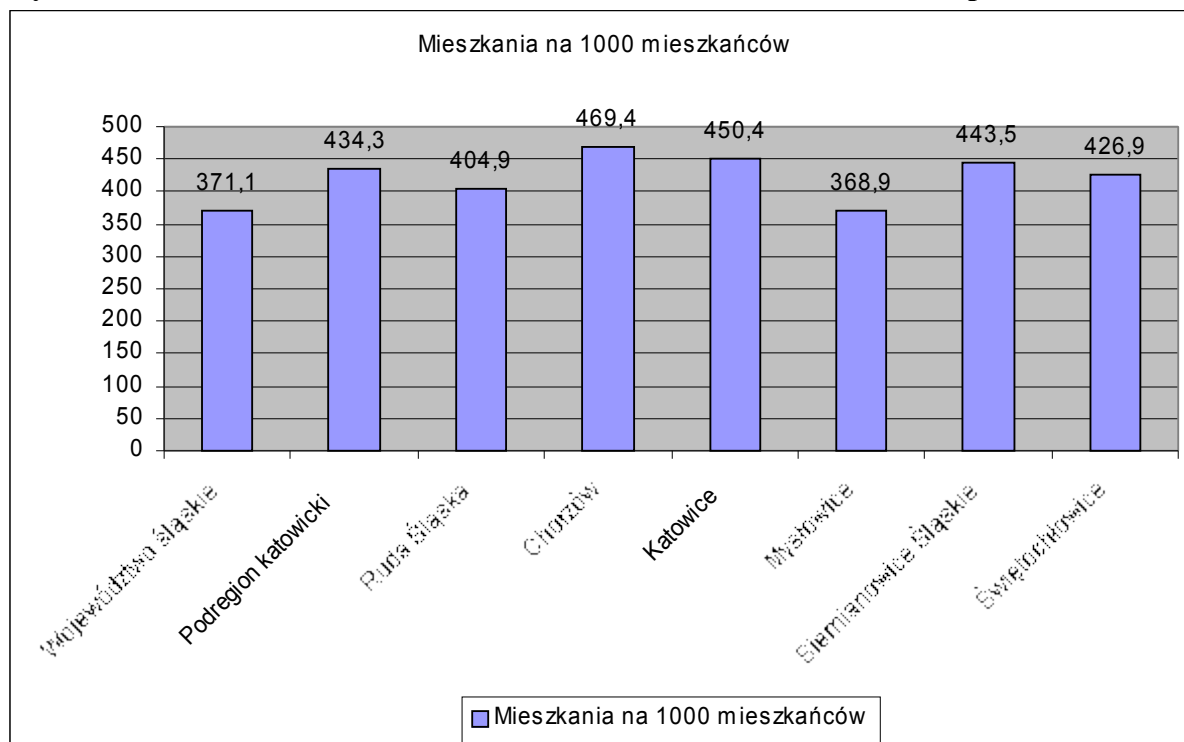

Wykres nr 21. Powierzchnia użytkowa mieszkań w roku 2012. Analiza porównawcza.

Źródło: Rocznik Województwa Śląskiego, Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach 2013

Wykres nr 22. Mieszkania na 1000 mieszkańców w roku 2012. Analiza porównawcza.

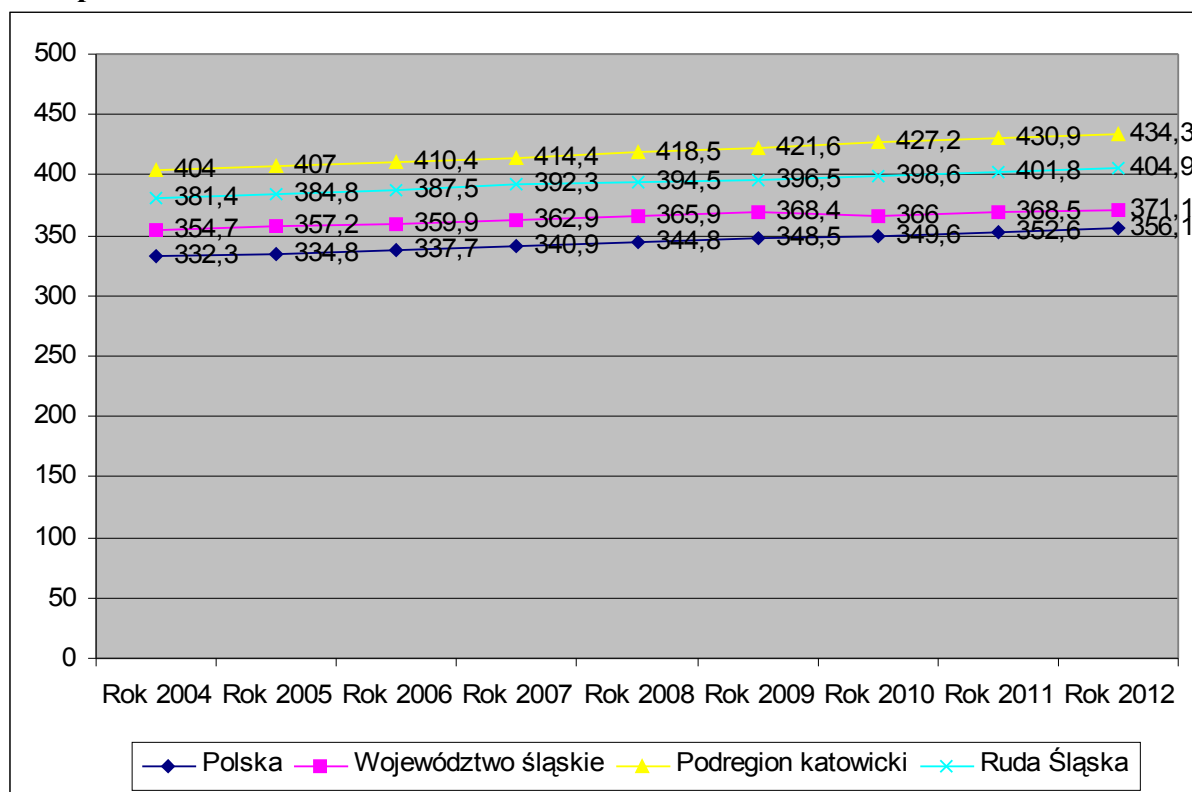
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Rudzie Śląskiej wynosiła średnio 54 metry kwadratowe. Jest ona mniejsza od średniej wojewódzkiej oraz średniej dla podregionu katowickiego. Gorszą sytuację możemy odnotować w Chorzowie i Świętochłowicach, zaś zbliżoną w Siemianowicach Śląskich. Również powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca jest w Rudzie Śląskiej mniejsza niż w województwie i we wszystkich powiatach podregionu katowickiego z wyjątkiem Świętochłowic.

W roku 2012 w Rudzie Śląskiej było niemal 405 mieszkań na 1000 mieszkańców. Więcej niż średnio w województwie śląskim, ale mniej niż w podregionie katowickim.

Wykres nr 23. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2004-2012. Analiza porównawcza

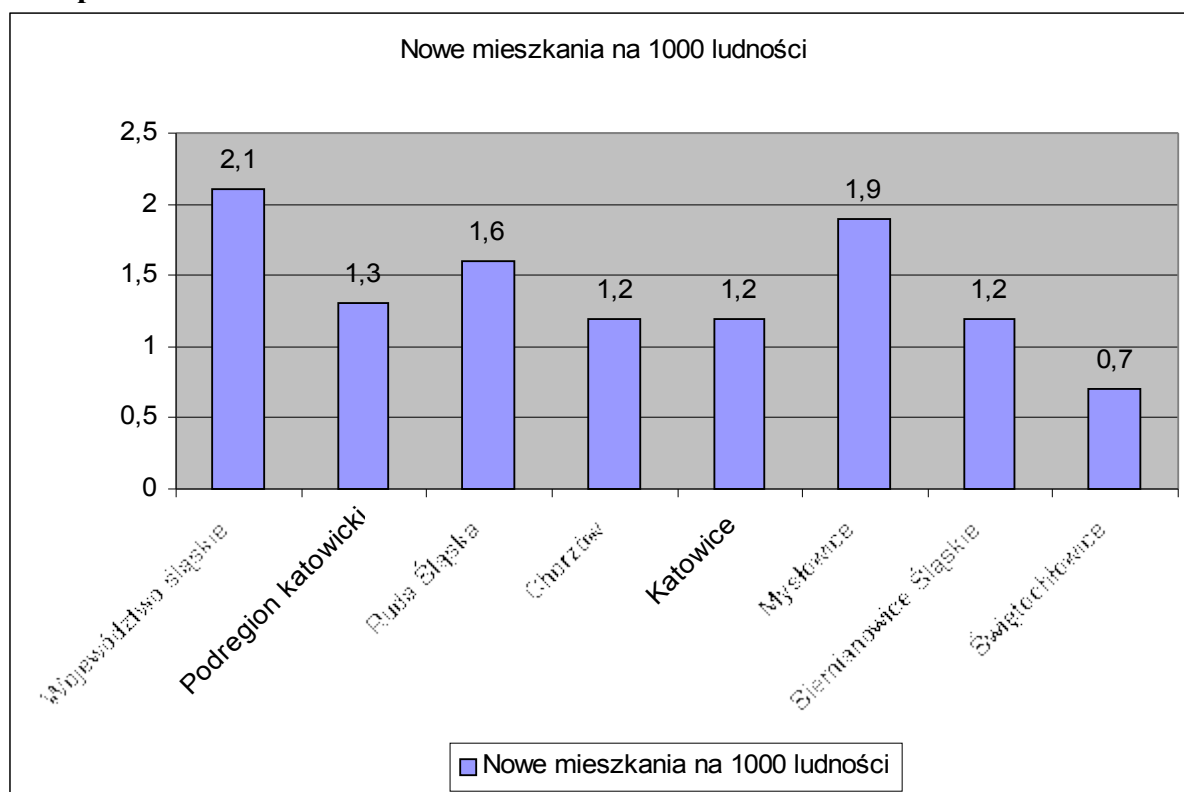

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W roku 2012 w Rudzie Śląskiej oddano do użytku 235 mieszkań o łącznej powierzchni 23660 m. kw., w tym 43 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, 108 mieszkań w budownictwie indywidualnym oraz 84 mieszkania społeczne czynszowe. Wskaźnik nowo oddanych mieszkań na 1000 ludności wyniósł 1,6, a wskaźnik na 1000 zawartych małżeństw 295.

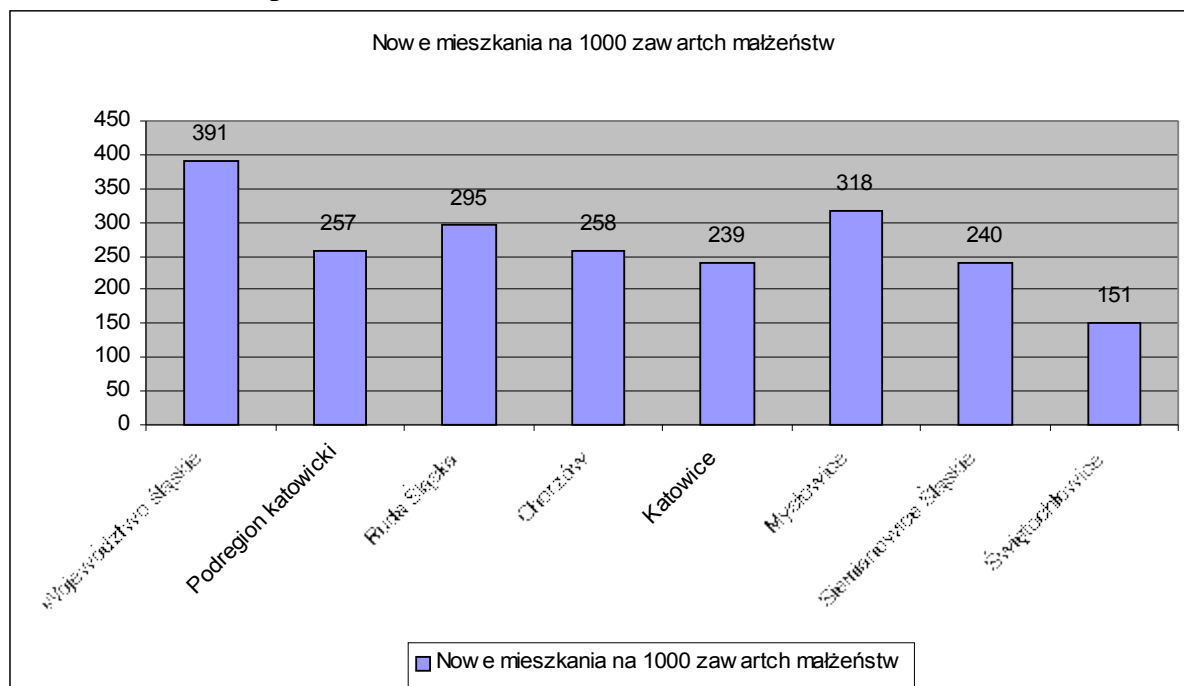

Wykres nr 24. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w roku 2012. Analiza porównawcza.

Źródło: Rocznik Województwa Śląskiego, Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny, Katowice 2013

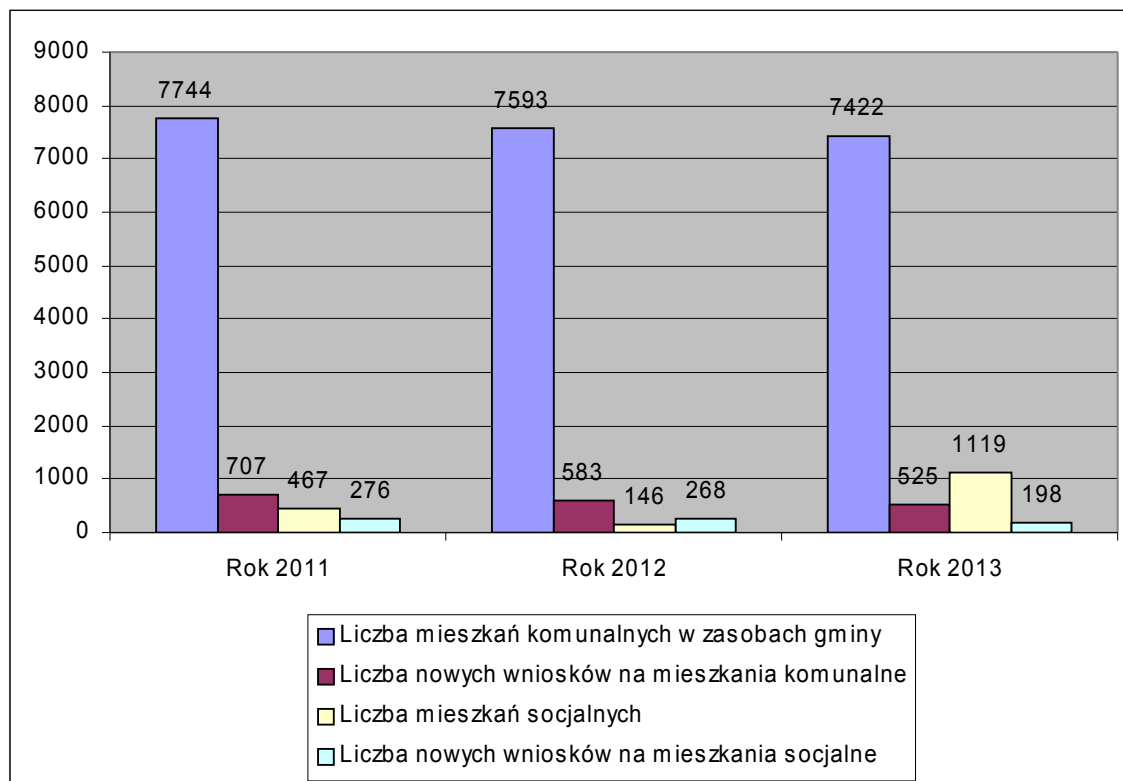
Wykres nr 25. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw w roku 2012. Analiza porównawcza

Źródło: Rocznik Województwa Śląskiego, Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Katowicach 2013

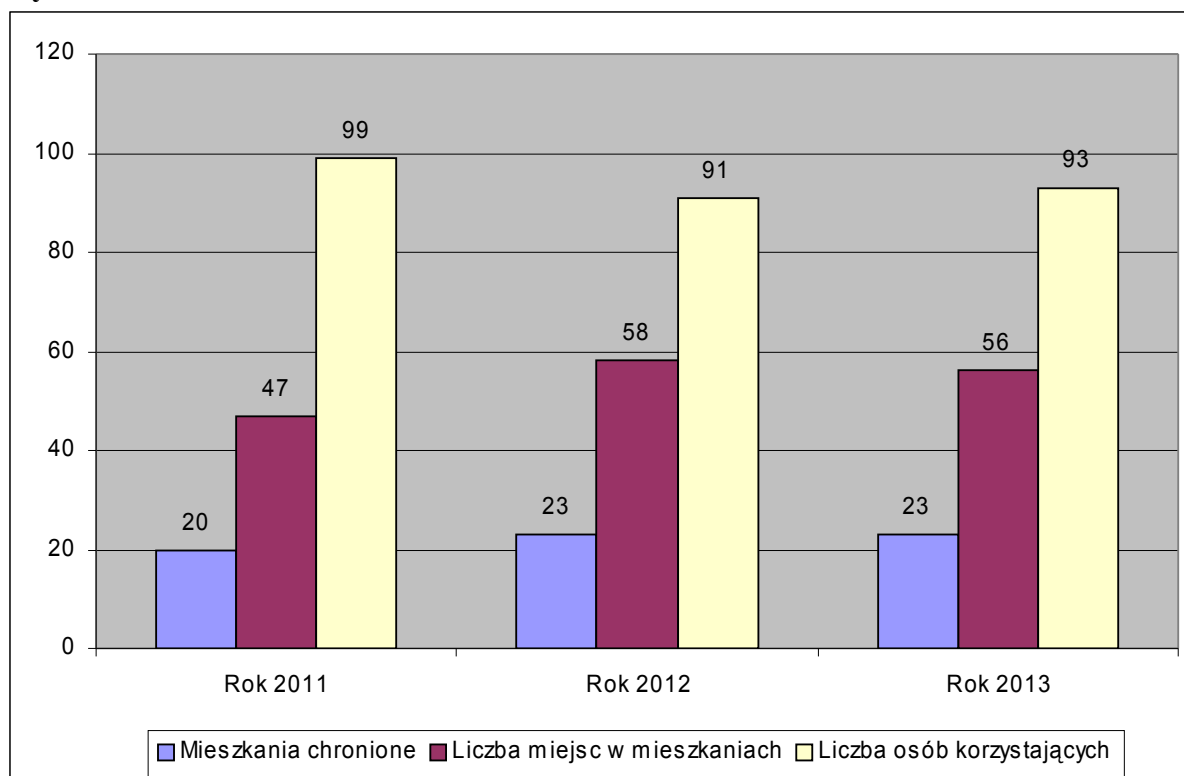

Wykres nr 26. Mieszkania komunalne i socjalne 2011-2013

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

Wykres nr 27. Mieszkania chronione w latach 2011-2013

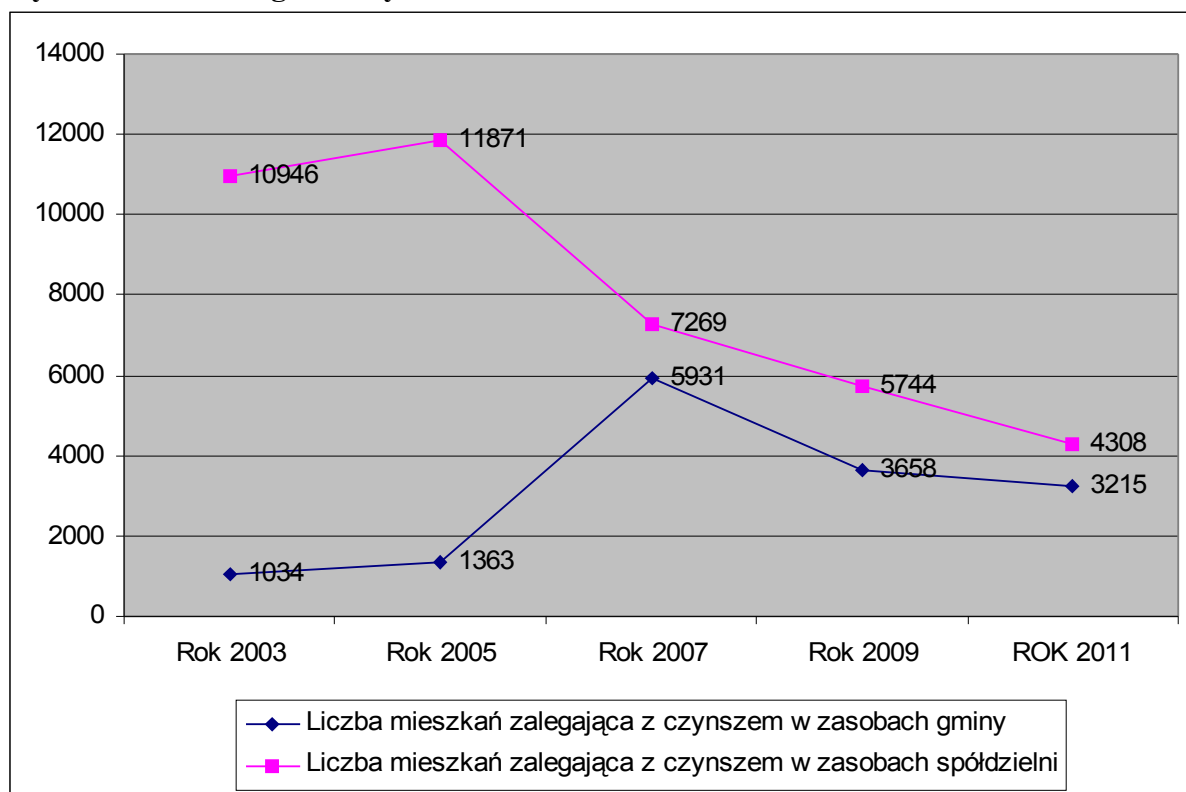

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

W roku 2013 w zasobach Rudy Śląskiej były 7422 mieszkania komunalne oraz 1119 mieszkań socjalnych. Różnica w liczbie mieszkań socjalnych między rokiem 2011 –2012 a rokiem 2013 wynika przy tym przede wszystkim ze zmiany pojęcia lokalu socjalnego. W tym samym roku złożono 525 nowych wniosków na mieszkanie komunalne oraz 198 nowych wniosków na mieszkanie socjalne. W roku 2013 całkowita liczba gospodarstw domowych oczekujących na przydział mieszkania komunalnego wynosiła 4267. W tym samym roku było 2267 gospodarstw domowych oczekujących na przydział lokalu socjalnego.

Wykres nr 28. Zaległości czynszowe w latach 2003 – 2011. Liczba mieszkań.

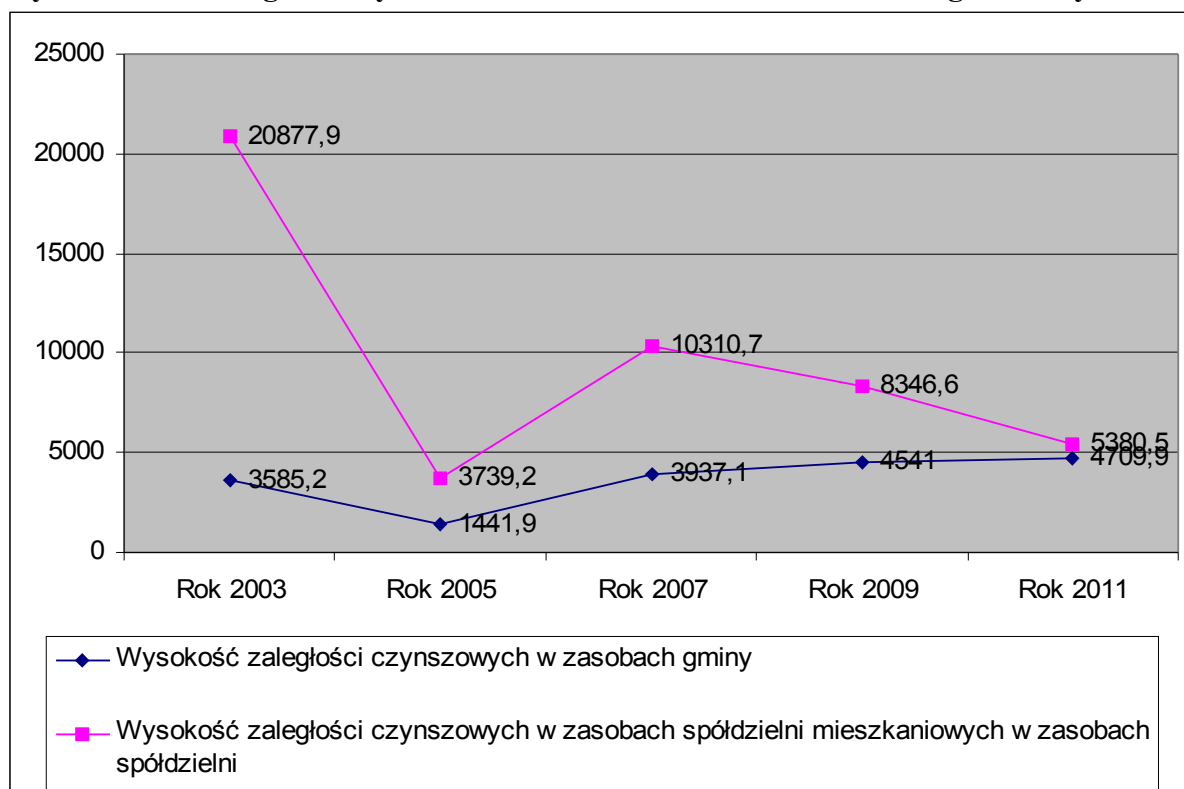

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jednym z ważnych problemów przed jakimi stoi miejska polityka społeczna są zaległości czynszowe. W latach 2005 – 2011 w zasobach spółdzielni mieszkaniowych mieliśmy do czynienia ze stopniowym obniżaniem się liczby mieszkań obciążonych zaległościami czynszowymi. W mieszkaniach stanowiących zasoby gminy, liczba mieszkań mających zaległości czynszowe rosła do roku 2007, a następnie się zmniejszyła, pozostając większą niż w roku 2003.

Wykres nr 29. Zaległości czynszowe w latach 2003 – 2011. Kwota zaległości w tys. zł.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Istotnym wsparciem dla mieszkańców mających trudności z opłacaniem czynszu jest wypłacanie dodatków mieszkaniowych, przyznawanych na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013r poz.966 tekst jednolity)

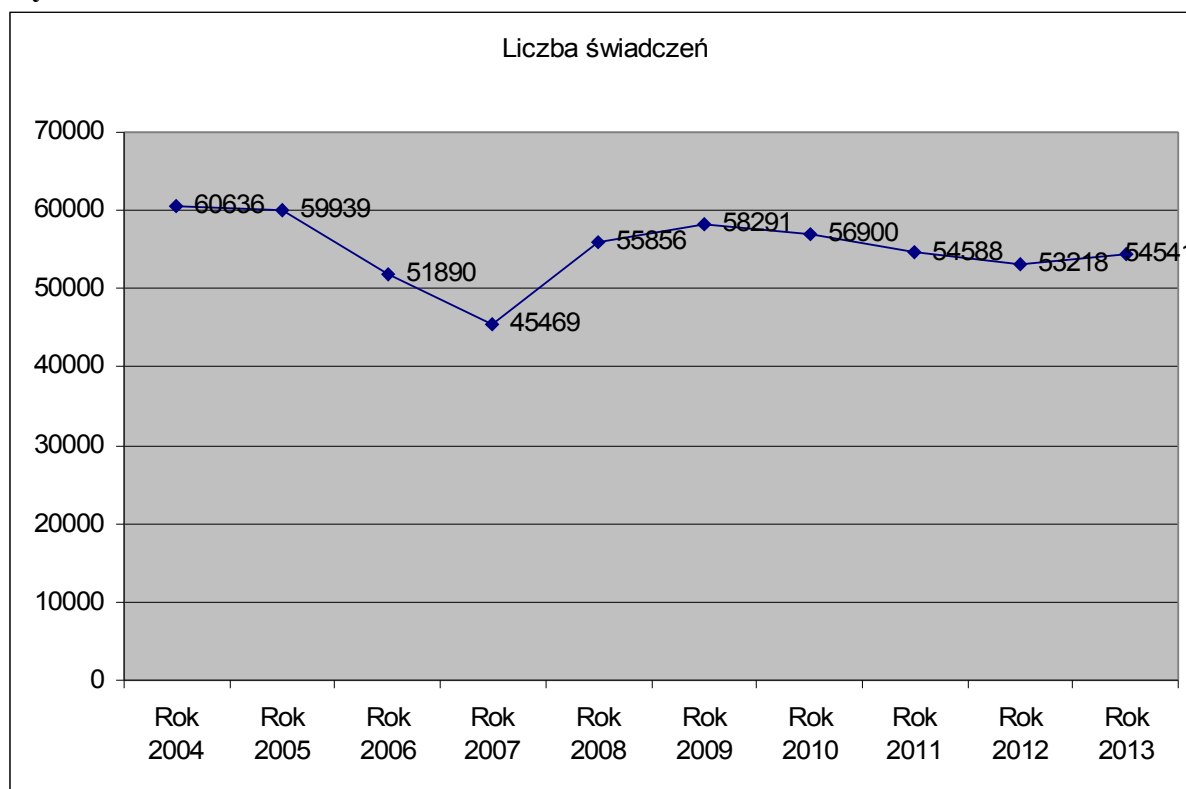
Tabela nr 3. Dodatki mieszkaniowe 2011-2013

	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Prognoza 2014
Liczba osób	5467	5263	5371	5300
Liczba świadczeń	54580	53218	54541	54404
Kwota świadczeń (zł)	5160000	6541389	6224139	6452858

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

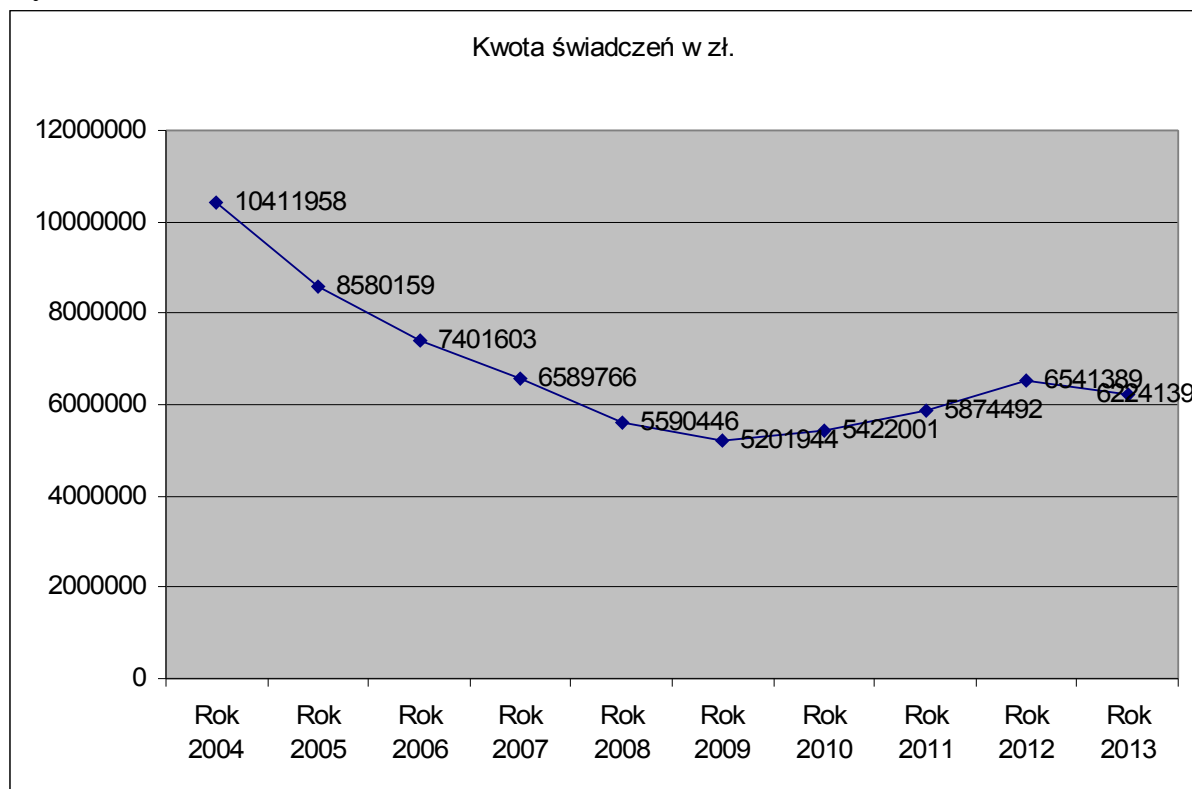

Wykres nr 30. Dodatki mieszkaniowe w latach 2004 – 2013. Liczba świadczeń.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres nr 31. Dodatki mieszkaniowe w latach 2004 – 2013. Kwota świadczeń.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

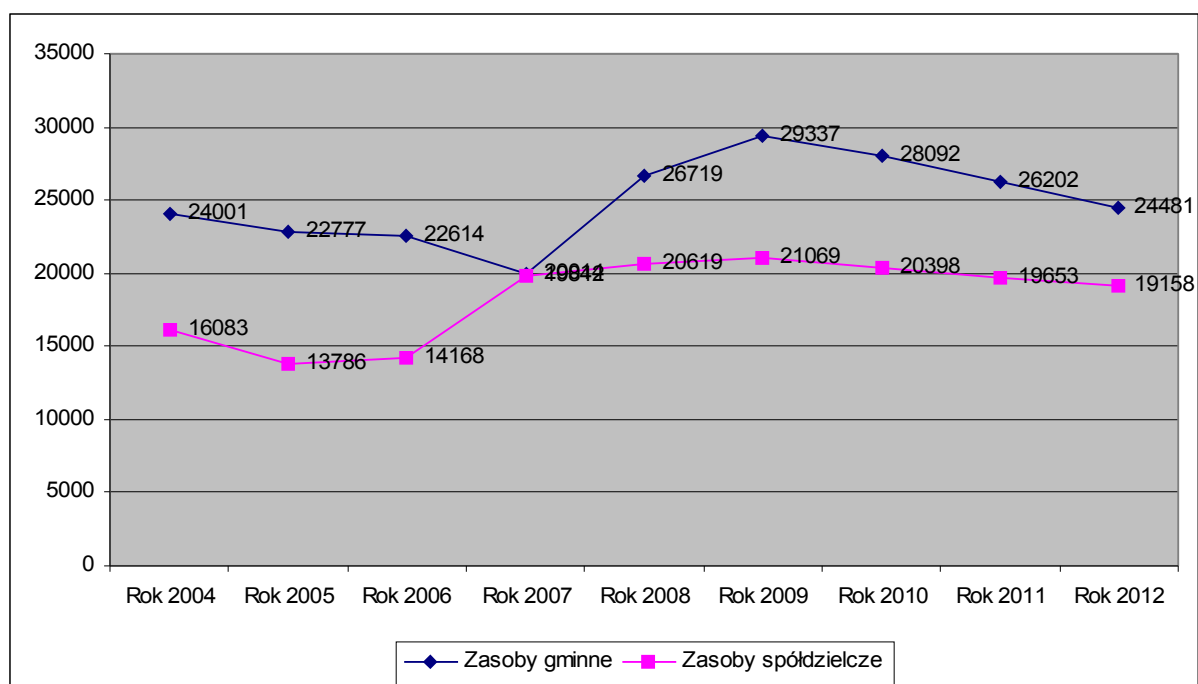

W perspektywie ostatnich dziesięciu lat liczba udzielanych świadczeń w poszczególnych latach oscylowała między 50 i 60 tysiącami. Stopniowo zmniejszała się jednak całkowita roczna kwota świadczeń. Na obniżenie wydatków na dodatki mieszkaniowe od 2004 roku miały między innymi wpływ: obniżenie wskaźnika wysokości dodatku mieszkaniowego Uchwałą Rady Miejskiej z 2004 roku, obniżenie a właściwie całkowite zlikwidowanie opłat pocztowych poprzez wprowadzenie kart socjalnych, weryfikacja faktycznej sytuacji materialnej i majątkowej osób ubiegających się o dodatki mieszkaniowe poprzez przeprowadzanie wywiadów środowiskowych)

Dodatki mieszkaniowe przekazane zostały do realizacji w MOPS od stycznia 2004 roku

i od stycznia 2004 gminy nie otrzymują dofinansowania na realizację wypłaty tych świadczeń. Od stycznia 2014 roku osobom, którym przyznano dodatki mieszkaniowe przysługuje dodatek energetyczny. Zadanie to w chwili obecnej jest zadaniem zleconym finansowanym przez państwo. W strukturze dodatków mieszkaniowych zasadniczą część – zarówno liczbowo jak i kwotowo – stanowią świadczenia w zasobach mieszkaniowych gminy (45%) oraz spółdzielni mieszkaniowych (38%). Łącznie przekraczają one 80% wszystkich świadczeń. Pozostałe są realizowane w zasobach mieszkaniowych TBS-u, wspólnot mieszkaniowych, zasobach prywatnych oraz innych.

Wykres nr 32. Dodatki mieszkaniowe w latach 2004 – 2012. Porównanie liczby świadczeń w zasobach gminnych i spółdzielczych

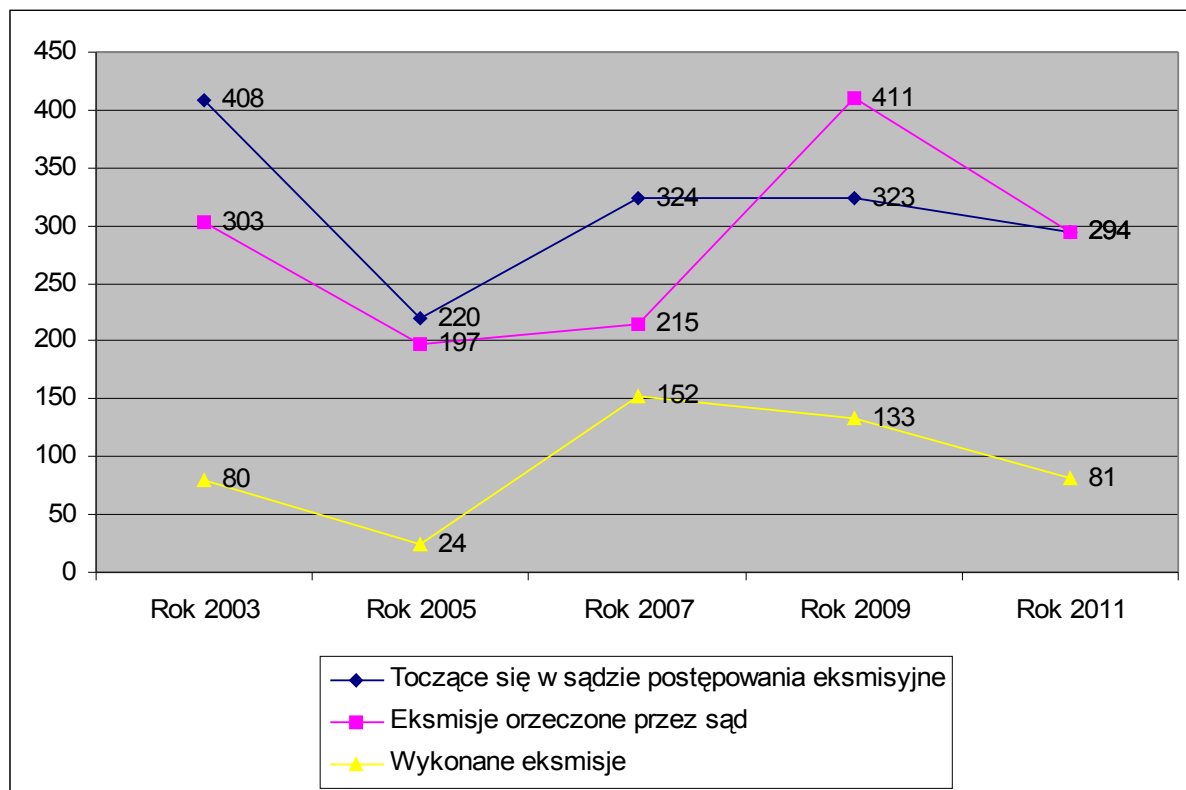

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Opisując sytuację w Rudzie Śląskiej w kontekście lokalnej polityki mieszkaniowej należy również brać pod uwagę problem eksmisji. Procedury eksmisyjne liczbowo dominują w zasobach mieszkaniowych spółdzielni, zasobach miejskich oraz zakładów pracy. W okresie od roku 2003 do roku 2011 w zasobach miejskich najczęściej postępowań eksmisyjnych toczyło się w roku 2009, w tym było najczęściej orzeczeń sądowych. Natomiast najczęściej eksmisji przeprowadzono w roku 2003. W zasobach spółdzielni mieszkaniowych najczęściej postępowań eksmisyjnych toczyło się w roku 2007, a najczęściej wyroków sądowych było w roku 2003. Od roku 2007 mamy do czynienia ze wzrostem realizacji wyroków eksmisji do lokali socjalnych i tymczasowych. Z kolei w zasobach mieszkaniowych zakładów pracy najczęściej orzeczonych i wykonanych eksmisji przypada na okres od 2009 roku. Sporadycznie procedury eksmisyjne uruchamiano także w zasobach Towarzystwa Budownictwa Społecznego oraz wspólnotach mieszkaniowych.

Wykres nr 33. Eksmisje związane z zaległościami czynszowymi ogółem 2003-2011

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W roku 2013 w zasobach zarządzanych przez MPGM Sp. z o.o. złożono 1095 pozwów związanych z zaległościami czynszowymi. Uzyskano 808 wyroków i wszczęto 1158 postępowań egzekucyjnych. Wśród przyczyn pojawiania się zaległości czynszowych wymienia się przede wszystkim bezrobocie, niskie dochody osób zatrudnionych oraz emerytów i rencistów, wysoki wskaźnik wzrostu utrzymania w stosunku do dochodów oraz narastające problemy osób popadających w spiralę zadłużenia. W celu zapewnienia schronienia mężczyznom w stosunku do których dokonano eksmisji, miasto Ruda Śląska prowadzi Noclegownię dla Bezdomnych Mężczyzn.

Analiza SWOT w obszarze polityki mieszkaniowej

MOCNE STRONY

1. Dobra lokalizacja dla rozwoju budownictwa jedno i wielorodzinnego
2. Posiadanie planu zagospodarowania przestrzennego
3. Modernizacja osiedli mieszkaniowych
4. Posiadanie programu rewitalizacji
5. Realizacja różnorodnych programów poprawy funkcjonalności i estetyki osiedli
6. Duża powierzchnia terenów zielonych
7. Współpraca instytucji odpowiedzialnych za prowadzenie polityki mieszkaniowej
8. Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych
9. Zmiana przepisów prawa miejscowego mająca na celu przyznawanie mieszkań komunalnych osobom najbardziej potrzebującym
10. Relatywnie niższe ceny mieszkań w porównaniu z miastami ościennymi

SŁABE STRONY

1. Przewaga starych zasobów mieszkaniowych
2. Szkody górnicze
3. Brak wystarczającej ilości lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych
4. Brak noclegowni dla kobiet po eksmisji
5. Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych
6. Brak wystarczającej liczby miejsc w mieszkaniach dla wychowanków opuszczających placówki

SZANSE

1. Zmiany ustaw związanych z dofinansowaniem budownictwa
2. Dotacje unijne - Program wspierania budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat

ZAGROŻENIA

1. Niekorzystne zmiany w przepisach związanych z kredytami na zakup mieszkania
2. Wysokie ceny mieszkań w relacji do dochodów

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Wnioski

Sytuacja mieszkaniowa w Rudzie Śląskiej nie odbiega znacząco od miast i powiatów podregionu katowickiego. Nieco mniejsza niż w podregionie jest powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca, większy natomiast wskaźnik mieszkań oddawanych na 1000 ludności oraz 1000 zawartych małżeństw. Ze względu na infrastrukturę komunikacyjną i położenie Ruda Śląska jest dobrym miejscem dla budowy mieszkań zarówno dla aktualnych mieszkańców miasta, jak i osób, które pracując w miastach ościennych, mogą zamieszkać w Rudzie Śląskiej. Miasto posiada plan zagospodarowania przestrzennego, a także program rewitalizacji zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów miejskich.

Ważnym wyzwaniem polityki społecznej miasta w obszarze mieszkalnictwa jest problem zaległości czynszowych i wynikające z nich zagrożenie eksmisjami. Stawia to przed miastem konieczność rozbudowy systemu lokali socjalnych, pomieszczeń tymczasowych oraz noclegowni.

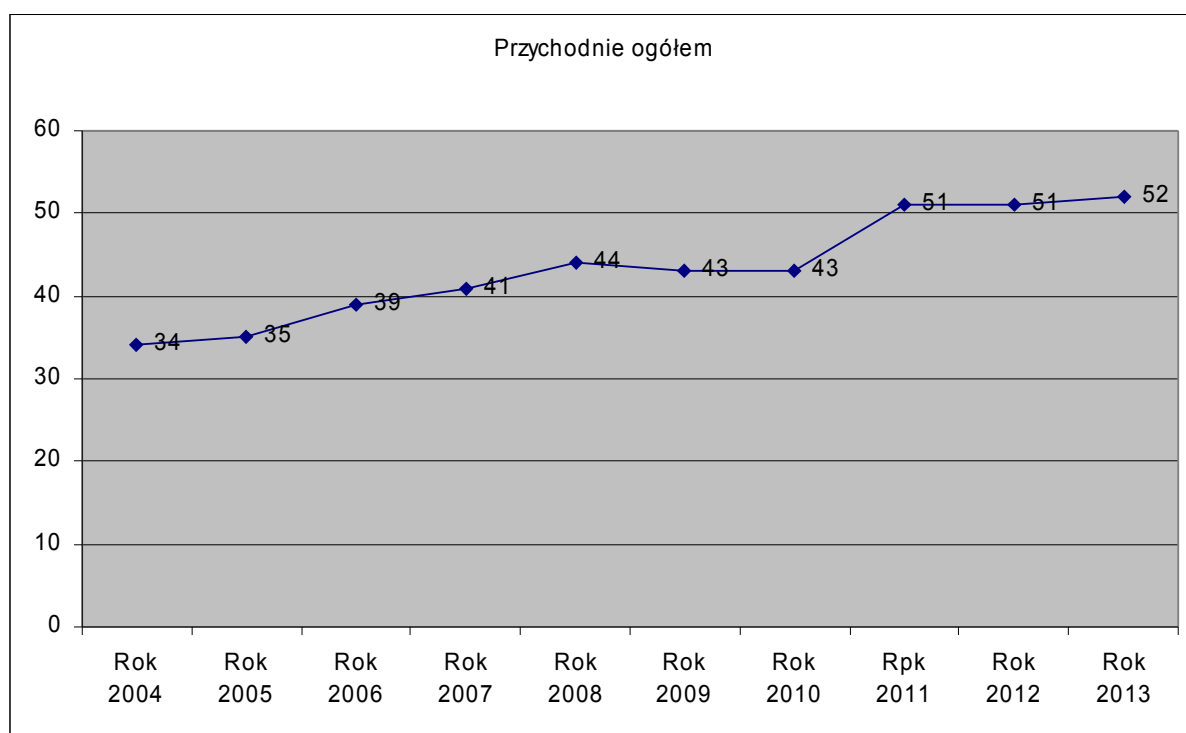
Polityka w zakresie wybranych aspektów ochrony zdrowia

Diagnoza w obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia koncentruje się przede wszystkim na profilaktyce i leczeniu osób uzależnionych oraz leczeniu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Analizowana jest także struktura zasobów instytucjonalnych podlegających samorządowi terytorialnemu oraz dostępność ambulatoryjnej opieki medycznej.

W roku 2013 w Rudzie Śląskiej w ramach SP ZOZ funkcjonowało 10 przychodni.

1. Przychodnia Specjalistyczna SP ZOZ, ul. Niedurnego 50d
2. Poradnia Medycyny Szkolnej SP ZOZ, ul. Radoszowska 163
3. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Ks. Niedzieli 51
4. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Pokoju 4
5. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Siekiela 13
6. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Gierałtowskiego 29
7. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Makuszyńskiego 7
8. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Lipa 3
9. Przychodnia Rejonowa SP ZOZ, ul. Sztolniowa 6
10. Ośrodek Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej SP ZOZ, ul. Ballestremów 16

Wykres nr 34. Przychodnie ogółem (ambulatoryjna opieka zdrowotna) w latach 2004 – 2013

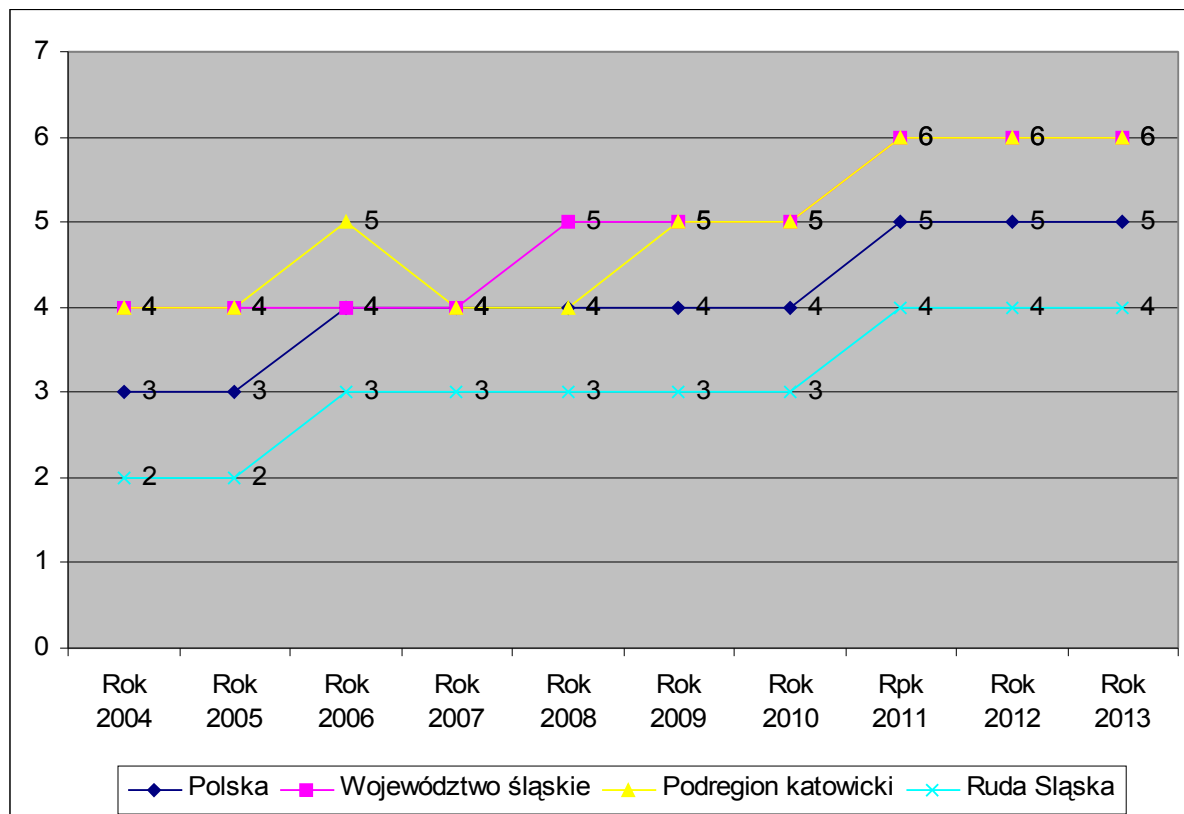

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jeśli brać pod uwagę wszystkie przychodnie to w okresie od roku 2004 do 2013 ich liczba wzrosła z 34 do 52. Nasylenie placówkami ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tysięcy ludności jest w Rudzie Śląskiej jest mniejsze niż średnio w kraju, w województwie śląskim oraz podregionie katowickim.

Wykres nr 35. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tyś. ludności 2004-2013

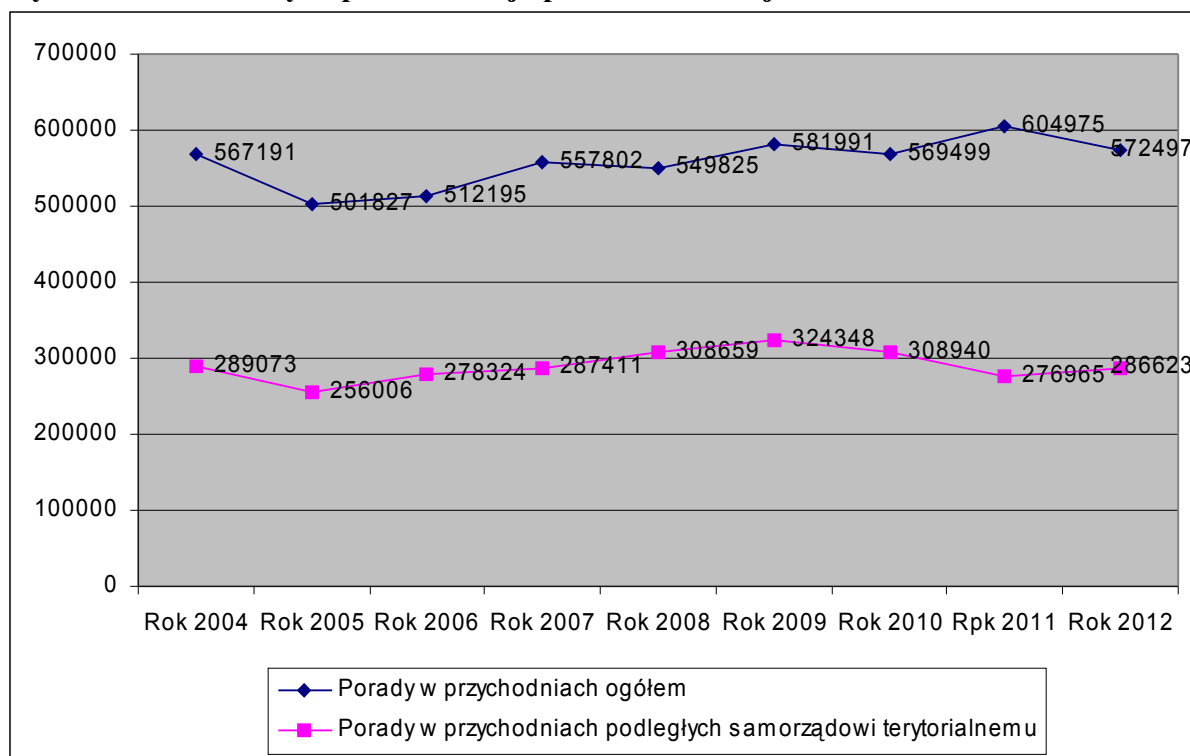

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej w 2013 roku leczyło się 5909 pacjentów z zaburzeniami psychicznymi bez uzależnień, 842 pacjentów z zaburzeniami spowodowanymi używaniem alkoholu oraz 65 pacjentów z zaburzeniami spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych. W ciągu ostatnich trzech lat wzrastała ogólna liczba pacjentów z zaburzeniami psychicznymi bez uzależnień. Liczba pacjentów uzależnionych utrzymywała się na podobnym poziomie.

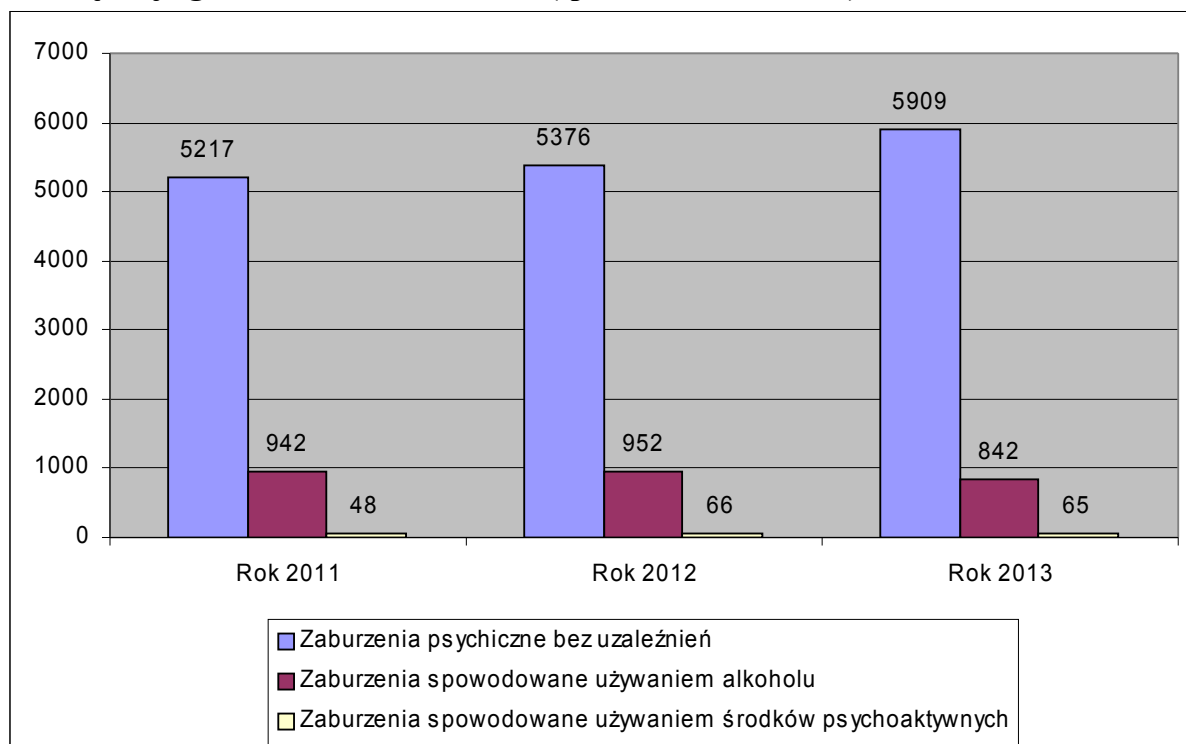

Wykres nr 36. Porady w podstawowej opiece zdrowotnej 2004-2012

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres nr 37. Chorzy leczeni w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej ogółem w latach 2011-2013 (sprawozdanie MZ-15)

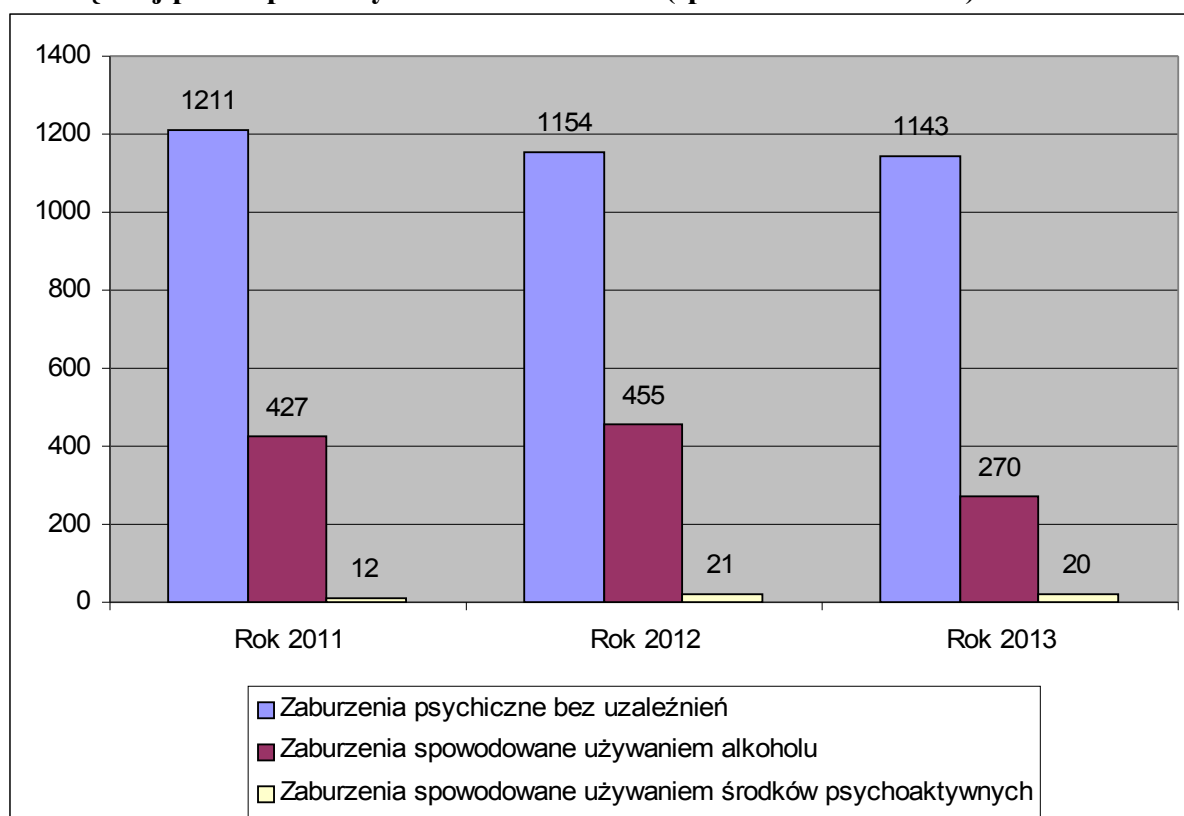

Źródło : Opracowano na podstawie rocznego sprawozdania MZ-15 Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Jeśli bierzemy pod uwagę pacjentów leczonych po raz pierwszy to poza osobami z zaburzeniami spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych, w ciągu ostatnich trzech lat mamy do czynienia z tendencją malejącą. Szczegółową prezentację struktury zaburzeń pacjentów z problemem używania alkoholu i środków psychoaktywnych w roku 2013 zawierają tabele nr 4-7.

Wykres nr 38. Chorzy leczeni w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej po raz pierwszy w latach 2011-2013 (sprawozdanie MZ-15)

Źródło : Opracowano na podstawie rocznego sprawozdania MZ-15 Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela nr 4. Chorzy leczeni w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu ogółem w roku 2013 (sprawozdanie MZ-15)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyzn	w tym w wieku			
			0-18	19-29	30-65	65 i więcej
Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu - ogółem	842	611	1	107	714	20
w tym:						
Ostre zatrucie	34	20	-	10	22	2
Używanie szkodliwe	190	172	-	19	162	9
Zespół uzależnienia	608	412	1	73	526	8

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Zespół abstynencyjny bez majaczenia	3	3	-	1	1	1
Zespół abstynencyjny z majaczeniem	-	-	-	-	-	-
Zaburzenia psychotyczne bez majaczenia	3	2	-	2	1	-
Zespół amnestyczny	2	2	-	1	1	-
Inne zaburzenia psychiczne	2	-	-	1	1	-
Współzależnienia	78	5	2	20	50	

Dane: Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela nr 5. Chorzy leczeni w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu po raz pierwszy w roku 2013 (sprawozdanie MZ-15)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyzn	w tym w wieku			
			0-18	19-29	30-65	65 i więcej
Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu - ogółem	270	216	1	66	196	7
w tym:						
Ostre zatrucie	15	9	-	5	10	-
Używanie szkodliwe	60	53	-	12	41	7
Zespół uzależnienia	190	151	1	46	143	-
Zespół abstynencyjny bez majaczenia	1	1	-	-	1	-
Zespół abstynencyjny z majaczeniem	-	-	-	-	-	-
Zaburzenia psychotyczne bez majaczenia	2	1	-	1	1	-
Zespół amnestyczny	1	1	-	1	-	-
Inne zaburzenia psychiczne	1	-	-	1	-	-
Współzależnienia	47	2	2	8	34	3

Dane: Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela nr 6. Chorzy leczeni w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych ogółem w roku 2013 (sprawozdanie MZ-15)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyzn	w tym w wieku			
			0-18	19-29	30-65	65 i więcej
Zaburzenia spowodowane używaniem środków psychoaktywnych – leczeni ogółem	65	31	-	27	29	9
w tym:						
Leki uspokajające i nasenne						
Ostre zatrucie i używanie szkodliwe	27	12	-	9	14	4
Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny	19	5	-	7	7	5
Inne substancje psychoaktywne						
Ostre zatrucie i używanie szkodliwe	14	11	-	8	6	-
Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny	2	1	-		2	-

Inne substancje pobudzające w tym kofeina						
Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny	3	2	-	3	-	-

Dane: Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela nr 7. Chorzy leczeni w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Rudzie Śląskiej z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych po raz pierwszy w roku 2013 (sprawozdanie MZ-15)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyzn	w tym w wieku			
			0-18	19-29	30-65	65 i więcej
Zaburzenia spowodowane używaniem środków psychoaktywnych – leczeni ogółem	20	10	-	14	5	1
w tym:						
Leki uspokajające i nasenne						
Ostre zatrucie i używanie szkodliwe	4	1	-	2	1	1
Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny	6	1	-	4	2	-
Inne substancje psychoaktywne						
Ostre zatrucie i używanie szkodliwe	6	5	-	5	1	-
Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny	1	1	-	-	1	-
Inne substancje pobudzające w tym kofeina						
Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny	3	2	-	3	-	-

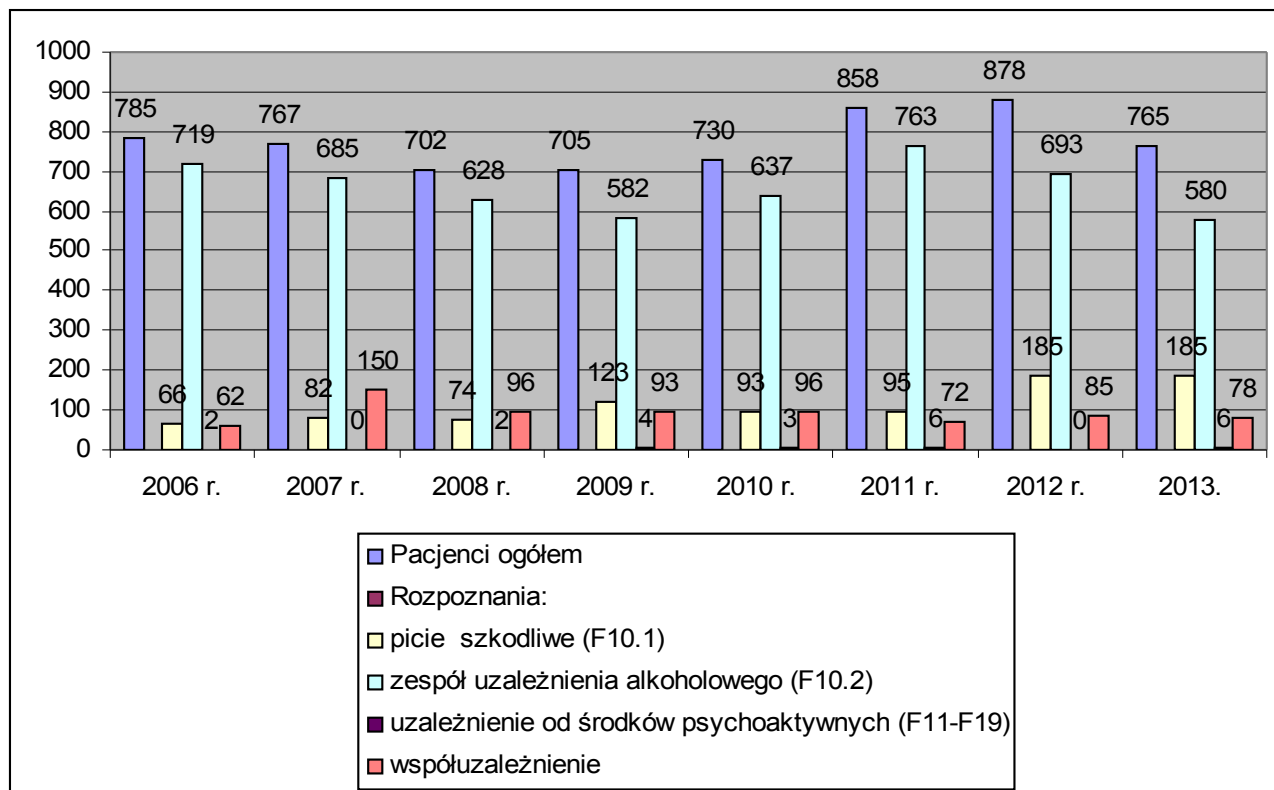
Dane: Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Uzupełnieniem informacji dotyczących zdrowotnych konsekwencji używania alkoholu i środków psychoaktywnych są informacje Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej oraz Izby Wytrzeźwień i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W okresie od roku 2006 do roku 2013 liczba pacjentów Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej ogółem – z małymi wahaniami - utrzymywała się na zbliżonym poziomie ponad siedmiuset pacjentów rocznie.

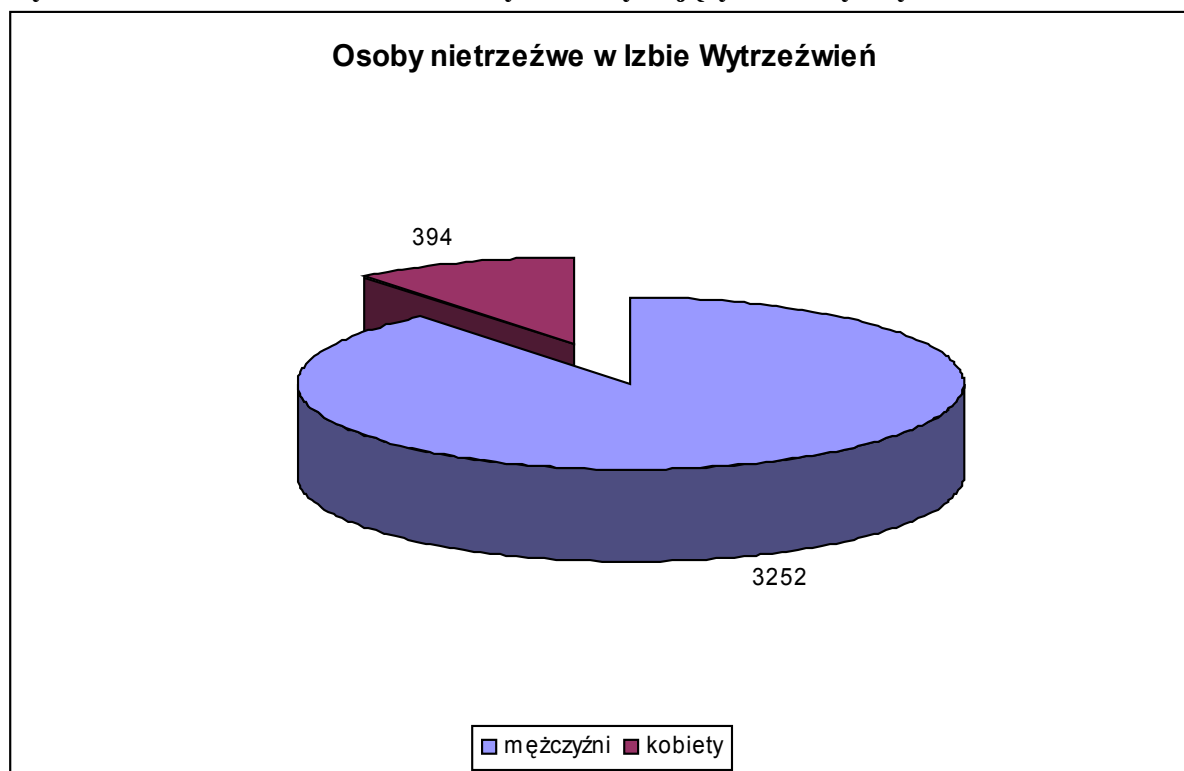

Wykres nr 39. Pacjenci Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej 2006-2013

Źródło: Ośrodek Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej w Rudzie Śląskiej

Wykres nr 40. Liczba osób nietrzeźwych korzystających z Izby Wyrzeźwień w roku 2013

Źródło: Izba Wyrzeźwień w Rudzie Śląskiej

W roku 2013 do Izby Wytrzeźwień w Rudzie Śląskiej przyjęto 3646 osób, w tym 3252 mężczyzn i 394 kobiet. Wśród przyjętych było 20 osób nieletnich, w tym 5 mężczyzn i 15 kobiet. W ciągu całego 2013 roku w Izbie Wytrzeźwień przeprowadzono z osobami opuszczającymi izbę 3484 rozmowy o charakterze interwencyjnym, edukacyjnym i motywującym do podjęcia leczenia.

Tabela nr 8. Działania realizowane przez MKRPA w latach 2008-2013

Działania	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe i wszczętych postępowań.	146	137	154	160	205	200
Liczba spraw skier.do sądu z wnioskiem o zobow. do leczenia.	161	107	121	82	104	125
Liczba osób skierow. na badania przez biegł.	-	-	-	-	310	351
Liczba opinii biegłych sporządzonych na wniosek MKRPA i sądu.	171	-	130	95	126	150
Liczba zawieszonych postępowań.	39	34	40	54	72	71
Liczba zaproszonych na rozmowy z MKRPA.	-	-	-	-	266	339
Liczba rozmów motywujących do leczenia z osobami wskazanymi we wnioskach.	136	71	79	63	94	152
Liczba udzielonych informacji –konsultacji dot. procedury leczenia, przepisów itp.	130	198	236	200	285	407
Liczba opinii MKRPA dot. wydania zezwolenia na handel napojami alkoholowymi.	341	318	167	194	177	117
Liczba oględzin lokali nowych ubiegających się o wydanie zezwolenia na handel alkoholem.	54	60	61	68	52	75
Liczba osób, które zgłosiły się do OTU w R.Śl.	-	-	-	59	98	85
Pisma do sądu, prok, policji, itp	-	-	-	-	73	86
Udział w grupach robocz.	-	-	-	-	128	181
Ilość posiedzeń gr.rob.	-	-	-	-	326	491
Czas posiedzeń godz.	-	-	-	-	470	1000

Źródło: Dane MKRPA

W skład 10 osobowej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi przedstawiciele różnych instytucji i zawodów tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Straży Miejskiej, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Służby Zdrowia, Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej, oświaty, Sądu Rejonowego oraz dwóch emerytowanych policjantów, co pozwala na wieloaspektowe rozwiązywanie zgłaszanych do MKRPA problemów.

W roku 2013 MKRPA zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizowała następujące zadania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. Komisja współpracowała z Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej w Rudzie Śląskiej kierując tam, osoby z problemem alkoholowym, w celu nawiązania kontaktu z terapeutą i podjęcia leczenia odwykowego oraz monitorowała jego przebieg. Osobom wyrażającym chęć dobrowolnego leczenia w zakładach zamkniętych lub członkom ich rodzin udzielała pomocy i informacji o ich umiejscowieniu i formalnościach poprzedzających podjęcie leczenia, a w kilkunastu przypadkach członkowie komisji na prośbę zainteresowanych bezpośrednio nawiązywali kontakt z zamkniętymi placówkami leczenia uzależnień w celu ustalenia terminu rozpoczęcia terapii.

Tabela nr 9. Działania realizowane przez MKRPA

	2011	2012	2013
Liczba osób, które zgłosiły się do OTU skierowane przez MKRPA.	59	98	85

Źródło: Dane MKRPA

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Ważnym obszarem działań polityki społecznej w mieście jest wsparcie osób niepełnosprawnych. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są w różnych obszarach polityki społecznej: ochrony zdrowia, edukacji czy pomocy społecznej, a także poza nią np. w sferze likwidowania barier architektonicznych czy w komunikacji. Obejmują profilaktykę, leczenie i rehabilitację oraz wsparcie materialne i

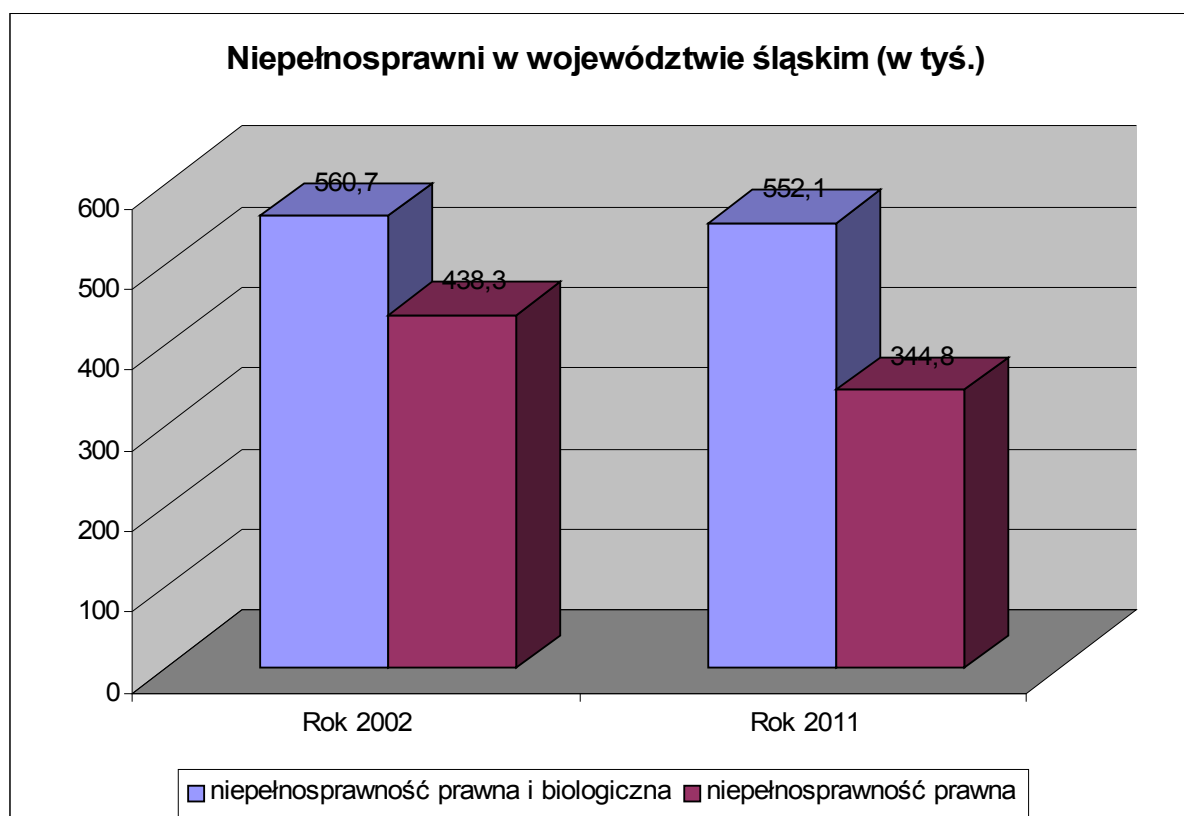

finansowe. Analizę skali występowania niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej zamieszczono poniżej.

Dokładne określenie liczby osób niepełnosprawnych w Rudzie Śląskiej, podobnie jak na obszarze kraju i województwa śląskiego jest trudne i nie daje precyzyjnego obrazu tej kwestii społecznej. Związane jest to z jednej strony z różnorodnością instytucji uprawnionych do prawnego orzekania o stopniu niepełnosprawności, z drugiej z występowaniem niepełnosprawności prawnej oraz niepełnosprawności biologicznej, które mogą być analizowane w oparciu o spisy powszechne oraz specjalistyczne badania np. stanu zdrowia ludności. Ponadto dane ogólnokrajowe uzyskane w oparciu o spisy powszechne z roku 2002 i 2011 są trudno porównywalne¹

Według spisów powszechnych w roku 2002 było w Polsce ogółem 5456,7 tys. osób niepełnosprawnych (łącznie prawnie i biologicznie) co stanowiło 14,3% ludności, zaś w roku 2011 było 4697,5 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowiło 12,2% ludności.

Wykres nr 41. Niepełnosprawność w województwie śląskim

Źródło: Dane GUS

¹ Pytanie dotyczące niepełnosprawności miało dobrowolny charakter, w związku z tym w spisie w roku 2011 niemal 1,5 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi na to pytanie. Można więc założyć, że dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych są zaniżone.

W województwie śląskim w roku 2002 ogółem było 560,7 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 438,3 tys. to osoby z prawnie określoną niepełnosprawnością. W roku 2011 z kolei było 552,1 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 344,8 tys. niepełnosprawnych prawnie. Osoby niepełnosprawne stanowiły 11,9% wszystkich mieszkańców województwa w roku 2011.

Biorąc pod uwagę zmiany liczby ludności województwa w tym okresie wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych (prawnie i biologicznie) na tysiąc ludności zmienił się niewiele. W roku 2002 wynosił 118, a w 2011 roku 119. Istotne zmiany nastąpiły jednak na obszarze miast województwa, gdzie wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych (prawnie i biologicznie) na tysiąc ludności wzrósł z poziomu 118 do 125.

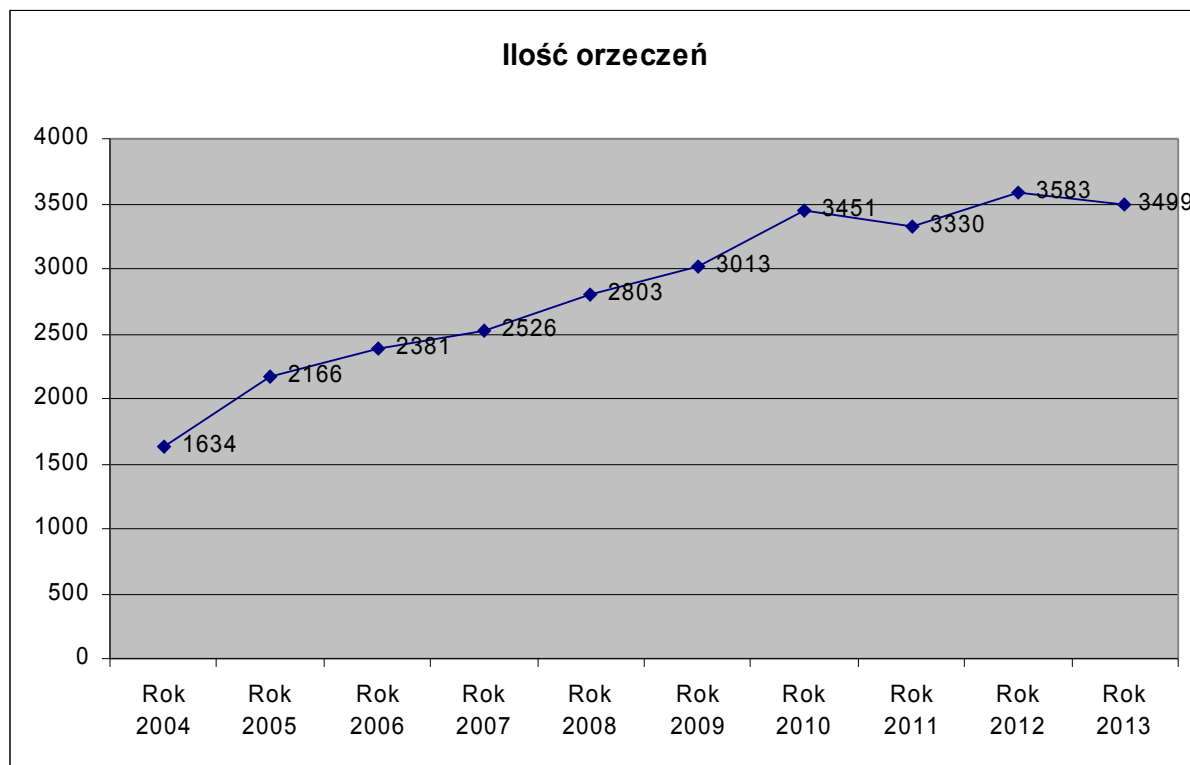
Według danych spisu powszechnego z roku 2011 w Rudzie Śląskiej było 16013 osób niepełnosprawnych (prawnie i biologicznie), w tym 7476 mężczyzn oraz 8537 kobiet. Jeśli brać pod uwagę liczbę mieszkańców miasta określoną w spisie 2011 roku, to osoby niepełnosprawne stanowiły 11,19% jego mieszkańców, zaś wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych (prawnie i biologicznie) na tysiąc ludności wyniósł w mieście niemal 112. Zarówno procentowy udział osób niepełnosprawnych w populacji mieszkańców miasta jak i wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców był więc niższy zarówno od danych ogólnokrajowych jak i wojewódzkich.

Ważnym wskaźnikiem skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest statystyka Miejskiego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej. Od roku 2004 mamy do czynienia ze stopniowym wzrostem liczby orzeczeń. Między rokiem 2004 i 2010 nastąpił ponad dwukrotny wzrost tych orzeczeń. Po 2010 roku liczba rocznych orzeczeń oscyluje w okolicach 3500.

Jeśli brać pod uwagę tylko orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych, to w ciągu ostatnich czterech lat w grupie osób przed 16 rokiem życia ich liczba jest zbliżona i nieco przekracza 500 osób rocznie. Wśród osób po 16 roku życia zbliża się do 3000 osób rocznie.

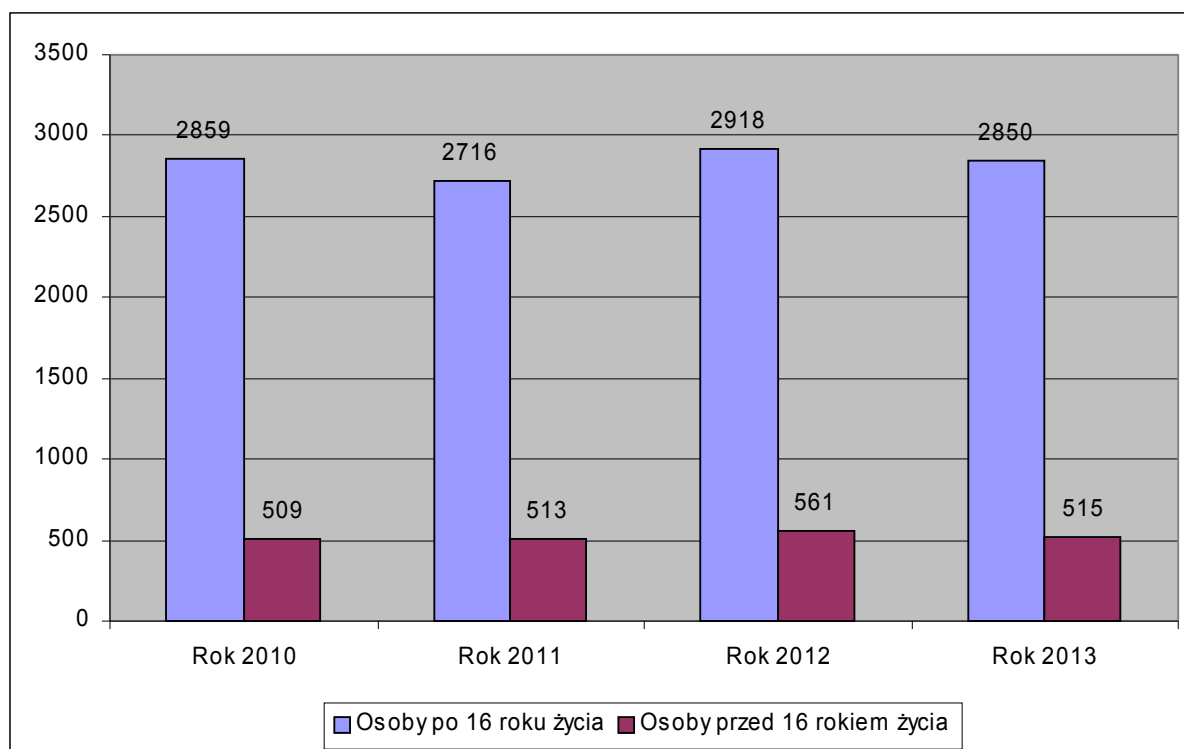

Wykres nr 42. Liczba orzeczeń ogółem w Rudzie Śląskiej 2004-2013

Źródło: Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Wykres nr 43. Liczba orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w Rudzie Śląskiej 2010-2013

Źródło: Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

W roku 2013 Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej wydał 3499 decyzji, w tym 2947 decyzji dotyczyło osób po 16 roku życia, a 552 decyzje dotyczyły osób przed 16 rokiem życia. W roku 2013 w grupie osób przed 16 rokiem życia 515 osobom wydano orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych, 4 osobom wydano orzeczenie o odmowie ustalenia niepełnosprawności, a 33 osobom wydano orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych. W grupie osób po 16 roku życia 2850 osobom wydano orzeczenie z określeniem stopnia niepełnosprawności, 58 osobom wydano orzeczenie o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności, a 39 osobom wydano orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 10. Orzeczenia według przyczyn niepełnosprawności i płci. Osoby przed 16 rokiem życia.

Przyczyny niepełnosprawności	Liczba orzeczeń	Płeć	
		K	M
Upośledzenie umysłowe	13	5	8
Choroby psychiczne	12	3	9
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	48	14	34
Choroby narządu wzroku	23	14	9
Upośledzenia narządu ruchu	34	15	19
Epilepsja	15	8	7
Choroby układów oddechowego i krążenia	176	66	110
Choroby układu pokarmowego	15	10	5
Choroby układu moczowo-płciowego	10	7	3
Choroby neurologiczne	60	23	37
Inne	29	12	17
Całościowe zaburzenia rozwojowe	80	25	55
RAZEM	515	202	313

Źródło: Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 11. Orzeczenia według przyczyn i stopnia niepełnosprawności. Osoby powyżej 16 roku życia.

Przyczyny niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności			Razem
	znaczny	umiarkowany	lekki	
Upośledzenie umysłowe	11	24	4	39
Choroby psychiczne	62	106	63	231
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	19	37	52	108
Choroby narządu wzroku	10	16	23	49
Upośledzenia narządu ruchu	110	517	128	755
Epilepsja	9	55	13	77
Choroby układów oddechowego i krążenia	171	331	48	580
Choroby układu pokarmowego	81	52	13	146

Choroby układu moczowo-płciowego	80	34	7	121
Choroby neurologiczne	226	153	16	395
Inne	148	161	26	335
Całościowe zaburzenia rozwojowe	3	5	3	11
RAZEM	930	1491	426	2847

Źródło: Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 12. Orzeczenia według przyczyn niepełnosprawności, płci i wieku. Osoby powyżej 16 roku życia.

Przyczyny niepełnosprawności	Płeć		Wiek			
	K	M	16-25	26-40	41-60	60 i więcej
Upośledzenie umysłowe	16	23	21	11	5	2
Choroby psychiczne	128	103	27	53	111	40
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	59	49	10	3	60	35
Choroby narządu wzroku	29	20	5	8	19	17
Upośledzenia narządu ruchu	457	298	35	95	405	220
Epilepsja	30	47	17	24	33	3
Choroby układów oddechowego i krążenia	248	332	30	31	285	234
Choroby układu pokarmowego	62	84	13	16	66	51
Choroby układu moczowo-płciowego	72	49	7	13	55	46
Choroby neurologiczne	191	204	29	54	152	160
Inne	251	84	16	41	132	146
Całościowe zaburzenia rozwojowe	3	8	11	0	0	0
RAZEM	1546	1301	221	349	1323	954

Źródło: Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej

System wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w Rudzie Śląskiej

W Rudzie Śląskiej podejmowanych jest szereg działań, których celem jest stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do rozwoju i udziału w życiu społecznym na równi ze sprawnymi mieszkańcami. Działania te prowadzone są w dwóch obszarach. Jeden jest skierowany bezpośrednio na osoby z ograniczoną sprawnością i ich najbliższe otoczenie, drugi obszar to działania dotyczące środowiska społecznego i fizycznego, w którym osoby niepełnosprawne funkcjonują. Wszystkie działania mają na celu integrację społeczną, wyrównywanie szans oraz zapobieganie marginalizacji tej grupy osób. Działaniom tym sprzyja dobrze rozbudowana infrastruktura służąca osobom niepełnosprawnym oraz duże zaangażowanie władz miasta, jednostek miejskich oraz organizacji pozarządowych. Dobrze

rozbudowana infrastruktura pomocowa daje możliwość coraz lepszego zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych od najmłodszych lat do późnej starości.

Rehabilitacja najmłodszych mieszkańców miasta odbywa się w **Ośrodku Adaptacyjnym dla Dzieci Niepełnosprawnych** w Bykowninie. Ośrodek wspomaga rodzinę wychowującą dziecko niepełnosprawne w zakresie realizacji programu psychokorekcyjnego, psychoprophylaktycznego – w tym terapii rehabilitacyjnej, muzykoterapii, terapii zajęciowej, psychologicznej, logopedycznej, pedagogicznej, tyflopedagogicznej. W budynku Ośrodka funkcjonuje Poradnia Rehabilitacyjna dla dzieci z pełną ofertą usług- w tym z wczesną interwencją, gwarantującą terapię od pierwszych tygodni życia, zapewniającą dzieciom pełną, kompetentną, kompleksową oraz prowadzoną w odpowiednich warunkach rehabilitacją. W celu zintegrowania dzieci i ich rodzin oraz poszerzenia oferty, przy Ośrodku Adaptacyjnym działa **Stowarzyszenie „Jaskółka”**, zrzeszające rodziców dzieci korzystających z usług Ośrodka. Dzięki Stowarzyszeniu dzieci mogą korzystać z dodatkowych form terapii oraz wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne. **Kształcenie integracyjne dzieci i młodzieży** niepełnosprawnej zapewnia dzieciom możliwość zaspokajania indywidualnych potrzeb, zapewnia ponadto realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjnych lub socjoterapeutycznych, realizację programu wychowania przedszkolnego, programu nauczania, programu wychowawczego i programu profilaktyki dostosowanych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych dziecka. Ruda Śląska ma w swoich zasobach zarówno przedszkola, jak i szkoły z klasami lub oddziałami integracyjnymi i specjalnymi, w których niepełnosprawne dzieci uczą się i wychowują razem z dziećmi pełnosprawnymi.

Niepełnosprawna młodzież może korzystać z pomocy w przygotowaniu do życia w środowisku społecznym w **Warsztacie Terapii Zajęciowej** w Halembie. Warsztat prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Najświętsze Serce Jezusa. Uczestnicy warsztatów korzystają z rehabilitacji ruchowej i zajęć sportowych, muzykoterapii oraz terapii zajęciowej w kilkunastu pracowniach. Z oferty Warsztatu korzysta 130 osób niepełnosprawnych. Dobrze zorganizowana opieka i terapia przynosi efekty w postaci licznych sukcesów osiąganych przez uczestników w sferze kulturalnej, artystycznej i sportowej. Kolejnym etapem na drodze do usamodzielnienia osoby niepełnosprawnej jest praca. **Rudzki Zakład Aktywności Zawodowej**, który zatrudnia osoby niepełnosprawne powstał w marcu 2011 roku z połączenia dwóch odrębnych Zakładów - Pralni i Szwalni. Siedziba Zakładu mieści

się na terenie Szpitala Miejskiego w Bielszowicach, zajmując dwa sąsiadujące ze sobą budynki. Wychodząc naprzeciw potrzebom starzejącego się społeczeństwa w mieście, funkcjonuje **Dzienny Dom Pomocy Społecznej**. Z placówki korzysta 60 osób w wieku 60 – 98 lat. Prowadzone zajęcia są zróżnicowane i dopasowane do potrzeb i oczekiwań osób w nich uczestniczących. Przy dziennym domu działa również **Klub Seniora**. Spotkania w Klubie mają na celu przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej, wymianę informacji, zawieranie nowych znajomości, podtrzymywanie więzi towarzyskich oraz podtrzymywanie sprawności fizycznej przez zachęcanie do aktywnych form wypoczynku. Ośrodkami wsparcia dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi są **Środowiskowe Domy Samopomocy**, które świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych. Na terenie Rudy Śląskiej funkcjonują dwa środowiskowe domy samopomocy. Przygotowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do pełnej samodzielności i powrotu do środowiska zapewniają **mieszkania chronione**. Osoby w nich przebywające otrzymują do dyspozycji część pomieszczenia mieszkalnego wraz z wyposażeniem oraz korzystają ze wspólnych urządzeń sanitarnych i kuchennych. Mają zapewnione również usługi w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego oraz obsługę w zakresie bieżącej administracji mieszkania. Ruda Śląska oferuje również pomoc w postaci **mieszkań chronionych dla seniorów**, którzy nie mogą lub nie chcą mieszkać sami, wymagają usług opiekuńczych, ale są zdolni do samodzielnej egzystencji przy wsparciu ze strony osób drugih. Na terenie miasta znajdują się dwa mieszkania dla 9-ciu osób. Dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu oraz którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych przeznaczone są całodobowe **domy pomocy społecznej**. Ruda Śląska posiada w swoich zasobach 5 domów pomocy społecznej. Ważnym działaniem na rzecz osób niepełnosprawnych jest utrzymywanie ich aktywności fizycznej, psychicznej i społecznej oraz zapobieganie marginalizacji społecznej. W tym celu miasto Ruda Śląska wspomaga organizacje pozarządowe, które ten cel realizują.

Ważnym elementem pomocy dla osób niepełnosprawnych jest realizacja przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. (Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.). Środki PFRON przeznaczone są na

realizację zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Ich wysokość ustalana jest wg wzoru algorytmu określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów. Otrzymywane corocznie środki na realizację zadań kształtują się na zbliżonym poziomie. Jedynie w roku 2012 przyznanie środki były większe w porównaniu z innymi latami.

Wykres nr 44. Wysokość środków PFRON w latach 2010-2013 (w zł.)

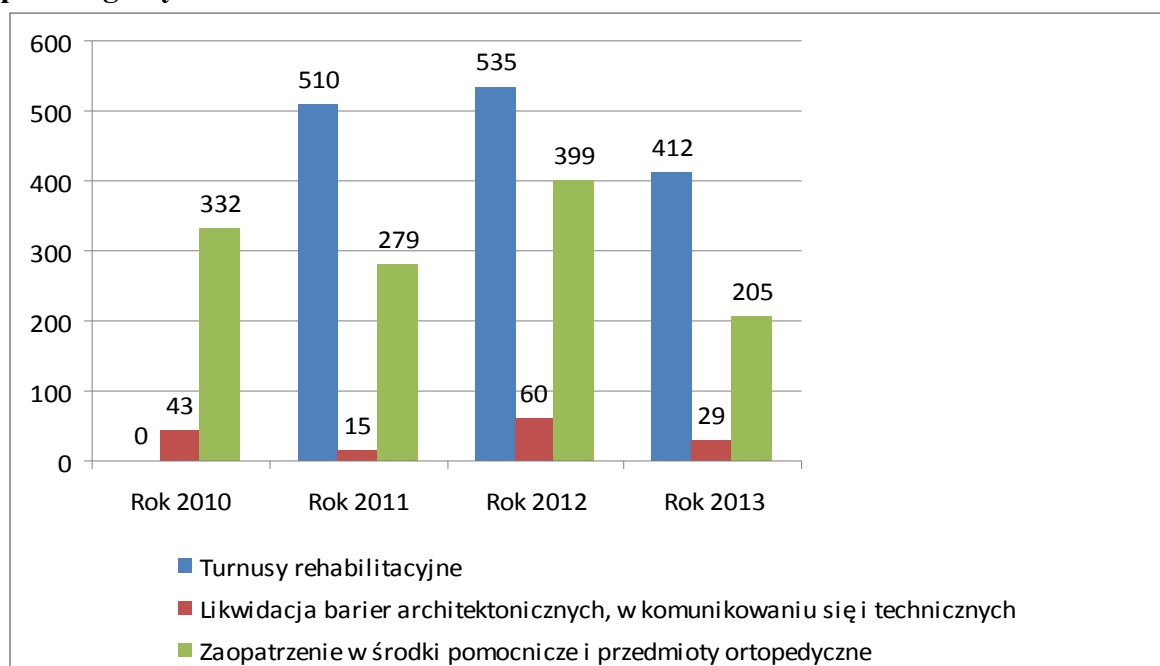

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

Każdego roku dofinansowywane jest uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, oraz uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacja barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się. Dofinansowywane jest zaopatrzenie w środki pomocnicze, przedmioty ortopedyczne, sprzęt rehabilitacyjny. Ponadto udziela się dofinansowania stowarzyszeniom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych do realizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Wykres nr 45. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze środków PFRON w poszczególnych zadaniach

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

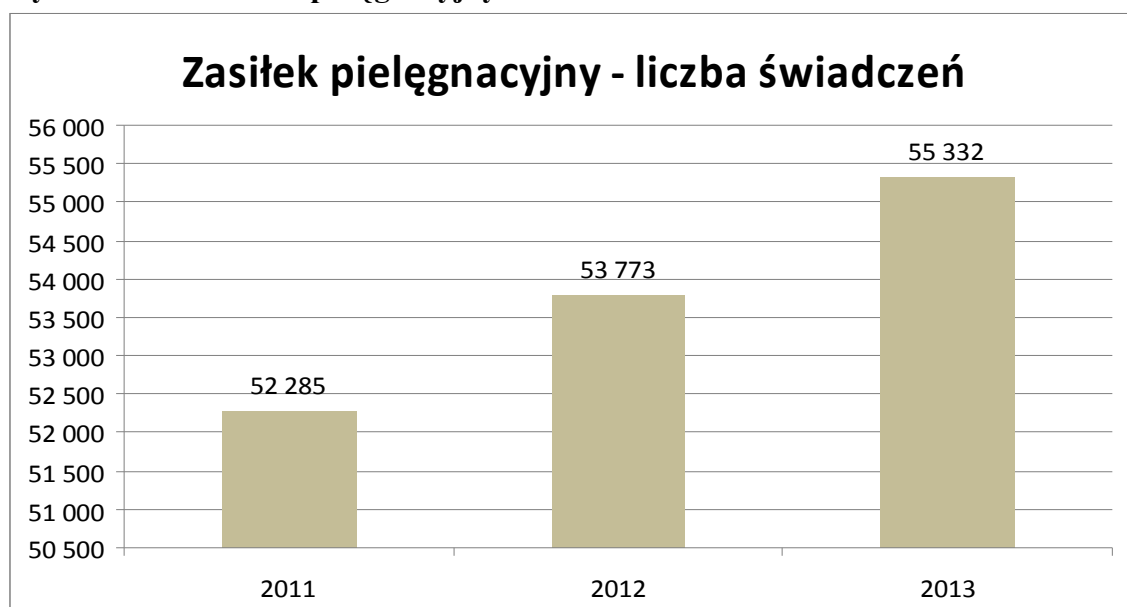
Miasto Ruda Śląska w 2012 roku przystąpiło do realizacji pilotażowego programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pod nazwą Aktywny Samorząd, którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Realizacja programu została przekazana do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Formy wsparcia przewidziane w programie służą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. W ramach programu podejmowane są działania służące likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym: likwidację bariery transportowej, likwidację barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, likwidację barier w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej oraz pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. W roku 2013 w ramach Programu pomocy udzielono 74 niepełnosprawnym mieszkańcom Miasta na kwotę 263 654,65 zł.

Nie można zapomnieć również o wsparciu osób niepełnosprawnych poprzez wypłatę zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych finansowanych z budżetu państwa. Również to zadanie zostało

przekazane do realizacji Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. W ostatnim okresie nastąpił wzrost liczby wypłacanych świadczeń z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego (wykres nr 46). W 2012 nastąpiły zmiany w przepisach prawa, które wprowadziły dodatkowe świadczenie opiekuńcze – specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zawęziły krąg osób, które były uprawnione do otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego. Pomimo ww. zmian w stosunku do roku 2011 nastąpił wzrost wypłaty wspomnianych świadczeń, co przedstawia wykres nr 47.

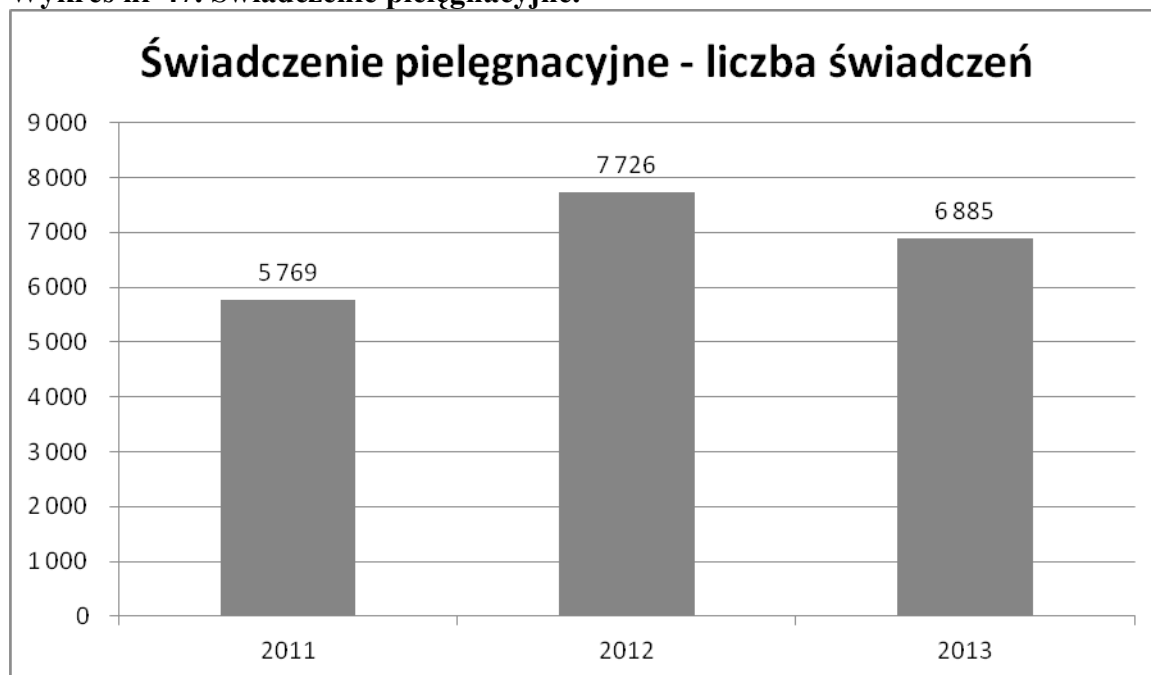
Wykres nr 46. Zasiłek pielęgnacyjny.

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

Wykres nr 47. Świadczenie pielęgnacyjne.

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

Analiza SWOT w obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia

MOCNE STRONY

1. Dobra współpraca między instytucjami
2. Sprawna realizacja miejskiego programu profilaktyki problemów alkoholowych
3. Dobra infrastruktura instytucjonalna
4. Wyspecjalizowana kadra
5. Wsparcie finansowe ze strony miasta
6. Upowszechnienie wśród mieszkańców wiedzy na temat uzależnień
7. Rosnąca aktywność mieszkańców
8. Rozwinięta sieć grup samopomocowych
9. Miejski system wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
10. Usamodzielnianie i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

SŁABE STRONY

1. Niekorzystne prognozy demograficzne
2. Trudności w zaspokajaniu potrzeb w zakresie opieki geriatrycznej i opieki paliatywnej
3. Zbyt długi czas wyczekiwania na umieszczenie w DPS
4. Trudności w podjęciu leczenia odwykowego przez osoby niepełnosprawne ruchowo
5. Niewystarczająca dostępność świadczeń leczenia odwykowego i pomocy psychologicznej dla rodzin osób uzależnionych
6. Niewystarczający system wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi

SZANSE

1. Dostępność dodatkowych środków finansowych na zatrudnianie osób niepełnosprawnych
2. Współpraca z miastami ościennymi
3. Unijne środki finansowe
4. Dostęp środków finansowych na przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym
5. Współpraca z instytucjami w kraju
6. Dostępność do szkoleń
7. Udział w kampaniach społecznych

ZAGROŻENIA

1. Braki w stosownym do realnych potrzeb finansowaniu zadań zleconych gminy
2. Niedostosowanie zmian w prawie do zmieniającej się rzeczywistości
3. Brak szybkich możliwości diagnozowania zażycia dopalaczy
4. Prawne blokady utrudniające przepływ informacji i współpracy pomiędzy instytucjami
5. Brak motywacji do usamodzielniania się
6. Ograniczanie finansowania szkoleń
7. Słabo rozbudowane standardy dotyczące osób orzekanych (braki kadrowe, lokalowe i finansowe).

Wnioski

W obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia, szczególnie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych Ruda Śląska posiada rozwiniętą infrastrukturę instytucjonalną, dobrą specjalistyczną kadrę oraz dobrą współpracę między instytucjami. Miasto posiada miejski program profilaktyki problemów alkoholowych oraz program wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne wyzwaniem dla miasta będzie konieczność rozwoju opieki geriatrycznej oraz opieki paliatywnej.

Polityka oświatowa

W Rudzie Śląskiej w roku szkolnym 2013/2014 funkcjonowały 33 przedszkola w tym 29 przedszkoli publicznych i 4 niepubliczne. Działały dwa zespoły wychowania przedszkolnego oraz jeden punkt wychowania przedszkolnego.

Tabela nr 13. Szkoły, klasy i uczniowie w roku szkolnym 2013/2014

	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Szkoły podstawowe	26	356	7394
Gimnazja	20	183	3915
Szkoły ponadgimnazjalne	25	180	3955

Źródło: Wydział Oświaty UM

Wśród działających gimnazjów jest jedno gimnazjum dla dorosłych. Wśród szkół ponadgimnazjalnych są:

Licea ogólnokształcące - 8 w tym 3 dla dorosłych

Technika - 7 w tym 1 dla dorosłych

Licea profilowane - 2 w tym 1 dla dorosłych

Zasadnicze Szkoły Zawodowe - 8 w tym 1 dla dorosłych

W Rudzie Śląskiej są 3 zespoły szkół specjalnych (w skład każdego zespołu wchodzi: szkoła podstawowa i gimnazjum) oraz jeden zespół szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2013/2014 w szkołach działały 32 oddziały integracyjne: 23 w szkołach podstawowych oraz 9 w gimnazjach.

Tabela nr 14. Oddziały i uczniowie w szkołach specjalnych w roku szkolnym 2013/2014

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Szkoły podstawowe	23	138
Gimnazja	20	145
Szkoły ponadgimnazjalne	13	112

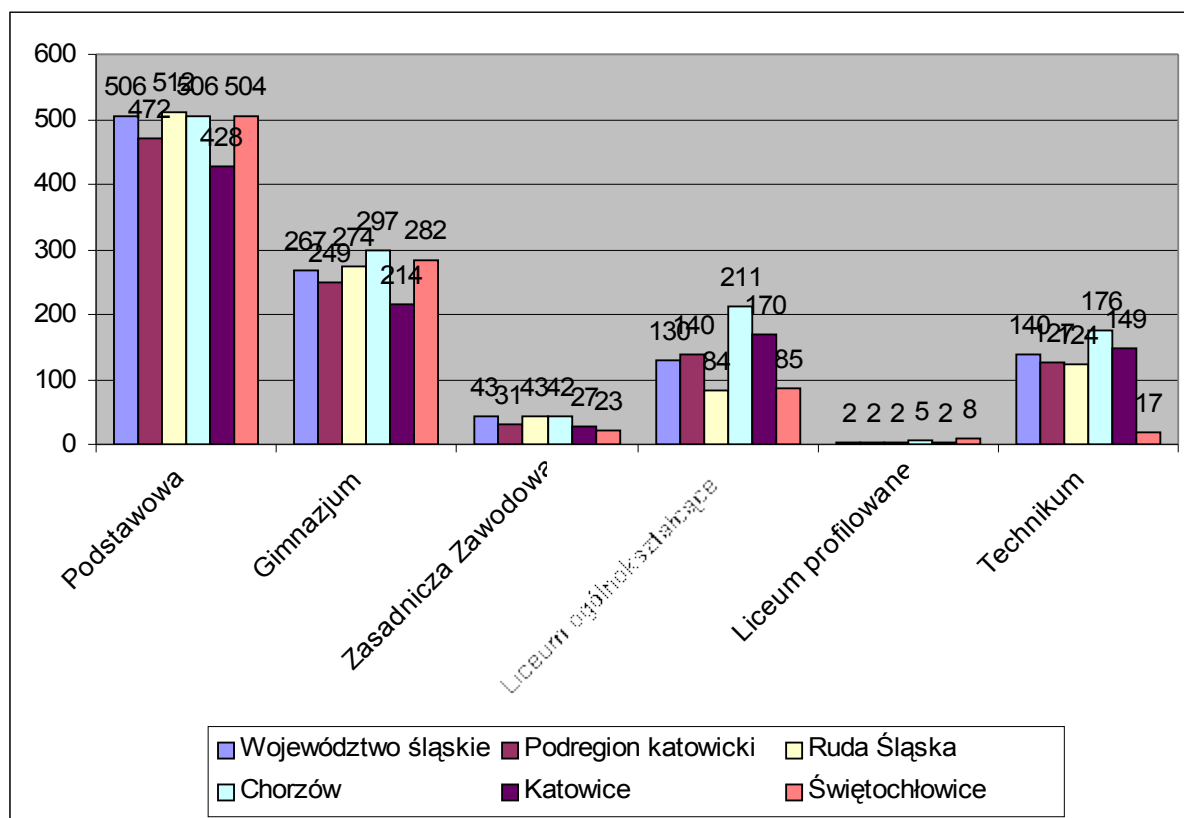
Źródło: Wydział Oświaty UM

Ponadto w mieście działają inne placówki oświatowe jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Młodzieżowy Dom Kultury, Zespół Szkół Muzycznych I i II stopnia, Centrum Kształcenia Ustawicznego.

Łącznie w roku szkolnym 2013/2014 w Rudzie Śląskiej w placówkach oświatowych uczyło się 20240 dzieci i uczniów. Zatrudnionych było 2 396 nauczycieli co stanowi 2 053,76 etatów oraz 1302 etaty pracowników administracji i obsługi.

Wykres nr 48. Uczniowie w szkołach na 10 tys. ludności. Analiza porównawcza.

Źródło: Bank danych lokalnych

Ważną instytucją działającą w obszarze edukacji jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Wśród wielu zadań Poradni można wskazać działania diagnostyczne i terapeutyczne między innymi w zakresie sprawności intelektualnej, zaburzeń rozwojowych, trudności edukacyjnych, czy zaburzeń emocjonalnych u dzieci i młodzieży. Także działania służące wspomaganie rozwoju dziecka zdolnego czy poradnictwo zawodowe. Celem działania Poradni jest także pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i rodzinnych i orzecznictwo w zakresie kwalifikowania dzieci i młodzieży do odpowiednich form kształcenia i opieki.

Tabela nr 15. Badania realizowane w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w roku 2013

Rodzaj badania	Liczba
psychologiczne	1961
pedagogiczna	2078
logopedyczne	269
dzieci zdolne	25
Razem	4333

Źródło: Dane Poradni Psychologiczno-pedagogicznej

Tabela nr 16. Opinie i orzeczenia wydane w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w roku 2013

Rodzaj	Liczba
orzeczenia	375
opinie	943
Informacje o wynikach diagnozy	298
Razem	1616

Źródło: Dane Poradni Psychologiczno-pedagogicznej

Tabela nr 17. Terapia na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w roku 2013

Rodzaj terapii	Liczba
Terapia logopedyczna	1057
Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	443
Zajęcia BFB	347
Zajęcia indywidualne	490
Zajęcia grupowe	131
Razem	2468

Źródło: Dane Poradni Psychologiczno-pedagogicznej

Tabela nr 18. Programy profilaktyczne realizowane poza placówką w roku 2013

Rodzaj terapii	Liczba
„Słyszę”, „Mówię”, „Widzę”	2421
„palenie zabija”	203
Zajęcia grupowe	1040

Źródło: Dane Poradni Psychologiczno-pedagogicznej

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna oferuje także zewnętrzne działania edukacyjne i terapeutyczne. W tym:

- warsztaty i treningi dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli (integracja, edukacja, profilaktyka uzależnień, agresji itp.) w zależności od zapotrzebowania tematycznego
- udział w spotkaniach z rodzicami, nauczycielami, radami pedagogicznymi (głównie psychoedukacja i działania profilaktyczne) na terenie Poradni i placówek
- konsultacje z nauczycielami, wychowawcami, w tym udział w zespołach wychowawczych, interdyscyplinarnych, grupach roboczych Niebieskiej Karty)
- udostępniamy informacje o innych placówkach terapeutycznych
- prowadzi szeroko pojętą psychoedukację dla odbiorców indywidualnych i grupowych

Badania socjologiczne

W roku 2011 w Rudzie Śląskiej Instytut Psychologii Zdrowia z Warszawy przeprowadził badanie oparte na metodologii ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach). W badaniu uczestniczyła młodzież szkolna z szóstej klasy szkoły podstawowej, uczniowie klas trzecich gimnazjów oraz uczniowie klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem ankiety audytoryjnej na próbie 1603 uczniów. W ostatecznym opracowaniu wyników badań wykorzystano 1595 ankiet. W badaniu analizowano zarówno własne doświadczenia w zakresie używania substancji psychoaktywnych oraz innych ryzykownych form zachowań, jak i opinie badanych na temat powszechności używania alkoholu i narkotyków w grupach rówieśniczych. Pełne wyniki badań są dostępne na **stronie Internetowej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudzie Śląskiej.** [<http://mkrpa.rudasl.eu.interiowo.pl/>]

Realizowane w Rudzie Śląskiej badanie Instytutu Psychologii Zdrowia pozwoliło także określić grupę dzieci i młodzieży doświadczającej w ostatnim roku przemocy rówieśniczej. Ofiarami przemocy było ponad 43% uczniów i niespełna 26% uczennic szkoły podstawowej, ponad 45% gimnazjalistów i ponad 30% gimnazjalistek oraz ponad 47% uczniów i ponad 24% uczennic szkoły ponadgimnazjalnej.

Ważnym zagadnieniem jest także ocena dostępności napojów alkoholowych dla osób nieletnich. Po pierwsze, można ją oceniać biorąc pod uwagę rzeczywiste zachowania młodych ludzi, tj. dokonywanie przez nich zakupów napojów alkoholowych. Po drugie, badając subiektywną ocenę dostępności napojów alkoholowych w opinii młodzieży. Po trzecie prowadząc badania dostępności napojów alkoholowych wśród sprzedawców.

Opierając się na badaniach Instytutu Psychologii Zdrowia z Warszawy realizowanych w roku 2011 możemy stwierdzić, że w okresie ostatniego miesiąca przed badaniem, co szesnasty badany uczeń klas szóstych szkoły podstawowej, co trzeci gimnazjalista i co drugi uczeń szkoły ponadgimnazjalnej samodzielnie dokonywał zakupu piwa. Niemal 2% szóstoklasistów, ponad 14% gimnazjalistów i niemal 25% uczniów szkół ponadgimnazjalnych samodzielnie kupowało wódkę. Uczniowie są przekonani, że kupowanie napojów jest łatwe, zarówno w wypadku piwa jak i wódki. Przekonanie to rośnie wraz z wiekiem badanych uczniów.

W roku 2013 przeprowadzono w Rudzie Śląskiej „Badanie dostępności napojów alkoholowych dla osób nieletnich”. Badanie polegało na próbie zakupu napojów alkoholowych przez podstawioną osobę o wyglądzie osoby niepełnoletniej. Badanie przeprowadzono w dobranych losowo 54 punktach sprzedaży napojów alkoholowych w mieście. W 46 punktach sprzedaży (85%) sprzedano alkohol osobie, która w danym roku ukończyła 18-ty rok życia (jako pełnoletni nie łamie prawa), jednak jej wygląd i zachowanie budzi uzasadnione wątpliwości co do wieku. Wśród wymienionych 46 punktów w 9 punktach dwukrotnie nie zapytano o dokument potwierdzający wiek klienta.

Z przedstawionego raportu wynika, że w Rudzie Śląskiej zakup alkoholu przez osobę małoletnią nie stanowi problemu. Ważnym podkreślenia jest fakt, iż po przeprowadzeniu szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych odsetek sprzedaży alkoholu wyraźnie zmalał. Uwypukła to znaczenie działań profilaktycznych w walce z łamaniem prawa w zakresie sprzedaży alkoholu.

Ważnym aspektem funkcjonowania systemu oświatowego w Rudzie Śląskiej jest działalność profilaktyczna. Obejmuje ona profilaktykę zdrowotną, profilaktykę przestępczości oraz działania profilaktyczne w zakresie uzależnień.

W zakresie profilaktyki stanu bezpieczeństwa uczniów oraz przestępczości na terenie placówek oświatowych realizowane są następujące działania profilaktyczne:

- rozpoznawanie zagrożenia przemocą w rodzinie,
- zwiększenie godzin pracy pielęgniarki szkolnej i dostosowanie ich do czasu pracy szkoły,
- doskonalenie warsztatu pracy przez specjalistów szkolnych czyli pedagoga i psychologa szkolnego oraz innych nauczycieli poprzez uczestnictwo w różnych warsztatach i szkoleniach
- comiesięczne spotkania pedagogów i psychologów szkolnych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego,
- realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych i tworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, różnorodnych form pracy twórczej, łączenie działań profilaktycznych z aktywnością sportową,
- zapewnienie bezpieczeństwa w sieci poprzez wyposażenie szkół w aktualne programy antywirusowe i blokujące niepożądane treści dla uczniów,
- organizowanie pogadarek na zajęciach szkolnych z funkcjonariuszami policji,

– realizację zadań Szkolnego Programu Profilaktyki,
realizację na terenie szkół i innych placówek opiekuńczo – wychowawczych programów profilaktycznych i prewencyjnych dla dzieci i młodzieży oraz działań edukacyjnych dla rodziców:

W obszarze działań wspierających i terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie:

- zapewnienie wsparcia psychologicznego uczniom,
- indywidualna terapia psychologiczna dla uczniów z zaburzeniami emocjonalno-społecznymi i ich rodziców,
- systematyczna współpraca z instytucjami pomocowymi takimi jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Miejski Ośrodek pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi i policja,
- organizacja cyklicznych spotkań rodziców potrzebujących wsparcia z pedagogiem i psychologiem szkolnym,
- organizacja warsztatów dla rodziców – Szkoła dla rodziców” pod hasłem „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”, „Moda na picie czy na trzeźwość”, „Emocje” oraz szkoleń – „Oblicza uzależnień – kiedy będzie za późno”, „Jak trafić do dziecka”, „Kara i nagroda w wychowaniu”,
- powołanie w szkołach i placówkach oświatowych koordynatorów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wiele instytucji zewnętrznych wspomaga szkoły i placówki w prowadzeniu działalności profilaktycznej poprzez:

- realizowanie na terenie szkół, świetlic i innych placówek oświatowo – wychowawczych programów z zakresu profilaktyki,
- propagowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu między innymi poprzez wykorzystanie sportowego zaplecza Miasta,
- podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym skierowanych do rodziców i opiekunów dzieci,
- prowadzenie badań dotyczących zachowań problemowych dzieci i młodzieży, a także zagrożeń środowiska mających bezpośredni wpływ na te zachowania.

W obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym narkomanią i problemem alkoholowym, działania profilaktyczne podejmuje także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej.

Zapewnianie warunków działania szkoły lub placówki poprzez przygotowanie i realizację rządowych i unijnych projektów. 2012/2013

Placówki oświatowe w Rudzie Śląskiej realizują także różnego rodzaju programy oraz projekty.

1. Realizacja programów rządowych:

„Radosna Szkoła” - rządowy program wspierania w latach 2009-2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I-III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I-go stopnia. Na rok 2013 pozyskano 255 400,00 zł na cele budowy 4 placów zabaw w:

Szkole Podstawowej nr 6, 7, 21 oraz 5 w Zespole Szkół nr 1.

„Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce” – w 2012 roku zrealizowano 4 programy na rzecz dzieci romskich uczęszczających do SP 36 o łącznej wartości 8 430,00 zł, a w roku 2013 kolejnych 6 zadań o łącznej wartości 11 840,00 zł.

Rządowy program pomocy uczniom w 2012 r. – „Wyprawka szkolna” dotyczący udzielenia pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników. W roku szkolnym 2012/2013 programem objęto 930 uczniów szkół w Rudzie Śląskiej na łączną kwotę 213 235,41 zł.

2. Realizacja Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

W roku szkolnym 2012/2013 kontynuowano i zakończono realizację trzech projektów w ramach Programu operacyjnego Kapitał Ludzki:

„Nauczanie przez doświadczanie” projekt Zespołu Szkół nr 3 Specjalnych im. Św. Łukasza, dofinansowany w wysokości: 472 113,00 zł;

„Poznaję więc mam szansę” - projekt Zespołu Szkół nr 2 Specjalnych dofinansowany w wysokości 585 820,00 zł;

„Dzieci naszą przyszłością – Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III 24 szkół podstawowych w Rudzie Śląskiej” - realizacja wsparcia dla 1865 dzieci (uczniów klas I-III) w 21 szkołach podstawowych i 3 szkołach podstawowych specjalnych. Projekt realizowano w okresie od 1 stycznia 2012 roku do 30 czerwca 2013 roku. Wartość środków otrzymanych w ramach projektu na zakup pomocy dydaktycznych oraz organizację hipoterapii

oraz dogoterapii dla niepełnosprawnych uczniów Zespołu Szkół nr 3 Specjalnych wyniosła 1 622 323,71 zł. Projekt koordynowany był przez Wydział Oświaty.

W roku szkolnym 2012/2013 opracowano także nowe projekty, których realizacja rozpoczęła się w okresie późniejszym.

3. Realizacja Programu „Uczenie się przez całe życie”

Program „Comenius”

W roku szkolnym 2012/2013 rozpoczęto realizację wielostronnego projektu partnerskiego w ramach programu „Comenius” stanowiącego komponent programu „Uczenie się przez całe życie” „Get Europe Up and Playing” Szkoły Podstawowej nr 35 Specjalnej w Zespole Szkół nr 2 Specjalnych o wartości dofinansowania 20 000 EUR;

W tym samym czasie kontynuowana była realizacja następujących projektów w ramach programu:

„Sport i kultura jednoczą ludzi” - projekt Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4 – kwota dofinansowania: 20 000 EUR;

„Nie jesteśmy różni – pobawmy się razem!” - projekt Szkoły Podstawowej nr 13 – kwota dofinansowania 20 000 EUR;

„Regional Treasure Hunt in Europe” - projekt Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 – kwota dofinansowania 20 000 EUR.

W roku szkolnym 2012/2013 złożono kolejne wnioski o dofinansowanie realizacji wielostronnych projektów partnerskich Comeniusa w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”.

Dodatkowo w ramach programu Leonardo da Vinci stanowiącego komponent programu „Uczenie się przez całe życie” realizowano projekty obejmujące organizację staży i praktyk za granicą dla uczniów rudzkich szkół.

Ważnym elementem funkcjonowania systemu oświaty w Rudzie Śląskiej są indywidualne osiągnięcia zdolnych uczniów w ogólnopolskich i wojewódzkich olimpiadach oraz konkursach. Sukcesy uczniów rudzkich szkół w roku szkolnym 2013/2014 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 19. Osiągnięcia uczniów w Wojewódzkich Konkursach Przedmiotowych

Lp	Nazwa konkursu	Rok szkolny 2013/2014	
		Liczba laureatów	Szkoła laureata
1	Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Matematyki z Elementami Przyrody dla uczniów szkół podstawowych	2	SP 6, SP 24
2	Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Języka Angielskiego dla uczniów gimnazjów	2	G 6, G 12
3	Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Języka Francuskiego dla uczniów gimnazjów	1	G 14
4	Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Geografii dla uczniów gimnazjów	1	G 12
6	Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Fizyki dla uczniów gimnazjów	1	G 12
7	Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Matematyki dla uczniów gimnazjów	4	G 12
Razem uzyskanych tytułów laureata Wojewódzkich Konkursów Przedmiotowych		11	---

Źródło: Dane Wydziału Oświaty, Urzędu Miasta Ruda Śląska

Tabela nr 20. Osiągnięcia uczniów w wojewódzkich i ogólnopolskich konkursach o tematyce artystycznej

Lp.	Pełna nazwa konkursu/turnieju zawodów	Konkursy o zasięgu wojewódzkim		Konkursy o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym	
		liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione	liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione
1	44 Międzynarodowy Konkurs Plastyczny (Japonia)			2	SP 14
2	II Regionalny Konkurs Plastyczny „Czym dla mnie jest wolność?”	1	SP 7		
3	IX Regionalny Festiwal Pieśni Patriotycznej	chór	SP 7		
4	Konkurs Plastyczny „Śląski strój ludowy”	3	SP 14		
5	Konkurs plastyczny dla klas I - „Mój pierwszy dzień w szkole”			3	SP 41
6	Ogólnopolski konkurs plastyczny „Woda to życie”			2	SP 1, SP 16
7	Ogólnopolski Konkurs Literacki „List do ojca” - organizator Senat RP	1	SP 24		
8	Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Anioły”			2	SP 14, SP 23
9	V Wojewódzki Konkurs Na Małą Formę Teatralną o Charakterze Profilaktycznym”.	13	SP 16		
10	Wernisaż Poetycki z okazji IX tomu Antologii Poezji Dziecięcej pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego i Śląskiego Kuratora Oświaty. Wojewódzki Konkurs Poetycki dla szkół podstawowych i gimnazjów	2	SP 4		
11	Wojewódzki Konkurs „Promuj Śląsk”	1	G 8		
12	Wojewódzki Konkurs „Śląska szopka bożonarodzeniowa”	1	SP 18		

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Lp.	Pełna nazwa konkursu/turnieju zawodów	Konkursy o zasięgu wojewódzkim		Konkursy o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym	
		liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione	liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione
13	Wojewódzki konkurs „Pieśni Bardów Polskich”	1	G 8		
14	Wojewódzki Konkurs na Pisanekę	2	SP 14		
15	Wojewódzki Konkurs na Przedstawienie Jasełkowe w Katowicach	1	SP 4		
16	Wojewódzki Konkurs Poetycki dla Szkół Podstawowych i Gimnazjów	1	SP 16		
17	Wojewódzki Przegląd Teatrów Amatorskich	40	ZSO 1		
18	XVII Festiwal Kolęd i Pastoralek	3	ZS 5		

Źródło: Dane Wydziału Oświaty, Urzędu Miasta Ruda Śląska

Tabela nr 21. Osiągnięcia uczniów w wojewódzkich i ogólnopolskich turniejach/konkursach zawodowych

LP	Pełna nazwa konkursu/turnieju zawodowego	Turnieje o zasięgu wojewódzkim		Turnieje o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym	
		liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione	liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione
1	Bezpieczny skok z BHP do górnictwa	1	ZS 5		
2	Buduj z pasją	2	ZSP 6		
3	II Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Turystyce	6	ZSP 5		
4	Międzynarodowy Konkurs Fryzjerski w Rybniku			4	ZSP 1
5	Międzynarodowy Konkurs Fryzjerski w Żywcu			3	ZSP 1
6	Międzyszkolny Konkurs Wiedzy o Transporcie, Spedycji, Logistyce	1	ZS 5		
7	Olimpiada Wiedzy Hotelarskiej			1	ZSP 2
8	Olimpiada Wiedzy o Bankach			1	ZSP 2
9	Turniej Wiedzy i Umiejętności Handlowo-Menedżerskich			1	ZSP 2
10	XIX Regionalny Konkurs „Najsprawniejszy w zawodzie krawiec”	1	CKPiDZ		

Źródło: Dane Wydziału Oświaty, Urzędu Miasta Ruda Śląska

Tabela nr 22. Osiągnięcia uczniów w ogólnopolskiej i wojewódzkiej rywalizacji sportowej

Lp.	Pełna nazwa zawodów sportowych	Zawody o zasięgu wojewódzkim		Zawody o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym	
		liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione	liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione
1	„Szczypiorniak na Orlikach”			14	SP 13
2	II Ogólnopolski Turniej Koszykówki o Puchar Prezydenta Miasta Ruda Śląska			klasa 5a sportowa	SP 1
3	Mistrzostwa Śląska Młodzików w lekkiej atletyce: czwórbój, sztafeta, bieg na krótkich dystansach, skok wzwyż	8	G 9		
4	Mistrzostwa Województwa Śląskiego w Biathlonie - Bieg indywidualny Młodzików	2	G 6		
5	Mistrzostwa Zabrze 2014 o Puchar Prezydenta Miasta Zabrze w Biathlonie Letnim	1	G 6		
6	Ogólnopolski Turniej KARATE KYOKUSHIN o Puchar Prezydenta Sosnowca	2	SP 16		
7	Orlik Volleymania			9	G 8
8	Piłkarskie Mistrzostwa Szkół „Mały Mundial”	9	ZSP 5		
9	Puchar Śląska w Mini koszykówce dziewcząt rocznika 2003 i mł. organizowany przez Śląski Związek Koszykówki	klasa 4a sportowa	SP 1		
10	Siatkarski Mundial w Pszczynie	9	G 8		
11	Śląska Liga Młodzików i Młodzików Młodszych w Biathlonie letnim 2014 - Bieg Super Sprint Młodzików	1	G 6		
12	V Zimowe Mistrzostwa Polski w Ratownictwie Wodnym			3	ZSO 3
13	Wojewódzki Półfinał Piłki Ręcznej Dziewcząt - X Gimnazjada w Sportach Halowych pod Patronatem Marszałka Województwa Śląskiego	11	G 14		
14	Wojewódzkie Mistrzostwa w Tenisie Stołowym	1	ZSO 2		
15	XVII Mistrzostwa Polski w konkurencji 100 m ratowanie manekina			4	SP 16
16	Zawody pływackie MISTRZOSTWA ŚLĄSKA w konkurencji 100 m stylem motylkowym, Radlin	2	SP 16		
17	Zawody pływackie „Bijemy rekordy” pod patronatem Pawła Korzeniowskiego w klasyfikacji na najlepszego zawodnika w kategorii 11 lat, Oświęcim	1	SP 16		

Źródło: Dane Wydziału Oświaty, Urzędu Miasta Ruda Śląska

Tabela nr 23. Osiągnięcia uczniów w wojewódzkich i ogólnopolskich konkursach wiedzy

LP	Pełna nazwa konkursu	Konkursy o zasięgu wojewódzkim		Konkursy o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym	
		liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione	liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione
1	„Młody Lingwista” konkurs języka angielskiego	1	SP 14	1	SP 14
2	Konkurs języka angielskiego „Bat Kid”			8	SP 1
3	XIV Ogólnopolski Konkurs Języka Angielskiego „FOX”			4	SP 7, 8, 14 G 8
4	Ogólnopolska Olimpiada Przedmiotowa z Języka Angielskiego Olimpus	12	ZSO 2		
5	Ogólnopolski Konkurs France-T-Shirt			1	G 14
6	Ogólnopolska Olimpiada Mitologiczna			3	SP 20
7	Ogólnopolski Konkurs Historyczny „Krag”	1	SP 41		
8	Konkurs informatyczny Chipset	2	G 7		
9	Wojewódzki Konkurs Informatyczny „Bezpieczny Uczeń”	3	G 14, ZSO 3		
10	IX Śląski Konkurs Matematyczny dla uczniów klas I i II szkół ponadgimnazjalnych województwa śląskiego	3	ZSO 2		
11	IX Olimpiada Matematyczna Gimnazjalistów			1	ZSO 2
12	Międzynarodowy Konkurs Matematyczny „Kangur 2014”			20	SP 3, 8, 14, 16, 24, 41, G 8, 5, ZSO 2
13	Matematyczne Mistrzostwa Polski Dzieci i Młodzieży „ELITMAT”	7	ZSO 2	1	ZSO 2
14	Matematyczny Konkurs Kangurek			2	SP 18
15	Międzynarodowy Konkurs „Matematyka bez Granic”			klasa III gimnazjum	ZSO 2
16	Mistrz tabliczki mnożenia	2	SP 13		
17	Ogólnopolska Olimpiada Matematyczna „O diamentowy indeks AGH”			2	ZSO 2
18	Ogólnopolska Olimpiada Przedmiotowa z Matematyki OLIMPUS			5	ZSO 2
19	Ogólnopolski konkurs matematyczno-filmowy „Matma mnie kręci”			1	SP 41
20	Ogólnopolski Konkurs z Matematyki „Leon”			4	SP 24
21	XXII Wojewódzki Konkurs „Nudna Matematyka” dla uczniów klas III gimnazjum	1	ZSO 2		

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

LP	Pełna nazwa konkursu	Konkursy o zasięgu wojewódzkim		Konkursy o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym	
		liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione	liczba uczniów nagrodzonych i wyróżnionych	szkoły nagrodzone i wyróżnione
22	Ogólnopolski konkurs „2014! Młodzi dla wolności - Indywidualny projekt uczniowski - esej” organizator ORE i Biblioteki pedagogiczne z inicjatywy Prezydenta RP i MEN			1	G 6
23	„Środowisko, ja i ty”- konkurs pod patronatem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP	3	SP 20		
24	Konferencja BIOMEDTECH Silesia 2014 JUNIOR	2	ZSO 2		
25	Konkurs ogólnopolski „Od pionierów do gazu łupkowego”	1	G 2		
26	Konkurs Ogólnopolski „Fizyka a ekologia”	1	G 2		
27	Konkurs przyrodniczy „Świetlik”			5	SP 14
28	Wojewódzki Konkurs z Fizyki dla Gimnazjum	6	G 2, ZSO 2		
29	Konkurs Szkolnej Wynalazczości	1	SP 2		
30	Ogólnopolski Konkurs „Moja Polska w 2050 roku”			15	SP 4, 15 18 ZSP 5
31	X Regionalna Olimpiada Wiedzy o Przedsiębiorczości „Własna firma sposobem na życie”	3	ZS 5		
32	XIII Wojewódzki Konkurs Biblijny organizator: Wydż. Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Katowicach	1	G 6		
33	52. Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Filatelistyczny			1	G 14
34	I edycja Literackiego Konkursu Internetowego o zasięgu wojewódzkim „Młodzi o ważnych sprawach”	1	SP 16		

Źródło: Dane Wydziału Oświaty, Urzędu Miasta Ruda Śląska

Analiza SWOT w obszarze polityki oświatowej

MOCNE STRONY

1. Szeroka oferta edukacyjna
2. Zwiększanie dostępności do kształcenia przedszkolnego
3. Stopniowa poprawa infrastruktury szkół i placówek
4. Działalność organizacji pozarządowych
5. Umiejętność pozyskiwania środków pozabudżetowych
6. Wykształcona kadra pedagogiczna
7. Dobra tradycja działań profilaktycznych w szkołach
8. Kształcenie dorosłych w formach pozaszkolnych

SŁABE STRONY

1. Brak systemu wsparcia dla ucznia zdolnego
2. Baza kształcenia zawodowego nieadekwatna do podstawy programowej
3. Niska aktywność rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych
4. Słabo rozwinięty system motywacji nauczycieli
5. Niewystarczająca dostępność do specjalistycznej pomocy terapeutycznej
6. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
7. Problemy społeczne
8. Utrwalony stereotyp trudnych obszarów miasta

SZANSE

1. Zmiany przepisów umożliwiające lepszy dobór kadry edukacyjnej
2. Dostępność bezpłatnych podręczników
3. Niż demograficzny
4. Dostępność do środków Unii Europejskiej
5. Zwiększający się odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem

ZAGROŻENIA

1. Permanentne zmiany prawa oświatowego
2. Zbyt wczesne wypadanie uczniów z systemu edukacji
3. Coraz niższa kondycja fizyczna i psychiczna dzieci i młodzieży
4. Brak systemowych rozwiązań dotyczących zatrudniania absolwentów szkół w mieście
5. Kryzys rodziny
6. Zapisy kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego

Wnioski

Ruda Śląska posiada szeroką ofertę edukacyjną oraz dobrze przygotowaną kadre do realizacji zadań edukacyjno-wychowawczych. Poprawia się infrastruktura szkół oraz placówek. Istnieje wieloletnia tradycja prowadzenia działań profilaktycznych w szkołach. W przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych realizowanych jest wiele specjalistycznych programów profilaktycznych. W prowadzeniu działalności profilaktycznej szkoły i placówki wspomagają także instytucje zewnętrzne.

Realizowane w szkołach badania pozwoliły określić skalę problemów i ryzykownych zachowań w środowisku uczących się dzieci i młodzieży. Palenie papierosów, picie napojów alkoholowych, kontakt z innymi środkami odurzającymi, przemoc czy uzależnienie od Internetu to zachowania występujące wśród uczniów szkół rudzkich w skali zbliżonej do tego typu zachowań dzieci i młodzieży w dużych miastach w Polsce. Badania pokazały także łatwy dostęp niepełnoletnich osób do alkoholu i innych środków uzależniających.

Podstawowymi wyzwaniem polityki w obszarze oświaty z jednej strony są działania wspierające uczniów zdolnych, z drugiej doskonalenie oferty profilaktyki szkolnej, będącej odpowiedzią na występujące oraz pojawiające się nowe zachowania ryzykowne. Konieczne jest także włączenie do działań profilaktycznych rodziców. Wraz z poszerzaniem się skali występowania negatywnych zachowań niezbędne jest poszerzenie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla uczniów.

Polityka w zakresie kultury oraz kultury fizycznej i sportu

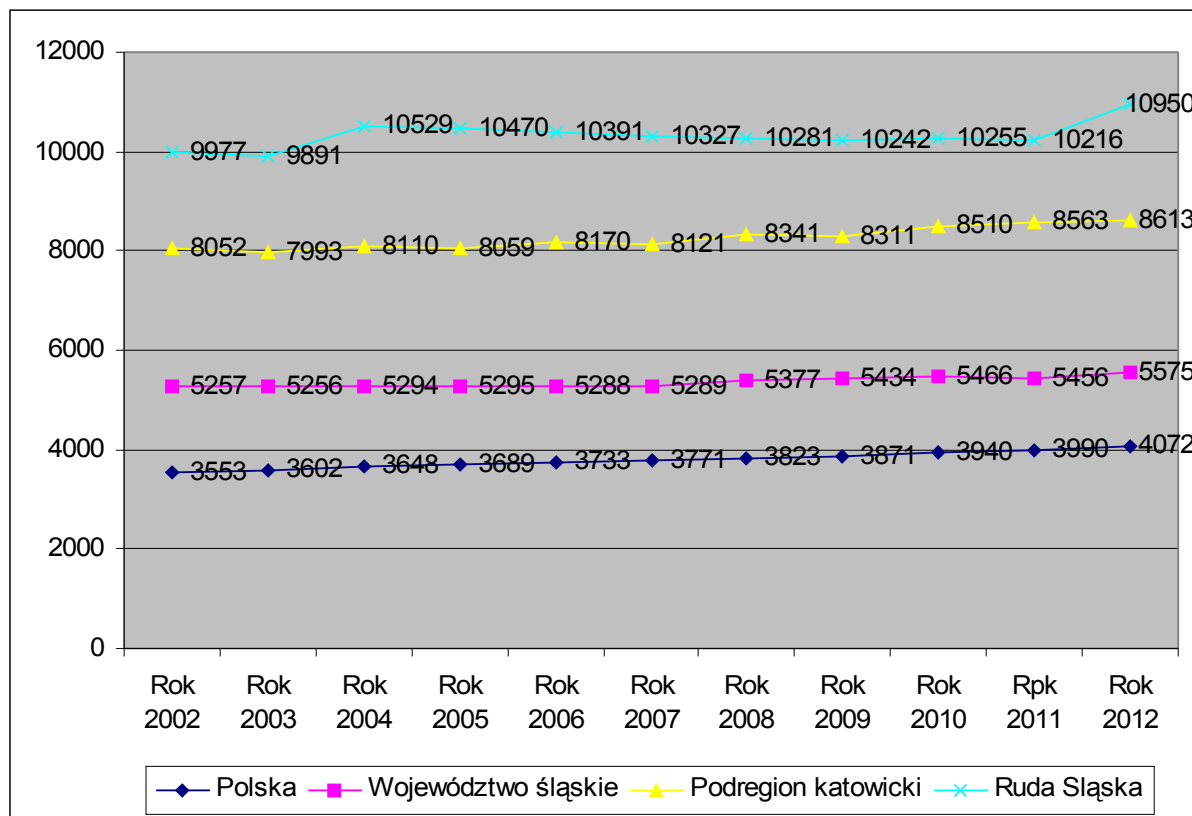
Diagnoza w zakresie polityki kulturalnej oraz kultury fizycznej i sportu obejmuje działania oraz zasoby przede wszystkim służące szeroko rozumianej profilaktyce społecznej.

W Rudzie Śląskiej w roku 2013 działały następujące instytucje kulturalne:

- Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty
- Dom Kultury
- Młodzieżowy Dom Kultury
- Miejska Biblioteka Publiczna + filie (w tym Centrum Inicjatyw Społecznych w Bykownie i Orzegowie)
- Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka

Ponadto dom kultury prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Niebanalnych InnI oraz siedem Domów Kultury Rudzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

Wykres nr 49. Ludność na jedną placówkę biblioteczną w latach 2002-2012

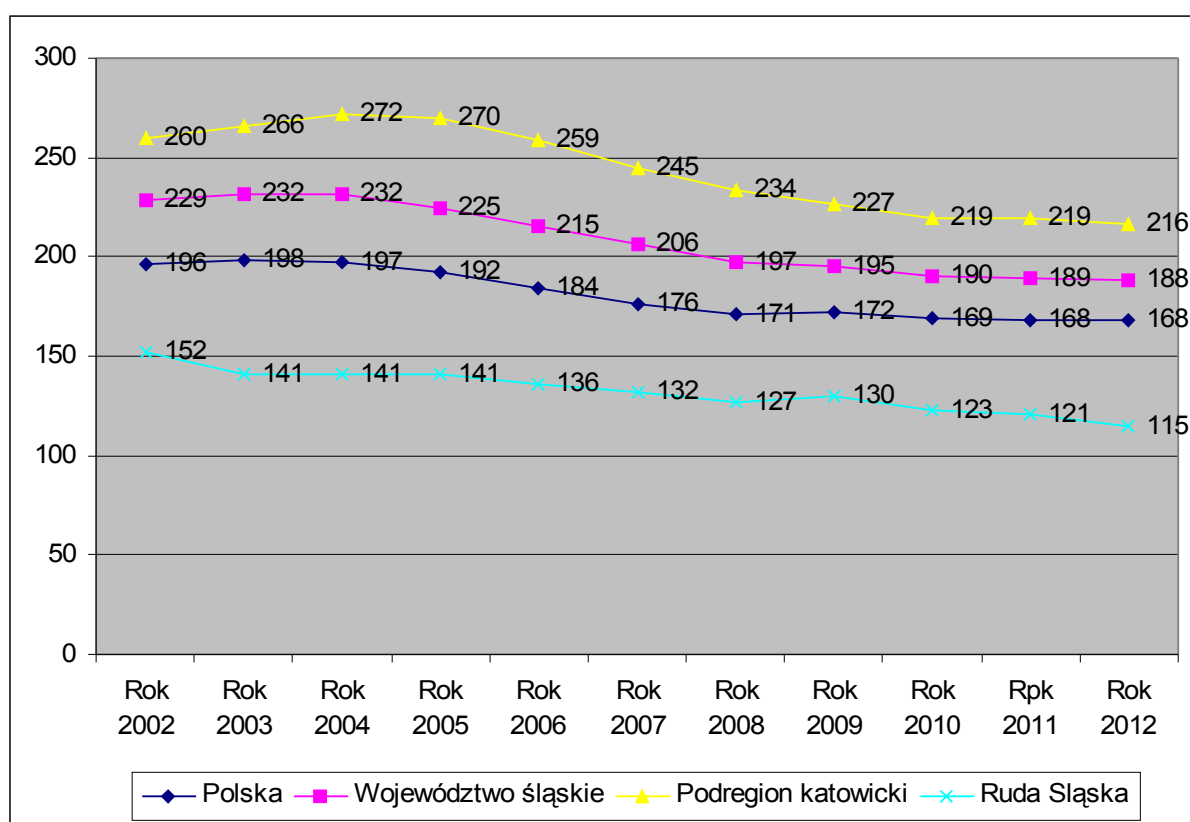

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Ruda Śląska w porównaniu do średniej krajowej, województwa śląskiego oraz podregionu katowickiego charakteryzuje się niskim nasyceniem placówkami bibliotecznymi. Na jedną placówkę biblioteczną przypada ponad dwukrotnie więcej osób niż średnio w kraju i niemal dwukrotnie więcej niż wynosi średnia wojewódzka. Również wskaźnik czytelnictwa mierzony liczbą czytelników bibliotek na 1000 ludności, jest najniższy w porównaniu do kraju, województwa i podregionu katowickiego. W okresie od roku 2002 zmniejszył się on o niemal ¼.

Wykres nr 50. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

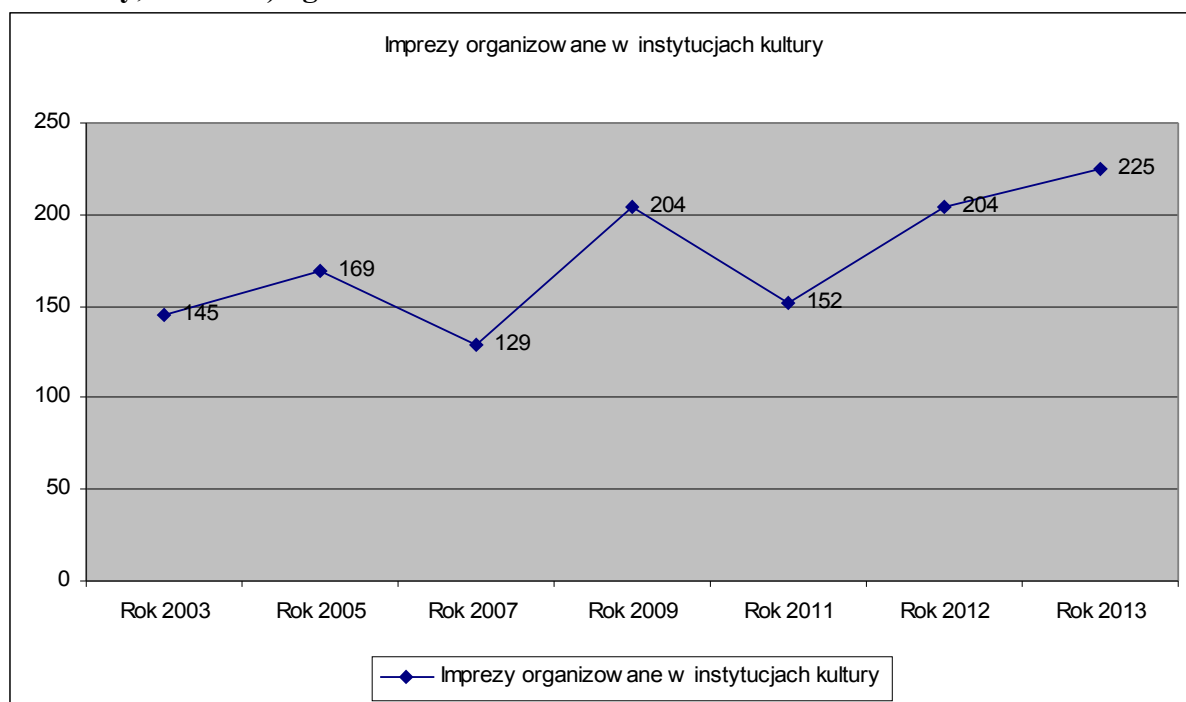

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Rudzie Śląskiej istnieją dwa kina o łącznej liczbie 1913 miejsc, co daje 74,4 ludności na jedno miejsce (odpowiednio w województwie śląskim jest to 113,7 a w podregionie katowickim 61,65). W roku 2012 odbyły się 13832 seanse, a z kin skorzystało 131672 widzów.

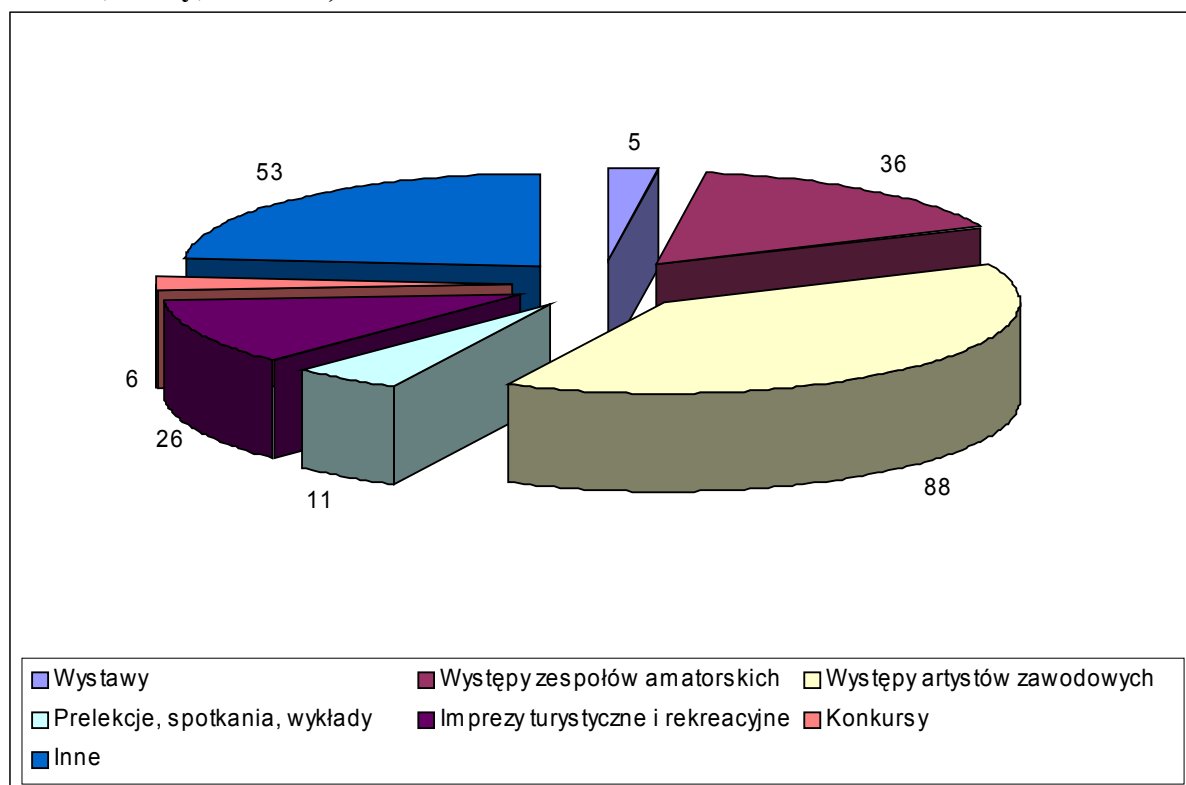

Wykres nr 51. Imprezy organizowane w instytucjach kultury (domy kultury, ośrodki, kluby, świetlice) ogółem w latach 2003-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres nr 52. Struktura imprez organizowanych w instytucjach kultury (domy kultury, ośrodki, kluby, świetlice) w roku 2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W roku 2013 w instytucjach kultury (domy kultury, ośrodki, kluby, świetlice) w Rudzie Śląskiej zorganizowano łącznie 225 imprez. Oprócz imprez organizowanych w instytucjach kultury w roku 2013 w Rudzie Śląskiej, organizowane także były imprezy masowe w których wzięło udział łącznie 27070 mieszkańców.

Wśród różnorodnych działań realizowanych w obszarze kultury, podejmowane są także działania o charakterze profilaktycznym.

- Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty

W okresie od 11 lipca do 13 grudnia 2013 roku zrealizowano program profilaktyki uzależnień pod nazwą „Dziękuję, nie piję. Wolę sztukę, kreatywnie, bez nałogu” – skierowany do dzieci i młodzieży. Głównym celem programu było zapobieganie uzależnieniom, natomiast wśród celów szczegółowych wyróżnić można:

- dostarczenie rzetelnej i obiektywnej wiedzy o uzależnieniach i skutkach wynikających z zażywania środków psychoaktywnych oraz mechanizmach uzależnienia,
- wykształcenie umiejętności interpersonalnych,
- promowanie zdrowego i wolnego od nałogów życia,
- rozbudzanie wyobraźni, pomysłowości i inicjatywy,
- rozbudzenie zainteresowań oraz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.

Program realizowano poprzez przeprowadzenie warsztatów z dziećmi i młodzieżą. Do prac w ramach projektu zaangażowano grupę teatralną Adept z Miejskiego Centrum Kultury, członków Zespołu Pieśni i Tańca Rudzianie oraz uczniów Szkoły Podstawowej nr 5. Warsztaty podzielono na bloki tematyczne, dostosowane do wieku ich uczestników – warsztaty te miały dwojaki charakter:

- profilaktyczny

W ramach warsztatów profilaktycznych przeprowadzono trzy spotkania poświęcone tematowi uzależnień i związanych z nimi zagrożeń. Spotkania te prowadzili pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, a na każdym z nich zgromadzono 44 uczestników.

- artystyczny

W ramach warsztatów artystycznych zorganizowano 54 spotkania, w tym 14 (50 godzin) o charakterze teatralnym oraz 30 (182 godziny) o charakterze tanecznym. Podczas warsztatów teatralnych beneficjenci projektu przygotowali – z pomocą Dagmary Zaiąji i Andrzeja

Kroczyńskiego (aktorów Teatru Nowego w Zabrze) - przedstawienie teatralne poświęcone tematowi uzależnień pt. „Krzyk”. Spektakl wystawiono na deskach Miejskiego Centrum Kultury 9 grudnia 2013 roku. Odbiorcami przedstawienia było 320 uczniów rudzkich szkół (ZSO nr 1 im. A. Mickiewicza, ZSP nr 1, ZSP nr 5, Gimnazjum nr 6 im. W. Korfanteo, ZSOiP im. gen. H. C. Hoovera, ZSP nr 6 im. M. Kopernika). Natomiast uczestnicy zajęć tanecznych przygotowali Koncert Galowy, podsumowujący ich półroczne działania w ramach projektu profilaktycznego. Do udziału w koncercie zaproszono również Zespół Pieśni i Tańca Silesianie, działający na co dzień przy katowickiej Akademii Ekonomicznej. Odbiorcami tego koncertu, kończącego program profilaktyki uzależnień, zostali uczniowie Zespołu Szkół nr 1 w Rudzie Śląskiej – Chebziu.

- Dom Kultury

Zrealizowano program wczesnej profilaktyki uzależnień, przemocy i rozwijania umiejętności życiowych dzieci. Program ten skierowany był do starszych grup przedszkolnych oraz uczniów klas I-III szkół podstawowych.

Osiągnięte cele są następujące:

- dziecko potrafi zwrócić się o pomoc do zaufanej osoby dorosłej,
- dziecko dostrzega sytuację zagrożenia w stosunku do siebie i kolegów,
- dziecko potrafi poradzić sobie z sytuacją konfliktową w grupie,
- dziecko ma świadomość zagrożeń ze strony osób nieznajomych,
- dorosły ma większą świadomość budowania swoich relacji z dzieckiem,
- dorosły posiada podstawową informację na temat zagrożeń związanych z substancjami uzależniającymi.

Środki na realizację tego programu pochodziły z Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych. W programie wzięło udział 90 uczestników.

- Miejska Biblioteka Publiczna + filie (w tym Centrum Inicjatyw Społecznych)

„Nie zmrąnij swojego życia” – program profilaktyczny przeprowadzony w największych placówkach MBP (Bibliotece Centralnej, Filiach nr: 4 – Nowy Bytom, 18 – Halemba, 21 – Bykowina, CIS – Stara Bykowina). Każda placówka przygotowała indywidualny plan zajęć, adresowanych do dzieci i młodzieży. Wśród ich celów wymienić należy przede wszystkim promowanie zdrowego stylu życia, jak również przeciwdziałanie

uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, pochodzących w szczególności z grupy szczególnego ryzyka. Z zajęć skorzystało ponad 380 osób.

Programy z Fundacji Orange:

„Orange dla bibliotek” – celem tego programu było, szczególnie w środowiskach wykluczonych informacyjnie, zwiększenie dostępu do nowych technologii komunikacyjnych i promocję ich wykorzystania tak, by gminne biblioteki publiczne stały się ważnym ogniwem wśród instytucji wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

„Spotkania z pasjami” – projekt edukacyjno-animacyjny dla seniorów, podczas którego starsze osoby z miasta Ruda Śląska miały okazję spotkać się wirtualnie z ludźmi pełnymi pasji tj. Krystyna Janda, Teresa Lipowska, Hanna Bakula, Jacek Pałkiewicz czy DJ Wika.

Miejska Biblioteka Publiczna, jako partner Stowarzyszenia Wspierania Ekonomii Etycznej Pro Ethica, brała udział w programie organizowanym w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Celem tego programu było wsparcie działań Centrum Pomocy i Aktywności Osób Starszych poprzez przeprowadzenie animacji społecznej, prozdrowotnej edukacji nieformalnej osób dorosłych oraz integracji społecznej – miało to miejsce w Centrum Inicjatyw Społecznych Stara Bykowina.

- Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka

Program Profilaktyki z Zakresu Problematyki Alkoholowej, Przemocy i Agresji – realizowany w okresie od IX 2013 do III 2014 r.

W ramach tego programu przeprowadzono cykl zajęć w 3 grupach, w których udział wzięli wychowawcy i podopieczni Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego św. Filipa Nereusza z Rudy Śląskiej - Halemby, Grupy Profilaktyczno-Rozwojowej przy Specjalistycznej Placówce Wsparcia Dziennego bł. ks. Józefa Czempieła w Rudzie Śląskiej - Rudzie (dzieci wraz z rodzicami), a także Placówki Wsparcia Dziennego – Świetlica Socjoterapeutyczna w Rudzie Śląskiej – Rudzie. W okresie od IX do XII 2013 roku przeprowadzono 29 spotkań, podczas których frekwencja wyniosła: 251 dzieci, 58 rodziców.

Cel nadrzędny programu – zapobieganie uzależnieniom oraz kształtowanie pozytywnych norm w oparciu o dawne tradycje – realizowano poprzez szereg celów szczegółowych:

- dostarczanie wiedzy o negatywnych skutkach używania środków psychotropowych,
- dostarczanie wiedzy o formach spędzania wolnego czasu wolnych od nałogów,

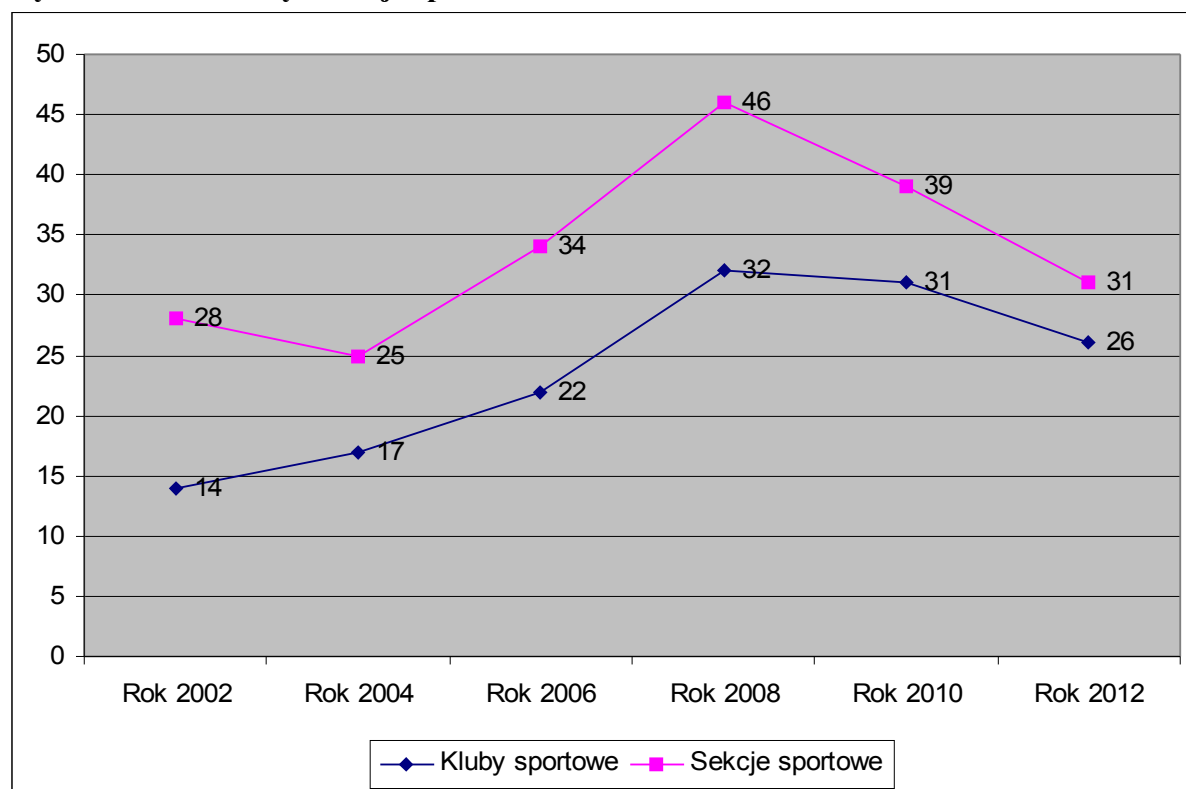

- wspomaganie rozwoju młodego człowieka poprzez rozbudzanie jego zainteresowań,
- kształtowanie odpowiednich umiejętności interpersonalnych, poprzez m.in. naukę postaw asertywnych, informowanie o roli przyjaźni i koleżeństwa w życiu codziennym, rozwijanie poczucia własnej wartości.

Powyższe cele realizowano podczas spotkań odbywających się w placówce Muzeum Miejskiego. W ramach zajęć odbyły się lekcje muzealne, warsztaty edukacyjne, spacer historyczny, wycieczki, zabawy plastyczne itp. Zajęcia odkrywały przed dziećmi różne postaci i wydarzenia z przeszłości miasta i regionu. Uczestnicy programu mieli również okazję z bliska przyrzeć się muzealnym eksponatom. Podczas zajęć przedstawiano dzieciom informacje o destrukcyjnym wpływie alkoholu i narkotyków na zdrowie i zachowanie jednostek oraz relacje wewnątrz grup, w których skład wchodzi. W trakcie wspólnej zabawy wpajano dzieciom zasady właściwych relacji międzyludzkich oraz podkreślano wagę współpracy w realizowaniu zamierzonych celów.

Podstawową instytucją realizującą miejską politykę w zakresie kultury fizycznej jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

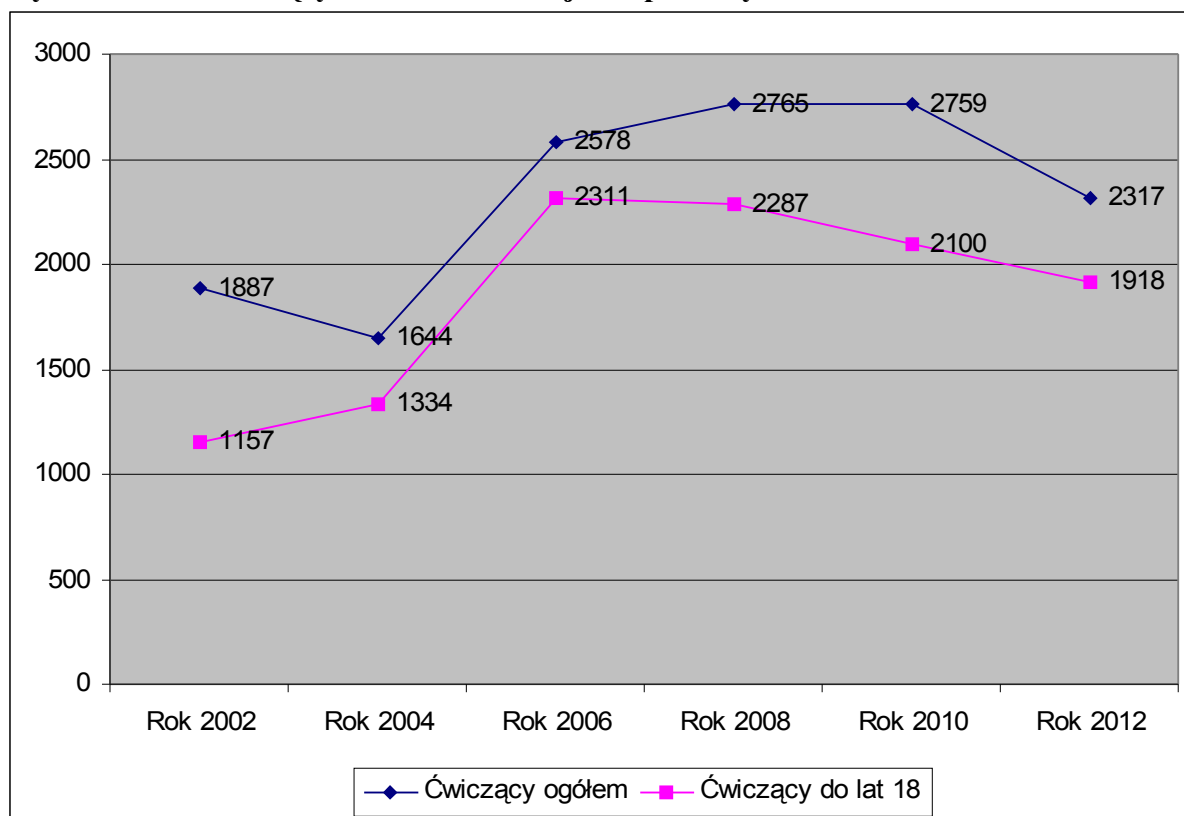
Wykres nr 53. Kluby i sekcje sportowe w latach 2002-2012

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres nr 54. Ćwiczący w klubach i sekcjach sportowych w latach 2002-2012

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W roku 2013 w Rudzie Śląskiej działało 39 klubów sportowych i 43 sekcji.. Ćwiczyło w nich 3180 zawodników w tym 680 kobiet. Wśród ćwiczących było 2600 osób poniżej 18 roku życia, w tym 620 dziewcząt. W klubach i sekcjach pracowało 65 trenerów oraz 69 instruktorów.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji organizuje różnego rodzaju przedsięwzięcia adresowane dla dzieci i młodzieży oraz grup społecznie wykluczonych.

Liga Rudzkich Orlików – rozgrywki piłki nożnej, skupiające kilkadziesiąt drużyn. Mecze odbywają się cały rok (oprócz okresu zimowego) w każdą sobotę i niedzielę na boisku „Orlik”. Zawodnicy pochodzą z różnych środowisk, a wspólne spędzanie czasu korzystnie wpływa na integrację uczestników – grają ze sobą przedstawiciele Policji, Straży Miejskiej, ale również mieszkańcy osiedla Kaufhaus.

Rudzka Liga Trampkarzy – skupia najmłodsze dzieci z Rudy Śląskiej, które, rozgrywając między sobą mecze, aktywnie spędzają czas, rozwijając swoją sprawność fizyczną, a w szczególności umiejętności piłkarskie.

W Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji organizowane są również ligi amatorskie: Rudzka Amatorska Liga Siatkówki, Halowa Liga Piłkarskich Piątek „Old Boys” oraz Rudzka Amatorska Liga Koszykówki. W rozgrywkach tych uczestniczy kilkuset uczestników, którzy właśnie dzięki tym rozgrywkom posiadają sportową alternatywę spędzania wolnego czasu.

Miejska Olimpiada Osób Niepełnosprawnych – udział w wydarzeniu wzięło ponad 200 uczestników (osoby dorosłe i dzieci) z różnym stopniem niepełnosprawności.

Ważnym elementem upowszechniania sportu wśród dzieci i młodzieży są klasy sportowe. W roku szkolnym 2014/2015 w szkołach podstawowych było 27 klas sportowych w których uczyło się 611 uczniów. W tym samym okresie w gimnazjach było 15 sportowych klas do których uczęszczało 353 uczniów.

Analiza SWOT w obszarze kultury oraz kultury fizycznej i sportu

MOCNE STRONY

1. Ludzie ich potencjał i umiejętności
2. Baza instytucjonalna
3. Doświadczona kadra
4. Oddolna aktywność mieszkańców
5. Działalność organizacji pozarządowych
6. Bogata oferta zajęć
7. Wsparcie ze strony miasta
8. Atrakcyjność instytucji dla zewnętrznych klientów

SŁABE STRONY

1. Malejąca ilość cyklicznych działań mających charakter marki
2. Konieczność modernizacji i remontów istniejących obiektów
3. Niewystarczające wykorzystanie części istniejących obiektów
4. Niewystarczające docieranie do potencjalnych uczestników imprez
5. Niewystarczające wykorzystanie wizerunku wybitnych sportowców

SZANSE

1. Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania
2. Współpraca międzyregionalna, ogólnopolska i międzynarodowa

ZAGROŻENIA

1. Łatwa dostępność zewnętrznych instytucji
2. Konkurencyjność instytucji zewnętrznych

Wnioski

W obszarze kultury oraz kultury fizycznej i sportu miasto dysponuje rozwiniętą bazą instytucji oraz doświadczoną kadrami. Część infrastruktury instytucjonalnej wymaga jednak remontu. Instytucje kulturalne posiadają bogatą i zwiększającą się ofertę imprez organizowanych w domach kultury, ośrodkach, klubach i świetlicach. Konieczna jest jednak większa aktywizacja mieszkańców miasta na rzecz poszerzania ich uczestnictwa w kulturze. Instytucje działające w obszarze kultury podejmują także działania profilaktyczne, adresowane do różnych defaworyzowanych grup społecznych. Działania w obszarze kultury fizycznej w znacznym stopniu adresowane są do ludzi młodych. Około 80% osób ćwiczących w klubach i sekcjach sportowych to obecnie młodzi ludzie do 18 roku życia. Poszerzenie oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych dla osób starszych winno być odpowiedzią na prognozowane zmiany demograficzne. Może to się wiązać z bardziej optymalnym wykorzystaniem bazy instytucjonalnej.

Polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej

W tym obszarze polityki społecznej realizatorami są zarówno jednostki samorządowe jak i pozarządowe. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej jest jednostką organizacyjną miasta Ruda Śląska realizującą zadania pomocy społecznej, określone stosownymi ustawami. Poza ustawą o Pomocy Społecznej MOPS realizuje dodatkowe zadania wynikające z innych aktów prawnych. W latach 2003 – 2014 zadania realizowane przez MOPS w Rudzie Śląskiej zostały rozszerzone w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Do zadań własnych powiatu realizowanych przez pomoc społeczną włączono zadania dotyczące rodzin zastępczych (wcześniej zadanie z zakresu administracji rządowej);
- 2) Uchwałą nr 364/XVI/2003 Rady Miejskiej w Rudzie Śląskiej z dnia 27.11.2003 r. dodano do realizacji **przyznawanie i wypłacanie osobom uprawnionym dodatków mieszkaniowych**;
- 3) Uchwałą nr 515/XXIX/2004 Rady Miejskiej w Rudzie Śląskiej z dnia 28.07.2004 r. dodano do realizacji **przyznawanie i wypłacanie osobom uprawnionym świadczeń rodzinnych**;
- 4) Uchwałą nr 814/XLII/2005 Rady Miejskiej w Rudzie Śląskiej z dnia 22.06.2005 r. dodano do realizacji **przyznawanie i wypłacanie osobom uprawnionym zaliczek alimentacyjnych**;
- 5) Uchwałą nr 64/VI/2007 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 22.01.2007 r. wprowadzono **prowadzenie i świadczenie usług w Klubie Integracji Społecznej**;
- 6) Uchwałą nr 1087/LXI/2010 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 13 maja 2010 r. (wejście w życie z dniem 29.06.2010 r.) wprowadzono w Ośrodku **realizację wypłat wynagrodzeń dla opiekunów oraz przyznawanie i wypłacanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym uczniom z terenu Miasta** (stypendia i zasiłki szkolne);
- 7) Uchwałą nr 45/IV/2010 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 grudnia 2010 r. (wejście w życie z dniem 08.02.2011 r.) Ośrodek przejął do realizacji **prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego i postępowań w sprawach należności dłużników alimentacyjnych**;
- 8) Uchwałą nr 1208/LXXIII/2010 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 10 listopada 2010 r. powierzono Ośrodkowi **obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**;

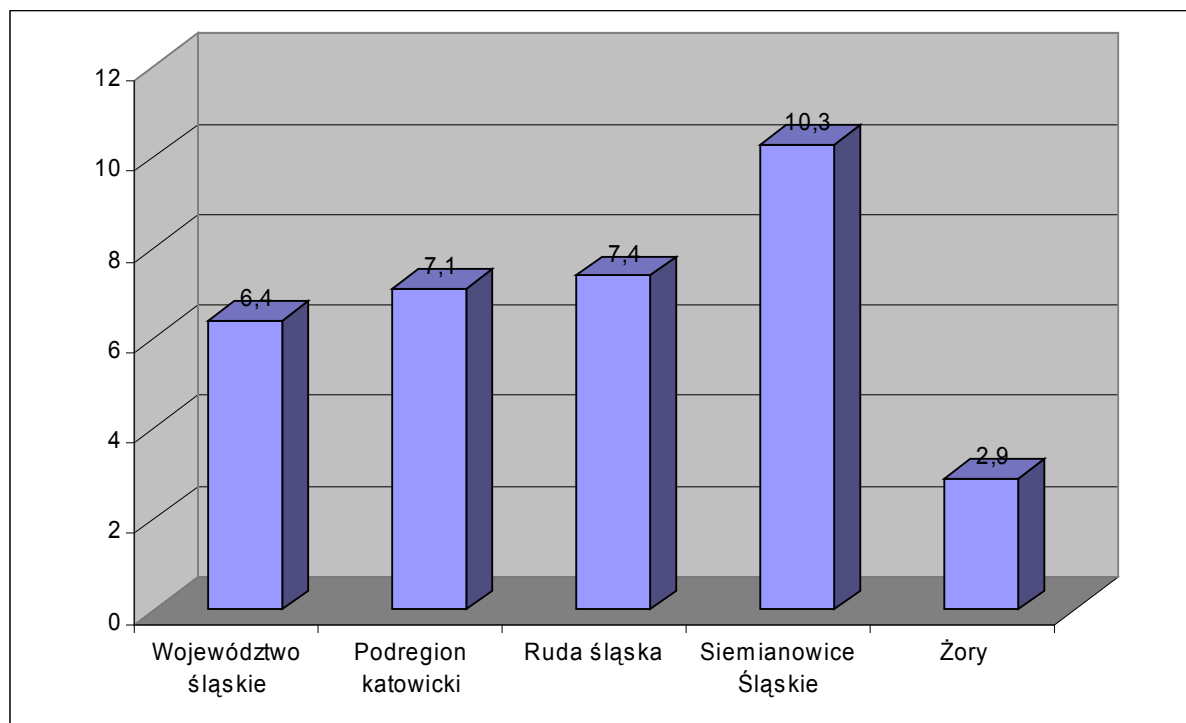
- 9) Na podstawie uchwały nr PR.0007.173.2011 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 25 sierpnia 2011 r. (wejście w życie z dniem 13.10.2011 r.) Ośrodek rozpoczął **wykonywanie zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii**;
- 10) Rozpoczęto realizację Programu pilotażowego „Aktywny Samorząd” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 11) Uchwałą nr PR.0007.204.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 sierpnia 2012 r. (wejście w życie z dniem 07.12.2012 r.) dodano do Statutu zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:
 - a) **wyznaczenie Ośrodka organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej** (Zarządzenie nr SP.0050.2.398.2011 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 14.11.2011 r.),
 - b) **wyznaczenie Ośrodka do organizowania pracy z rodziną** (Zarządzenie nr SP.0050.2.5.2012 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 09.01.2012 r.);
- 12) Ww. uchwałą do zadań Ośrodka dodano również **zapewnienie systemu kontroli zarządczej**. Do wdrożenia tego zadania przygotowywano się już od 2010 r. kiedy to opracowano standardy kontroli zarządczej, obejmującej działania podejmowane dla zapewnienia realizacji celów i zadań pomocy społecznej w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.
- 13) Uchwałą nr PR.0007.6.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 stycznia 2014 r. (wejście w życie z dniem 26.02.2014 r.) dodano do realizacji przez Ośrodek zadanie polegające na **przyznawaniu i wypłacaniu dodatku energetycznego, o którym mowa w ustawie – Prawo energetyczne**;
- 14) Na podstawie uchwały nr PR.0007.64.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 27 marca 2014 r. (wejście w życie z dniem 25.04.2014 r.) Ośrodek rozpoczął realizację zadania obejmującego **weryfikowanie, w drodze wywiadu, o którym mowa w art. 23 ust. 4a ustawy o świadczeniach rodzinnych, oświadczenia o samotnym wychowywaniu dziecka stosownie do art. 20t ust. 8 ustawy o systemie oświaty**;
- 15) Uchwałą nr PR.0007.114.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 29 maja 2014 r. dodano do Statutu Ośrodka zadanie **ustalania i wypłacania zasiłków, o których mowa w ustawie o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów**.

Od roku 2004 do roku 2009 w Rudzie Śląskiej mieliśmy do czynienia ze zmniejszaniem się rocznej liczby rodzin którym przyznano świadczenia w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem (bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania). Z 5498 rodzin w roku 2004 do 3433 rodzin w roku 2009. Od roku 2010 następuje stopniowy wzrost liczby tych rodzin. W roku 2013 świadczenia przyznano 4536 rodzinom. Należy jednak zauważyć, iż czynnikiem, który znacząco wpłynął na wzrost liczby klientów pomocy społecznej w 2012r. było wejście w życie nowych przepisów (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012r.w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej), powodujących podniesienie kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej z 477zł na 542zł oraz dla osoby w rodzinie z 351zł na 456zł.

Kolejnym ważnym wskaźnikiem pokazującym zakres działania pomocy społecznej są osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną stanowiące odsetek całej ludności danego terytorium (miasta, podregionu czy województwa).

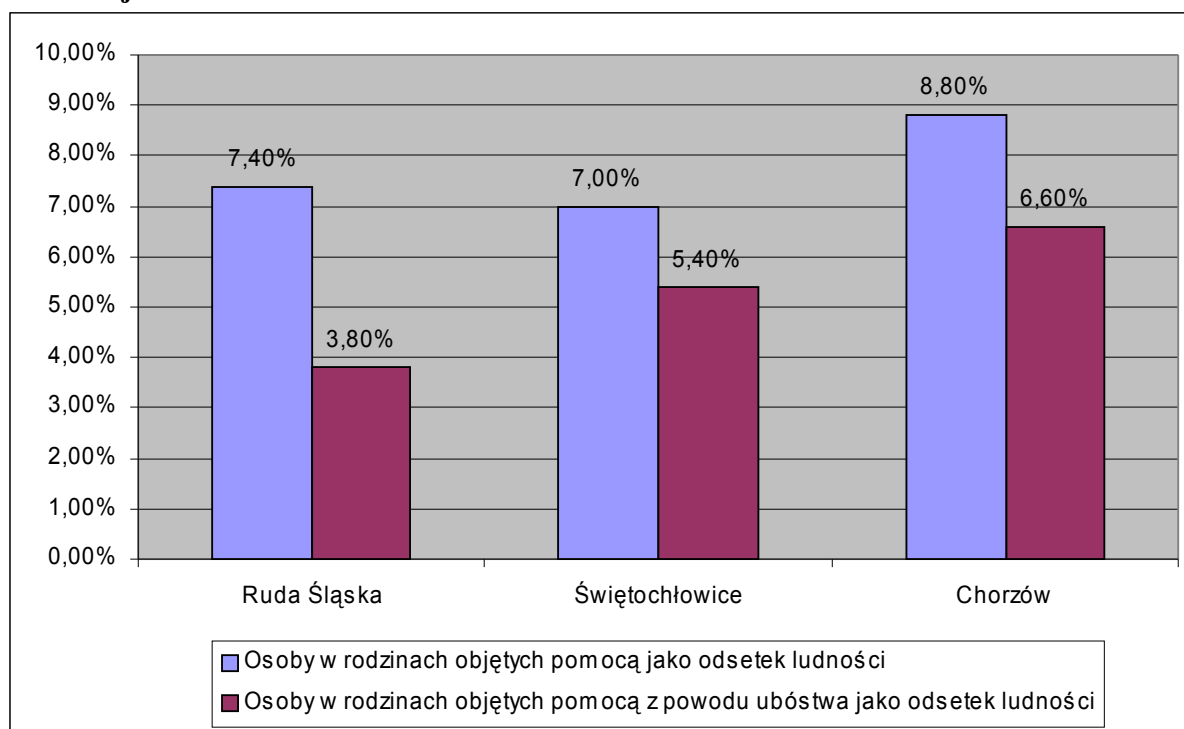
Wykres nr 55. Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną ogółem jako odsetek ludności w roku 2013

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2014. Obserwatorium Integracji Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, czerwiec 2014

Wykres nr 56. Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną ogółem oraz z powodu ubóstwa jako odsetek ludności w roku 2013

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2014. Obserwatorium Integracji Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, czerwiec 2014

Biorąc pod uwagę ten wskaźnik możemy powiedzieć, iż Ruda Śląska (7,4) sytuuje się w okolicach średniej dla podregionu katowickiego (7,1) i nieco przekracza średnią wojewódzką (6,4). Dwanaście powiatów województwa śląskiego ma wyższy wskaźnik niż Ruda Śląska. Najwyższy posiadają Siemianowice Śląskie (10,3) a najniższy Żory (2,9)

Analiza zmian odsetka osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w odniesieniu do liczby mieszkańców Rudy Śląskiej pokazuje, że od roku 2005 do roku 2013 wskaźnik ten zmniejszył się o niemal 4% (z 11,2% w roku 2005 do 7,4% w roku 2013).

Oprócz zadań własnych i zleconych, których finansowanie stanowi podstawę budżetu Ośrodka, MOPS w Rudzie Śląskiej prowadzi także działania w kierunku pozyskiwania środków zewnętrznych, umożliwiających wprowadzanie innowacyjnych form wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W latach 2008-2014 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej pozyskał z Europejskiego Funduszu Społecznego dofinansowanie w łącznej wysokości 10 694 056,73 zł które umożliwiło opracowanie i wdrożenie dwóch projektów „Ruda Śląska - szansą dla wszystkich” oraz „Nowe życie Starej Bykowiny”, łączących dotychczasowe rozwiązania z nowymi formami wsparcia.

Tabela nr 24. Wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego

Rok realizacji projektów	Kwota dofinansowania w zł	Liczba uczestników/czek projektu, w tym (liczba kobiet; liczba mężczyzn)
2008	2 767 463,00	330 (216K; 114M)
2009	1 807 568,14	156 (125K; 31M)
2010	1 311 454,00	130 (85K; 45M)
2011	1 071 146,71	207 (120K; 87M)
2012-2013	2 771 675,88	689 (419K; 270M)
2014	964 749,00	103 (74K; 29M)
Razem	10 694 056,73	1 615 (1 039K; 576M)

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

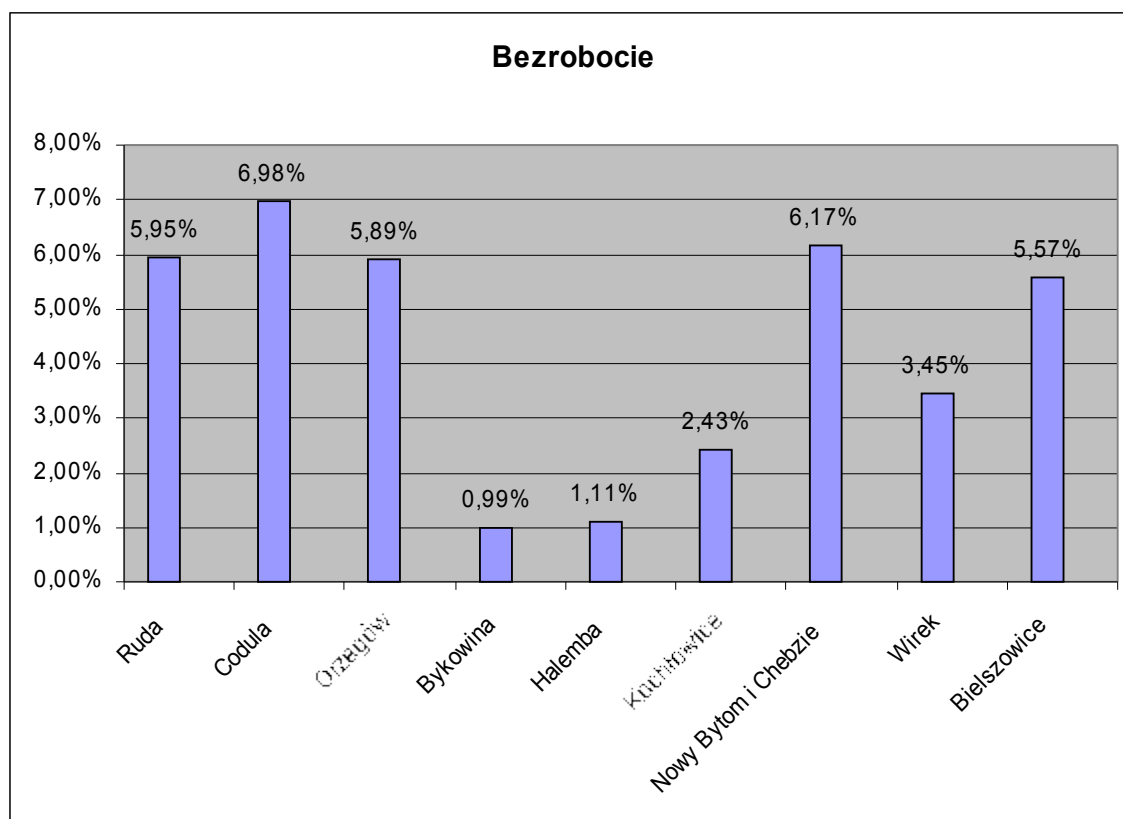
Dzięki środkom unijnym możliwe było sfinansowanie szerokiego wachlarza form umożliwiających powrót lub wejście na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz stworzenie warunków do rozwoju społeczności lokalnych. Udział w kontrakcie socjalnym umożliwił bezrobotnym uczestnikom projektów nabycie kwalifikacji zawodowych, praktycznych umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz podniesienie kompetencji społecznych. W ramach realizowanych projektów rozszerzono również zakres prowadzonej dotychczas środowiskowej pracy socjalnej, wdrażając odrębne programy aktywności lokalnej dla społeczności Kaufhausu, wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, Starego Orzegowa oraz programu rewitalizacji społecznej dla Starej Bykowiny.

Dzielnice

Ważnym elementem opisu problemów i kwestii społecznych miasta jest prezentacja odsetka ludności poszczególnych dzielnic miasta, korzystającej ze wsparcia instytucji pomocy społecznej w roku 2013. Pozwala ona na bardziej precyzyjne określenie skali występowania problemów, będących powodem przyznawania pomocy w poszczególnych obszarach miasta.

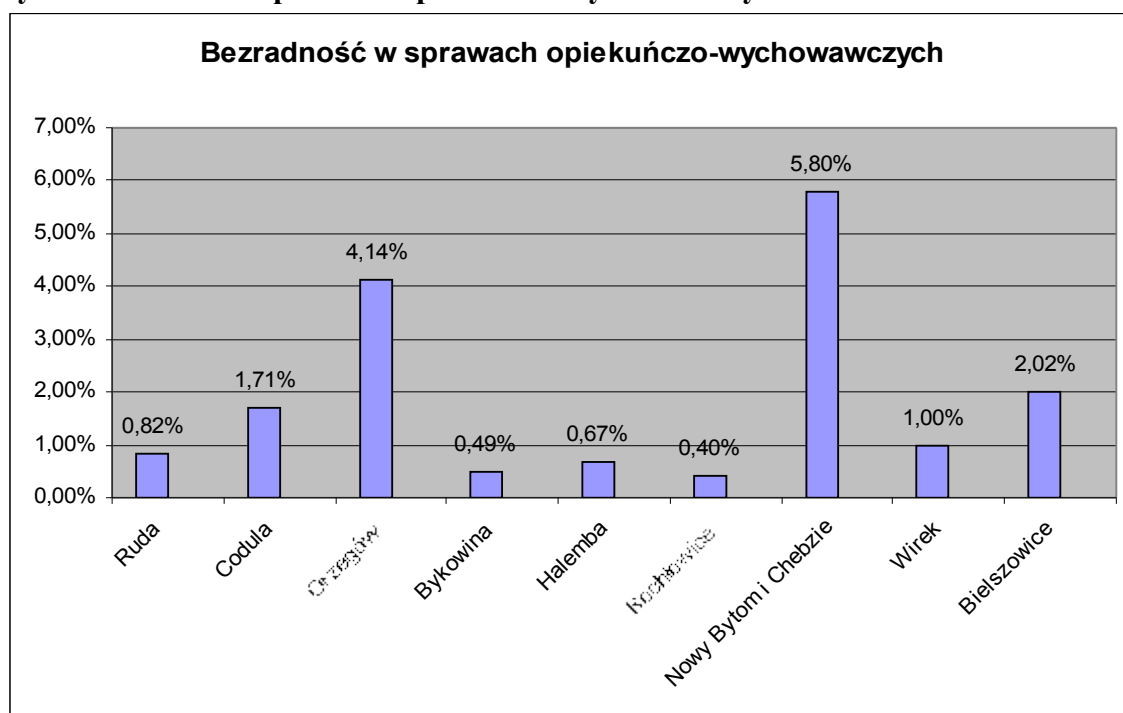

Wykres nr 57. Procent mieszkańców dzielnic dla których powodem przyznania pomocy było bezrobocie w roku 2013

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane MOPS i Urzędu Miasta Ruda Śląska

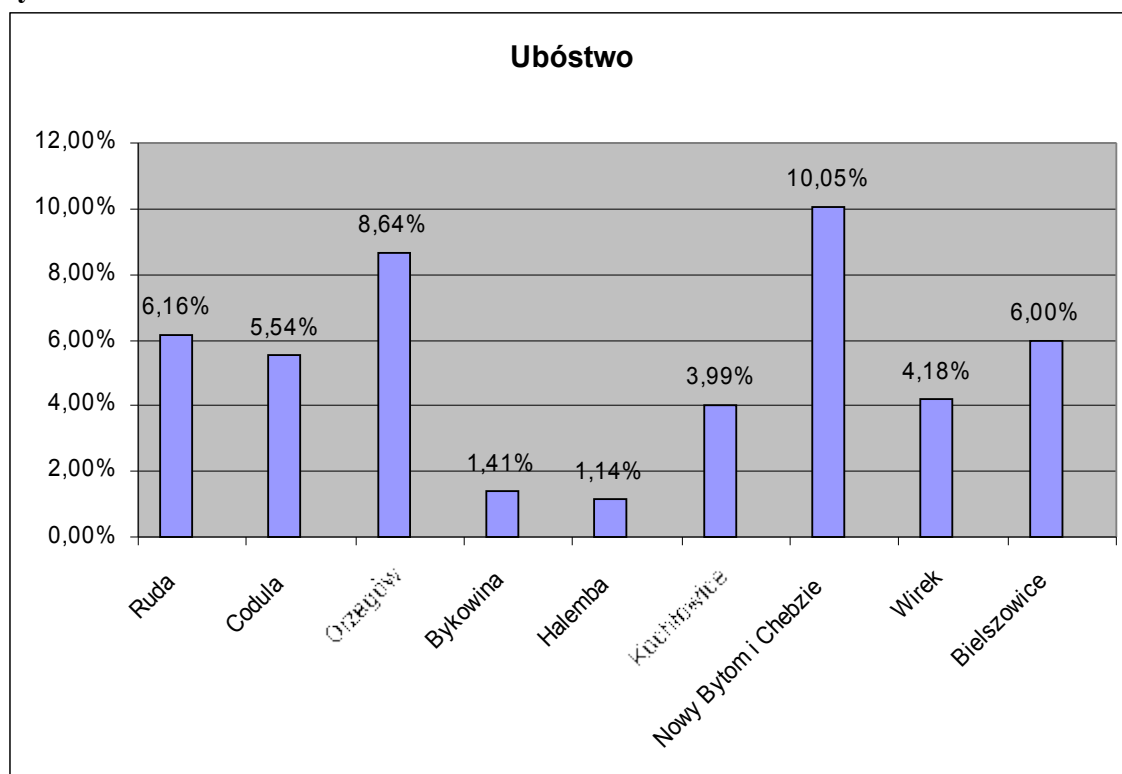
Wykres nr 58. Procent mieszkańców dzielnic dla których powodem przyznania pomocy była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2013

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane MOPS i Urzędu Miasta Ruda Śląska

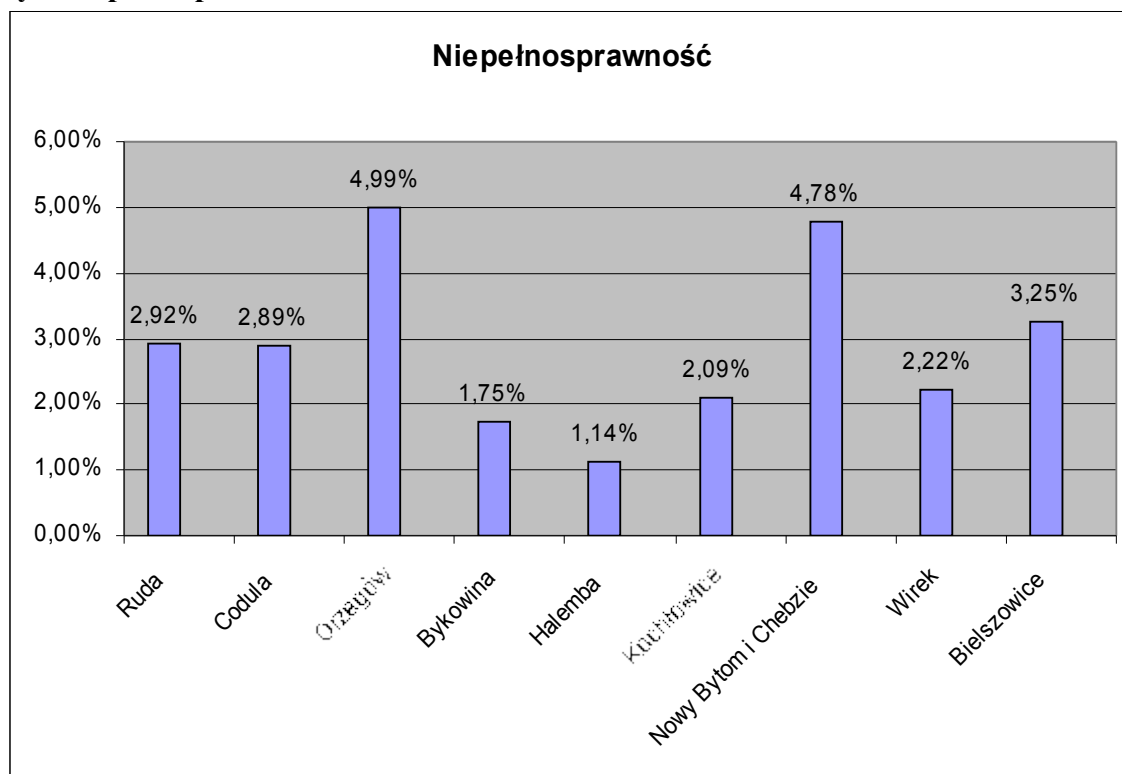

Wykres nr 59. Procent mieszkańców dzielnic dla których powodem przyznania pomocy było ubóstwo

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane MOPS i Urzędu Miasta Ruda Śląska

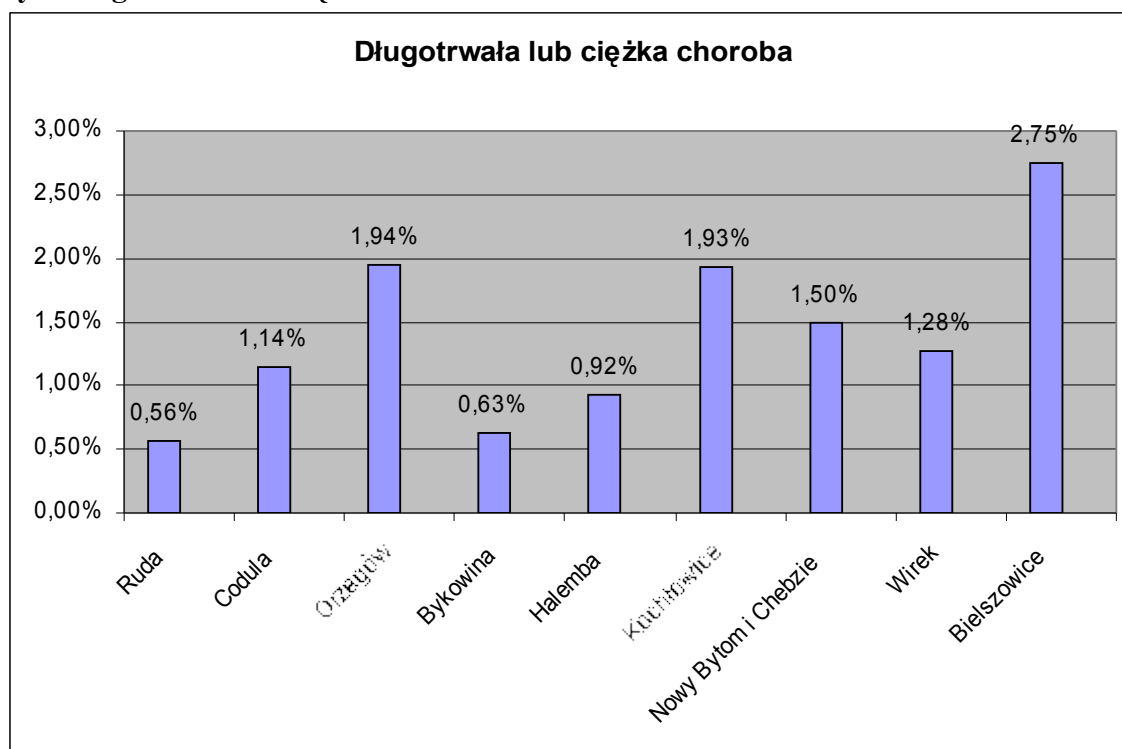
Wykres nr 60. Procent mieszkańców dzielnic dla których powodem przyznania pomocy była niepełnosprawność

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane MOPS i Urzędu Miasta Ruda Śląska

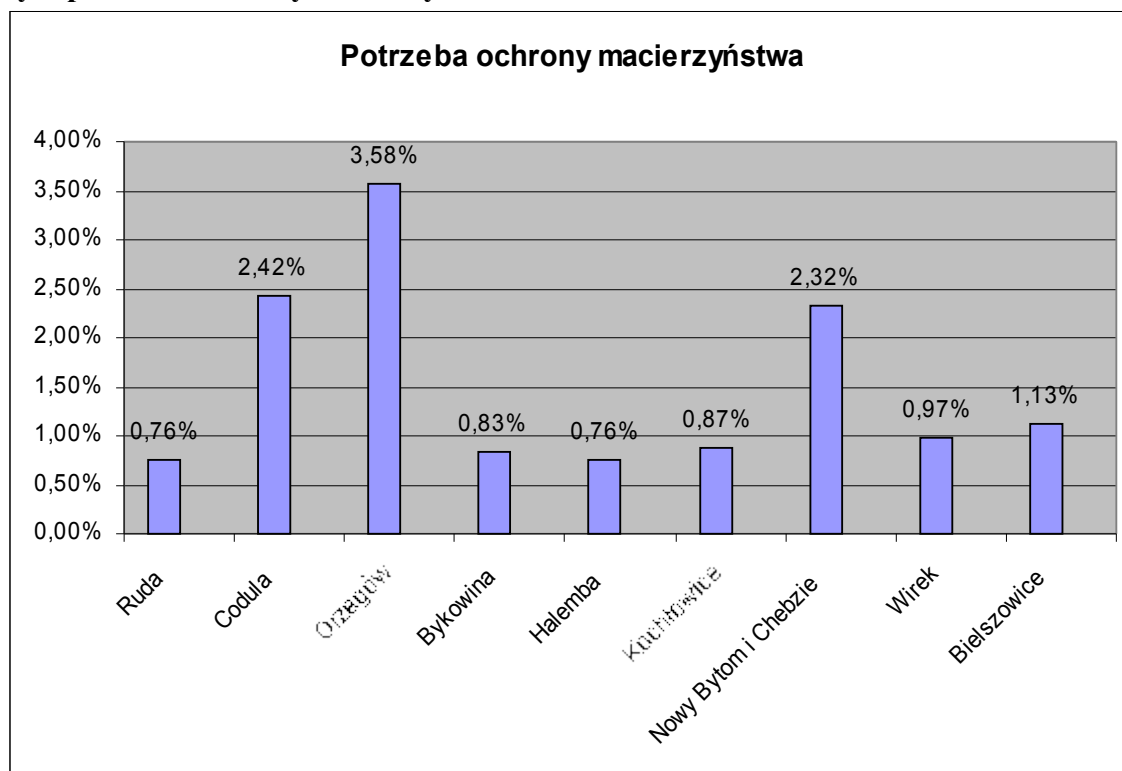

Wykres nr 61. Procent mieszkańców dzielnic dla których powodem przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane MOPS i Urzędu Miasta Ruda Śląska

Wykres nr 62. Procent mieszkańców dzielnic dla których powodem przyznania pomocy była potrzeba ochrony macierzyństwa

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane MOPS i Urzędu Miasta Ruda Śląska

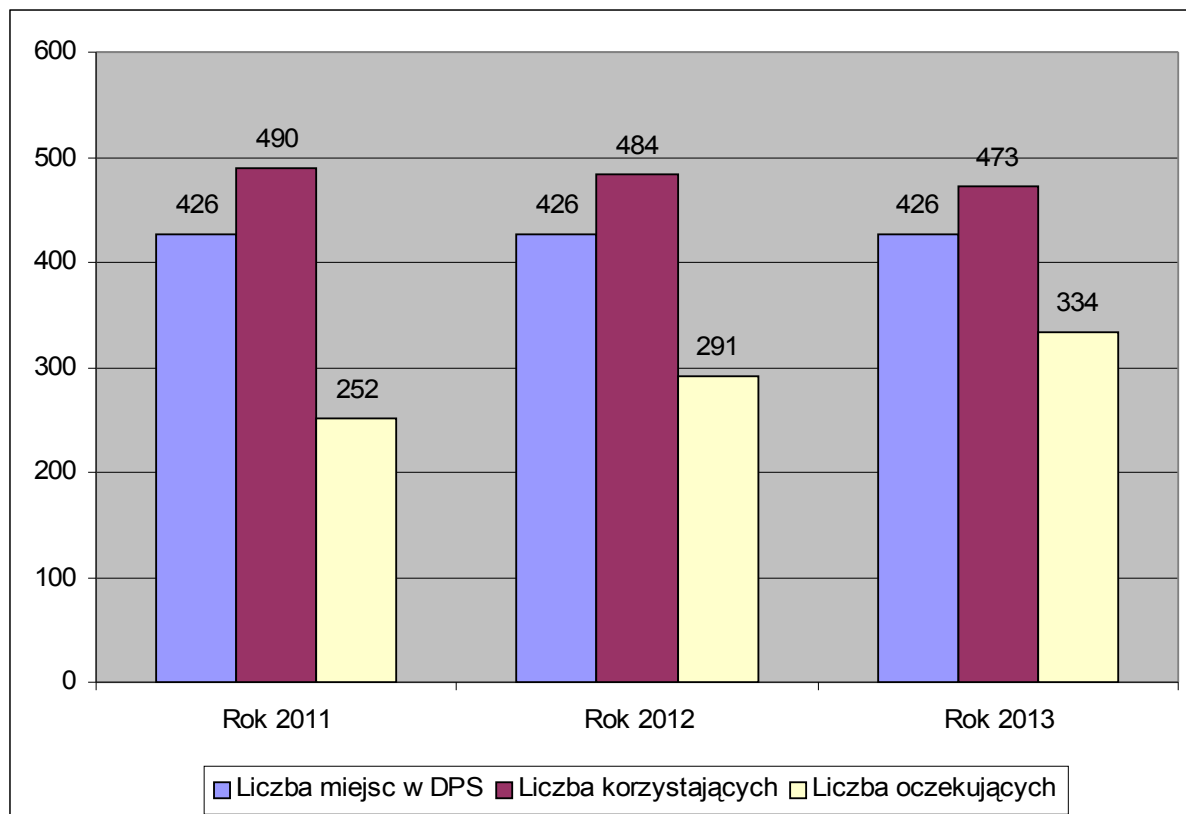

Zasoby instytucjonalne

W Rudzie Śląskiej w roku 2013 funkcjonowało 5 Domów Pomocy Społecznej, w tym 4 prowadzone przez organizacje pozarządowe wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert oraz jeden dom miejski. Łączna liczba miejsc w placówkach wynosiła w tym roku 426. Wszystkie miejsca w domach pomocy społecznej są w pełni wykorzystywane w ciągu roku. Z przedstawionej poniżej tabeli wynika, że łączna liczba wszystkich osób korzystających z pobytu w domach pomocy społecznej zmniejsza się z roku na rok, co spowodowane jest zmniejszeniem liczby osób nowo umieszczonych w ciągu danego roku. Spowodowane jest to głównie spadkiem liczby zgonów osób już korzystających z pobytu w domach pomocy społecznej, czy też niewielką liczbą rezygnacji z tej formy pomocy. Świadczy to o wysokim poziomie i jakości usług, jakie poszczególne domy pomocy społecznej zapewniają swoim pensjonariuszom. Z drugiej strony spadek liczby nowych umieszczeń powoduje wzrost liczby osób oczekujących na umieszczenie w Domach Pomocy Społecznej. Sytuację tę potęguje ponadto fakt starzenia się społeczeństwa, zwiększania się liczby osób samotnych, nie mogących liczyć na wsparcie i pomoc najbliższych w sytuacji choroby, starości. Osoby takie występują z wnioskami o umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej, chcąc zapewnić sobie bezpieczeństwo na przyszłość. Wychodząc naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu na tę formę pomocy, jeden z domów zwiększył w ramach obowiązujących standardów liczbę miejsc o kolejne 5, dzięki czemu od 1 stycznia 2014 roku, domy pomocy społecznej na terenie Miasta dysponują 431 miejscami. Ponadto prowadzone są działania w kierunku zwiększenia liczby miejsc w kolejnym domu pomocy społecznej, co umożliwi objęcie pomocą większej liczby osób wymagających umieszczenia w tej instytucji.

Wykres nr 63. Funkcjonowanie Domów Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej

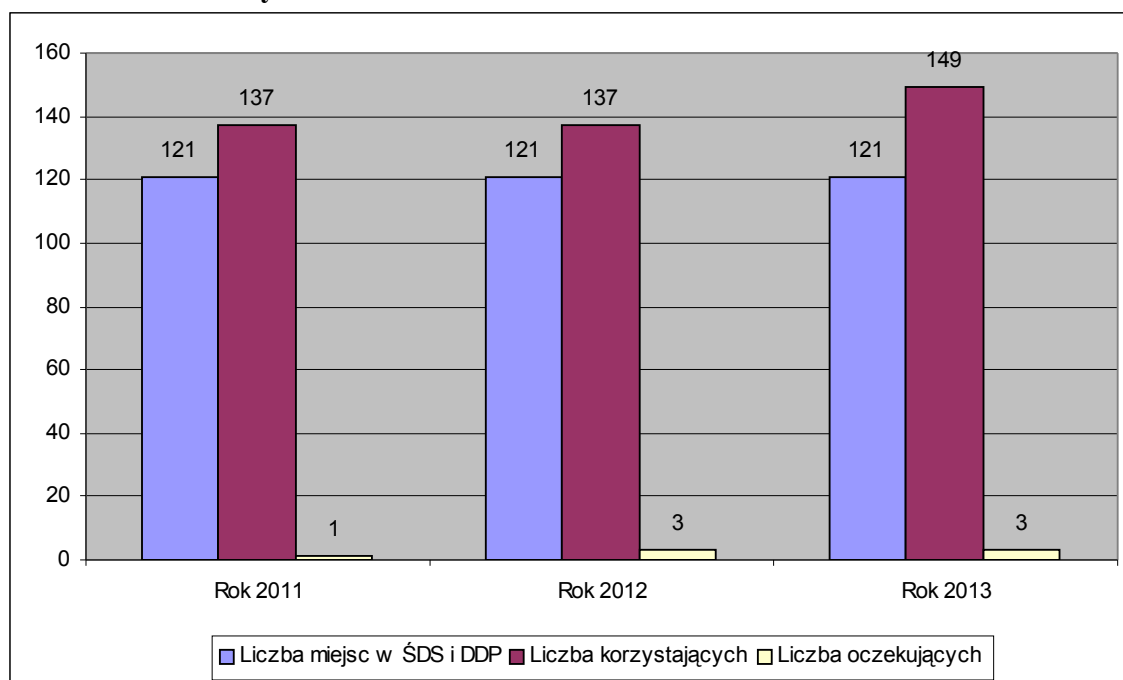

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

W roku 2013 funkcjonowały w Rudzie Śląskiej 2 Środowiskowe Domy Samopomocy oraz 1 Dzienny Dom Pomocy Społecznej. Łącznie posiadały 121 miejsc (ŚDS – 61, DDP-60). Z tych instytucji w wymienionym roku korzystało łącznie 149 osób.

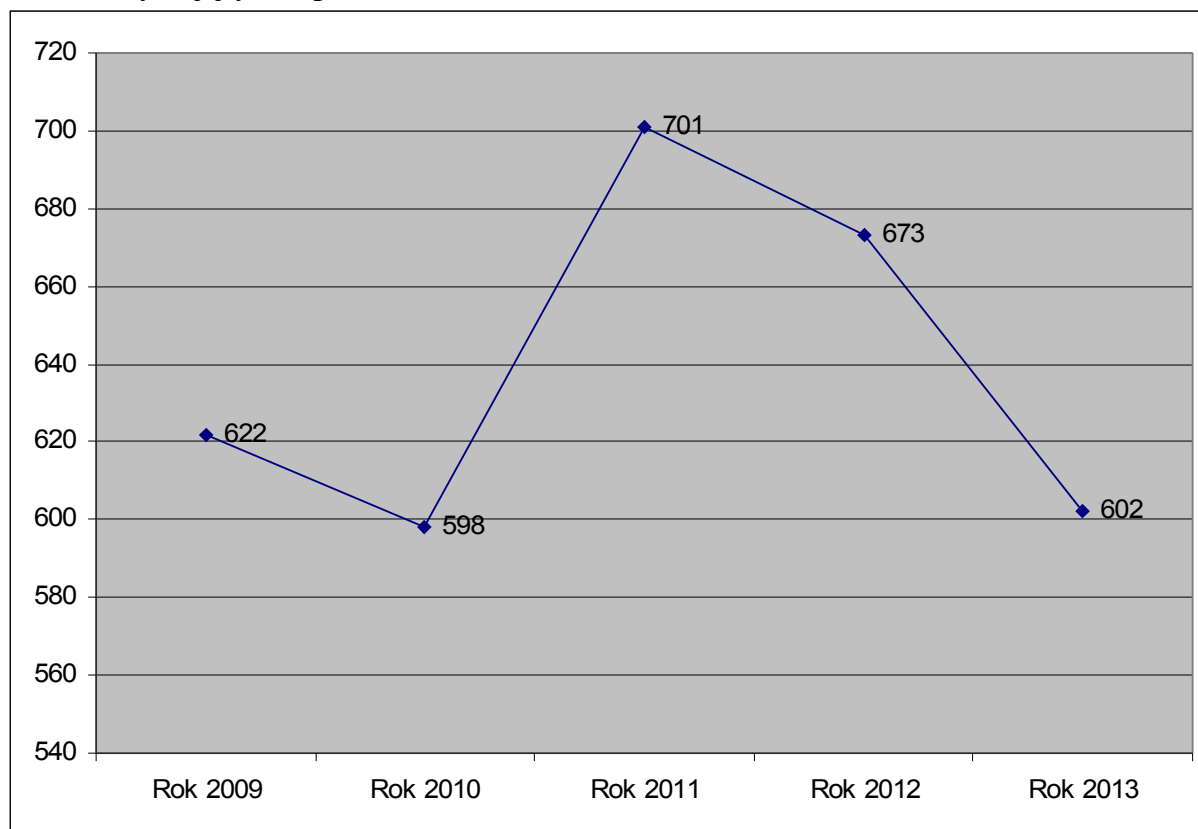

Wykres nr 64. Funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy i Dziennego Domu Pomocy

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

Wykres nr 65. Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Liczba osób korzystających z porad Ośrodka.

Źródło: Dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudzie Śląskiej

W Rudzie Śląskiej istnieje także Ośrodek Interwencji Kryzysowej. W roku 2013 korzystały z jego usług 602 osoby.(447 osób indywidualnie, 79 rodzin i 155 osób w tych rodzinach) Wśród korzystających w roku 2013 było 220 mężczyzn i 382 kobiety.

W 2011 r. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 13 września 2011. w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów Formularzy „Niebieska Karta” nałożyło dodatkowe zadania. Zadaniem tym m.in. jest prowadzenie grup roboczych w rodzinach w których zostały wszczęte procedury „Niebieskiej Karty”. W związku z tym działania te jako interdyscyplinarne nie zostały ujęte w powyższym wykresie(np. w 2013 r. w OIK odbyło się 185 grup roboczych przy założonych 46 Niebieskich Kartach.) Ponadto w ostatnich latach obserwuje się tendencję do korzystania z długoterminowych form pomocy (klient pozostaje w kontakcie od 2-3 lat) co jest spowodowane chronicznością przeżywanych kryzysów bądź ich interferencją. (problematyka „Niebieskich Kart” szerzej omówiona jest w obszarze bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej)

Tabela nr 25. Problemy zgłaszane w OIK w roku 2013

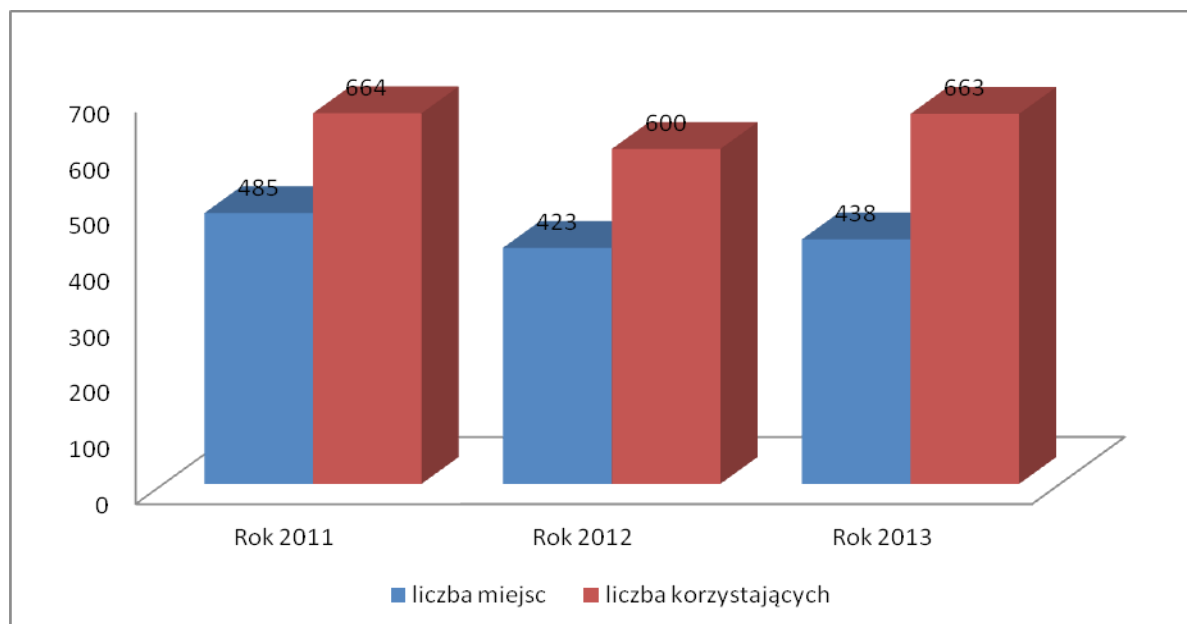
Zgłaszane problemy	Liczba
Przemoc	224
Kryzys osobisty	92
Problemy małżeńskie	71
Problemy emocjonalne	66
Problemy rodzinne	55
Uzależnienie	18
Agresja	18
Problemy socjalno-bytowe i prawne	12
Problemy emocjonalne dziecka	7
Choroba psychiczna	6
Problemy wychowawcze	5
Choroba	4
Wykorzystanie seksualne	2
Gwałt	2
Wypadek, katastrofa	1
Brak danych	19
razem	602

Źródło: Dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudzie Śląskiej

Na terenie Rudy Śląskiej działa 11 placówek wsparcia dziennego, w tym 8 prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Placówki prowadzone są w formie specjalistycznej (dzielnice Ruda, Halemba, Wirek, Nowy Bytom, Bykowina) oraz opiekuńczej (dzielnice Godula, Bykowina, Nowy Bytom, Orzegów, Czarny Las). W roku 2013 liczba miejsc w placówkach wynosiła 438, łącznie pomocą objęto 663 dzieci.

Wykres nr 66. Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego

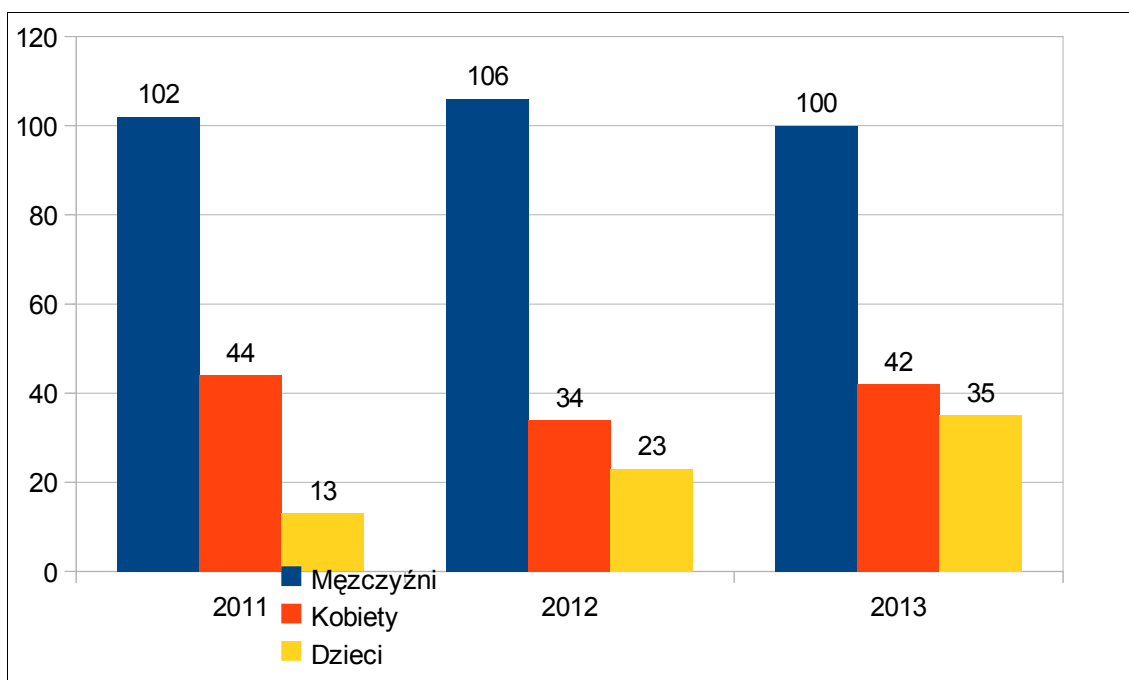
Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

Oferta świetlic i ogniska wychowawczego skierowana jest do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 16 roku życia, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich prawidłowego rozwoju, spowodowanych między innymi problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie, bezradnością opiekunów – wychowawcą, trudną sytuacją materialną, żyjących w środowisku zagrożonym alkoholizmem lub narkomanią. W roku 2014 projekt rozszerzono o grupy profilaktyczno rozwojowe dla dzieci od 3 roku życia. Szczególną placówką jest Ośrodek Adaptacyjny, który jako specjalistyczna placówka wsparcia dziennego, wspiera rodzinę w sprawowaniu jej podstawowych funkcji wobec dziecka niepełnosprawnego, w szczególności w zakresie realizacji programu rehabilitacji ruchowej wspomagającej oraz pielęgnacji.

W Rudzie Śląskiej działają 2 placówki zapewniające schronienie dla osób bezdomnych i ofiar przemocy, w tym jedno prowadzone przez organizację pozarządową.

Wykres nr 67. Liczba osób, którym udzielono schronienia w latach 2011 – 2013

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

W roku 2013 w Noclegowni dla bezdomnych mężczyzn w Rudzie Śląskiej przebywało 119 osób. Odpowiednio w roku 2010 było to 128 osób, w roku 2011 – 114 osób oraz w roku 2012 – 133 osoby.

W roku 2013 w mieście działał jeden warsztat terapii zajęciowej, z którego zajęć w latach 2001 – 2013 rocznie korzystało 130 osób. Funkcjonuje także Zakład Aktywności Zawodowej. W roku 2013 w zajęciach ZAZ-u uczestniczyło 87 osób. (w roku 2011 – 90 i 2012 – 89).

Piecznia Zastępcza

W mieście sukcesywnie rozbudowywany jest system pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych czasowo lub na stałe opieki i wychowania rodziców naturalnych. Do zasobów tego systemu wchodzi w szczególności całodobowe placówki opiekuńczo- wychowawcze oraz rodziny zastępcze:

- całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego realizująca zadania z zakresu socjalizacji i interwencji pod nazwą Ośrodek Pomocy Dzieciom i Rodzinie w Rudzie Śląskiej. W strukturze Ośrodka funkcjonuje 7 mieszkań socjalizacyjnych (po 10 dzieci) z

miejscami interwencyjnymi, które rozlokowane są w dzielnicach Miasta. Dzięki swej strukturze pozwalają na odejście od zinstytucjonalizowanej formy placówki mieszczącej się w jednym budynku. Aktualnie w placówce przebywa 70 dzieci;

- całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego Rodzinne Domy Dziecka, które zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieci oraz zaspokajają ich potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne i społeczne. Funkcjonują trzy takie placówki. Obecnie w tej formie wychowuje się 31 dzieci. Wśród 6 istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych w Rudzie Śląskiej, 2 są prowadzone przez organizacje pozarządowe:

- całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego prowadzona przez Ośrodek Święta Elżbieta z Rudy Śląskiej. Placówka prowadzona jest w formie dwóch mieszkań socjalizacyjnych i przeznaczona dla 24 dzieci. Pobyt w placówce pozwala na tymczasowe lub stałe odejście ze środowiska rodzinnego czy grupy rówieśniczej, dzięki czemu dzieci mogą uniknąć powielania negatywnych wzorców zachowań.

- całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego dla dziewcząt prowadzona przez Ośrodek Wychowawczo-Rehabilitacyjny „Święta Rodzina” w Ustroniu-Nierodzimiu. Poza zaspokajaniem potrzeb bytowych, rozwojowych i społecznych, placówka podejmuje również szeroki zakres działań umożliwiających ukończenie szkoły i zdobycie zawodu. Obecnie w placówce przebywa 16 dziewcząt.

Tabela nr 26. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2011-2013

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2011-2013							
Lp.	Placówka	2011		2012		2013	
		Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci
1.	Ośrodek Pomocy Dzieciom i Rodzinie	70	140	70	69	70	78
2.	Rodzinne Domy Dziecka	24	29	24	28	24	31
3.	Ośrodek Święta Elżbieta	24	30	24	30	24	26
4.	Ośrodek Wychowawczo-Rehabilitacyjny Ustron-Nierodzim	20	20	20	19	20	22
5.	Placówka opiekuńczo-wychowawcza	20	38	0	0	0	0
RAZEM		158	219	138	146	138	157

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

Widoczny spadek liczby miejsc do liczby dzieci pomiędzy latami 2011 i 2012 wynika z realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w wyniku których zlikwidowano jedną z placówek zastępując ją formami pozaisntytucjonalnej pieczy zastępczej.

Priorytetowym zadaniem w systemie pieczy zastępczej w Rudzie Śląskiej jest zapewnienie całodobowej opieki i wychowania w rodzinach zastępczych.

W mieście funkcjonują następujące rodziny zastępcze:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem. Z tej formy korzysta największa liczba dzieci;
- rodziny zastępcze niezawodowe, które przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (styczeń 2012r.) funkcjonowały pod nazwą rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem. Dzięki funkcjonowaniu tych rodzin możliwe jest stworzenie prawidłowych warunków rozwoju dzieciom umieszczonym w zastępczym środowisku wychowawczym;
- rodziny zastępcze zawodowe, których istnienie w systemie pieczy zastępczej ma ogromne znaczenie. W rodzinach tych może przebywać więcej niż 3 dzieci w różnym wieku rozwojowym. Rodziny te spełniają warunki do dalszego rozwoju i wychowania zbliżone do środowiska naturalnego;
- rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. Rodziny te przyjmują interwencyjnie dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka;
- rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, w których umieszczane mogą być dzieci niedostosowane społecznie lub z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji.

Istotne znaczenie dla systemu pieczy zastępczej mają także zawierane porozumienia (umowy) między jednostkami samorządu terytorialnego, które dotyczą umieszczania dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub w rodzinach zastępczych oraz pokrywania wydatków na ich utrzymanie poza terenem Miasta.

Wejście w dniu 1 stycznia 2012 roku życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spowodowało rozszerzenie zakresu działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej dotyczącego systemu pieczy zastępczej. Znalazło to odzwierciedlenie w jego strukturze poprzez utworzenie nowego działu mającego za zadanie wspieranie rodziny i rozwijanie pieczy zastępczej. Wejście w życie ww. ustawy zaowocowało także zmianami w nazewnictwie rodzin zastępczych. Część rodzin zastępczych

spokrewnionych zostało przekształconych, zgodnie z zapisami ustawy, w rodziny zastępcze niezawodowe i dlatego jest tak widoczna różnica pomiędzy liczbą tych rodzin oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2011 i 2012. Powyższa ustawa wprowadziła także zmiany, w wysokości świadczeń pieniężnych przyznawanych rodzinom zastępczym oraz dodatkowe świadczenia fakultatywne, które to zwiększają w dużym zakresie koszty pieczy zastępczej ponoszone przez Miasto.

Tabela nr 27. Rodziny zastępcze w latach 2011-2013

Rodziny zastępcze w latach 2011-2013							
Lp.	Rodzina zastępcza	2011		2012		2013	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	187	234	147	184	149	201
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	31	46	68	82	68	87
3.	Rodziny zastępcze zawodowe	6	28	6	31	9	38
4.	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	5	37	5	19	4	53
5.	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	2	6	2	4	2	5
Razem		231	351	228	320	232	384

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

W roku 2013 w mieście funkcjonowało 149 rodzin spokrewnionych, w których przebywało 201 dzieci. W tym samym okresie były 82 rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem, w tym 68 rodzin zastępczych niezawodowych oraz 15 rodzin zastępczych zawodowych. Odpowiednio w rodzinach niezawodowych wychowywało się 87 dzieci, a w rodzinach zawodowych 96 dzieci. Ponadto w rodzinach zastępczych zawodowych specjalistycznych przebywało 5 dzieci. W 2013 roku w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia opiekuńczego umieszczono 53 dzieci.

W systemie pieczy zastępczej nie można pominąć tak ważnej kwestii jak pełnoletni wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze. Są oni bardzo ważnym elementem systemu wsparcia pieczy zastępczej jak również inwestycją Miasta w przyszłych jego mieszkańców. Stosownie do obowiązujących przepisów są oni objęci pomocą, która ma na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze

środowiskiem lokalnym. Otrzymują oni m.in. pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, na zagospodarowanie, pomoc psychologiczną oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

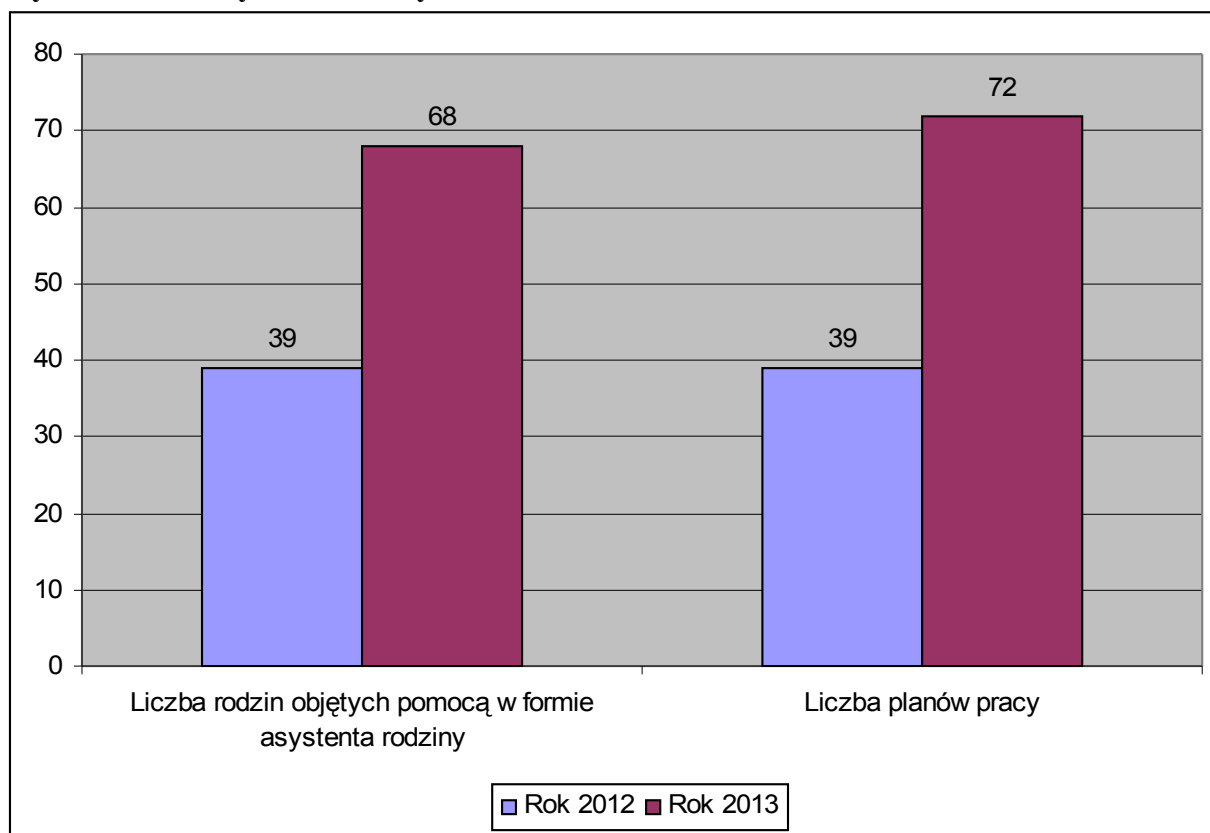
Asystent rodziny

Z dniem 01.01.2012r. weszła w życie ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednym z ważniejszych zadań nałożonych na gminę jest wsparcie rodziny poprzez przydzielenie jej pomocy asystenta, który podejmuje szereg działań na rzecz rodziny mających na celu przywrócenie jej zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Asystent podąża za rodziną i wspiera działania poszczególnych jej członków. Podaje wskazówki niezbędne do podjęcia odpowiedniego wyboru, dostarcza członkom rodziny informacje pozwalające znaleźć wyjście z trudnej sytuacji. Asystent udziela również rodzinie wskazówek jak prawidłowo prowadzić gospodarstwo domowe w zakresie żywienia, higieny i budżetu, podpowiada jak rozwiązywać bieżące problemy, motywuje do podjęcia leczenia, aktywnego poszukiwania pracy bądź podjęcia zatrudnienia. Asystent przede wszystkim wspiera i aktywizuje rodzinę poprzez zwiększenie jej wpływu na własne życie. Skuteczna pomoc asystenta podnosi kompetencje rodziców, wzbudza w nich wiarę w swoje możliwości oraz motywuje do pozytywnych zmian. Asystent rodziny kieruje się przede wszystkim dobrem dziecka, mając na uwadze jego potrzeby, harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową. W związku z czym pomaga również rodzicom przezwyciężyć trudności związane z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Praca asystenta ma doprowadzić do tego, aby rodzina odzyskała podmiotowość i wiarę we własne możliwości.

Asystent prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, nawet w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Narzędziem pracy asystenta z rodziną jest plan pracy. Czas trwania pracy asystenta z rodziną przewiduje się na okres do 6 miesięcy – z możliwością wydłużenia tego czasu w sytuacji uzasadnionej. Praca asystenta rodziny nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.

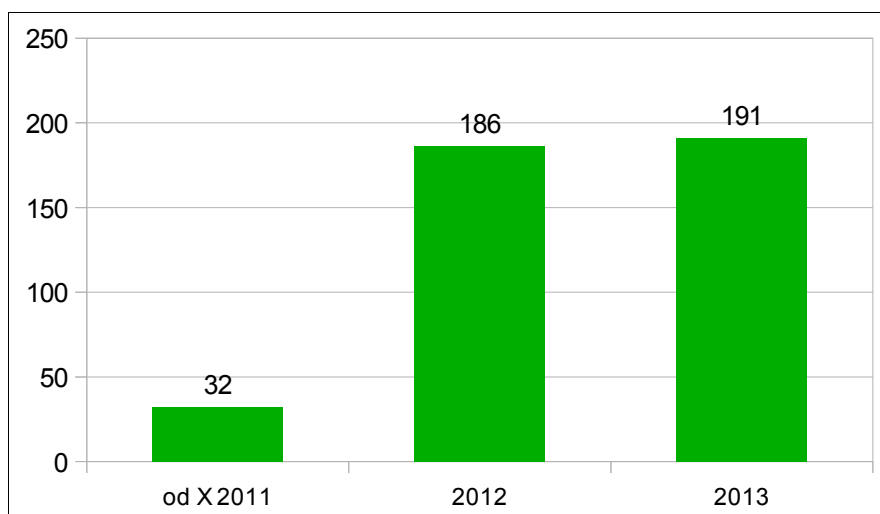
Wykres nr 68. Asystent rodziny.

Źródło: Dane MOPS w Rudzie Śląskiej

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Działa także Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy.

Wykres nr 69. Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w latach 2011 – 2013

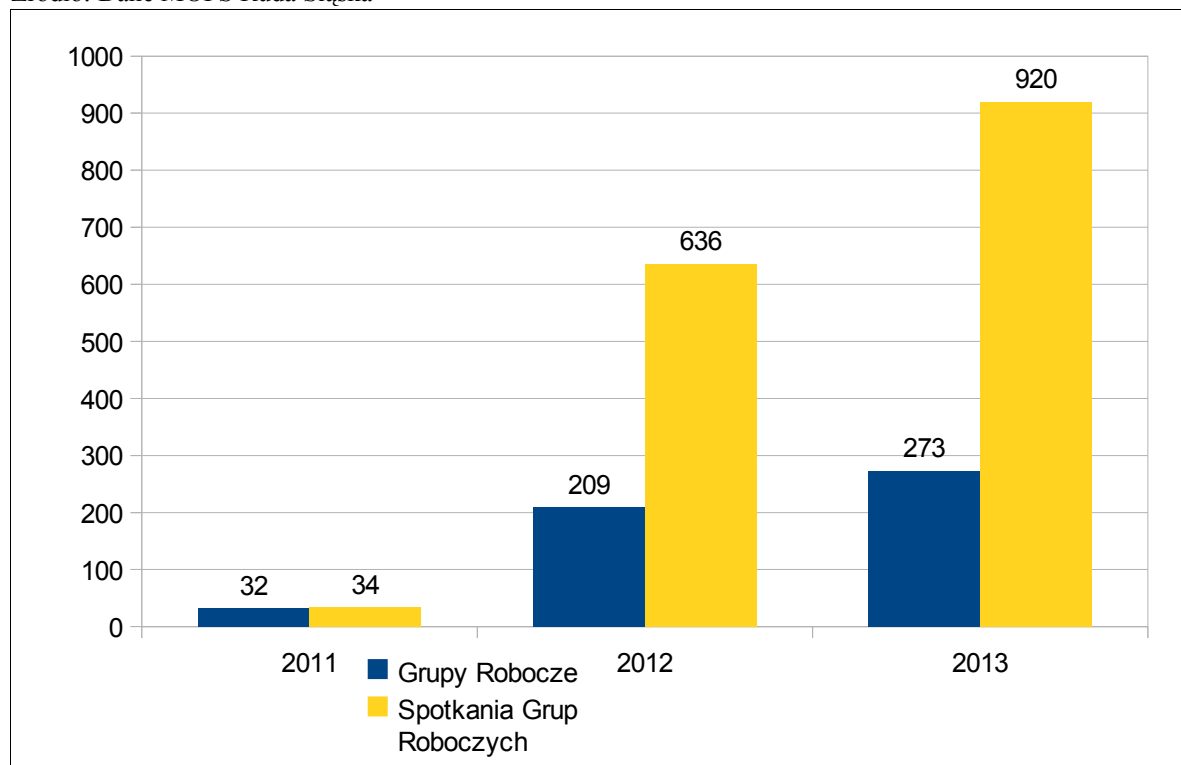

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

Wykres nr 70. Ilość grup roboczych oraz ich spotkań, które działało w latach 2011 – 2013

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

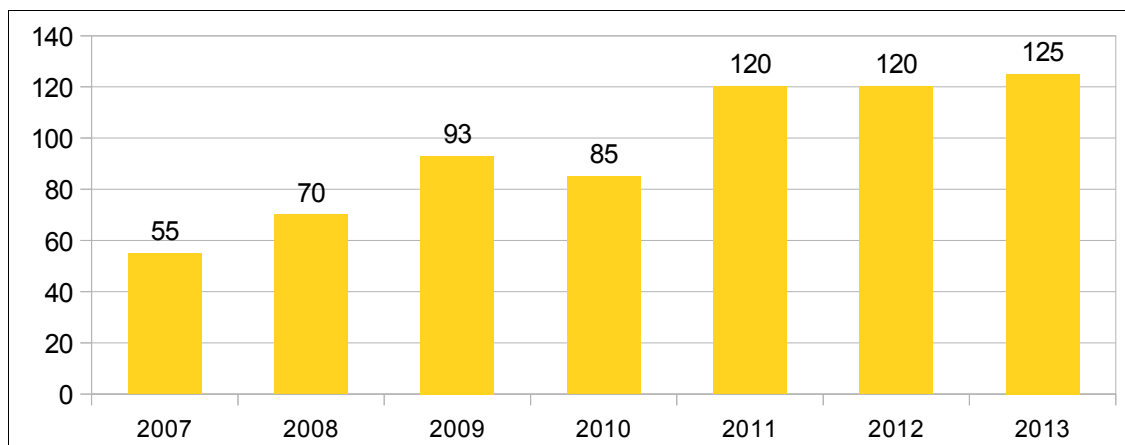

W roku 2013 do Zespołu wpłynęło 191 Niebieskich Kart. W tym samym roku odbyły się 24 posiedzenia Zespołu. Przeprowadzono ponad 900 spotkań grup roboczych.

Istotnym obszarem aktywności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej jest organizacja prac społecznie użytecznych. Jest to forma aktywizacji zawodowej bezrobotnych klientów pomocy społecznej. Dzięki nim bezrobotni klienci mogą przygotować się do skutecznego poszukiwania pracy, aktywności zawodowej, kształcić nawyki i dyscyplinę pracowniczą. Ponadto prace społecznie użyteczne mają przyczynić się do zmiany wizerunku osoby bezrobotnej i wzmocnienia odpowiedzialności społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od lat organizuje prace społecznie użyteczne na terenie miasta wprowadzając kolejne nowatorskie rozwiązania w celu coraz bardziej efektywnego ich wykorzystania dla aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne są realizowane na terenie różnych miejskich placówek.

Wykres nr 71. Ilość miejsc w ramach prac społecznie użytecznych na terenie placówek miejskich w latach 2007 - 2013

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

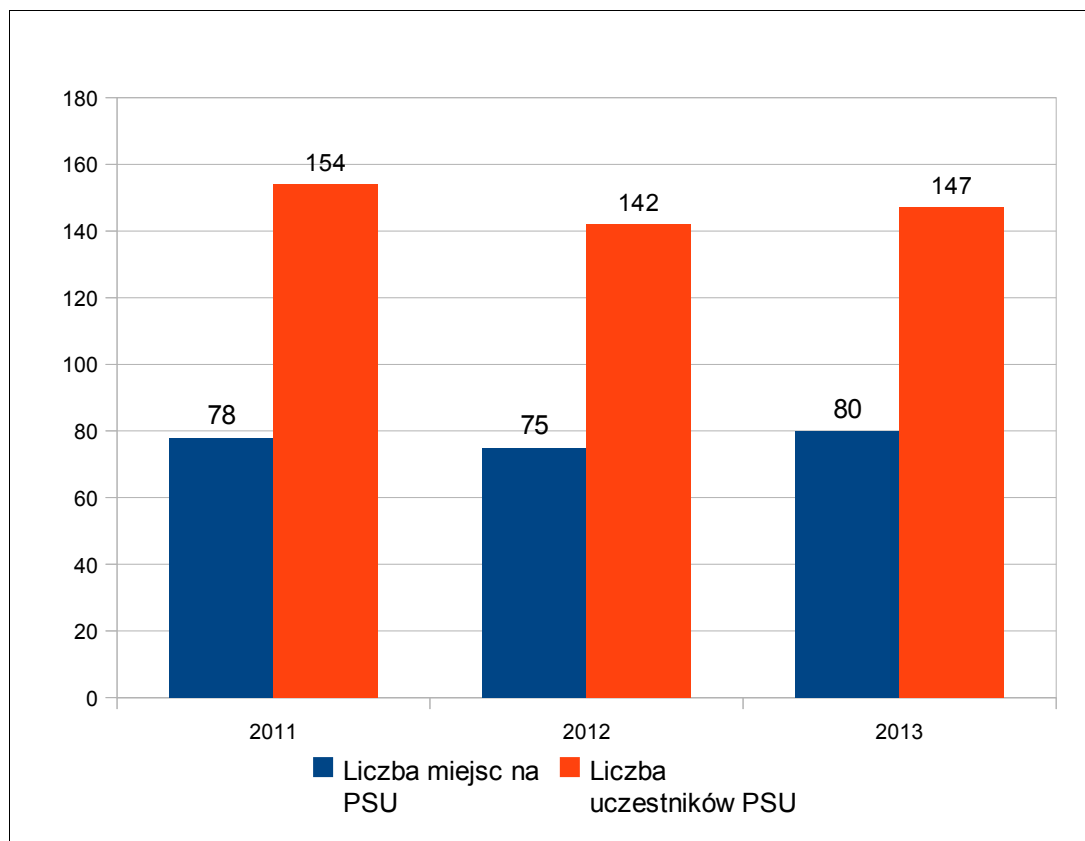
W ramach prac społecznie użytecznych realizowanych w MOPS wykonano szereg remontów, prac porządkowych i konserwatorskich w placówkach miejskich oraz na terenach zielonych. W ramach prac w latach 2011 – 2014 wykonano m.in. prace w 30 placówkach oświatowych, wysprzątało kilkaset działek miejskich, 88 ulic z nielegalnych ogłoszeń, zlikwidowano kilkadziesiąt nielegalnych wysypisk, uporządkowano piwnice, strychy, place zabaw w zasobów MPGM. Przeprowadzono prace remontowe, porządkowe i konserwatorskie w Powiatowym Urzędzie Pracy, Ośrodku Terapii Uzależnień, Domu Pomocy Społecznej „Senior”, Dom Pomocy Społecznej św. Elżbiety, Rodzinnych Domach Dziecka, Ośrodku Pomocy Dzieciom i Rodzinie, w stowarzyszeniach, Dziennym Domu Pomocy Społecznej, Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji, Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Komendzie Miejskiej Policji oraz na Komisariatach, Straży Miejskiej, Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej i wielu innych.

Prace społecznie użyteczne stanowią zarówno narzędzie aktywizacji zawodowej jak i narzędzie szeroko rozumianej pracy socjalnej, dzięki któremu można pomóc osobie w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej brakiem pracy ale również zweryfikować autentyczność deklaracji chęci podjęcia pracy. Ponadto ta forma współpracy z klientem daje możliwość zdiagnozowania innych problemów takich jak problem alkoholowy, przemoc w rodzinie czy dolegliwości zdrowotne. Dzięki szeroko zakrojonym działaniom na rzecz aktywizacji

bezrobotnych klientów pomocy społecznej oraz przełamywaniu stereotypów ich dotyczących, część osób realizujących prace społecznie użyteczne podejmuje zatrudnienie.

Wykres nr 72. Liczba miejsc oraz liczba uczestników na pracach społecznie użytecznych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2011 - 2013

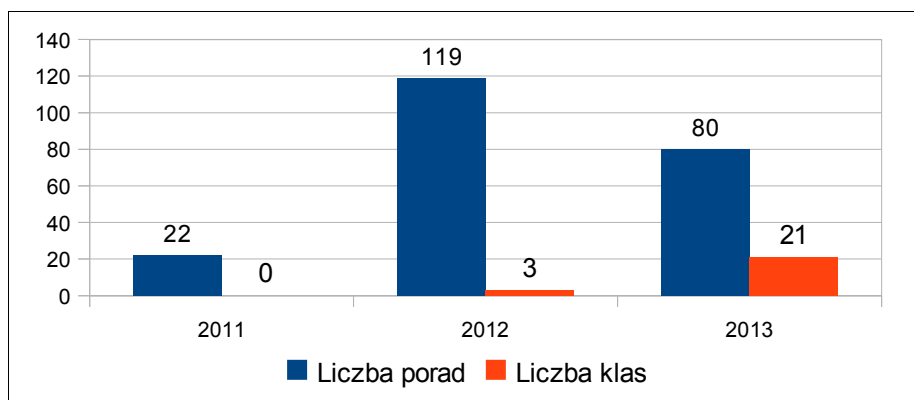

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od IX/2011 roku funkcjonuje poradnictwo z zakresu narkomanii, w ramach którego specjalista terapii uzależnień udziela porad mieszkańcom Rudy Śląskiej zainteresowanych tą tematyką. Prowadzone są również spotkania o charakterze edukacyjnym w placówkach oświatowych z zakresu narkomanii.

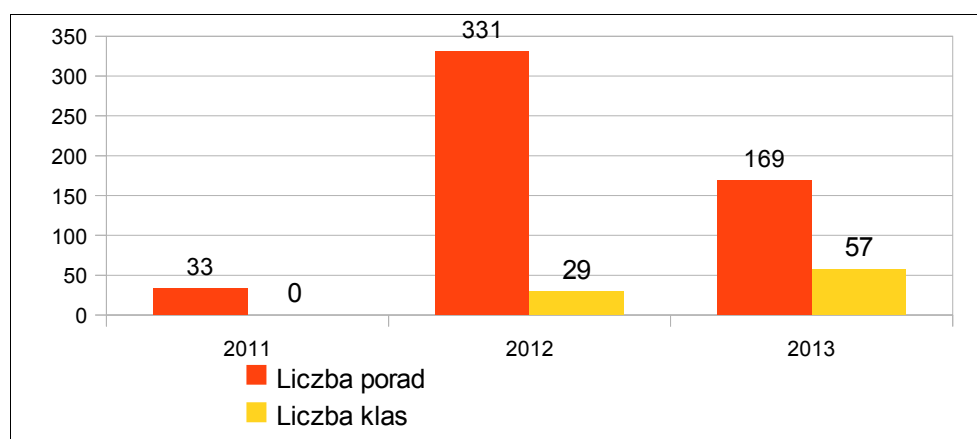
Wykres nr 73. Ilość porad i spotkań o charakterze edukacyjnym z zakresu narkomanii

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

Ponadto MOPS od IX/2011 roku realizuje poradnictwo z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach których prowadzone jest poradnictwo indywidualne, grupowe oraz spotkania o charakterze edukacyjnych na terenie placówek oświatowych.

Wykres nr 74. Ilość porad i spotkań o charakterze edukacyjnym z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Źródło: Dane MOPS Ruda Śląska

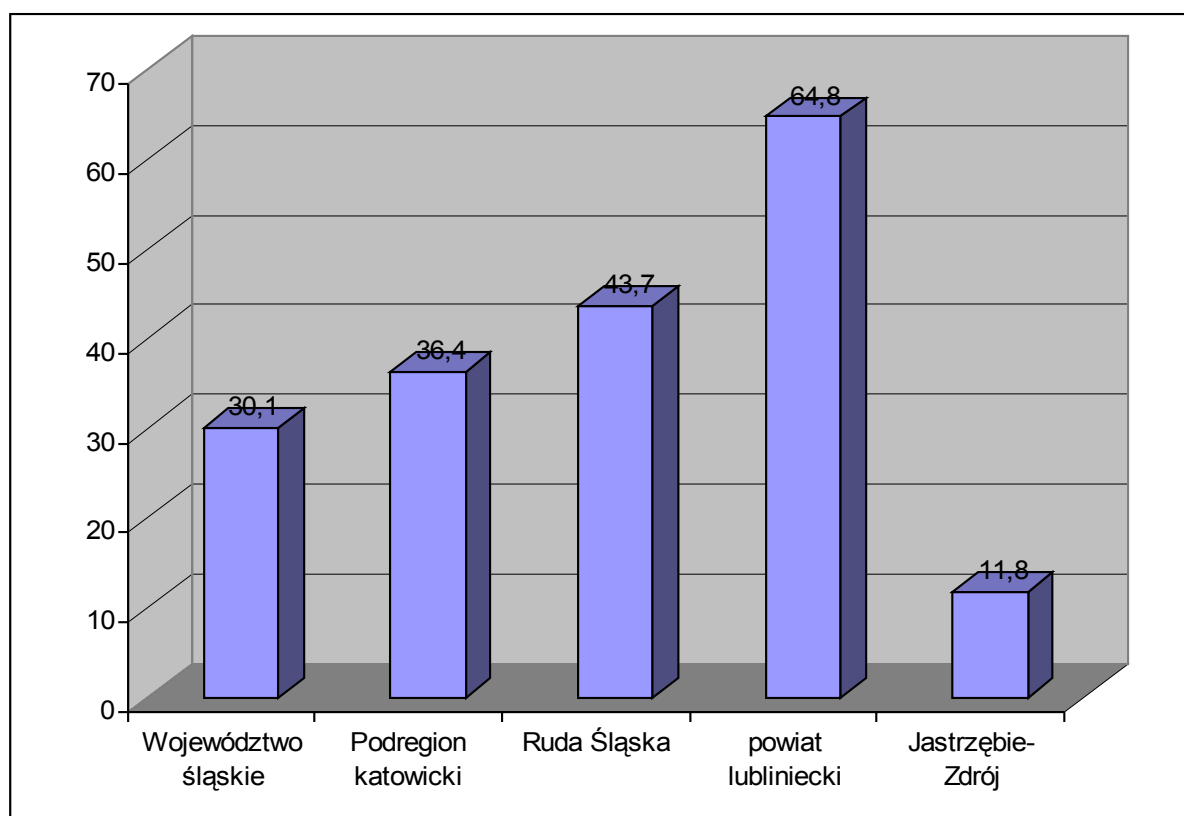
Dodatkowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi porady prawne, z których bezpłatnie może skorzystać każdy mieszkaniec miasta. W 2013 roku z tej formy wsparcia skorzystało 721 mieszkańców Rudy Śląskiej.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej w roku 2013 zatrudnionych było łącznie 79 pracowników socjalnych. Niemal 80% z nich ma wyższe wykształcenie. Pracownicy socjalni posiadają specjalizację pierwszego i drugiego stopnia w zawodzie, a pięciu pracowników ukończyło studia podyplomowe w zakresie organizacji pomocy społecznej.

Inną formą podnoszenia kwalifikacji przez pracowników socjalnych (zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej) jest udział w szkoleniach i samokształceniu. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej pracownicy socjalni realizują ten obowiązek poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach oraz inne instytucje szkolące w zakresie nowych kwalifikacji i umiejętności.

Wykres nr 75. Liczba pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (JOPS) na 10 tysięcy ludności stan na koniec 2013 roku

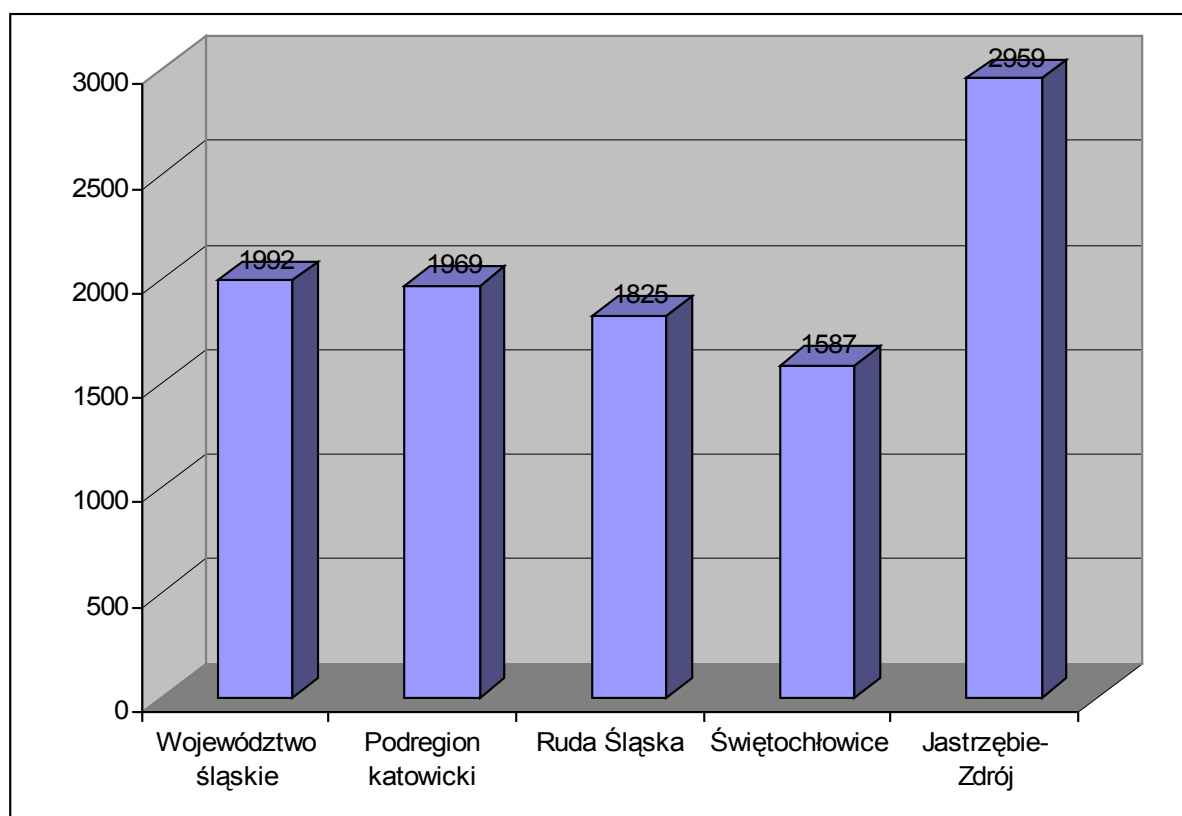

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2014. Obserwatorium Integracji Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, czerwiec 2014

Biorąc pod uwagę liczbę pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności. Ruda Śląska (43,7) sytuje się powyżej średniej wojewódzkiej (30,1) oraz średniej dla podregionu katowickiego (36,4). Tylko pięć powiatów ma lepszy od niej wskaźnik. Najwyższą liczbę pracowników JOPS na 10 tysięcy ludności posiada powiat lubliniecki (64,8), najniższą Jastrzębie Zdrój (11,8).

Wykres nr 76. Liczba ludności przypadająca na 1 pracownika socjalnego OPS stan na koniec 2013 roku

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Województwo śląskie 2014. Obserwatorium Integracji Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, czerwiec 2014

Ostatni z uwzględnionych w diagnozie wskaźników pokazuje liczbę ludności przypadającą na jednego pracownika socjalnego. Wskaźnik ten w Rudzie Śląskiej wynosi 1825 mieszkańców. Jest on lepszy zarówno od wskaźnika wojewódzkiego (1992) jak i dla podregionu katowickiego (1969). Sytuuje to Rudę Śląską na dziewiątym miejscu wśród wszystkich powiatów województwa śląskiego. Najlepszy wskaźnik posiadają Świętochłowice (1587), a najgorszy Jastrzębie-Zdrój (2959).

Analiza SWOT w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej

MOCNE STRONY

1. zasoby instytucjonalne,
 - ✓ placówki wsparcia dziennego,
 - ✓ placówki opiekuńczo – wychowawcze,
 - ✓ mieszkania chronione,
 - ✓ Środowiskowe Domy Samopomocy,
 - ✓ Domy Pomocy Społecznej,
 - ✓ Dzienny Dom Pomocy Społecznej,
 - ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej,
 - ✓ Noclegownia,
 - ✓ Polski Czerwony Krzyż Centrum Interwencji Kryzysowej – Dom PCK
 - ✓ Ośrodek Terapii Uzależnień,
2. zasoby kadrowe (elastyczna, dobrze wykształcona i przygotowana kadra umiejąca podejmować decyzje i reagować w sytuacjach wymagających natychmiastowych działań),
3. świadomość konieczności podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników,
4. skuteczne prowadzenie i wdrażanie polityki kadrowej w sposób umożliwiający realizację nowych zadań (stypendia, świadczenia rodzinne, przeciwdziałanie przemocy, asystent rodziny, koordynator pieczy zastępczej, Klub Integracji Społecznej),
5. wypracowanie interdyscyplinarności w pracy (współpraca instytucji i organizacji z wszystkich obszarów, skutkujący prawidłowym przepływem informacji),
6. skuteczne aplikowanie o środki zewnętrzne i prawidłowe ich rozdysponowanie,
7. duży potencjał organizacji pozarządowych (angażowanie przez Miasto organizacji pozarządowych w realizację zadań),
8. animowanie społeczności lokalnej,
9. zaangażowanie mieszkańców w działania samopomocowe,
10. brak tendencji wzrostowej w liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
11. działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych,
12. grupy profilaktyczno – rozwojowe,
13. wypracowane procedury standardów pracy z klientem (kontrakt socjalny jako narzędzie),
14. systematyczna poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych,
15. zapewnienie wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla różnych grup społecznych,
16. różnorodność działań wspierających na rzecz różnych grup społecznych(programy osłonowe),
17. możliwość utworzenia nowych rodzin zastępczych, wspieranie działań na szczeblu lokalnym,
18. skupienie wszystkich form pomocy w jednym miejscu MOPS – Centrum Świadczeń
19. dobra dostępność placówek pomocy społecznej dla mieszkańców każdej dzielnicy Rudy Śląskiej,
20. zapewnienie przez Miasto warunków do realizacji zadań,
21. docenienie podejmowanych działań na szczeblu regionalnym i krajowym (nagrody, wyróżnienia, medale itp.).

SŁABE STRONY

1. brak Dziennego Ośrodka dla osób po 25 roku życia z głęboką niepełnosprawnością,
2. brak działań zmierzających do rozszerzenia oferty dotyczącej narkomanii, hazardu.
3. zbyt mała liczba kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze,
4. brak interwencyjnego ośrodka preadaptacyjnego,
5. brak ogrzewalni dla mężczyzn,
6. niewystarczająca ilość miejsc w ZOL, ZPO,
7. brak miejsc opieki paliatywnej, geriatrycznej,
8. niewystarczająca oferta długoterminowej opieki medycznej dla osób obłożnie chorych,
9. niewystarczająca ilość miejsc w DPS dla osób starszych i długi czas oczekiwania na miejsce,
10. brak miejsc wsparcia dziennego dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz chorych na Alzheimera,
11. braki kadrowe,
12. zły stan zasobów mieszkaniowych w niektórych dzielnicach (w szczególności stara część Orzegowa, Kuźnica w dzielnicy Ruda) związanych ze skupiskiem lokali socjalnych,
13. niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach.

SZANSE

1. dostępność środków unijnych,
2. możliwość skorzystania z wolontariatu,
3. prowadzenie akcji promocyjnych, kampanii społecznych,
4. rozwijająca się potrzeba superwizji,
5. rozwijająca się polityka prospołeczna państwa.

ZAGROŻENIA

1. zmienność i niejasność procedur dotyczących pozyskiwania środków unijnych,
2. trudności w realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych z uwagi na zmieniające się przepisy,
3. niewystarczające środki publiczne na realizację powierzonych zadań,
4. niewystarczające środki na realizację zadań ustawowych (wynagrodzenia, media, sprzęt, materiały biurowe),
5. coraz większa ilość nowych zadań powierzonych pomocy społecznej powodująca przeciążenie pracowników ,
6. ograniczone środki z PFRON powodujące brak możliwości zaspokojenia w całości zgłaszanych potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie realizacji ustawy,
7. zbyt duże rozdrobnienie świadczeń skierowanych do osób potrzebujących,
8. starzenie się społeczeństwa powodujące wzrost zapotrzebowania na placówki i kadre specjalistyczną,
9. wzrost bezrobocia kobiet w wieku 50+,
10. migracje młodych osób,
11. zagrożenie likwidacją miejsc pracy w związku z kolejnymi planami restrukturyzacji górnictwa,
12. wzrost szarej strefy w zatrudnieniu,
13. długotrwały brak prawnych uregulowań w zakresie dopalaczy,
14. zbyt wąski wachlarz rozwiązań proponowanych przez ustawodawcę usamodzielnianym wychowankom,
15. występowanie zagrożeń w funkcjonowaniu rodziny:
 - ✓ przemoc
 - ✓ uzależnienia
 - ✓ rozpad więzi rodzinnych
 - ✓ bezrobocie i ubóstwo
 - ✓ bezradność
16. ujemny przyrost naturalny,
17. dziedziczenie biedy – wielopokoleniowe (wyuczona bezradność),
18. niski prestiż zawodowy związany z pomocą społeczną przy jednoczesnych dużych wymaganiach,
19. koncentracja w mediach na negatywnym obrazie pomocy społecznej, przierzucanie odpowiedzialności,
20. problem małej szkodliwości czynu karalnego, który ułatwia utrzymanie się klientom pomocy społecznej z nielegalnych źródeł (kradzież węgla, złomu czy dewastacja mienia publicznego itp.)
21. brak skutecznych narzędzi w ustawie o pomocy społecznej i promocji zatrudnienia w zakresie egzekwowania obowiązku współpracy, podejmowania zatrudnienia i związanym z tym ograniczeniem pomocy,
22. wzrost odsetka zaburzeń psychicznych reaktywnych wobec problemów społecznych,

Wnioski

Struktura głównych przyczyn ubiegania się o pomoc ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej jest stała i podobna do innych powiatów miejskich województwa śląskiego. Dominuje ubóstwo oraz bezrobocie, jednak przy zmniejszaniu się bezwzględnej liczby rodzin oraz osób w tych rodzinach ubiegających się o pomoc z wymienionych powodów. Zmniejsza się także różnica liczbowa między tą kategorią osób, a osobami ubiegającymi się o pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Tendencję wzrostową można natomiast zaobserwować przede wszystkim w odniesieniu do liczby rodzin ubiegających się o wsparcie ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w mniejszym stopniu z powodu problemów alkoholowych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa i bezdomności. Mamy nadto do czynienia z przestrzennym zróżnicowaniem występowania wymienionych problemów i kwestii społecznych w poszczególnych dzielnicach miasta. Zróżnicowanie to podlegało istotnym zmianom w czasie ostatnich pięciu lat. Tendencje zmian w poszczególnych dzielnicach powinny być brane pod uwagę w planowaniu realizowanych na ich terenie programów i projektów działań.

Odnosząc liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców miasta, możemy stwierdzić, iż w Rudzie Śląskiej odsetek ten zmniejszył się w ciągu ostatnich lat. Wskaźnik ten jest w Rudzie Śląskiej zbliżony do średniej wojewódzkiej oraz średniej dla podregionu katowickiego.

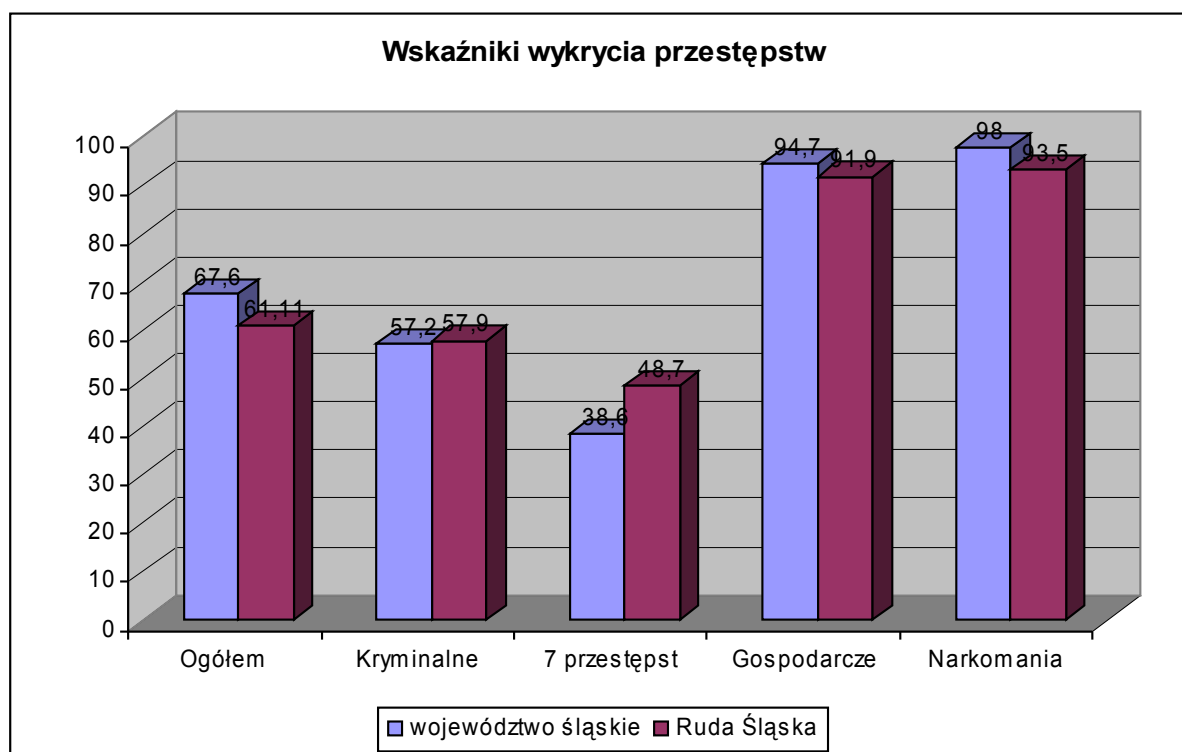
Ruda Śląska dysponuje rozbudowaną infrastrukturą zasobów instytucjonalnych pomocy społecznej. Liczba miejsc w specjalistycznych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców jest w Rudzie Śląskiej wyższa niż średnio w województwie śląskim, lecz niższa niż w podregionie katowickim. Silną stroną miasta jest także liczna i dobrze przygotowana kadra. Jeśli brać pod uwagę liczbę pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności, to sytuacja w Rudzie Śląskiej jest lepsza zarówno w porównaniu do średniej wojewódzkiej, jak i podregionu katowickiego. Podobnie jak w wypadku liczby ludności przypadającej na jednego pracownika socjalnego.

Polityka w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej.

W roku 2013 Komenda Miejska Policji w Rudzie Śląskiej wszczęła ogółem 4654 postępowań przygotowawczych. Wskaźnik wykrycia ogółem wyniósł w tym roku 61,11%. W 2013 roku wszczęto 3601 postępowań przygotowawczych w obszarze przestępstw kryminalnych, w tym 2548 w odniesieniu do siedmiu najbardziej uciążliwych przestępstw (bójka lub pobicie, uszczerbek na zdrowiu, kradzież cudzej rzeczy, kradzież samochodu, rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze, kradzież z włamaniem, uszkodzenie mienia) Wskaźnik wykrycia przestępstw kryminalnych wyniósł w tym roku 57,9%, a w odniesieniu do siedmiu najbardziej uciążliwych przestępstw 48,7%. W roku 2013 wszczęto 332 postępowania przygotowawcze w obszarze przestępstw gospodarczych, gdzie wskaźnik wykrycia wyniósł 91,9%. W tym samym roku wszczęto 71 postępowań z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, gdzie wskaźnik wykrycia wynosił 93,5%.

Tabela nr 77. Wskaźniki wykrycia przestępstw w roku 2013 w procentach

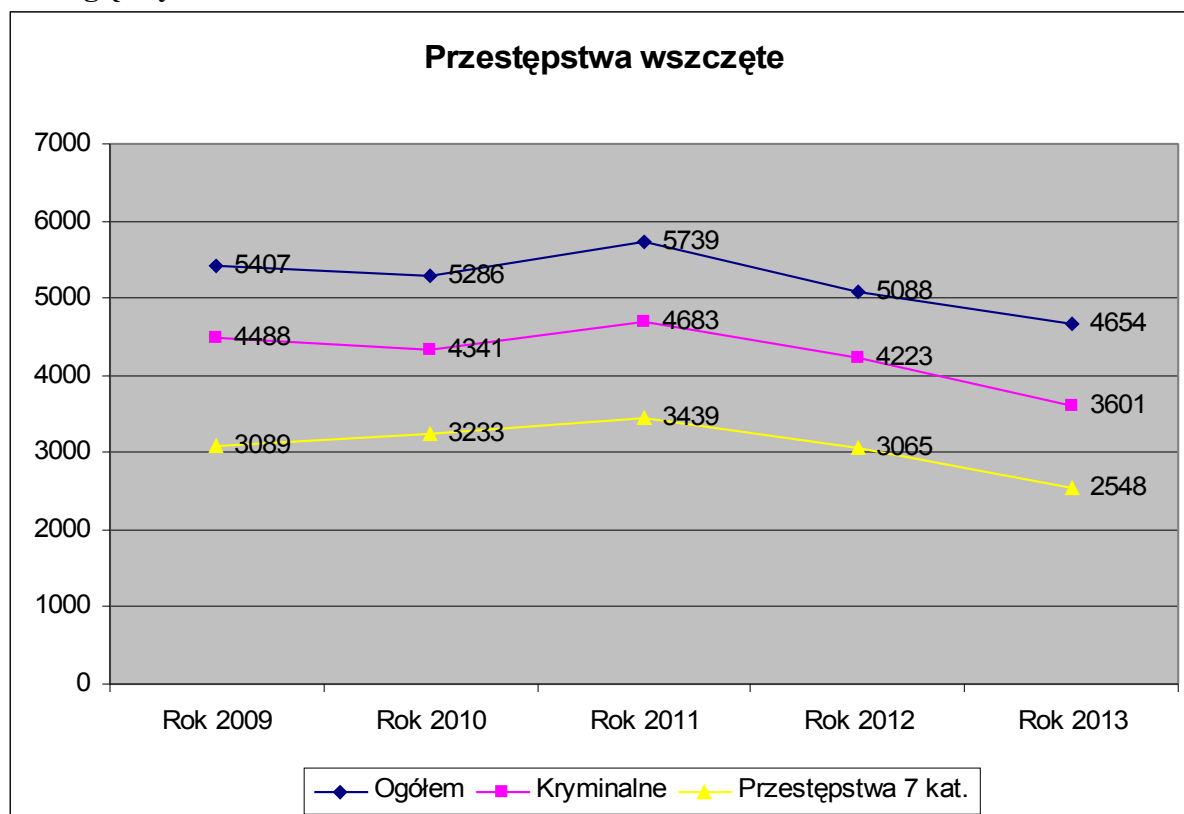

Źródło: Dane KMP w Rudzie Śląskiej

W 2013 roku wskaźnik wykrywalności ogółem w Rudzie Śląskiej wynosił 61,11% i był nieco niższy od średniej dla województwa śląskiego. Warto jednak podkreślić, że był w Rudzie Śląskiej wyższy o 10% w zakresie siedmiu najcięższych przestępstw (bójka lub pobicie, uszczerbek na zdrowiu, kradzież cudzej rzeczy, kradzież samochodu rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze, kradzież z włamaniem oraz uszkodzenie mienia).

Tabela nr 78. Przestępczość na terenie Rudy Śląskiej. Przestępstwa wszczęte w liczbach bezwzględnych.

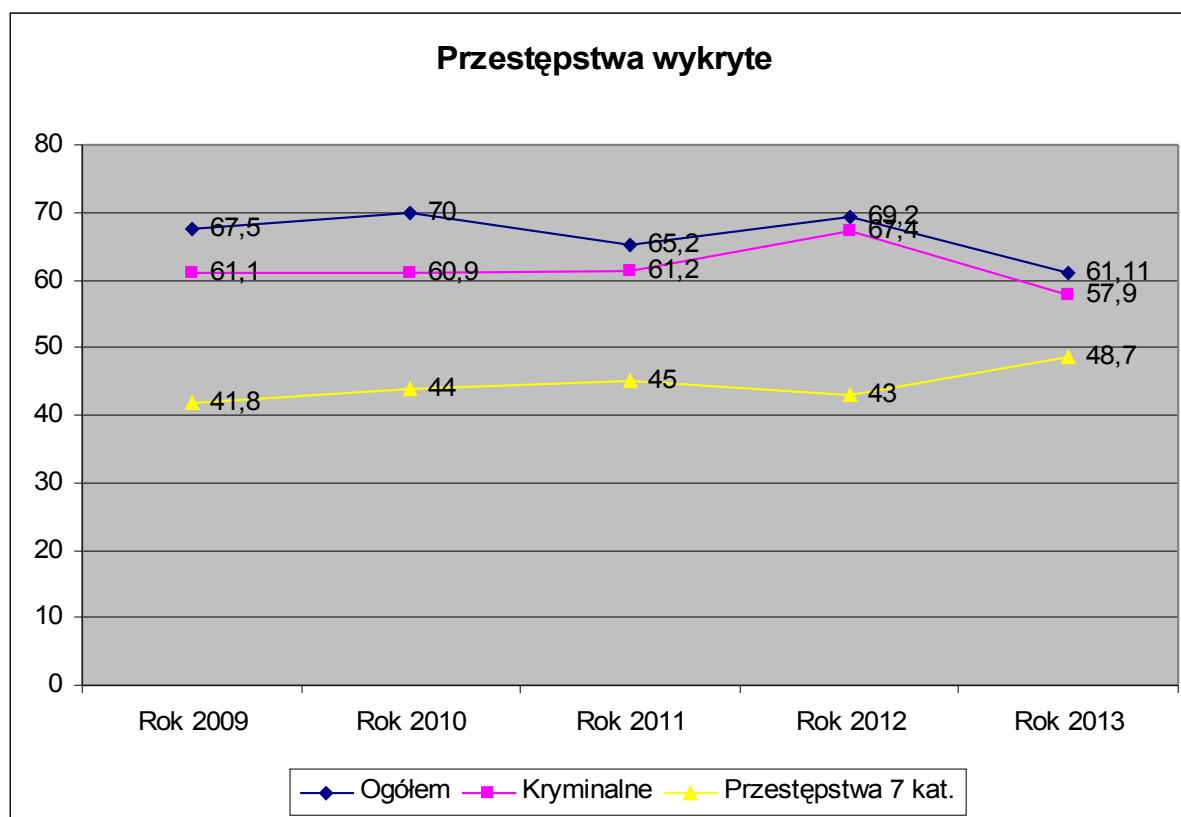
Źródło: Dane KMP w Rudzie Śląskiej

W okresie od roku 2009 do roku 2013 mamy w Rudzie Śląskiej do czynienia ze zmniejszeniem się liczby wszczętych postępowań z 5407 ogółem w roku 2009 do 4654 w roku 2013. Tendencja ta obejmuje zarówno wszystkie przestępstwa kryminalne, jak i przestępstwa z grupy 7 kategorii.

W tym samym okresie nieco zmalała wykrywalność przestępstw ogółem i przestępstw kryminalnych, lecz wzrosła wykrywalność przestępstw siedmiu kategorii. (z 41,8% w roku 2009 do 48,7% w roku 2013)

Tabela nr 79. Przestępczość na terenie Rudy Śląskiej. Przestępstwa wykryte w procentach.

Źródło: Dane KMP w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 28. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w roku 2012

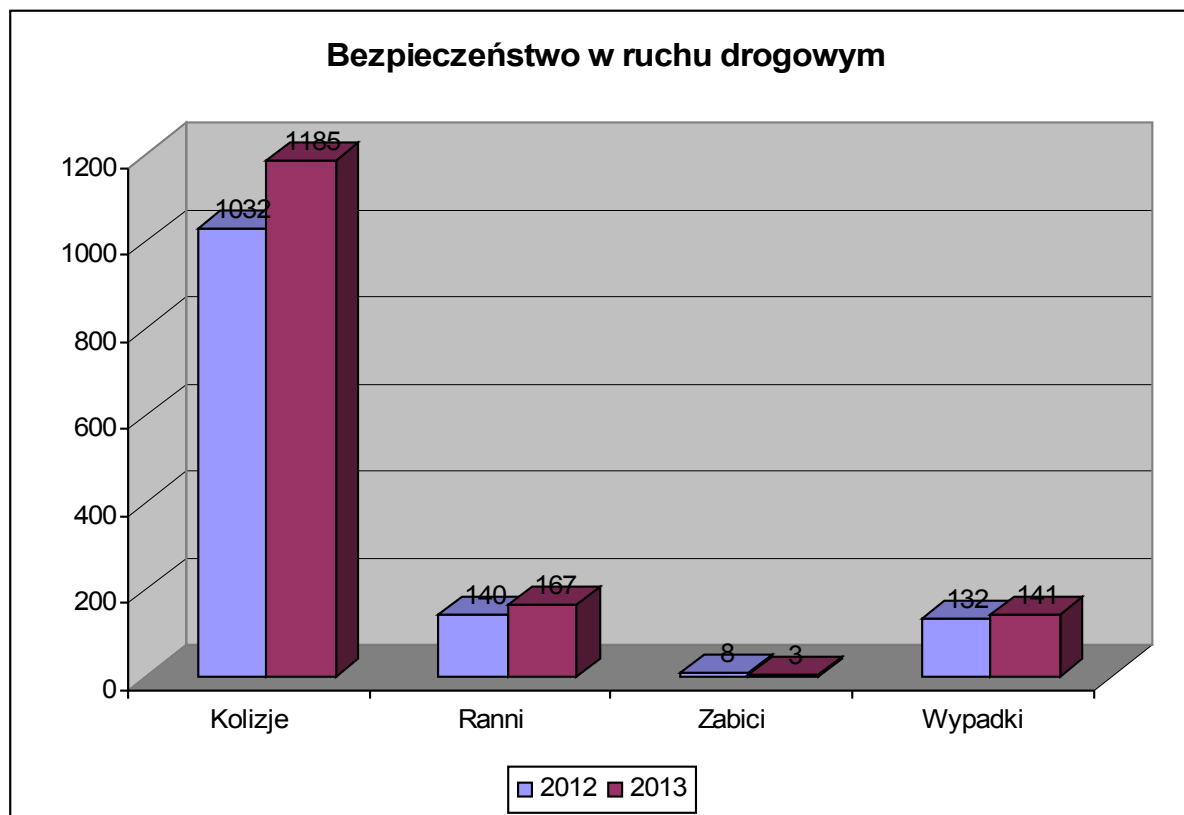
Obszar	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw			
	Ogółem	Kryminalne	Gospodarcze	Drogowe
woj. śląskie	66,3%	55,5%	96,7%	99,2%
Ruda Śląska	69,4%	67,6%	91,6%	98,3%
Chorzów	67,7%	43,0%	98,1%	99,5%
Katowice	54,8%	47,8%	95,9%	98,3%
Mysłowice	65,8%	55,6%	97,1%	100%
Siemianowice Śl.	72,6%	55,8%	99,3%	100%
Świętochłowice	57,9%	47,8%	97,7%	99,3%

Źródło: Rocznik powiatów 2013, GUS

Porównanie poziomu wykrywalności przestępstw wśród powiatów grodzkich wchodzących w skład podregionu katowickiego w roku 2012 pokazuje, iż wykrywalność w Rudzie Śląskiej jest najwyższa w tym podregionie w obszarze przestępstw kryminalnych, zaś najniższa w obszarze przestępstw gospodarczych.

Wykres nr 80. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym w roku 2013.

Źródło: Dane KMP w Rudzie Śląskiej

Osobnym problemem jest bezpieczeństwo w ruchu drogowym. W roku 2013 w Rudzie Śląskiej odnotowano 1185 kolizji oraz 141 wypadków drogowych, w których zginęły 3 osoby a 167 osób zostało rannych. W porównaniu z rokiem 2012 mamy do czynienia ze wzrostem liczby wypadków i kolizji. Razem przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym z udziałem nietrzeźwych w roku 2013 stwierdzono 420 wobec 397 w roku 2012. W roku 2013 WRD nałożono łącznie 7637 mandatów wobec 6761 w roku 2012.

W roku 2013 łącznie ujawniono 8775 wykroczeń. Wśród ujawnionych wykroczeń dominują wykroczenia przeciwko mieniu (2654) oraz przepisom o wychowaniu w trzeźwości (2176).

Ważnym kwestią jest występowanie problemu przemocy domowej. Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Rudzie Śląskiej w roku 2013 wdrożyli 59 procedur niebieskiej karty.

W roku 2013 funkcjonariusze KMP w Rudzie Śląskiej uczestniczyli w realizacji rządowych programów profilaktycznych oraz działań realizowanych w ramach programu Komendy Głównej Policji – „PAT”. Policjanci rudzkiego garnizonu zorganizowali Śląski Przystanek PAT w którym wzięło udział około 450 uczestników. Zorganizowano także szereg spotkań podczas których poruszano tematy szeroko rozumianej prewencji kryminalnej:

Przedszkola Miejskie – 20 spotkań 526 uczestników

Szkoły Podstawowe – 11 spotkań 297 uczestników

Gimnazja – 15 spotkań 516 uczestników

Szkoły ponadgimnazjalne – 38 spotkań 606 uczestników

Rodzice – 12 spotkań 554 uczestników

Pedagodzy – 57 spotkań 124 uczestników

Debaty – 2 spotkania 54 uczestników

Festyny 10 imprez 2300 uczestników

Inne spotkania 11 spotkań 861 uczestników

Drugą - oprócz Policji – instytucją realizującą zadania w obszarze bezpieczeństwa publicznego i przestrzegania prawa oraz ładu publicznego, jest Straż Miejska. W roku 2013 Straż Miejska w Rudzie Śląskiej liczyła 78 etatów.

Tabela nr 29. Działania realizowane przez Straż Miejską w roku 2013

Lp	Działalność	Ilość
1	pojazdy unieruchomione przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół	0
2	pojazdy usunięte z drogi w tym:	11
3	pojazdy odnalezione	14
4	osoby doprowadzone do izby wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania	574
5	ujawnione przestępstwa	123
6	osoby ujęte i przekazane Policji	105
7	zabezpieczone miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożone takim zdarzeniem (zdarzenia; awarie)	1849
8	chronione obiekty komunalne i urządzenia użyteczności publicznej	3
9	konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych na potrzeby gminy	217
10	Kontrola osobista, przeglądanie zawartości podręcznych bagaży osoby	0

Źródło: Dane Straży Miejskiej w Rudzie Śląskiej

Tabela nr 30. Wykroczenia ujawnione przez Straż Miejską w roku 2013

Rodzaje wykroczeń zawartych w:	Środki oddziaływania wychowawczego (art.. 41 k.w.)	Mandat	Wniosek do sądu	Razem
Ustawie - Kodeks wykroczeń	7329	2927	333	10589
wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	2143	285	54	2482
wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	12	5	1	18
wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	605	106	12	723
wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	2459	2025	185	4669
wykroczenia przeciwko osobie	69		1	70
wykroczenia przeciwko zdrowiu	684	32	2	718
wykroczenia przeciwko mieniu	38		17	55
wykroczenia przeciwko interesom konsumentów	149	20		169
wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	497	118	26	641
wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego	672	336	35	1043
szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	1	0	0	1
ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	1934	943	52	2929
ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	71	53	1	125
ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	476	201	13	690
ustawie o ochronie zwierząt	6	5	2	13
ustawie o odpadach	35		2	37
ustawie - Prawo o miarach	9	38	2	49
ustawie - Prawo wodne	2	0	0	2
ustawie o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt	28	13	1	42
ustawie o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	14	11	6	31
ustawie o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	0	1	0	1
akty prawa miejscowego (przepisy porządkowe)	470	116	10	596
Razem	10374	4308	422	15104

Źródło: Dane Straży Miejskiej w Rudzie Śląskiej

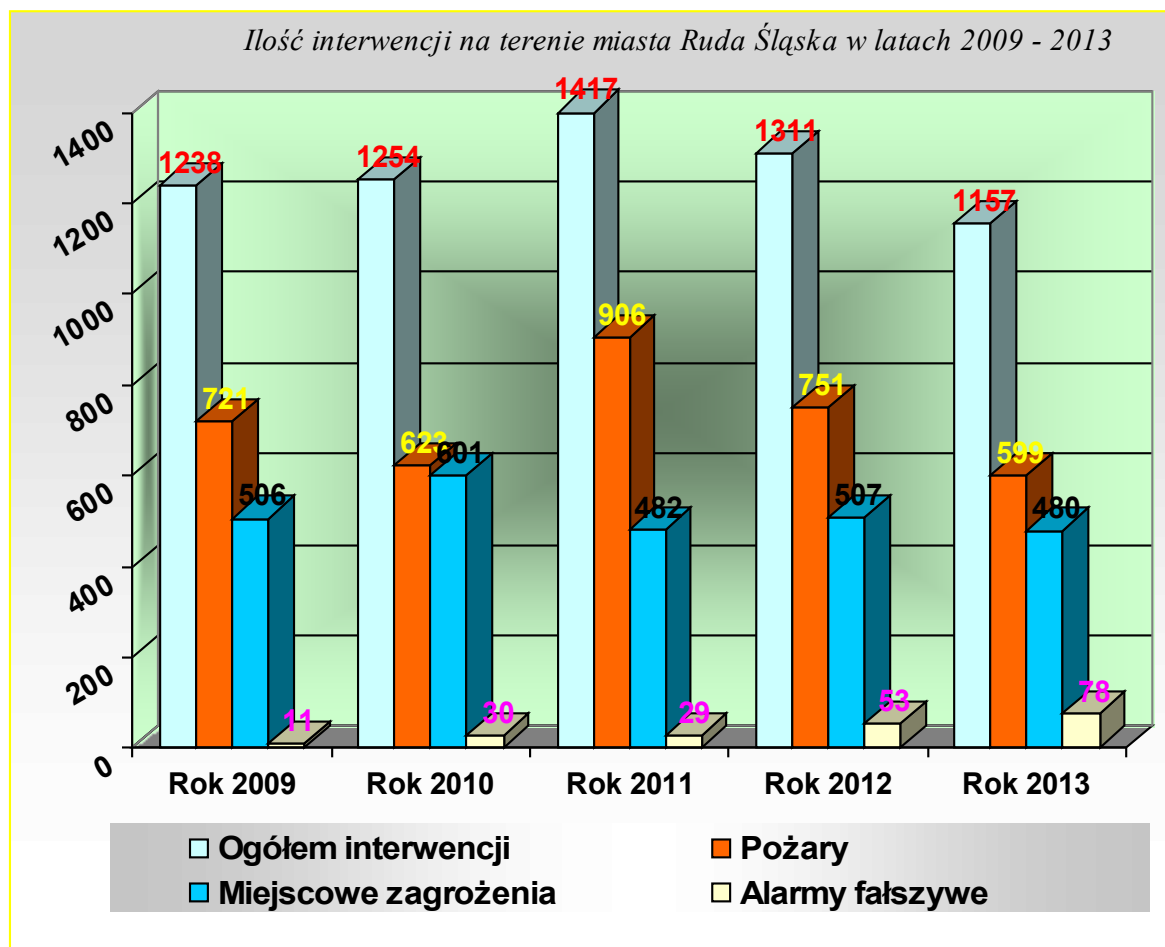

W roku 2013 Straż Miejska ujawniła łącznie 15104 wykroczenia. Wśród wszystkich ujawnionych wykroczeń 70% to wykroczenia zawarte w Kodeksie Wykroczeń. Pozostałe 30% to wykroczenia przeciwko przepisom innych ustaw oraz aktów prawnych.

Straż Miejska stosowała w roku 2013 przede wszystkim środki oddziaływania wychowawczego zawarte w artykule 41 Kodeksu Wykroczeń, tj. pouczenia, zwrócenie uwagi, ostrzeżenie lub zastosowanie innych środków oddziaływania wychowawczego. Zastosowano je w 68,7% interwencji. W pozostałych przypadkach sprawców ukarano mandatem (28,5%) lub skierowano sprawę do sądu (2,8%).

Istotną rolę w działaniach na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa mieszkańców miasta odgrywa Państwowa Straż Pożarna. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Rudzie Śląskiej w 2013 roku posiadała 100 etatów w tym 97 strażaków. Zadania ratownicze realizowane były przez dwie jednostki ratowniczo-gaśnicze - JRG Wirek oraz JRG Orzegów.

Wykres nr 81. Interwencje Państwowej Straży Pożarnej na terenie Rudy Śląskiej

Źródło: Komenda Miejska PSP

W ramach działań związanych z profilaktyką Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Rudzie Śląskiej prowadzi następujące działania:

- kontrole obiektów wypoczynku dzieci i młodzieży,
- prowadzenie pogadarek podczas wakacji i ferii,
- kontrole dystrybucji materiałów pirotechnicznych,
- kontrole przestrzegania przepisów ppoż. w obszarach leśnych.

Analiza SWOT w obszarze bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej.

MOCNE STRONY

1. Dobra współpraca służb bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście
2. Wysoka skuteczność działań służb bezpieczeństwa i porządku publicznego
3. Profesjonalna i kompetentna kadra służb
4. Sprzyjająca sytuacja społeczna
5. Wysoki poziom świadomości społecznej
6. Działania profilaktyczne
7. Dobra i rozwijająca się infrastruktura drogowa
8. Wdrażanie technologii wspomagających ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego (np. monitoring)
9. Tworzenie systemu informacji przestrzennej miasta
10. Profilaktyka i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie

SŁABE STRONY

1. Duże rozproszenie miejsc zagrożonych naruszeniem porządku publicznego
2. Występowanie w mieście zdegradowanych miejsc przemysłowych sprzyjających działaniom naruszającym porządek
3. Antagonizmy między pseudo-kibicami sportowymi

SZANSE

1. Dalszy rozwój zewnętrznej infrastruktury drogowej
2. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych
3. Rozwój współpracy służb miejskich z otoczeniem
4. Koordynacja działań służb poprzez współpracę z Centrum Zarządzania Kryzysowego
5. Rozwój technologii w zakresie komunikacji miejskiej

ZAGROŻENIA

1. Zagrożenie likwidacją kluczowych zakładów pracy
2. Wzrost bezrobocia
3. Brak skutecznych narzędzi prawnych dla rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie
4. Nadmierne i skomplikowane procedury pozyskiwania środków zewnętrznych
5. Zwiększanie tranzytowego ruchu drogowego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Wnioski

Polityka społeczna w obszarze bezpieczeństwa jest realizowana w oparciu o dobrą współpracę służb bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście. Ich działania charakteryzuje wysoka skuteczność. Wskaźnik wykrycia przestępstw ogółem jest w Rudzie Śląskiej wyższy niż w województwie śląskim i jednym z najwyższych wśród powiatów podregionu katowickiego. Wdraża się technologie wspomagające ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego w tym monitoring. Poszerza się zakres działań profilaktycznych realizowanych przez kadre służb policji, straży miejskiej oraz straży pożarnej.

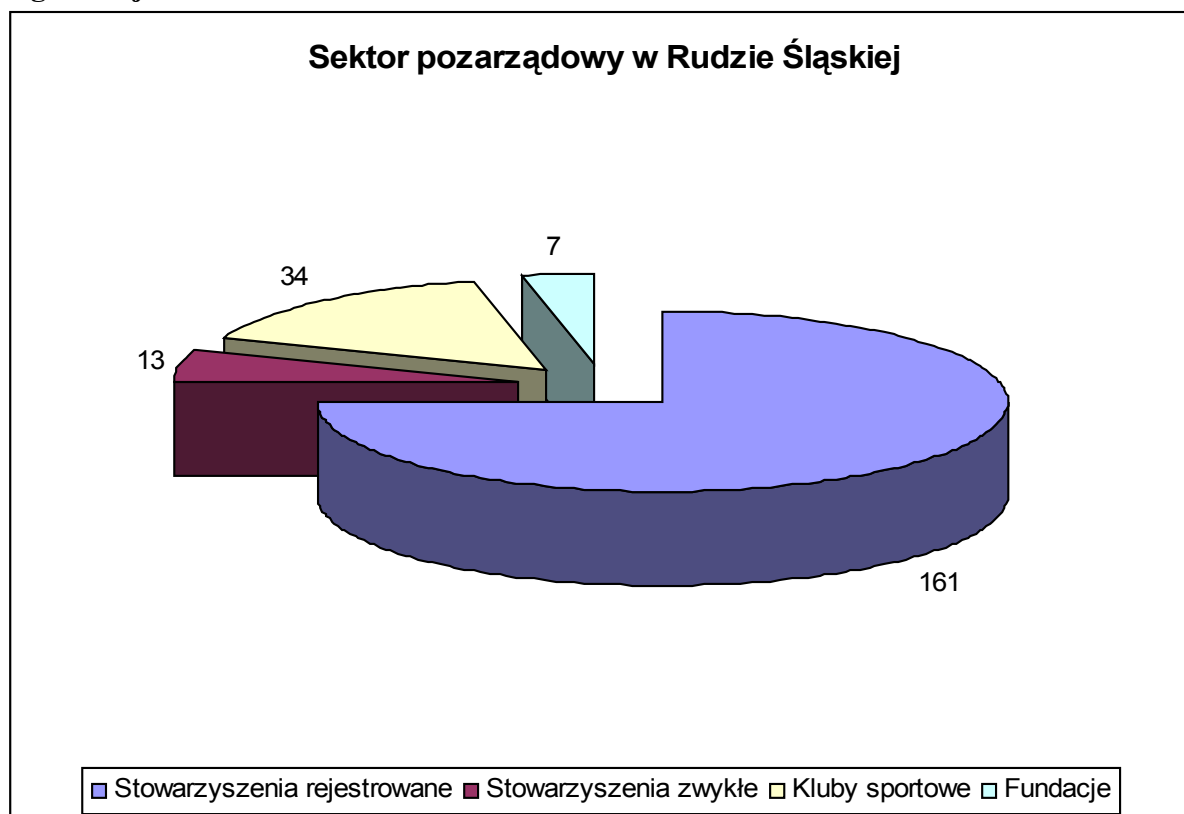

Polityka w zakresie budowy społeczeństwa obywatelskiego

Precyzyjny opis sektora organizacji pozarządowych w Rudzie Śląskiej jest znacznie utrudniony. Związane jest to z brakiem aktualnych i dokładnych informacji o jego strukturze oraz funkcjonowaniu. Znacznie utrudniona jest także możliwość porównywania struktury sektora organizacji pozarządowych w Rudzie Śląskiej z jego funkcjonowaniem w kraju czy województwie śląskim. Diagnozę działania sektora organizacji pozarządowych oparto więc na danych zawartych w „Informatorze. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej” z roku 2010, który został opracowany dzięki danym teled adresowym przekazanych do Urzędu Miasta przez przedstawicieli trzeciego sektora.

W roku 2010 w Rudzie Śląskiej odnotowano istnienie i działanie 215 organizacji pozarządowych. Zdecydowaną większość organizacji stanowią stowarzyszenia rejestrowane (161) ponadto działało 13 stowarzyszeń zwykłych oraz 7 fundacji.

Wykres nr 82. Struktura sektora pozarządowego w Rudzie Śląskiej. Prawna forma organizacji

Źródło: Informator. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej 2010

Tabela nr 31. Struktura sektora pozarządowego w Rudzie Śląskiej. Obszar działań

Obszar działań	Liczba	%
Zdrowie i pomoc społeczna	50	23%
Kultura	36	17%
Ekologia	13	6%
Sprawy społeczne	51	24%
Sport i rekreacja	58	27%
Zawodowe	7	3%
Razem	215	100

Źródło: Informator. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej 2010

Wśród organizacji pozarządowych istniejących na terenie Rudy Śląskiej dominują organizacje działające w obszarze sportu i rekreacji (27%), podejmujące sprawy społeczne (24%) oraz zajmujące się zdrowiem i pomocą społeczną (23%).

Tabela nr 32. Struktura sektora pozarządowego w Rudzie Śląskiej. Wiek organizacji

Wiek organizacji	Liczba	%
Staż do roku	12	4%
Staż do 2 - 5 lat	62	29%
Staż 6 - 10 lat	56	27%
Staż ponad 10 lat	85	40%
Razem	215	100%

Źródło: Informator. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej 2010

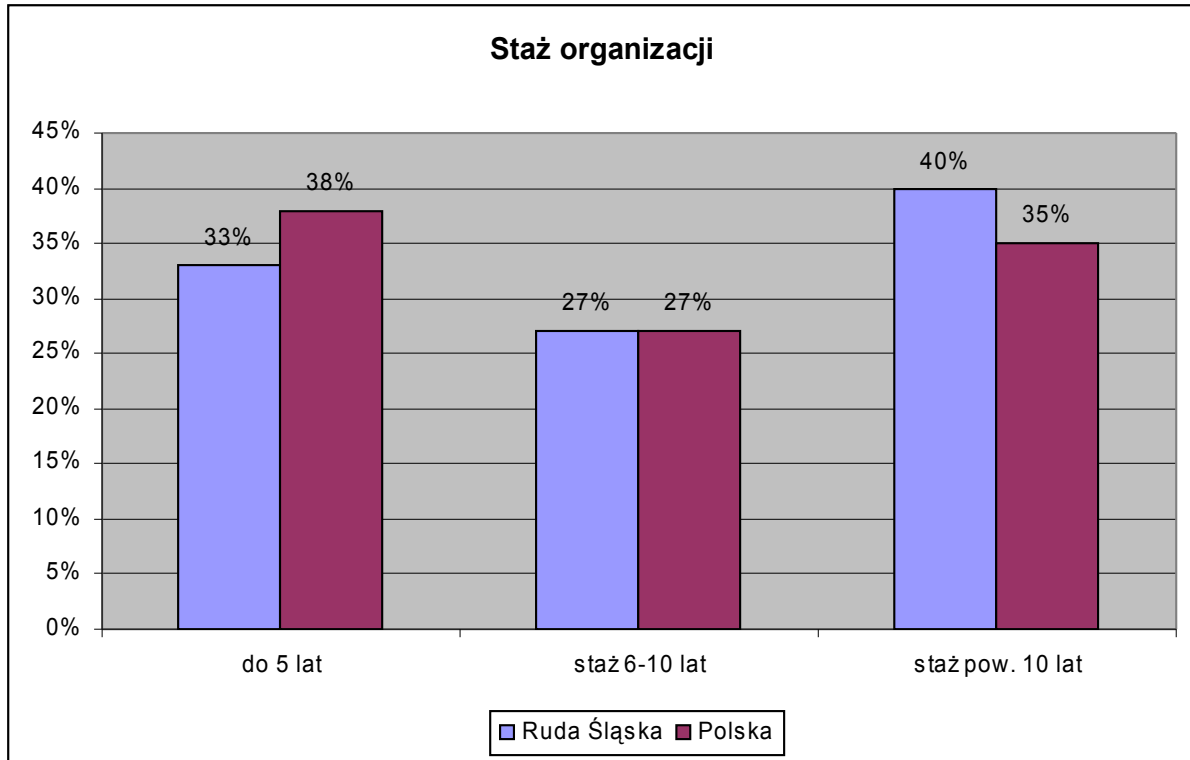
W Rudzie Śląskiej dominują organizacje pozarządowe z relatywnie dużym stażem. Tylko 4% organizacji, to organizacje młode z rocznym stażem. Dokładnie 40% organizacji pozarządowych w mieście działa już ponad 10 lat.

Jeśli odniesiemy informacje o organizacjach pozarządowych w Rudzie Śląskiej do ogólnopolskich badań trzeciego sektora, to okaże się, że w mieście procentowo istnieje więcej organizacji o dużym stażu działania aniżeli średnio w kraju.

Niemal 80% wszystkich organizacji pozarządowych w mieście to odrębne organizacje o lokalnym charakterze. Większość działających organizacji jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym (63,3%).

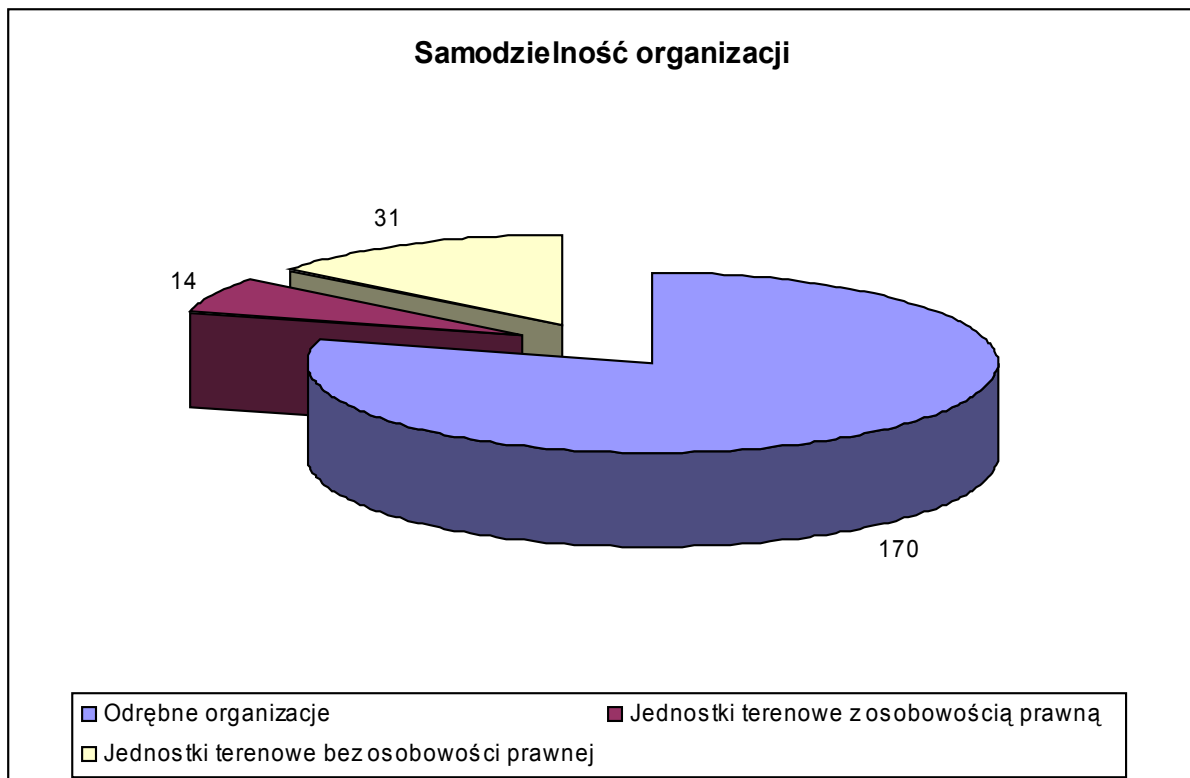

Wykres nr 83. Wiek organizacji pozarządowych. Analiza porównawcza

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o Informator. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej 2010 oraz Podstawowe Fakty o Organizacjach Pozarządowych, Raport z badania 2010, Klon-Jawor

Wykres nr 84. Samodzielność organizacji pozarządowych.

Źródło: Informator. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej 2010

Tabela nr 33. Struktura sektora pozarządowego w Rudzie Śląskiej. Wymogi rejestrowe

Wymogi rejestrowe	Liczba	%
Krajowy Rejestr Sądowy	136	64
Ewidencja Miasta	47	21
Inne Rejestry	32	15
Razem	215	100

Źródło: Informator. Organizacje pozarządowe Rudy Śląskiej 2010

Analiza SWOT w obszarze funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego

MOCNE STRONY

1. Duża świadomość tożsamości regionalnej
2. Duży potencjał, różnorodność i profesjonalizm organizacji pozarządowych
3. Dobra współpraca władz samorządowych i organizacji pozarządowych w mieście
4. Istnienie organizacji o dużym stażu i doświadczeniu
5. Możliwość zaspokajania potrzeb lokalnych przez rudzkie organizacje pozarządowe
6. Rozwój partnerstw lokalnych

SŁABE STRONY

1. Nierównomierna aktywność organizacji pozarządowych
2. Brak możliwości kompleksowego (wolontariat, pisanie wniosków) wsparcia organizacji pozarządowych w ramach powołanego centrum
3. Brak wysokiego poziomu integracji organizacji pozarządowych
4. Trudności w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania poza budżetem miasta
5. Niewystarczające wsparcie wolontariatu

SZANSE

1. Dobre położenie na rynku regionalnym umożliwiające współpracę z ponadlokalnymi organizacjami pozarządowymi
2. Dostępność środków unijnych
3. Możliwość zawierania partnerstw ponadlokalnych
4. Dostępność szkoleń

ZAGROŻENIA

1. Zawilość procedur związanych z pozyskiwaniem i rozliczaniem środków
2. Brak płynności finansowej w wykorzystaniu zewnętrznych środków
3. Niekorzystne zmiany warunków umożliwiających aplikowanie o środki zewnętrzne

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze Środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Wnioski

Sektor organizacji pozarządowych w mieście charakteryzuje się dużym potencjałem, różnorodnością oraz profesjonalizmem. Jego cechą charakterystyczną jest występowanie dużej liczby organizacji o relatywnie dużym stażu i doświadczeniu. Dominują w tym sektorze organizacje o lokalnym charakterze, co wiąże się z silnym w Rudzie Śląskiej przywiązaniem do regionalnej i bardzo w tym zakresie bogatej tradycji. Mimo tego, że liczba organizacji pozarządowych na 10 tysięcy mieszkańców jest w Rudzie Śląskiej niższa od średniej w kraju i województwie śląskim, ich działania pozwalają na zaspokajanie różnorodnych potrzeb lokalnych. Dla dalszego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego miasta konieczne jest budowanie instytucjonalnych form wielostronnego wsparcia organizacji pozarządowych. Umożliwi to rozwój ich kultury organizacyjnej oraz umiejętności pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania. Będzie to także sprzyjało rozwojowi współpracy organizacji pozarządowych z sektorem publicznym.

Analiza SWOT w obszarze polityki społecznej Rudy Śląskiej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
WEWNĘTRZNE	<p>MOCNE STRONY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra infrastruktura instytucjonalna 2. Dobrze wykształcona i posiadająca doświadczenie zawodowe kadra 3. Świadomość konieczności i możliwości podnoszenia jej kwalifikacji i kompetencji 4. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej 5. Ilość i jakość projektów finansowanych zewnętrznie 6. Istnienie lokalnych programów i planów w obszarze polityki społecznej 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi 8. Szeroka oferta programów profilaktycznych 9. Rosnąca aktywność mieszkańców 	<p>SŁABE STRONY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystne zmiany demograficzne 2. Ujemne saldo migracji 3. Brak niektórych specjalistycznych instytucji 4. Występowanie w mieście zdegradowanych obszarów przemysłowych 5. Duże przestrzenne zróżnicowanie problemów i kwestii społecznych
ZEWNEŹRZNE	<p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność środków unijnych 2. Rozwój prospołecznej polityki państwa 3. Dobra lokalizacja miasta 4. Dobry system komunikacji z miastami ościennymi 5. Stabilna sytuacja ekonomiczna 6. Współpraca z miastami ościennymi 7. Możliwości współpracy międzyregionalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej 8. Kampanie społeczne 	<p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zmienność i niejasność procedur pozyskiwania środków unijnych 2. Niewystarczające środki na realizację zadań powierzanych samorządowi 3. Obciążanie samorządu dodatkowymi zadaniami bez zabezpieczeń finansowych 4. Częste zmiany przepisów 5. Plany restrukturyzacji kopalń 6. Kryzys rodziny

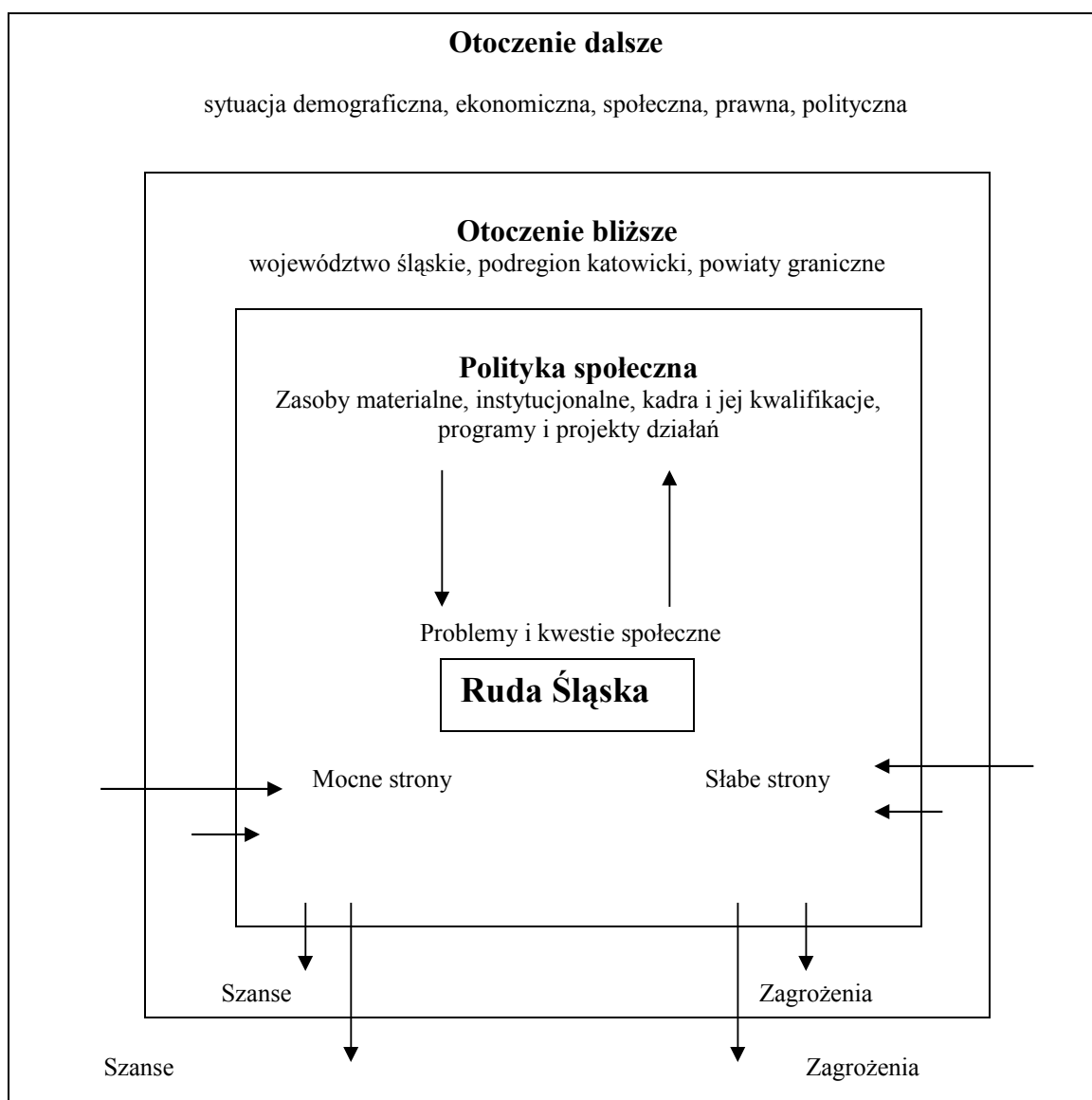

Prognoza

Konstruowanie długoterminowej kompleksowej prognozy złożonych procesów społecznych jest niezwykle trudne. W ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych prognoza obejmuje:

1. kierunki i tendencje zmian problemów i kwestii społecznych w uwzględnionych obszarach polityki społecznej
2. oczekiwania zmian zasobów instytucjonalnych, kadry i programów
3. prognozę wpływu czynników zewnętrznych (otoczenie bliższe i dalsze)

Ze względu na złożoność, współwystępowanie i wzajemne oddziaływanie uwzględnionych w prognozie zjawisk i procesów społecznych wskazane tendencje mogą mieć jedynie ogólny charakter.

Punktem odniesienia dla prognozy procesów społecznych w mieście jest prognoza zmian demograficznych. Prognoza demograficzna GUS dla Rudy Śląskiej do roku 2035 wskazuje na stały spadek liczby ludności. Między rokiem 2013 a rokiem 2035 prognozuje się spadek liczby ludności Rudy Śląskiej o ponad 13%. Spadek ten nierównomiernie będzie dotyczył kobiet i mężczyzn. Prognozowana liczba kobiet zmniejszy się do roku 2035 o 12,5%, a mężczyzn o 14,7%. Prognozuje się dalszy spadek przyrostu naturalnego jak i utrzymywanie się ujemnego salda migracyjnego. Zmianom ulegną także wskaźniki obciążenia demograficznego. Prognozowana grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszy się o ponad 20%. Z kolei grupa mieszkańców w wieku do lat 17 zmniejszy się o niemal 23%. Jednocześnie liczba mieszkańców miasta powyżej sześćdziesiątego roku życia wzrośnie o 20%, a powyżej osiemdziesiątego roku życia się podwoi.

Zmiany demograficzne będą w istotny sposób wpływały na różnorodne procesy społeczne w mieście. Starzenie się społeczeństwa miasta będzie tworzyło wyzwania dla różnych obszarów polityki społecznej miasta. Pogarszające się wskaźniki obciążenia demograficznego (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) będą miały istotne znaczenie dla kształtowania się polityki w dziedzinie zatrudnienia. Prognozowane zmniejszanie się liczby młodych mieszkańców miasta do siedemnastego roku życia będzie wyzwaniem dla polityki oświatowej. Zwiększenie grupy osób powyżej sześćdziesiątego i znaczne zwiększenie powyżej osiemdziesiątego roku życia będzie miało wpływ na politykę w obszarze ochrony zdrowia, zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej. Zmiana struktury demograficznej oddziaływać będzie także na cele i działania w pozostałych obszarach polityki społecznej, nie zawsze jednoznacznie wiązanych z problematyką zmian demograficznych. Dotyczy to polityki w zakresie bezpieczeństwa publicznego gdzie w coraz większym stopniu profilaktyka społeczna będzie musiała być adresowana do starszych grup ludności. Podobnie w zakresie polityki kulturalnej oraz kultury fizycznej i sportu. Kulturalne i rekreacyjne funkcje realizowanych działań powinny uwzględniać demograficzne zmiany w mieście. Także działania organizacji pozarządowych nie tylko powinny w coraz większym stopniu uwzględniać różnorodne potrzeby starszych mieszkańców miasta, lecz także angażować te osoby do aktywnego uczestnictwa w życiu organizacji (np. wolontariat osób starszych). W obszarze polityki mieszkaniowej istotnym wyzwaniem będzie działanie systemu wsparcia, w tym dla zamiany mieszkań, umożliwiającym ekonomiczne utrzymywanie mieszkań przez osoby starsze.

Kluczowym obszarem polityki społecznej miasta jest w tym kontekście polityka ludnościowa i rodzinna. Biorąc pod uwagę zewnętrzne uwarunkowania procesów demograficznych, działania w obrębie miasta mogą mieć jedynie ograniczony charakter. Jednak poprzez tworzenie warunków sprzyjających funkcjonowaniu rodzin wielodzietnych, rozbudowie infrastruktury i dobrej lokalizacji żłobków i przedszkoli oraz szeroko rozumianego wsparcia rodziny można na te procesy korzystnie wpływać. Tym bardziej, iż negatywne tendencje demograficzne mają w Rudzie Śląskiej mniejsze nasilenie niż w miastach ościennych.

Sytuacja na rynku pracy w znacznym stopniu zależy będzie od sytuacji ekonomicznej w kraju. Sytuacja w Rudzie Śląskiej jest relatywnie dobra. Jeśli porównamy różne aspekty rejestrowanego bezrobocia w Rudzie Śląskiej oraz w kraju i województwie śląskim to widzimy, iż stopa bezrobocia w Rudzie Śląskiej jest znacząco mniejsza od ogólnokrajowej i wojewódzkiej. Podobnie jeśli chodzi o odsetek bezrobotnych pozostających bez pracy ponad jeden rok. Korzystny jest także w Rudzie Śląskiej wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Czynnikiem, który w istotnym stopniu może wpłynąć na lokalny rynek pracy, mogą być działania restrukturyzacyjne w górnictwie węgla kamiennego. Efektem może być zwiększenie poziomu bezrobocia, w tym szczególnie osób o niskich kwalifikacjach. Pozytywnie oddziałuje i będzie oddziaływać dobre położenie miasta, dobra infrastruktura komunikacyjna oraz dostępność terenów inwestycyjnych.

W obszarze polityki mieszkaniowej głównym wyzwaniem może być dalsze pogłębianie się zaległości czynszowych. Powody nie regulowania opłat są różne. Nie tylko trudna sytuacja materialna, lecz również brak umiejętności racjonalnego gospodarowania finansami oraz nierozsądne zaciąganie pożyczek. Działania w tym zakresie powinny mieć więc również charakter profilaktyczny. Wsparcie powinno dotyczyć nauki umiejętności prowadzenia domowego budżetu. Warto tworzyć system zamiany mieszkań, umożliwiając korzystanie z zasobów mieszkaniowych stosownie do możliwości finansowych najemcy. Konieczne będzie także dostosowywanie podaży mieszkań socjalnych do realnych potrzeb.

Polityka w obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia przede wszystkim powinna odpowiadać na istotne zmiany demograficzne. Wiąże się z tym wzrost zapotrzebowania na specjalistyczną opiekę geriatryczną. Dotyczy to także opieki paliatywnej. Wraz z utrzymującą się skalą problemów alkoholowych oraz rozwojem nowych form uzależnień ważny będzie

rozwój lecznictwa odwykowego. Sukcesywnie wzrasta liczba orzeczeń o niepełnosprawności. Niezbędne będzie zapewnienie dostępu do leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Prognozowane zmniejszanie się liczby osób w wieku do lat siedemnastu wpłynie na funkcjonowanie systemu oświaty. Stworzy zagrożenie ograniczenia zatrudnienia nauczycieli. Może się jednak stać szansą dla podniesienia jakości kształcenia w mieście. Przede wszystkim poprzez zmniejszenie liczebności oddziałów szkolnych. Należy oczekiwać dalszego pogłębiania się problemów w środowisku dzieci i młodzieży. Tendencja ta ma charakter społeczno-kulturowy. Pojawianie się nowych zagrożeń (np. uzależnienie od Internetu, cyberprzemoc itp.) będzie wymagać realizacji w szkołach nowych programów profilaktycznych. Konieczne będzie dalsze poszerzenie dostępności młodych ludzi do specjalistycznej pomocy terapeutycznej. Z drugiej strony niezbędne będą działania wspierające uczniów zdolnych.

Polityka kulturalna nakierowana być winna na przeciwdziałanie występującym tendencjom osłabiania uczestnictwa w kulturze wysokiej. Należy różnicować formy upowszechniania kultury do różnych kategorii wiekowych odbiorców. Ważnym adresatem takich działań będzie poszerzająca się grupa osób starszych. Podobnie w wypadku działań wspierających rozwój kultury fizycznej i sportu. Upowszechnianie kultury fizycznej wśród osób starszych sprzyjające utrzymywaniu ich sprawności fizycznej, będzie nowym wyzwaniem w tym obszarze polityki społecznej. Ważnym będzie dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej i kadry to tych nowych wyzwań. Rozwój sportu wyczynowego w mieście i sukcesy rudyjskich sportowców powinny sprzyjać popularyzacji rozwoju sportu amatorskiego i szeroko rozumianej kultury fizycznej.

Przed nowymi wyzwaniami stanie również system pomocy i integracji społecznej w mieście. Zmiany demograficzne oraz skali występowania problemów i kwestii społecznych będą stwarzać potrzebę zmian struktury jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Przede wszystkim w obszarze pracy z osobami niepełnosprawnymi, uzależnionymi, przewlekle chorych oraz rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Należy oczekiwać dalszego przestrzennego różnicowania problemów w obrębie dzielnic miasta. Wiąże się z tym konieczność przestrzennego opracowywania i realizowania działań. W coraz większym stopniu konieczna będzie aktywizacja społeczności lokalnych i rozwijanie ekonomii społecznej. Niezbędny będzie dalszy rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zmieniające się

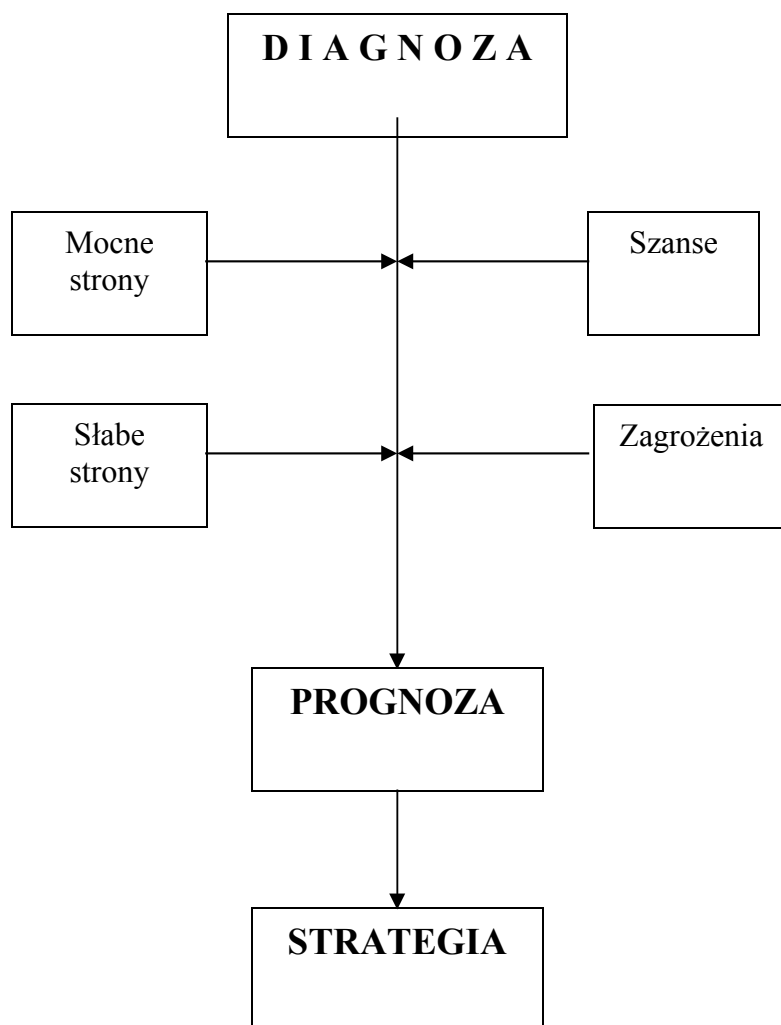

uwarunkowania działań wymagać będą stałego doskonalenia i specjalizacji kadry systemu pomocy społecznej.

Polityka w zakresie bezpieczeństwa publicznego odpowiadać powinna na pojawiające się nowe zagrożenia. Z jednej strony związane z rozwojem zakładów przemysłowych, stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska (PSP). Z drugiej pojawianiem się nowych form przestępczości, w tym internetowej (Policja). W coraz większym stopniu działania służb adresowane będą do osób starszych, szczególnie narażonych na działania przestępcze. Niezbędny będzie rozwój profilaktyki adresowanej do tej grupy mieszkańców miasta.

Różne formy samoorganizacji społecznej mają w Rudzie Śląskiej długą tradycję. Doświadczenie i wypracowana kultura organizacyjna ułatwi dalszy rozwój trzeciego sektora w mieście. Rozwojowi organizacji pozarządowych sprzyjać mogą planowane regulacje prawne dotyczące funkcjonowania różnych obszarów polityki społecznej (np. pomoc społeczna). Koniecznym będzie rozwijanie instytucjonalnych form wsparcia organizacji pozarządowych, przede wszystkim w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

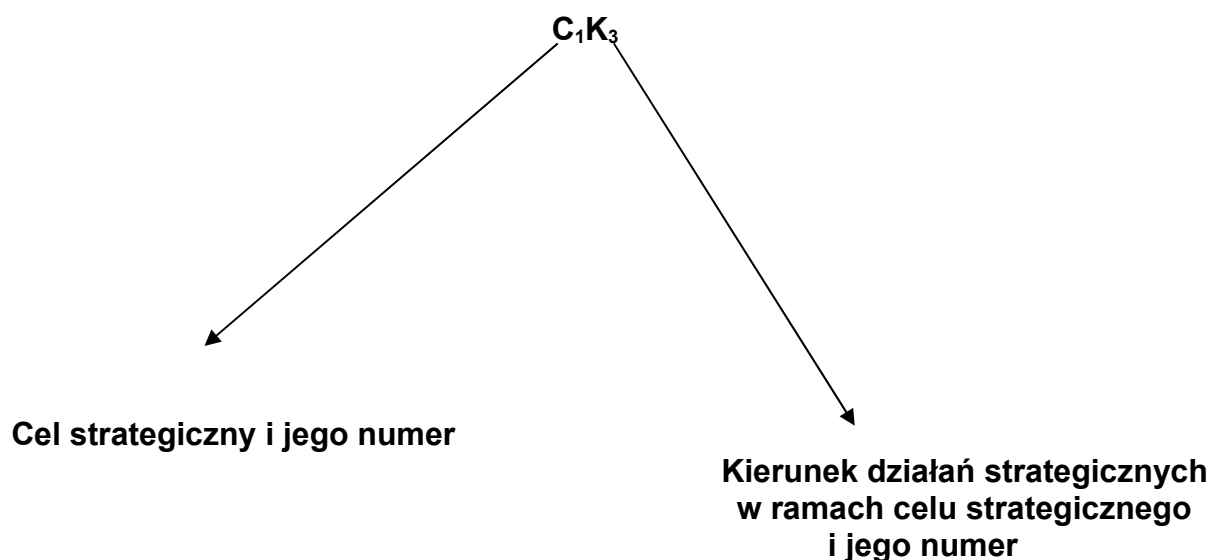
Kluczowym czynnikiem wpływającym na realizację polityki społecznej miasta w najbliższym okresie będzie możliwość pozyskiwania środków unijnych.

Praca nad Strategią bazowała na wynikach diagnozy oraz inwentaryzacji zasobów i opierała się na pracy w zespołach roboczych w ramach poszczególnych obszarów polityki społecznej. Zaproszeni do udziału w pracach Zespołów Roboczych przedstawiciele wydziałów Urzędu Miasta oraz instytucji i organizacji działających w obszarze polityki społecznej pełnili rolę ekspertów. W trakcie warsztatów w poszczególnych Zespołach Roboczych, w oparciu o diagnozę, wypracowane zostały cząstkowe analizy SWOT oraz cele strategiczne, kierunki działań strategicznych, a także propozycje programów i projektów działań. Efektem pracy Zespołów Roboczych było przygotowanie materiałów w oparciu o które opracowana i przedstawiona została propozycja Strategii (ogólna analiza SWOT, cel generalny, cele strategiczne, kierunki działań, zasady monitorowania), która poddana została konsultacjom społecznym. Po uwzględnieniu wyników przebiegu konsultacji opracowana została ostateczna wersja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Ruda Śląska na lata 2015 – 2030*.

W konstrukcji strategii zastosowano technikę używaną w innych materiałach programowych tego typu, polegającą na szeregowym identyfikowaniu konkretnego przedsięwzięcia. Sposób oznaczania struktury celów, kierunków działań oraz programów i projektów działań w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* ukazuje schemat:

Cel generalny/misja

Tworzenie warunków dla integracji społecznej i rozwoju społecznego miasta.

	Obszar polityki społecznej	Cel strategiczny
C ₁	Polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej	Rozwijanie efektywnego systemu pomocy i integracji społecznej
C ₂	Polityka ludnościowa i rodzinna	Rozwój warunków sprzyjających umacnianiu rodziny
C ₃	Polityka w zakresie wybranych aspektów ochrony zdrowia	Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu
C ₄	Polityka mieszkaniowa	Rozwój godnych warunków zamieszkania
C ₅	Polityka oświatowa	Rozwój systemu działań edukacyjnych, wychowawczych i profilaktycznych
C ₆	Polityka w dziedzinie zatrudnienia	Promowanie zatrudnienia i przedsiębiorczości
C ₇	Polityka w zakresie budowy społeczeństwa obywatelskiego	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
C ₈	Polityka w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej	Zapewnienie bezpieczeństwa i przeciwdziałanie dezorganizacji społecznej
C ₉	Polityka kulturalna oraz w zakresie kultury fizycznej i sportu	Tworzenie i rozwijanie warunków sprzyjających aktywności kulturalnej, fizycznej oraz zdrowego stylu życia mieszkańców

CEL STRATEGICZNY

(C₁)

Rozwijanie efektywnego systemu pomocy i integracji społecznej

Kierunki działań strategicznych:

C₁K₁	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych
C₁K₂	Wsparcie i aktywizacja osób bezrobotnych

C ₁ K ₃	Działania na rzecz wychodzenia z bezdomności
C ₁ K ₄	Rozwój i doskonalenie systemu wsparcia dla osób uzależnionych
C ₁ K ₅	Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych
C ₁ K ₆	Działanie na rzecz wsparcia i integracji społecznej osób niepełnosprawnych
C ₁ K ₇	Rozwijanie systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej
C ₁ K ₈	Wprowadzanie i rozwijanie nowatorskich działań w obszarze pomocy i integracji społecznej
C ₁ K ₉	Rozwój i doskonalenie systemu pieczy zastępczej
C ₁ K ₁₀	Doskonalenie kadr systemu pomocy i integracji społecznej

CEL STRATEGICZNY

(C₂)

Rozwój warunków sprzyjających umacnianiu rodziny

Kierunki działań strategicznych:

C ₂ K ₁	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży
C ₂ K ₂	Rozwój systemu poradnictwa, edukacji, wspierania i aktywizacji rodzin
C ₂ K ₃	Poszerzanie oferty aktywnego wypoczynku rodzinnego
C ₂ K ₄	Poszerzanie oferty opieki nad małym dzieckiem
C ₂ K ₅	Aktywizacja osób starszych w obszarze opieki nad dzieckiem

CEL STRATEGICZNY

(C₃)

Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu

Kierunki działań strategicznych:

C ₃ K ₁	Promocja zdrowego stylu życia
C ₃ K ₂	Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom
C ₃ K ₃	Profilaktyka i leczenie uzależnień
C ₃ K ₄	Aktywizacja osób niepełnosprawnych i ich rodzin do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym
C ₃ K ₅	Dostosowywanie leczenia do potrzeb zdrowotnych mieszkańców

CEL STRATEGICZNY

(C₄)

Rozwój godnych warunków zamieszkania

Kierunki działań strategicznych:

C₄K₁	Zwiększenie zasobów lokali socjalnych
C₄K₂	Rozwój infrastruktury osiedlowej sprzyjającej polepszeniu jakości życia
C₄K₃	Zwiększanie instytucjonalnej oferty aktywnych (kulturalnych) form spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania
C₄K₄	Rozwój budownictwa komunalnego

CEL STRATEGICZNY

(C₅)

Rozwój systemu działań edukacyjnych, wychowawczych i profilaktycznych

Kierunki działań strategicznych:

C₅K₁	Współpraca placówek oświatowych ze społecznościami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi
C₅K₂	Wzmacnianie roli placówek oświatowych we wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży
C₅K₃	Poszerzanie działań wychowawczo – profilaktycznych
C₅K₄	Przeciwdziałanie przedwczesnemu wypadaniu z systemu edukacji
C₅K₅	Tworzenie systemu wsparcia ucznia zdolnego
C₅K₆	Rozwój spójnego, wielopoziomowego systemu kształcenia zgodnie z podstawą programową
C₅K₇	Doskonalenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w placówkach oświatowych
C₅K₈	Wspieranie działań integracyjnych w placówkach oświatowych

CEL STRATEGICZNY

(C₆)

Promowanie zatrudnienia i przedsiębiorczości

Kierunki działań strategicznych:

C₆K₁	Tworzenie środowiska przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości
C₆K₂	Kształtowanie postaw adaptacyjności i mobilności na rynku pracy
C₆K₃	Stworzenie systemu wsparcia młodzieży wchodzącej na rynek pracy
C₆K₄	Wzmacnianie instytucji rynku pracy
C₆K₅	System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy

C ₆ K ₆	Zwiększenie uczestnictwa w zatrudnieniu osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych z rynku pracy
C ₆ K ₇	Zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy
C ₆ K ₈	Ograniczanie skali nielegalnego zatrudnienia

CEL STRATEGICZNY

(C₇)

Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Kierunki działań strategicznych:

C ₇ K ₁	Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych
C ₇ K ₂	Wspieranie warunków aktywizujących społeczność lokalną

CEL STRATEGICZNY

(C₈)

Zapewnienie bezpieczeństwa i przeciwdziałanie dezorganizacji społecznej

Kierunki działań strategicznych:

C ₈ K ₁	Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego
C ₈ K ₂	Wspieranie i realizacja działań profilaktycznych
C ₈ K ₃	Wspieranie funkcjonowania i rozwoju służb ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego
C ₈ K ₄	Zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków sytuacji kryzysowych
C ₈ K ₅	Zapewnienie wsparcia i pomocy osobom poszkodowanym

CEL STRATEGICZNY

(C₉)

Tworzenie i rozwijanie warunków sprzyjających aktywności kulturalnej, fizycznej oraz zdrowego stylu życia mieszkańców

Kierunki działań strategicznych:

C ₉ K ₁	Propagowanie różnych form aktywności fizycznej
C ₉ K ₂	Profilaktyka i integracja społeczna poprzez kulturę i aktywność fizyczną
C ₉ K ₃	Wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego
C ₉ K ₄	Upowszechnianie uczestnictwa w kulturze
C ₉ K ₅	Optimalizacja wykorzystywania obiektów kulturalnych i sportowych

Monitorowanie wdrażania strategii.

Naczelną zasadą *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Ruda Śląska na lata 2015 – 2030* jest koncepcja zrównoważonego rozwoju i aktywnej polityki społecznej. Ta pierwsza nakazuje brać pod uwagę wszystkie obszary polityki społecznej, tak, aby nie doprowadzić do rozbieżności oraz konfliktów na tle marginalizacji i niedorozwoju jednych obszarów kosztem nadmiernego rozwoju drugich. Aktywna polityka oznacza natomiast opracowanie i praktyczne wdrażanie, sformułowanych w procesie planowania społecznego i przedstawionych w postaci strategii: celów i kierunków strategicznych poprzez programy i projekty działań społecznych i socjalnych.

Konstrukcja strategii składa się z dwóch równie istotnych elementów. Części ogólnej zawierającej cele strategiczne w obrębie wszystkich uwzględnionych obszarów polityki społecznej oraz będące ich uszczegółowieniem kierunki działań strategicznych. Drugim integralnym elementem strategii są programy i projekty działań. Zapewniają one praktyczną operacjonalizację przyjętych w strategii celów i kierunków działania. Optymalnym rozwiązaniem jest opracowanie wszystkich – przyjętych w strategii - kierunków działania w formie konkretnych przedsięwzięć – projektów działania społecznego oraz projektów socjalnych. Projekty są opracowane zgodnie z metodyką działania społecznego na kolejne lata obowiązywania strategii. Lista realizowanych projektów jest aktualizowana co roku.

Monitorowanie i ewaluacja realizacji strategii przebiega w dwóch etapach. Podstawowym wskaźnikiem realizacji kierunków działań strategicznych w ramach poszczególnych obszarów polityki społecznej jest liczba realizowanych w ich ramach programów i projektów działań. Z kolei programy i projekty działań – konstruowane zgodnie z metodyką działania społecznego – zawierają wskaźniki osiągnięcia celów oraz zasady ewaluacji. Roczne sprawozdania z realizacji strategii obejmować więc będą zarówno analizę liczbowych wskaźników realizacji kierunków działań strategicznych, jak i analizę wskaźników osiągnięcia celów w poszczególnych, realizowanych projektach działań.